

Nowakowie

Morgan Nilsson
Elżbieta Marciniak Cierzniakowska
Jonas Bäckström

version 2006

TEKST

Lekcja 1. Nowakowie

Kto to jest?

To jest lekarz.

To jest Polak.

To jest Piotr.

To jest Piotr Nowak.

rz # [sz]
lekarz [lekasz]

pi V [pj]
Piotr [pjotr]

to jest + NOM

Kim jest Piotr Nowak?

Piotr jest lekarzem.

Piotr Nowak jest Polakiem.

NOM + jest + INS

NOM kto
INS kim

NOM lekarz -Ø
INS lekarzem -em

k-e → kie
Polak-em → Polakiem

ki V [kj]
Polakiem [polakjem]

Kto to jest?

To jest aktorka.

To jest Polka.

To jest Irena.

To jest Irena Nowak.

MASK	FEM
lekarz	lekarka
aktor	aktorka
Polak	Polka

Kim jest Irena Nowak?

Irena jest Polką.

Irena Nowak jest aktorką.

NOM	Polka	-a
INS	Polką	-ą

ą #	[oŵ]
Polką	[polkoŵ]

Irena Nowak to Piotra żona.

Piotr Nowak to Ireny mąż.

Piotr i Irena to mąż i żona.

Irena jest żoną Piotra.

Piotr jest mężem Ireny.

NOM + to + NOM
=
NOM + jest + INS

NOM Piotr -∅
GEN Piotra -a

NOM Irena -a
GEN Ireny -y

ż # [sz]
mąż [mow̥sz]

MASK mąż
FEM żona

ą C # ~ ę C V
NOM mąż
INS mężem

Piotra żona = żona Piotra
Ireny mąż = mąż Ireny

czy = ?

Czy Piotr jest lekarzem?

Tak, Piotr jest lekarzem.

Czy Irena jest aktorką?

Tak, Irena jest aktorką.

Czy Piotr jest aktorem?

Nie, Piotr nie jest aktorem.

Piotr jest lekarzem.

Czy Irena jest lekarką?

Nie, Irena nie jest lekarką.

Irena jest aktorką.

Kto to jest?

To jest Jan.

Jan też jest Polakiem.

Jan jest chłopakiem.

Jan to Piotra i Ireny syn.

On jest ich synem.

ż # [sz]
też [tesz]

on: Jan
ich: Piotra i Ireny

Piotr to Jana ojciec.

Kim jest Piotr?

Piotr jest ojcem Jana.

On jest jego ojcem.

Irena to Jana matka.

Kim jest Irena?

Irena jest matką Jana.

Ona jest jego matką.

ci V [ć]
ojciec [ojćec]

NOM ojciec
INS ojcem

jego: Jana

NOM on
GEN jego

MASK ojciec
FEM matka

ona: Irena

rodzice = ojciec + matka

dzi C [dzi]
rodzice [rodźice]

SING jest
PLUR są

NOM PL rodzice
INS PL rodzicami

oni: Piotr i Irena

Piotr i Irena to rodzice Jana.

Kim są Irena i Piotr?

Irena i Piotr są rodzicami Jana.

Oni są jego rodzicami.

Kto to jest?

To jest Marek.

Marek też jest chłopakiem.

Marek to też syn Ireny i Piotra.

Piotr i Irena to jego rodzice.

Marek i Jan to synowie Piotra i Ireny.

Marek i Jan są ich synami.

Oni są ich synami.

NOM SG	syn
INS SG	synem
NOM PL	synowie
INS PL	synami
wi V	[vj]
synowie	[synovje]

Piotr to ojciec Jana i Marka.

Kim jest Piotr?

Piotr jest ojcem Jana i Marka.

On jest ich ojcem.

NOM	Marek
GEN	Marka

Irena to matka Jana i Marka.

Kim jest Irena?

Irena jest matką Jana i Marka.

Ona jest ich matką.

Piotr i Irena to rodzice Jana i Marka.

Kim są Irena i Piotr?

Irena i Piotr są rodzicami Jana i Marka.

Oni są ich rodzicami.

Kto to jest?

To jest Teresa.

Teresa też jest Polką.

Teresa jest dziewczyną.

dziewczyna [dżefczyna]

Teresa to córka Ireny i Piotra.

Ona jest ich córką.

Piotr to Teresy ojciec.

córka [curka]

Kim jest Piotr?

Piotr jest ojcem Teresy.

jej: Teresy

On jest jej ojcem.

Irena to Teresy matka.

NOM ona

GEN jej

Kim jest Irena?

Irena jest matką Teresy.

Ona jest jej matką.

Piotr i Irena to rodzice Teresy.

Piotr i Irena są Teresy rodzicami.

Oni są jej rodzicami.

oni: Piotr i Irena

Kto to jest?

To jest Grażyna.

Grażyna też jest dziewczyną.

Grażyna też jest córką Piotra i Ireny.

Grażyna to też córka Piotra i Ireny.

Grażyna i Teresa to córki Piotra i Ireny.

k-y → ki

NOM SG córka -a

NOM PL córki -y

Grażyna i Teresa są ich córkami.

one: Teresa i Grażyna

One są ich córkami.

Piotr to ojciec Teresy i Grażyny.

Piotr jest Teresy i Grażyny ojcem.

Kim jest Piotr?

jest = on jest

Jest ich ojcem.

Irena to matka Teresy i Grażyny.

Irena jest matką Teresy i Grażyny.

Kim jest Irena?

jest = ona jest

Jest ich matką.

Piotr i Irena to Teresy i Grażyny rodzice.

Piotr i Irena są rodzicami Teresy i Grażyny.

Kim są Piotr i Irena?

są = oni są

Są ich rodzicami.

Jan jest chłopakiem.

Marek też jest chłopakiem.

Jan i Marek są chłopakami.

Jan to brat Marka.

NOM SG	brat	
INS SG	bratem	
NOM PL	bracia	[braća]
INS PL	braćmi	

Marek jest Jana bratem.

On jest jego bratem.

Jan i Marek są braćmi.

Oni są braćmi.

Kim są Jan i Marek?

Jan i Marek są braćmi Teresy i Grażyny.

Jan i Marek to ich bracia.

Teresa jest dziewczyną.

Grażyna też jest dziewczyną.

Teresa i Grażyna są dziewczynami.

si V	[ś]
siostra	[siostra]

Teresa to Grażyny siostra.

Grażyna jest siostrą Teresy.

Ona jest jej siostrą.

NOM SG	siostra	-a
INS SG	siostrą	-ą

Teresa i Grażyna są siostrami.

NOM PL	siostry	-y
INS PL	siostrami	-ami

One są siostrami.

Kim one są?

Są siostrami Marka i Jana.

Teresa i Grażyna to siostry Marka i Jana.

Piotr jest ojcem Marka, Jana, Teresy i Grażyny.

tata	=	ojciec
------	---	--------

On jest ich tatą.

mama	=	matka
------	---	-------

Irena jest matką Marka, Jana, Teresy i Grażyny.

Ona jest ich mamą.

Marek jest synem Piotra i Ireny.

Jan też jest synem Piotra i Ireny.

Jan i Marek są synami Piotra i Ireny.

Teresa jest córką Piotra i Ireny.

Grażyna też jest córką Piotra i Ireny.

Teresa i Grażyna są córkami Piotra i Ireny.

Marek i Jan to dzieci.

dzieci	=	syn i córka
--------	---	-------------

Teresa i Grażyna to też dzieci.

dzi V	[dź]
ci #	[ći]
dzieci	[dżeći]

Marek, Jan, Teresa i Grażyna to dzieci Piotra i Ireny.

Marek, Jan, Teresa i Grażyna są ich dziećmi.

NOM PL	dzieci
INS PL	dziećmi

Ojciec, matka i dzieci to rodzina.

rodzina	=	rodzice i dzieci
---------	---	------------------

Rodzice i dzieci to rodzina.

Piotr i Irena, Jan, Marek, Teresa i Grażyna są rodziną.

Czy Piotr i Irena są dziećmi?

Nie, nie są dziećmi, są rodzicami.

Kto to jest?

To jest Mruczek.

Mruczek to kot Teresy i Grażyny.

Mruczek to ich kot.

Imię kota to Mruczek.

Mruczek jest ich kotem.

ɛ # [e]
imię [imje]

A kto to jest?

To jest Reks.

Reks to pies Jana i Marka.

Reks to ich pies.

Imię psa to Reks.

Reks jest ich psem.

Czy Reks jest kotem?

Nie, Reks nie jest kotem. Reks jest psem.

A czy Mruczek jest psem?

Nie, Mruczek nie jest psem. On jest kotem.

pi V [pj]
pies [pjes]

NOM pięs
GEN psa
INS psem

A to kto jest?

To jest Jana, Marka, Teresy i Grażyny tata.

Ich tata nazywa się Piotr Nowak.

ɛ # [e]
się [še]

Czy ich tata jest aktorem?

Nie, ich tata nie jest aktorem. Jest lekarzem.

A czy Jan i Marek są synami lekarza?

Tak, są synami lekarza.

A to jest kto?

To jest Jana, Marka, Teresy i Grażyny mama.

Ich mama nazywa się Irena Nowak.

Czy ich mama jest lekarką?

Nie, ich mama nie jest lekarką. Jest aktorką.

A czy Teresa i Grażyna są córkami aktorki?

Tak, są córkami aktorki.

A to kto?

To synowie Piotra i Ireny.

wi V [vj]
synowie [synovje]

Ich synowie to Jan i Marek.

Nazywają się Jan Nowak i Marek Nowak.

SG nazywa
PL nazywają

Czy Jan i Marek są Polakami?

Tak, są Polakami.

A czy Jan i Marek są braćmi Teresy i
Grażyny?

Tak, są ich braćmi.

A to kto?

To są córki Piotra i Ireny.

Ich córki to Teresa i Grażyna.

Nazywają się Teresa Nowak i Grażyna Nowak.

Czy Teresa i Grażyna są Polkami?

Tak, są Polkami.

A czy Teresa i Grażyna są siostrami Jana i Marka?

Tak, są ich siostrami.

Jak nazywa się mama Marka?

Nazywa się Irena Nowak.

Jej imię to Irena, a jej nazwisko to Nowak.

Jak nazywa się brat Marka?

Nazywa się Jan Nowak.

Jego imię to Jan, a jego nazwisko to Nowak.

Jak się nazywają bracia Teresy i Grażyny?

Nazywają się Jan Nowak i Marek Nowak.

nazywają się = się nazywają

Jak się nazywa siostra Teresy?

Nazywa się Grażyna Nowak.

Jej imię to Grażyna, a jej nazwisko to Nowak.

To są siostry Jana i Marka.

Jak one się nazywają?

Nazywają się Teresa Nowak i Grażyna Nowak.

To są rodzice Jana, Marka, Teresy i Grażyny.

Jak oni się nazywają?

Nazywają się Piotr i Irena Nowakowie.

Piotr to imię ojca, a Irena to imię matki.

Nowak to nazwisko ojca i matki.

NOM SG

Nowak

NOM PL

Nowakowie

Nowak to też nazwisko Jana, Marka, Teresy i Grażyny.

Nowak to nazwisko ich rodziny.

Rodzice nazywają się Nowak, i dzieci się też nazywają Nowak.

Kto jest Piotra żoną?

Żona Piotra to Irena.

A kto jest mężem Ireny?

Mąż Ireny to Piotr.

Jak się nazywa mąż Ireny?

Nazywa się Piotr Nowak.

Jego imię to Piotr, a jego nazwisko to Nowak.

A jak się nazywa żona Piotra?

Jego żona nazywa się Irena Nowak.

Jej imię to Irena, a jej nazwisko to Nowak.

Czy synowie Ireny to Piotr i Jan?

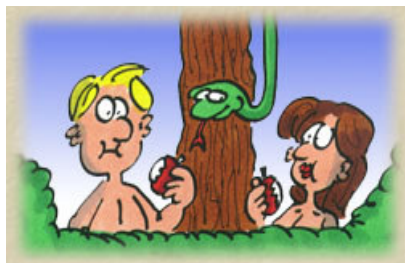
Nie, jej synowie to Jan i Marek.

A czy Grażyny tata to Jan?

Nie, to nie Jan, a Piotr.

Jej tata nazywa się Piotr Nowak.

A czy jej mama to Teresa?
Nie, to nie Teresa, a Irena.
Jej mama się nazywa Irena Nowak.
Czy Reks jest kotem?
Nie, to nie kot, a pies.
A czy Mruczek to pies?
Nie, to nie pies, a kot.
A czy Jan jest chłopakiem?
Tak, Jan to chłopak.
A czy Grażyna to dziewczyna?
Tak, ona jest dziewczyną.
A czy Irena jest Piotra żoną?
Tak, to Piotra żona.
A czy Piotr jest tatą Marka?
Tak, to jego tata.
Czy Piotr też jest mężem Ireny?
Tak, on jest jej mężem.
Piotr i Irena Nowakowie to mąż i żona.

Adam i Ewa to mąż i żona.

1. Familjen Nowak

Vem är det?

Det är en läkare.

Det är en polack.

Det är Piotr.

Det är Piotr Nowak.

Vem är Piotr Nowak?

Piotr är läkare.

Piotr Nowak är polack.

Vem är det?

Det är en skådespelerska.

Det är en polska.

Det är Irena.

Det är Irena Nowak.

Vem är Irena Nowak?

Irena är polska.

Irena Nowak är skådespelerska.

Irena Nowak är Piotrs fru.

Piotr Nowak är Irenas man.

Piotr och Irena är man och hustru.

Irena är Piotrs fru.

Piotr är Irenas man.

Är Piotr läkare?

Ja, Piotr är läkare.

Är Irena skådespelerska?

Ja, Irena är skådespelerska.

Är Piotr skådespelare?

Nej, Piotr är inte skådespelare.

Piotr är läkare.

Är Irena läkare?

Nej, Irena är inte läkare.

Irena är skådespelerska.

Vem är det?

Det är Jan.

Jan är också polack.

Jan är en pojke.

Jan är Piotrs och Irenas son.

Han är deras son.

Piotr är Jans far.

Vem är Piotr?

Piotr är Jans far.

Han är hans far.

Irena är Jans mor.

Vem är Irena?

Irena är Jans mor.

Hon är hans mor.

Piotr och Irena är Jans föräldrar.

Vem är Irena och Piotr?

Irena och Piotr är Jans föräldrar.

De är hans föräldrar.

Vem är det?

Det är Marek.

Marek är också en pojke.

Marek är också Irenas och Piotrs son.

Piotr och Irena är hans föräldrar.

Marek och Jan är Piotrs och Irenas söner.

Marek och Jan är deras söner.

De är deras söner.

Piotr är Jans och Mareks far.

Vem är Piotr?

Piotr är Jans och Mareks far.

Han är deras far.

Irena är Jans och Mareks mor.

Vem är Irena?

Irena är Jans och Mareks mor.

Hon är deras mor.

Piotr och Irena är Jans och Mareks föräldrar.

Vem är Irena och Piotr?

Irena och Piotr är Jans och Mareks föräldrar.

De är deras föräldrar.

Vem är det?

Det är Teresa.

Teresa är också polska.

Teresa är en flicka.

Teresa är Irenas och Piotrs dotter.

Hon är deras dotter.

Piotr är Teresas far.

Vem är Piotr?

Piotr är Teresas far.

Han är hennes far.

Irena är Teresas mor.

Vem är Irena?

Irena är Teresas mor.

Hon är hennes mor.

Piotr och Irena är Teresas föräldrar.

Piotr och Irena är Teresas föräldrar.

De är hennes föräldrar.

Vem är det?

Det är Grażyna.

Grażyna är också en flicka.

Grażyna är också Piotrs och Irenas dotter.

Grażyna är också Piotrs och Irenas dotter.

Grażyna och Teresa är Piotrs och Irenas döttrar.

Grażyna och Teresa är deras döttrar.

De är deras döttrar.

Piotr är Teresas och Grażynas far.

Piotr är Teresas och Grażynas far.

Vem är Piotr?

Han är deras far.

Irena är Teresas och Grażynas mor.

Irena är Teresas och Grażynas mor.

Vem är Irena?

Hon är deras mor.

Piotr och Irena är Teresas och Grażynas föräldrar.

Piotr och Irena är Teresas och Grażynas föräldrar.

Vem är Piotr och Irena?

De är deras föräldrar.

Jan är en pojke.

Marek är också en pojke.

Jan och Marek är pojkar.

Jan är Mareks bror.

Marek är Jans bror.

Han är hans bror.

Jan och Marek är bröder.

De är bröder.

Vem är Jan och Marek?

Jan och Marek är Teresas och Grażynas bröder.

Jan och Marek är deras bröder.

Teresa är en flicka.

Grażyna är också en flicka.

Teresa och Grażyna är flickor.

Teresa är Grażynas syster.

Grażyna är Teresas syster.

Hon är hennes syster.

Teresa och Grażyna är systrar.

De är systrar.

Vem är de?

De är Mareks och Jans systrar.

Teresa och Grażyna är Mareks och Jans systrar.

Piotr är Mareks, Jans, Teresas och Grażynas far.

Han är deras pappa.

Irena är Mareks, Jans, Teresas och Grażynas mor.

Hon är deras mamma.

Marek är Piotrs och Irenas son.

Jan är också Piotrs och Irenas son.

Jan och Marek är Piotrs Irenas söner.

Teresa är Piotrs och Irenas dotter.

Grażyna är också Piotrs och Irenas dotter.

Teresa och Grażyna är Piotrs och Irenas döttrar.

Marek och Jan är barn.

Teresa och Grażyna är också barn.

Marek, Jan, Teresa och Grażyna är Piotrs och Irenas barn.

Marek, Jan, Teresa och Grażyna är deras barn.

En far, en mor och barn är en familj.

Föräldrar och barn är en familj.

Piotr och Irena, Jan, Marek, Teresa och Grażyna är en familj.

Är Piotr och Irena barn?

Nej, de är inte barn, de är föräldrar.

Vem är det?

Det är Mruczek.

Mruczek är Teresas och Grażynas katt.

Mruczek är deras katt.

Kattens namn är Mruczek.

Mruczek är deras katt.

Och vem är det?

Det är Reks.

Reks är Jans och Mareks hund.

Reks är deras hund.

Hundens namn är Reks.

Reks är deras hund.

Är Reks en katt?

Nej, Reks är inte en katt. Reks är en hund.

Men är Mruczek en hund?

Nej, Mruczek är inte en hund. Han är en katt.

Och vem är det?

Det är Jans, Mareks, Teresas och Grażynas pappa.

Deras pappa heter Piotr Nowak.

Är deras pappa skådespelare?

Nej, deras pappa är inte skådespelare. Han är läkare.

Och är Jan och Marek läkarens söner?

Ja, de är läkarens söner.

Och vem är det?

Det är Jans, Mareks, Teresas och Grażynas mamma.

Deras mamma heter Irena Nowak.

Är deras mamma läkare?

Nej, deras mamma är inte läkare. Hon är skådespelerska.

Och är Teresa och Grażyna skådespelerskans döttrar?

Ja, de är skådespelerskans döttrar.

Och vem är det?

Det är Piotrs och Irenas söner.

Deras söner är Jan och Marek.

De heter Jan Nowak och Marek Nowak.

Är Jan och Marek polacker?

Ja, de är polacker.

Och är Jan och Marek Teresas och Grażynas bröder?

Ja, de är deras bröder.

Och vem är det?

Det är Piotrs och Irenas döttrar.

Deras döttrar är Teresa och Grażyna.

De heter Teresa Nowak och Grażyna Nowak.

Är Teresa och Grażyna polacker?

Ja, de är polacker.

Och är Teresa och Grażyna Jans och Mareks systrar?

Ja, de är deras systrar.

Vad heter Mareks mamma?

Hon heter Irena Nowak.

Hennes namn är Irena, och hennes efternamn är Nowak.

Vad heter Mareks bror?

Han heter Jan Nowak.

Hans namn är Jan, och hans efternamn är Nowak.

Vad heter Teresas och Grażynas bröder?

De heter Jan Nowak och Marek Nowak.

Vad heter Teresas syster?

Hon heter Grażyna Nowak.

Hennes namn är Grażyna, och hennes efternamn är Nowak.

Det är Jans och Mareks systrar.

Vad heter de?

De heter Teresa Nowak och Grażyna Nowak.

Det är Jans, Mareks, Teresas och Grażynas föräldrar.

Vad heter de?

De heter Piotr och Irena Nowak.

Piotr är faderns namn, och Irena är moderns namn.

Nowak är faderns och moderns efternamn.

Nowak är också Jans, Mareks, Teresas och Grażynas efternamn.

Nowak är deras familjs efternamn.

Föräldrarna heter Nowak, och barnen heter också Nowak.

Vem är Piotrs fru?

Irena är Piotrs fru.

Och vem är Irenas man?

Piotr är Irenas man.

Vad heter Irenas man?

Han heter Piotr Nowak.

Hans namn är Piotr, och hans efternamn är Nowak.

Men vad heter Piotrs fru?

Hans fru heter Irena Nowak.

Hennes namn är Irena, och hennes efternamn är Nowak.

Är Irenas söner Piotr och Jan?

Nej, deras söner är Jan och Marek.

Och är Grażynas pappa Jan?

Nej, det är inte Jan, utan Piotr.

Hennes pappa heter Piotr Nowak.

Och är hennes mamma Teresa?

Nej, det är inte Teresa, utan Irena.

Hennes mamma heter Irena Nowak.

Är Reks en katt?

Nej, det är inte en katt, utan en hund.

Men är Mruczek en hund?

Nej, det är inte en hund, utan en katt.

Och är Jan en pojke?

Ja, Jan är en pojke.

Och är Grażyna en flicka?

Ja, hon är en flicka.

Och är Irena Piotrs fru?

Ja, det är Piotrs fru.

Och är Piotr Mareks pappa?

Ja, det är hans pappa.

Är Piotr också Irenas man?

Ja, han är hennes man.

Piotr och Irena Nowak är man och hustru.

Adam och Eva är man och hustru.

SŁOWNICZEK

tekst	text
lekcja	lektion
Nowakowie PL	familjen Nowak
kto?	vem?
to	det
jest 3 SG	är
lekarz	läkare
Polak	polack
kim? Instr. av kto	vem?
aktorka	skådespelerska
Polka	polska
żona	fru
mąż GEN męża	man
i	och
czy	(frågepartikel)
tak	ja
aktor	skådespelare
nie	1. nej 2. inte
lekarka	kvinnlig läkare
też	också
chłopak	pojke
syn	son
on	han
ich	deras
ojciec GEN ojca	far
jego	hans
matka	mor
ona	hon
rodzice PL	föräldrar
są 3 PL	är
oni MASK	de
dziewczyna	flicka
córka	dotter

jej	hennes
one FEM	de
brat	bror
siostra	syster
tata MASK	pappa
mama	mamma
dzieci PL	barn
rodzina	familj
kot	katt
imię	(för)namn
a	och; men, utan
pies GEN psa	hund
nazywa się	heter
jak?	hur, vad?
nazwisko	efternamn
ćwiczenie	övning
student	student
studentka	studentska
klucz	1. nyckel 2. facit
do + GEN	till
słowniczek	ordlista

KOMMENTARER

Dessa symboler förekommer i kommentarerna:

C	Konsonant
V	Vokal
#	Ordslut
+TON	Tonande ljud
–TON	Tonlöst ljud
Ø	Nollmorfem (ingen ändelse)

Uttal och stavning

Efter **s, z, c** och **dz** uttalas inte **i** om det följer en vokal direkt efteråt. I detta fall är i:ets enda uppgift att markera att uttalet av den föregående konsonanten är [**ś, ź, ć, dź**].

Om det efter **s, z, c** och **dz + i** kommer en konsonant eller ordslut uttalas dock i:et, samtidigt som det påverkar uttalet av den föregående konsonanten till [**ś, ź, ć, dź**].

Se även uttalsanvisningarna i lektion 00.

si V	=	[ś]	siostra	=	[śostra]
zi V	=	[ź]	zielony	=	[źelony] <i>grön</i>
ci V	=	[ć]	bracia	=	[braća]
dzi V	=	[dź]	dzieci	=	[dżeći]
si C/#	=	[si]	silny	=	[śilny] <i>stark</i>
zi C/#	=	[zi]	zima	=	[źima] <i>vinter</i>
ci C/#	=	[ci]	dzieci	=	[dżeći]
dzi C/#	=	[dzi]	rodzina	=	[rodźina]

Efter övriga konsonanter och före vokal uttalas **i** som [j].

pi V	=	[pj]	Piotr	=	[pjotr]
bi V	=	[bj]			
fi V	=	[fj]			
wi V	=	[vj]	synowie	=	[synovje]
mi V	=	[mj]			
ki V	=	[kj]	Polakiem	=	[polakjem]
gi V	=	[gj]			

Om två eller fler konsonanter med olika tonalitet hamnar tillsammans, måste tonaliteten ändras, så att hela konsonantgruppen uttalas antingen tonande eller tonlöst. I normala fall är det den sista konsonanten som avgör hela gruppens tonalitet.

Tonande konsonanter i slutet av ord förlorar också sin ton.

+TON:	b	w	d	z	ż/rz	ź	dz	dź	dż	g
–TON:	p	f	t	s	sz	ś	c	cz	ć	k ch/h

+TON	–TON	→	–TON	–TON
dziewwczyna			[dżefczyna]	

+ TON #	→	– TON #
maż		[moŵsz]

Den nasala vokalen **ę** ska inte uttalas nasalt i slutet av ord. Ibland kan man dock höra ett nasalt uttal även här, särskilt i överdrivet tydligt tal. Detta upplevs dock lätt som lite tillgjort och ”snobbigt”.

ę # = [e]	się	[śe]
------------------	------------	-------------

E förekommer normalt sett inte efter **k**. Om en ändelse börjar med **e**, skjuter man därför in ett **i** (uttalat [j]) efter stammar som slutar med **k**.

k-e → kie

Polak-em → Polakiem

chłopak-em → chłopakiem

Y förekommer i princip aldrig efter **k** (eller **g**). Det ändras till **i** istället.

k-y → ki

Polk-y → Polki

córk-y → córki

Vokalen **ą** i former som slutar på konsonant förändras till **ę** när man lägger till en ändelse.

ą C # ~ ę C V

maż ~ mężem

Den lilla cirkeln under **e** nedan markerar ett **flyktigt e**. Flyktiga e:n skjuts in i vissa former som slutar på fler än en konsonant, för att underlätta uttalet. Om man lägger till en ändelse med vokal behövs inte längre detta **e**, utan det försvinner. (Samma sak har vi även i svenska, jämför fågel ~ fåglar.)

e C # ~ Ø C V

ojciec ~ ojca, ojcem

Marek ~ Marka, Markiem

pies ~ psa, psem

Substantiv

Polska substantiv, adjektiv och pronomen fördelar sig efter olika **genus** (t.ex. maskulinum och femininum) och böjs i olika **kasus**. Genus har vi också i svenskan (jämför n- och t-ord, bilen och huset), men kasussystemet har nästan helt försvunnit. Kasus har till uppgift att markera ordets funktion i satsen. Tabellen visar exempel på några kasusändelser:

SUBSTANTIV		
SINGULAR	MASKULINA	FEMININA
NOMINATIV	-∅	-a
GENITIV	-a	-y (-i)
INSTRUMENTALIS	-em (-iem)	-ą
PLURAL		
NOMINATIV	-owie	-y (-i)
INSTRUMENTALIS	-ami	-ami

Den här enkla tabellen är långt ifrån fullständig. Det finns sammanlagt sju kasus, men i den första lektionen förekommer bara nominativ, genitiv och instrumentalis. Det finns också fler ändelser för dessa tre kasus än de som visas ovan, men de kommer att presenteras efterhand.

Ändelserna inom parentes används när substantivets stam slutar på bokstäverna **k** eller **g**, på grund av stavningsreglerna (se ovan). Om vi tillämpar de här ändelserna på de substantiv som förekommit i texten får vi resultatet som syns i tabellen på nästa sida.

Lägg särskilt märke till att femininum har samma ändelse för genitiv singular och nominativ plural. **Mamy** kan alltså både betyda *mammas* och *mammor*.

SINGULAR			PLURAL	
MASK. NOM	GEN	INS	NOM	INS
syn	syna	synem	synowie	synami
Piotr	Piotra	Piotrem		
Jan	Jana	Janem		
Marek	Marka	Markiem		
Nowak	Nowaka	Nowakiem	Nowakowie	Nowakami
Reks	Reksa	Reksem		
Mruczek	Mruczka	Mruczkiem		
Polak	Polaka	Polakiem		Polakami
lekarz	lekarza	lekarzem		lekarzami
aktor	aktora	aktorem		aktorami
mąż	męża	mężem	mężowie	mężami
ojciec	ojca	ojcem	ojcowie	ojcami
chłopak	chłopaka	chłopakiem		chłopakami
pies	psa	psem		psami
kot	kota	kotem		kotami
FEM. NOM	GEN	INS	NOM	INS
Irena	Ireny	Ireną		
Teresa	Teresy	Teresą		
Grażyna	Grażyny	Grażyną		
Polka	Polki	Polką	Polki	Polkami
lekarka	lekarki	lekarką	lekarki	lekarkami
aktorka	aktorki	aktorką	aktorki	aktorkami
żona	żony	żoną	żony	żonami
matka	matki	matką	matki	matkami
mama	mamy	mamą	mamy	mamami
córka	córki	córką	córki	córkami
siostra	siostry	siostrą	siostry	siostrami
rodzina	rodziny	rodziną	rodziny	rodzinami

Brat *bror* har oregelbundna pluralformer. **Tata** *pappa* böjs som ett feminint substantiv i singular, men behandlas i övrigt som maskulint. **Dzieci** *barn* har oregelbunden instrumentalisform i plural. Lägg också märke till nominativformen i plural: **rodzice** *föräldrar*. Den är inte oregelbunden, utan kommer att gås igenom längre fram i kursen.

SINGULAR			PLURAL	
NOM	GEN	INS	NOM	INS
brat tata	brata taty	bratem tata	bracia tatowie dzieci rodzice	braćmi tatami dziećmi rodzicami

Nominativ är substantivets grundform och har funktion som **subjekt**. Uppslagsord i ordböcker står i denna form.

- **Piotr** jest lekarzem. *Piotr är läkare.*

Genitiv betecknar bl.a. ägande och tillhörighet. Detta kasus är det enda där vi i svenskan har kvar någon kasusändelse för substantiven, nämligen gentitiv-s:et.

- Irena jest matką **Jana**. *Irena är Jans mor.*

Instrumentalis används bl.a. som predikatsfyllnad (predikativ).

- Marek jest **chłopakiem**. *Marek är en pojke.*

Predikatsfyllnaden står dock bara i instrumentalis om subjektet är ett substantiv eller ett personligt pronomen. Om man istället har det utpekande **to (jest)** *det är* som subjekt, används nominativ i predikatsfyllnaden.

Jämför de här konstruktionerna:

to (jest) + NOM	NOM + jest + INS
{ To jest ojciec . { To ojciec .	Piotr jest ojcem .
<i>Det är en far.</i>	<i>Piotr är en far.</i>

Efter **to** kan man som synes utelämna **jest** (vilket man för det mesta gör). Detta **to** (med det underförstådda **jest**) kan också ersätta det enkla **jest** efter ett substantiv. I sådana fall följs **to** naturligtvis fortfarande av nominativ. Det finns alltså två sätt att säga ”Piotr är en far” på polska:

NOM + to + NOM	=	NOM + jest + INS
Piotr to ojciec.	=	Piotr jest ojcem.

Polskan saknar obestämd och bestämd form. Ett ord som **lekarz** kan alltså betyda *en läkare, läkare, läkaren* – sammanhanget får avgöra vilket som passar bäst när man översätter.

Kto – kim

Det frågande pronomenet **kto** *vem* har instrumentalisformen **kim**. Man kan använda båda formerna för att fråga vem en person är, med en viss skillnad i betydelsen. Denna skillnad motsvarar det som sagts om nominativ och instrumentalis ovan. Jämför följande:

NOMINATIV	INSTRUMENTALIS
Kto to jest? <i>Vem är det?</i> To jest Piotr . <i>Det är Piotr.</i>	Kim jest Piotr? <i>Vem är Piotr?</i> Piotr jest lekarzem . <i>Piotr är läkare.</i>

Kto används när man ser en person och vill veta vem det är. Eftersom **kto** står i nominativ kommer också svaret i nominativ. **Kim** använder man när personen är identifierad, men man vill veta något mer om honom/henne (t.ex. yrke, nationalitet, släktskapsförhållande osv.). Det kan ibland även motsvaras av *vad* på svenska (t.ex. ”Vad är han? – Han är läkare.”) Eftersom **kim** är instrumentalisformen står även ordet som utgör svaret i instrumentalis.

Personliga pronomen

De personliga pronomena uppvisar kasusskillnader även i svenskan (jämför ”jag – mig”). Vi gör också skillnad mellan genus i singular (jämför ”han – hon”). Polskan är dock mer konsekvent och har denna skillnad även i plural. **Oni** *de* används alltså för flera män och **one** *de* för flera kvinnor. Om gruppen är blandad ”vinner” maskulinum.

		NOMINATIV		GENITIV	
SG	MASKULINUM	on	<i>han</i>	jego	<i>hans</i>
	FEMININUM	ona	<i>hon</i>	jej	<i>hennes</i>
PL	MASK	oni	<i>de</i>	ich	<i>deras</i>
	MASK+FEM	oni	<i>de</i>		
	FEM	one	<i>de</i>		

Verb

De polska verben böjs till skillnad från de svenska både i person (1–3) och numerus (singular/plural). Presensformerna i tredje person ser ut så här för de två verben *vara* och *heta*:

		<i>är</i>	<i>heter</i>
SINGULAR	on/ona	jest	nazywa się
PLURAL	oni/one	są	nazywają się

Personliga pronomen brukar inte sättas ut framför verbet, eftersom det ändå framgår av verbformen vilken person det handlar om:

- **Są** rodzicami. (Oni są rodzicami.) *De är föräldrar.*

Att ta med det personliga pronomenet innebär en starkare betoning av subjektet. Det är dock vanligare att man gör så när det handlar om tredje person, och man behöver skilja mellan maskulinum och femininum.

Det lilla ordet **czy** är en frågepartikel som används för att inleda en ja-/nej-fråga. Efteråt följer frågan med rak ordföljd (subjektet före predikatet/verbet). Det är frivilligt att använda **czy**, man kan lika gärna använda vanlig rak ordföljd. Det är då intonationen som talar om att det handlar om en fråga.

- Czy Piotr jest lekarzem? } *Är Piotr läkare?*
- Piotr jest lekarzem? }

Genitivattribut placeras normalt efter sitt huvudord. Om det utgörs av ett egennamn som betecknar en person kan det även stå före, något som dock uppfattas som talspråkligt.

- **(Jana ojciec) = Ojciec Jana** *Jans far*

Det reflexiva pronomenet **się** *sig* kan placeras både före och efter verbet. Det får dock aldrig inleda en mening.

- XXX **nazywa się** = XXX **się nazywa** *XXX heter (kallar sig)*

ĆWICZENIA

I.

Kim jest Irena?

Irena jest żoną Piotra.

Kim jest Grażyna?

Grażyna jest _____ Piotra i Ireny.

Kim jest Marek?

Marek jest _____ Piotra i Ireny.

Kim jest Jan?

Jan jest _____ Grażyny, Marka i Teresy.

Kim jest Teresa?

Teresa jest _____ Jana, Marka i Grażyny.

Kim są Piotr i Irena?

Są _____ Jana, Marka, Grażyny i Teresy.

Kim są Jan i Marek?

Są _____ Piotra i Ireny.

Kim są Grażyna i Teresa?

Są _____ Piotra i Ireny.

Kim są Jan i Marek

Są _____ Grażyny i Teresy.

Kim są Grażyna i Teresa?

Są _____ Jana i Marka.

Kim są Jan, Marek, Grażyna i Teresa?

Są _____ Piotra i Ireny.

Kim jest Mruczek?

Jest _____ Jana.

Kim jest Reks?

Jest _____ Marka.

II.

Czy Grażyna jest żoną Piotra?

Czy Jan jest bratem Marka?

Nie, Grażyna jest Piotra córką.

Tak, Jan jest bratem Marka.

Czy Irena jest siostrą Jana?

Czy Teresa jest żoną Marka?

Czy Irena jest matką Teresy?

Czy Marek jest ojcem Grażyny?

Czy Teresa i Piotr są rodzicami Marka i Ireny?

III.

Piotr jest _____. (lekarz)

Piotr to _____.

Irena jest _____. (aktorka)

Irena to _____.

Adam jest _____. (Polak)

Adam to _____.

Anna jest _____. (Polka)

Anna to _____.

Alek jest _____. (aktor)

Alek to _____.

Maria jest _____. (lekarka)

Maria to _____.

Jacek jest _____. (student)

Jacek to _____.

Kasia jest _____. (studentka)

Kasia to _____.

IV.

Jak się nazywa mama Jana, Grażyny, Teresy i Marka?

Nazywa się Irena Nowak.

Jak się nazywa ich ojciec?

Jak się nazywa brat Grażyny?

Jak się nazywają siostry Jana i Marka?

Jak się nazywają rodzice Jana i Teresy?

Jak się nazywają dzieci Ireny i Piotra?

Jak się nazywa ich pies?

V.

Piotr jest mężem _____. (Irena)

Piotr jest mężem Ireny.

Mruczek jest kotem _____. (matka i ojciec)

Teresa i Grażyna są córkami _____. (Piotr i Irena)

Jan i Marek są braćmi _____. (Teresa i Grażyna)

Piotr i Irena są rodzicami _____. (Jan i Marek)

Böj orden inom parentes i rätt form.

Czy Mruczek to (pies)?

Nie, Mruczek jest (kot).

Piotr jest (lekarz).

Irena to (aktorka).

Irena to żona (Piotr).

Irena jest Piotra (żona).

Czy Marek to syn (Irena)?

Tak, Marek jest jej (syn).

Teresa jest (córka).

Grażyna to też (córka).

One są (córka).

Marek i Jan są (syn).

Marek i Jan to (syn).

(Oni) tata nazywa się Piotr Nowak.

Pies Marka to Reks, to jest (on) pies.

Teresa i Grażyna to (córka).

One są córkami (Piotr) i (Irena).

Kot Teresy to Mruczek, to jest (ona) kot.

Piotr i Irena są (rodzice) (Jan), (Teresa), (Marek) i (Grażyna).

Czy Mruczek to **pies**?

Nie, Mruczek jest **kotem**.

Piotr jest **lekarzem**.

Irena to **aktorka**.

Irena to żona **Piotra**.

Irena jest Piotra **żoną**.

Czy Marek to syn **Ireny**?

Tak, Marek jest jej **synem**.

Teresa jest **córką**.

Grażyna to też **córka**.

One są **córkami**.

Marek i Jan są **synami**.

Marek i Jan to **synowie**.

Ich tata nazywa się Piotr Nowak.

Pies Marka to Reks, to jest **jego** pies.

Teresa i Grażyna to **córki**.

One są córkami **Piotra i Ireny**.

Kot Teresy to Mruczek, to jest **jej** kot.

Piotr i Irena są **rodzicami Jana, Teresy, Marka i Grażyny**.

TEKST

Lekcja 2. Rodzina

Piotr i Irena, Jan, Marek, Teresa i Grażyna	ADJEKTIV		SUBST
Nowakowie to polska rodzina.	MASK	-y polski	-C
Grażyna Nowak to polska dziewczyna.	FEM	-a polska	-a
	NEUTR	-e polskie	-o/-e/-ę
	PLUR	-e polskie	
Jan Nowak to polski chłopak.			
Mruczek to polski kot.			
Reks to polski pies.			
Piotr to polskie imię.			
Nowak to polskie nazwisko.			
Grażyna i Teresa to polskie dziewczyny.			
Jan, Marek, Teresa i Grażyna to polskie			
dzieci.			

To jest Jan.	MASK	ADJ	SUBST
Jan to chłopak.	NOM	-y	-C
Jan jest chłopakiem.	INS	-ym	-em
	NOM	polski	chłopak
	INS	polskim	chłopakiem
Jan to polski chłopak.			
Jan jest polskim chłopakiem.			

To jest Marek.
Marek to jego brat.
Marek jest jego bratem.
Jego brat to też polski chłopak.
Jego brat też jest polskim chłopakiem.

To są Jan i Marek.
 Marek i Jan to bracia.
 Marek i Jan są braćmi.
 Oni są polskimi chłopakami.

To jest Teresa.
 Teresa to dziewczyna.
 Teresa jest dziewczyną.
 Teresa to polska dziewczyna.
 Teresa jest polską dziewczyną.

To jest Grażyna.
 Grażyna jest jej siostrą.
 Jej siostra to też polska dziewczyna.
 Jej siostra też jest polską dziewczyną.

To są Teresa i Grażyna.
 One są polskimi dziewczynami.

To są Jan, Marek, Teresa i Grażyna.
 Jan, Marek, Teresa i Grażyna to polskie
 dzieci.
 Oni są polskimi dziećmi.

ADJEKTIV		
INS SG M&N	-ym	polskim
INS SG F	-ą	polską
INS PL	-ymi	polskimi

To jest Piotr.
 Piotr to mężczyzna.
 Piotr jest mężczyzną.

mężczyzna [męszczyzna]		
MASKULINUM		
NOM	-a	tata, mężczyzna
GEN	-y	taty, mężczyzny
INS	-ą	tatą, mężczyzną

Piotr to polski mężczyzna.
On jest polskim mężczyzną.
Piotr jest Polakiem.

To jest Irena.
Irena to kobieta.
Irena jest kobietą.
Irena to polska kobieta.
Ona jest polską kobietą.
Irena jest Polką.

Piotr i Irena, Jan, Marek, Teresa i Grażyna to
polska rodzina.
Oni są polską rodziną.

Jan ma osiem lat.
On jest małym chłopczykiem.

osiem [ośem] = 8

chłopczyk = mały chłopak

Marek ma dwadzieścia lat.
On jest dużym chłopakiem.

dwadzieścia [dwaźżeśca] = 20

Grażyna ma cztery lata.
Ona jest małą dziewczynką.

cztery = 4

2, 3, 4 + NOM PL
5, 6, 7... + GEN PL

NOM PL lata
GEN PL lat

dziewczynka = mała dziewczyna

Teresa ma szesnaście lat.
Ona jest dużą dziewczyną.

szesnaście [szesnaśće] = 16

Irena ma czterdzieści dwa lata.

czterdzieści [czterdżeści] = 40
dwa = 2

Piotr ma czterdzieści siedem lat.

5... 12, 13, 14, 15... 20, 21, 25...
31, 35... 41 + GEN PL
22, 23, 24, 32, 33... + NOM PL

Czy Jan to mały chłopczyk?

Nie, Jan nie jest małym chłopczykiem. Jest dużym chłopakiem.

A czy Marek to też duży chłopak?

Nie, Marek nie jest dużym chłopakiem, a małym chłopczykiem.

Czy Teresa jest małą dziewczynką?

Nie, Teresa nie jest małą dziewczynką. Jest dużą dziewczyną.

A czy Grażyna to też duża dziewczyna?

Nie, ona nie jest dużą dziewczyną, a małą dziewczynką.

Ojciec Ireny Nowak nazywa się Andrzej Wróbel.

FEMININUM: Nazwisko -C
NOM Nowak
GEN Nowak
INS Nowak

Andrzej jest ojcem Ireny.

Andrzej to też dziadek Jana, Marka, Teresy i Grażyny.

dziadek = ojciec matki / ojca
[dżadek]

Andrzej jest ich dziadkiem.

ąt [ont]
siedemdziesiąt = 70
[śedemdżeśont]

Dziadek Andrzej ma siedemdziesiąt trzy lata.

-TON rz [sz]
trzy [wszy] = 3

Matka Piotra nazywa się Anna Nowak.

Anna jest matką Piotra.

Anna jest też babcią Jana, Marka, Teresy i babcia = matka matki / ojca

Grażyny.

Anna jest ich babcią.

sześćdziesiąt [szeźdżeśont] = 60

Babcia Anna ma sześćdziesiąt pięć lat.

ęć [ejńć]

pięć [pjejńć] = 5

Siostra Piotra nazywa się Alicja.

Alicja jest siostrą Piotra.

Alicja to ciocia Jana, Marka, Teresy i ciocia = siostra matki / ojca

Grażyny.

ciocia [ćoća]

Alicja jest ich ciocią.

trzydzieści [tszydześci] = 30

Ciocia Alicja ma trzydzieści dziewięć lat.

dziewięć [dźevjejńć] = 9

Brat Ireny nazywa się Władysław.

Władysław [vładysław]

Władysław jest bratem Ireny.

Władysław to wujek Jana, Marka, Teresy i

wujek = brat matki / ojca

Grażyny.

Władysław jest ich wujkiem.

Wujek Władysław ma pięćdziesiąt jeden lat.

pięćdziesiąt = 50

[pjejńdześont]

Żona wujka Władysława nazywa się Barbara

jeden = 1

Wróbel.

Barbara też jest ciocią Jana, Marka, Teresy i

Grażyny.

Ciocia Barbara ma czterdzieści pięć lat.

Syn wujka Władysława i cioci Barbary ma na imię Krzysztof.

C i - y → C i

NOM -a ciocia [ćoća]

GEN -y cioci [ćoći]

Krzysztof to kuzyn Jana, Marka, Teresy i

Krzysztof [kszysztof]

Grażyny.

Krzysztof jest ich kuzynem.

Ich kuzyn Krzysztof ma dwadzieścia trzy lata.

Piotr i Irena, Jan, Marek, Teresa i Grażyna są polską rodziną.

Babcia, dziadek, ciocia Alicja, wujek Władysław, ciocia Barbara i ich syn Krzysztof to też rodzina Piotra, Ireny, Jana, Marka, Teresy i Grażyny.

Ile lat ma Piotr Nowak?	ile ? + GEN PL
Piotr ma czterdzieści siedem lat.	47 lat
Ile lat ma jego żona?	
Irena Nowak ma czterdzieści dwa lata.	42 lata
Ile synowie mają lat?	
Marek ma osiem lat, a Jan ma dwadzieścia.	8 lat, 20 lat
A córki ile mają lat?	
Teresa ma szesnaście, a Grażyna cztery.	16 lat, 4 lata
Ile ma babcia?	
Babcia ma sześćdziesiąt pięć.	65 lat
A ile ma dziadek?	
On ma siedemdziesiąt trzy.	73 lata
A ciocia Alicja ma ile?	
Ona ma trzydzieści dziewięć lat.	39 lat
A ile ma wujek Władysław?	

Wujek ma pięćdziesiąt jeden lat. 51 lat
 A jego żona ile ma?
 Ciocia Barbara ma czterdzieści pięć lat. 45 lat
 A ich syn Krzysztof ma ile lat?
 Krzysztof ma dwadzieścia trzy lata. 23 lata

Jan mówi: 1 PERS ja -m
 2 PERS ty -sz
 – Ja mam dwadzieścia lat. A ile ty masz 3 PERS on -∅
 lat, Marek? ona -∅

Marek mówi: 1 PERS mam
 2 PERS masz
 – Ja mam osiem lat. A ile ty masz, 3 PERS ma
 Teresa?

Teresa mówi:
 – Mam szesnaście lat. A ty ile masz,
 Grażyna?

– Ja mam cztery lata – mówi Grażyna. –
 A ile lat ma mama?
 – Mama ma czterdzieści dwa lata –
 mówi Jan.

Mama Jana, Marka, Teresy i Grażyny ma na
 imię Irena. Na nazwisko ma Nowak.

Ich tata ma na imię Piotr, a na nazwisko ma
 też Nowak.

Dzieci też mają na nazwisko Nowak, a na
 imię mają Jan, Marek, Teresa i Grażyna.

Jak ma na imię ich babcia?

Babcia ma na imię Anna.

A na nazwisko ma jak?

Na nazwisko ma też Nowak.

Babcia Anna jest matką Piotra Nowaka i jego
siostry Alicji.

j - y → ji
NOM Alicja
GEN Alicji

A jak ma na imię dziadek Jana, Marka,
Teresy i Grażyny?

Dziadek ma na imię Andrzej.

A jak ma na nazwisko?

Na nazwisko ma Wróbel.

Dziadek Andrzej jest ojcem Ireny Nowak i jej
brata Władysława.

Ojciec Ireny i Władysława nazywa się
Andrzej Wróbel.

Jan mówi:

– Jak ma na imię babcia?

Marek mówi:

– Babcia ma na imię Anna. A jak mają
na imię jej dzieci?

Teresa mówi:

– Jej córka ma na imię Alicja, a jej syn
Piotr.

– A jak ty masz na nazwisko, Teresa? –
mówi Grażyna.

– Mam na nazwisko Nowak – mówi
Teresa.

To jest papier.
[papjer]

To jest długopis.
[długopis]

To jest list.

To jest znaczek.

To jest gazeta.

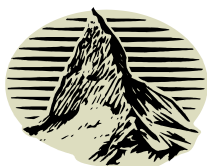
To są gazety.

To jest klucz.

To jest chleb.
[chlep]

To jest góra.
[gura]

To są trzy góry.

To jest drzewo.
[dzevo]

To są cztery drzewa.

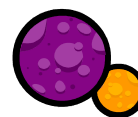
To jest morze.

To jest słońce.
[słójńce]

To jest piłka.

To są piłki.

To jest ptak.

To jest koń.

To jest samochód.
[samochut]

To jest samolot.

Vilket genus har föremålen ovan?

2. Familjen

Piotr och Irena, Jan, Marek, Teresa och Grażyna Nowak är en polsk familj.

Grażyna Nowak är en polsk flicka.

Jan Nowak är en polsk pojke.

Mruczek är en polsk katt.

Reks är en polsk hund.

Piotr är ett polskt namn.

Nowak är ett polskt efternamn.

Grażyna och Teresa är polska flickor.

Jan, Marek, Teresa och Grażyna är polska barn.

Det är Jan.

Jan är en pojke.

Jan är en pojke.

Jan är en polsk pojke.

Jan är en polsk pojke.

Det är Marek.

Marek är hans bror.

Marek är hans bror.

Hans bror är också en polsk pojke.

Hans bror är också en polsk pojke.

Det är Jan och Marek.

Marek och Jan är bröder.

Marek och Jan är bröder.

De är polska pojkar.

Det är Teresa.

Teresa är en flicka.

Teresa är en flicka.

Teresa är en polsk flicka.

Teresa är en polsk flicka.

Det är Grażyna.

Grażyna är hennes syster.

Hennes syster är också en polsk flicka.

Hennes syster är också en polsk flicka.

Det är Teresa och Grażyna.

De är polska flickor.

Det är Jan, Marek, Teresa och Grażyna.

Jan, Marek, Teresa och Grażyna är polska barn.

De är polska barn.

Det är Piotr.

Piotr är en man.

Piotr är en man.

Piotr är en polsk man.

Han är en polsk man.

Piotr är polack.

Det är Irena.

Irena är en kvinna.

Irena är en kvinna.

Irena är en polsk kvinna.

Hon är en polsk kvinna.

Irena är polska.

Piotr och Irena, Jan, Marek, Teresa och Grażyna är en polsk familj.

De är en polsk familj.

Jan är åtta år.

Han är en liten pojke.

Marek är 20 år.

Han är en stor pojke.

Grażyna är fyra år.

Hon är en liten flicka.

Teresa är 16 år.

Hon är en stor flicka.

Irena är 42 år.

Piotr är 47 år.

Är Jan en liten pojke?

Nej, Jan är inte en liten pojke. Han är en stor pojke.

Men är Marek också en stor pojke?

Nej, Marek är inte en stor pojke, utan en liten pojke.

Är Teresa en liten flicka?

Nej, Teresa är inte en liten flicka. Hon är en stor flicka.

Men är Grażyna också en stor flicka?

Nej, hon är inte en stor flicka, utan en liten flicka.

Irena Nowaks far heter Andrzej Wróbel.

Andrzej är Irenas far.

Andrzej är också Jans, Mareks, Teresas och Grażynas morfar.

Andrzej är deras morfar.

Morfar Andrzej är 73 år.

Piotrs mor heter Anna Nowak.

Anna är Piotrs mor.

Anna är också Jans, Mareks, Teresas och Grażynas farmor.

Anna är deras farmor.

Farmor Anna är 65 år.

Piotrs syster heter Alicja.

Alicja är Piotrs syster.

Alicja är Jans, Mareks, Teresas och Grażynas faster.

Alicja är deras faster.

Faster Alicja är 39 år.

Irenas bror heter Władysław.

Władysław är Irenas bror.

Władysław är Jans, Mareks, Teresas och Grażynas morbror.

Władysław är deras morbror.

Morbror Władysław är 51 år.

Morbror Władysławs fru heter Barbara Wróbel.

Barbara är också Jans, Mareks, Teresas och Grażynas moster.

Moster Barbara är 45 år.

Morbror Władysławs och moster Barbaras son heter Krzysztof.

Krzysztof är Jans, Mareks, Teresas och Grażynas kusin.

Krzysztof är deras kusin.

Deras kusin Krzysztof är 23 år.

Piotr och Irena, Jan, Marek, Teresa och Grażyna är en polsk familj.

Farmor, morfar, faster Alicja, morbror Władysław, moster Barbara och deras son Krzysztof är också Piotrs, Irenas, Jans, Mareks, Teresas och Grażynas familj.

Hur gammal är Piotr Nowak?

Piotr är 47 år.

Hur gammal är hans fru?

Irena Nowak är 42 år.

Hur gamla är sönerna?

Marek är åtta år, och Jan är 20.

Och hur gamla är döttrarna?

Teresa är 16, och Grażyna fyra.

Hur gammal är farmor?

Farmor är 65.

Och hur gammal är morfar?

Han är 73.

Och hur gammal är faster Alicja?

Hon är 39 år.

Och hur gammal är morbror Władysław?

Morbror är 51 år.

Och hur gammal är hans fru?

Moster Barbara är 45 år.

Och deras son Krzysztof är hur gammal?

Krzysztof är 23 år.

Jan säger:

– Jag är 20 år. Och hur gammal är du, Marek?

Marek säger:

– Jag är åtta år. Och hur gammal är du, Teresa?

Teresa säger:

– Jag är 16 år. Och hur gammal är du, Grażyna?

– Jag är fyra år, säger Grażyna. – Och hur gammal är mamma?

– Mamma är 42 år, säger Jan.

Jans, Mareks, Teresas och Grażynas mamma heter Irena. Till efternamn heter hon Nowak.

Deras pappa heter Piotr, och till efternamn heter också han Nowak.

Barnen heter också Nowak till efternamn, och till förnamn heter de Jan, Marek, Teresa och Grażyna.

Vad heter deas farmor?

Farmor heter Anna.

Och vad heter hon till efternamn?

Till efternamn heter hon också Nowak.

Farmor Anna är Piotr Nowaks och hans syster Alicjas mor.

Och vad heter Jans, Mareks, Teresas och Grażynas morfar?

Morfar heter Andrzej.

Och vad heter han till efternamn?

Till efternamn heter han Wróbel.

Morfar Andrzej är Irena Nowaks och hennes bror Władysławs far.

Irenas och Władysławs far heter Andrzej Wróbel.

Jan säger:

– Vad heter farmor?

Marek säger:

– Farmor heter Anna. Och vad heter hennes barn?

Teresa säger:

– Hennes dotter heter Alicja, och hennes son Piotr.

– Och vad heter du till efternamn, Teresa, säger Grażyna.

– Jag heter Nowak till efternamn, säger Teresa.

SŁOWNICZEK

polski	polsk
mężczyzna MASK	man
GEN mężczyzny	
kobieta	kvinna
ma	har
chłopczyk	liten pojke
<i>dim. av</i> chłopiec	
GEN chłopca	
lata NEUTR PL	år (pl.)
mały	liten
duży	stor
dziewczynka	liten flicka
<i>dim. av</i> dziewczyna	
dziadek	farfar, morfar
GEN dziadka	
babcia	farmor, mormor
ciocia	faster, moster
wujek GEN wujka	farbror, morbror
na	för, till
kuzyn	kusin
ile?	hur många, hur mycket?
mówi	taler, säger
ja	jag
ty	du
papier	papper
ługopis	bläckpenna, kulspetspenna
list	brev
znaczek	frimärke
GEN znaczka	
gazeta	tidning
chleb	bröd
góra	berg

drzewo	träd
morze	hav
słońce	sol
piłka	boll
ptak	fågel
koń GEN konia	häst
samochód	bil
samolot	flygplan

KOMMENTARER

Uttal

Nasalvokalerna **ą** och **ę** har ett grundläggande uttal som diftonger, där nasaliteten kopplas på först under det senare elementet av diftongen. De påverkas dock ofta av omgivningen:

- Sist i ord förlorar **ę** sin nasalitet, medan däremot **ą** behåller sin.
- Framför konsonanterna **t, d, c, dz, cz, dź**, uttalas **ą** som [on] och **ę** som [en].
- Framför **ć** och **dź** löses **ą** och **ę** upp ytterligare, så att de uttalas [ojń] respektive [ejń].

ą	[oŋ]	ę	[eŋ]
ą #	[oŋ]	ę #	[e]
mają [majoŋ]		się [še]	
ą + t / d / c / dz / cz / dź [on] ę + t / d / c / dz / cz / dź [en] siedemdziesiąt [sedemdżeśont]			
ą + ć / dź [ojń] ę + ć / dź [ejń] pięć [pjejńć]			

Rz är ”svagare” än andra konsonanter när det gäller tonaliteten. Det innebär att **rz** inte kan påverka andra, utan istället förlorar sin ton efter en tonlös konsonant. I normala fall är det ju sista konsonanten i konsonantgruppen som bestämmer tonaliteten.

– TON	rz	[sz]
trzy		[tszy]
Krzysztof		[kszysztɔf]

Vokalen **y** kan inte förekomma efter s.k. mjuka konsonanter (t.ex. **ć** och **j**). Den ändras då till **i**. Detta inträffar i t.ex. genitivändelsen i femininum singular. I fallet med **ć** försvinner dessutom i:et som fanns i nominativformen. Dess enda uppgift var ju att markera uttalet av **ć**. Eftersom genitivändelsen är **i**, blir det extra i:et överflödigt:

C i - y → C i				
NOM	cioci -a	ciocia	[ćoća]	
GEN	cioci -y →	cioci	[ćoći]	
C j - y → C ji				
NOM	Alicj -a	Alicja		
GEN	Alicj -y →	Alicji		

Substantiv

De allra flesta substantiv som slutar på konsonant i grundformen (nominativ) är maskulina. Substantiv som slutar på **–a** och som är biologiskt maskulina hör också hit.

Neutrala substantiv slutar oftast på **–o**, **–e** eller **–ę**.

De flesta feminina substantiv slutar på **–a**.

SUBSTANTIV I NOMINATIV		
MASKULINUM	NEUTRUM	FEMININUM
-C (-a)	-o / -e / -ę	-a
chłopak list koń tata	nazwisko lato morze imię	babcia kobieta gazeta mama

Neutrala substantiv på –o eller –e böjs på följande sätt i de kasus vi hittills gått igenom:

NEUTRUM	SINGULAR		PLURAL	
NOM	-o / -e	lato	-a	lata
GEN	-a	lata	-∅	lat
INS	-em (-iem)	latem	-ami	latami

Neutrum delar alltså instrumentalisformerna med maskulinum. (Ändelsen **–iem** används om stammen slutar på **k**.) Vi ser också att genitiv plural helt saknar ändelse, vilket för övrigt även gäller de feminina substantiven (mer om detta senare).

Adjektiven böjs precis som substantiven i kasus, genus och numerus. Böjningsändelserna för adjektiven är dock som regel inte de samma som för substantiven. I tabellen nedan står ändelserna för nominativ och instrumentalis.

Som nämnts tillåter inte stavningsreglerna att man skriver **y** eller **e** efter **k**. Adjektiv vars stam slutar på **k** har därför delvis annorlunda ändelser:

ADJ.	MASKULINUM	NEUTRUM	FEMININUM
NOM SG	-y mały (-i polski)	-e małe (-ie polskie)	-a mała (polska)
INS SG	-ym małym (-im polskim)		-ą małą (polską)
NOM PL	-e małe (-ie polskie)		
INS PL	-ymi małymi (-imi polskimi)		

Namnbruk

Vi har sett att även egennamn böjs på polska. Det gäller både förnamn och efternamn. Efternamn som slutar på konsonant (och därmed ser ”maskulina” ut) böjs dock inte när det är kvinnor som bär dem:

- Jan to syn **Piotra Nowaka** i **Teresy Nowak**. *Jan är Piotr Nowaks och Irena Nowaks son.*

Efternamn böjs också i plural. Pluralformerna används när man talar om hela familjen (Jämför svenskans ”Svenssons”).

- Nowakowie to polska rodzina. *Nowaks är en polsk familj.*

På polska motsvaras det svenska ordet *heta* av olika konstruktioner. Om både för- och efternamn sätts ut används **nazywa się**. Om bara förnamnet nämns säger man **ma na imię**, medan det heter **ma na nazwisko** om endast efternamnet sätts ut.

- Ona nazywa się Irena Nowak.
- Ona ma na imię Irena.
- Ona ma na nazwisko Nowak.

När man frågar efter någons namn använder man frågeordet **jak** *hur*:

- Jak się nazywasz? (Om man vill veta både för- och efternamn)
- Jak masz na imię? (Om man bara är intresserad av förnamnet)
- Jak masz na nazwisko? (För att få reda på efternamnet)

Diminutiv

I polskan är det vanligt med **diminutiv**. Diminutivformer är avledda ord som anger att ett föremål är av mindre storlek än ursprungsordet. För substantiv bildar man diminutiv genom att lägga till en ändelse som innehåller ett **k**:

DIMINUTIV					
chłopiec/chłopak	<i>pojke</i>	→	chłopczyk	<i>liten pojke</i>	
dziewczyna	<i>flicka</i>	→	dziewczynka	<i>liten flicka</i>	

Verb

De polska verben böjs i både person (1–3) och numerus (singular/plural).

SG	1 pers	ja	-m	ja	mam	<i>jag har</i>
	2 pers	ty	-sz	ty	masz	<i>du har</i>
	3 pers	on	-Ø	on	ma	<i>han har</i>
		ona	-Ø	ona	ma	<i>hon har</i>
PL	3 pers	oni	-ją	oni	mają	<i>de (mask.) har</i>
		one	-ją	one	mają	<i>de (fem.) har</i>

Räkneord

1	jeden	11	
2	dwa	12	20 dwadzieścia
3	trzy	13	30 trzydzieści
4	cztery	14	40 czterdzieści
5	pięć	15	50 pięćdziesiąt [pjejńdżeśont]
6	sześć	16 szesnaście	60 sześćdziesiąt [szeźdżeśont]
7	siedem	17	70 siedemdziesiąt
8	osiem	18	
9	dziewięć	19	
10	dziesięć		

Efter räkneorden står det räknade inte alltid i nominativ (grundformen).
Efter 5–21, 25–31 osv. följer istället genitiv:

2, 3, 4	5, 6, 7, 8, 9, 10
22, 23, 24	11 – 21
32, 33, 34	25 – 31
42, 43, 44 ...	35 – 41
	45 – 51 ...
+ NOM PL	+ GEN PL
dwa lata	pięć lat
trzy lata	sześć lat
cztery lata	siedem lat ...

Observera att för att säga *år* i plural använder polskan pluralformen av det neutrala ordet **lato** (som egentligen betyder *sommar*).

Efter frågordet **ile** *hur många* följer också genitiv:

- Ile masz **lat**? *Hur många år är du?*

Vi ser också att polskan använder **ma** *har* för att uttrycka ålder (alltså bokstavligen: *Hur många år **har** du?*).

Deklinationsstabell

Om vi sammanfattar de kasusformer för substantiv och adjektiv som vi har gått igenom hittills kan vi göra följande, mycket översiktliga, sammanställning. Blå färg betecknar adjektiv och grön färg substantiv:

	SINGULAR			PLURAL		
	<i>Mask.</i>	<i>Neutr.</i>	<i>Fem.</i>	<i>Mask.</i>	<i>Neutr.</i>	<i>Fem.</i>
NOM	-y -Ø duży kot	-e -o/-e/-ę duże drzewo	-a -a duża góra	-e duże	-e -a duże drzewa	-e -y(-i) duże góry
GEN	-a kota	-a drzewa	-y(-i) góry		-Ø drzew	
INS	-ym -em dużym kotem/drzewem		-ą -ą dużą góraż	-ymi -ami dużymi kotami/drzewami/górami		

ĆWICZENIA

I.

Kim jest Grażyna?

Grażyna jest polską dziewczyną.

Kim jest Marek?

Kim są Marek i Jan?

Kim jest Teresa?

Kim są Irena, Piotr, Marek, Jan, Grażyna i Teresa Nowakowie?

Kim jest Władysław?

Kim jest Alicja?

Kim jest Anna Nowak?

Kim jest Andrzej Wróbel?

II.

Jak się nazywa babcia Jana i Grażyny?

Jak ma na imię ojciec Ireny?

Jak ma na imię matka Piotra?

Jak ma na imię brat Ireny?

Jak ma na imię siostra Piotra?

Jak ty masz na imię?

Jak mają na imię dzieci Piotra i Ireny?

Jak mają na imię dzieci babci Anny?

Jak mają na imię dzieci dziadka Andrzeja?

III.

Ile lat ma ciocia Alicja?

Ile lat ma Marek?

Ile lat ma Piotr?

Ile lat ma babcia Anna?

Ile lat ma wujek Władysław?

Ile lat ma Teresa?

A ile ty masz lat?

Böj följande ord i angiven form.

Piotr (genitiv singular)

Teresa (genitiv singular)

polska rodzina (instrumentalis singular)

duży chłopak (instrumentalis plural)

lato (genitiv plural)

polskie nazwisko (instrumentalis singular)

Marek (genitiv singular)

mały klucz (instrumentalis singular)

mąż (nominativ plural)

polska gazeta (instrumentalis plural)

ojciec (genitiv singular)

pies (instrumentalis singular)

mała dziewczyna (nominativ plural)

mała dziewczynka (nominativ plural)

duża piłka (instrumentalis singular)

matka (genitiv singular)

polski tata (instrumentalis singular)

duże drzewo (nominativ plural)

brat (instrumentalis plural)

Piotra

Teresy

polską rodziną

dużymi chłopakami

lat

polskiem nazwiskiem

Marka

małym kluczem

mężowie

polskimi gazetami

ojca

psem

małe dziewczyny

małe dziewczynki

dużą piłką

matki

polskim tatą

duże drzewa

braćmi

TEKST

Lekcja 3 (trzecia). Miasta

Warszawa to miasto.

mi V [mj]

Warszawa to polskie miasto.

ki V [kj]

miasto [mjasto]

Warszawa to duże polskie miasto.

polskie miasto [polskje mjasto]

Warszawa jest dużym polskim miastem.

Warszawa to stolica Polski.

Warszawa jest stolicą Polski.

Kraków to też duże polskie miasto.

w # [f]

Kraków [krakuf]

Kraków też jest dużym polskim miastem.

Kraków nie jest stolicą Polski.

POS NEG

PRES jest nie jest

Ale Kraków był stolicą Polski.

PRET był nie był

Poznań, Gdańsk, Sopot, Toruń, Wieliczka i

ń C [jń]

Gdańsk [gdajńsk]

Zakopane to też polskie miasta.

Poznań, Gdańsk, Sopot, Toruń, Wieliczka i

wi V [vj]

Wieliczka [vjeliczka]

Zakopane też są polskimi miastami.

NEUTRUM

NOM SG -o miasto

NOM PL -a miasta

INS PL -ami miastami

Poznań i Gdańsk to duże polskie miasta.

Poznań i Gdańsk są dużymi polskimi miastami.

Wieliczka i Zakopane to małe polskie miasta.

Wieliczka i Zakopane są małymi polskimi miastami.

Sopot i Toruń nie są ani dużymi miastami, ani małymi miastami.

To jest Sopot.

ni # [ńi]

ani [ańi]

Lwów też był polskim miastem.
Lwów był dużym polskim miastem.

Lwów = ukr. Lviv

Piotr Nowak nie jest ani chłopakiem, ani dziewczyną.

On jest mężczyzną.

Piotr Nowak to mężczyzna.

Irena Nowak też nie jest ani chłopakiem, ani dziewczyną.

Ona jest kobietą.

Irena Nowak to kobieta.

To jest Poznań.

Nowakowie mieszkają w Poznaniu.

Oni mają dom w Poznaniu.

Ich dom nie jest duży, ale jest fajny.

Mieszkają w małym fajnym domu.

Mają mały dom w Poznaniu.

Gdzie mieszkają Nowakowie?

Mieszkają w małym domu w Poznaniu.

w + LOKATIV

NOM SG	Poznań
LOK SG	Poznaniu

NOM SG	dom
LOK SG	domu

Adjektiv Mask & Neutr
LOK SG -ym
w małym fajnym domu

Dziadek Andrzej mieszka w Toruniu.

On ma mieszkanie w Toruniu.

Jego mieszkanie nie jest duże, ale jest fajne.

Mieszka w małym fajnym mieszkaniu.

Ma małe mieszkanie w Toruniu.

Gdzie mieszka dziadek Andrzej?

Mieszka w małym mieszkaniu w Toruniu.

NOM SG	Toruń
LOK SG	Toruniu

NOM SG	mieszkanie
LOK SG	mieszkaniu

To jest Toruń.

Babcia Anna mieszka w Poznaniu.

Nazywa się Anna Nowak.

Babcia ma jeden mały pokój w domu Piotra i Ireny.

ó C # ~ o C V
pokój ~ pokoju

Mieszka w małym pokoju w domu Piotra i Ireny.

NOM SG pokój
LOK SG pokoju

Mieszka z synem, z jego żoną i ich dziećmi.

z synem [s:ynem]

Irena to synowa babci Anny.

synowa = żona syna
wnuk = syn syna/córki

Jan to wnuk babci Anny.

Jan i Marek to jej wnukowie.

Teresa to wnuczka babci Anny.

wnuczka = córka syna/córki

Teresa i Grażyna to jej wnuczki.

Gdzie mieszka babcia Anna?

Mieszka w Poznaniu, w małym pokoju w domu Piotra i Ireny.

Piotr to zięć dziadka Andrzeja.

zięć = mąż córki

Piotr jest jego zięciem.

Jan jest wnukiem dziadka Andrzeja.

Jan i Marek są jego wnukami.

Teresa jest wnuczką dziadka Andrzeja.

Teresa i Grażyna są jego wnuczkami.

Dziadek nazywa się Andrzej Wróbel.

To jest Gdańsk.

Ciocia Alicja mieszka w Gdańsku.

NOM SG Gdańsk
LOK SG Gdańsku

Ona ma mieszkanie w Gdańsku.

Jej mieszkanie nie jest małe.

Ona ma duże mieszkanie.

Mieszka w dużym mieszkaniu.

Gdzie ona mieszka?

Mieszka w dużym mieszkaniu w Gdańsku.

Piotr jest bratem Alicji.

Irena to bratowa Alicji.

bratowa = żona brata

Irena jest jej bratową.

Jan to bratanek Alicji.

bratanek = syn brata

Marek też jest jej bratankiem

Jan i Marek są jej bratankami.

Teresa to bratanica Alicji.

bratanica = córka brata

Grażyna też jest jej bratanicą.

Teresa i Grażyna są jej bratanicami.

Wujek Władysław mieszka w Warszawie
razem z żoną i synem.

NOM SG	Warszawa
LOK SG	Warszawie

Oni mają mieszkanie w Warszawie.

Ich mieszkanie też nie jest duże.

Mieszkają w małym mieszkaniu.

Ale wujek Władysław z rodziną mają też
domek w Zakopanem.

To jest Zakopane.

Domek też nie jest duży, ale jest fajny.

NOM SG	Zakopane
LOK SG	Zakopanem

W Zakopanem mieszkają w małym, fajnym
domku.

NOM SG	domek
LOK SG	domku

Gdzie mieszkają Wróblowie?

Mieszkają w małym mieszkaniu w Warsza-

wie i w małym, fajnym domku w Zakopanem.

Irena jest siostrą Władysława.

Piotr to szwagier Władysława.

szwagier = mąż siostry

Piotr jest jego szwagrem.

Jan to siostrzeniec Władysława.

siostrzeniec = syn siostry

Marek też jest jego siostrzeńcem.

Jan i Marek są jego siostrzeńcami.

Teresa to siostrzenica Władysława.

siostrzenica = córka siostry

Grażyna też jest jego siostrzenicą.

Teresa i Grażyna są jego siostrzenicami.

Krzysztof jest synem wujka Władysława i cioci Barbary.

Krzysztof mieszka razem z rodzicami w Warszawie.

Krzysztof to kuzyn Jana, Marka, Teresy i Grażyny.

kuzyn = syn cioci i wujka

Jan jest kuzynem Krzysztofa.

Marek też jest kuzynem Krzysztofa.

Jan i Marek są jego kuzynami.

Teresa jest kuzynką Krzysztofa.

kuzynka = córka cioci i wujka

Grażyna też jest jego kuzynką.

Teresa i Grażyna są jego kuzynkami.

Warszawa jest dużym miastem.

milion [miljon] = 1 000 000

Warszawa ma milion sześćset czterdzieści

sześćset [szejsset] = 600

jeden tysięcy mieszkańców.

Warszawa to stolica Polski.

Wujek Władysław Wróbel razem z żoną Barbarą i synem Krzysztofem mieszkają w Warszawie.

Mieszkają w stolicy Polski.

Stolica Polski jest dużym miastem.

Mieszkają w małym mieszkaniu w dużym mieście.

ąc # [onc]
tysiąc [tyśonc] = 1 000

21, 31, 41, 51 ... + GEN PL

NOM SG	tysiąc
NOM PL	tysiące
GEN PL	tysięcy

1 641 000 + GEN PL

NOM SG	mieszkańc
GEN PL	mieszkańców

NOM SG	stolica
LOK SG	stolicy

J a S ~ J e Ś
st + e → ście [ście]
NOM SG miasto
LOK SG mieście

Kraków to też duże miasto.

Kraków ma siedemset czterdzieści sześć tysięcy mieszkańców.

siedemset = 700
sześć = 6

746 000 + GEN PL

Poznań też jest dużym miastem.

Poznań ma pięćset osiemdziesiąt dwa tysiące mieszkańców.

W Poznaniu mieszkają Nowakowie.

osiemdziesiąt = 80
82, 83, 84 + NOM PL
582 000 + GEN PL

2 000 = dwa **tysiące** NOM PL
2 000 **mieszkańców** GEN PL

Warszawa to miasto większe niż Kraków.

Warszawa też jest miastem większym niż Toruń.

POSITIV	duży
KOMPARATIV	większy
SUPERLATIV	największy

Warszawa jest największym miastem Polski.

Warszawa jest stolicą Polski.

Drugie największe miasto Polski to Łódź.
Trzecie największe miasto Polski to Kraków.
Czwarte miasto Polski to Wrocław.
Piąte miasto to Poznań.
Szóste miasto to Gdańsk.
Siódme miasto to Szczecin.
Ósme miasto to Bydgoszcz.
Dziewiąte miasto to Katowice.
Dziesiąte miasto to Lublin.
Jedenaste miasto to Białystok.
Dwunaste miasto to Częstochowa.
Trzynaste miasto to Gdynia.
Sopot, Zakopane i Wieliczka to trzy małe polskie miasta.

Warszawa ma milion sześćset czterdzieści jeden tysięcy mieszkańców.
Łódź ma osiemset dwadzieścia osiem tysięcy mieszkańców.
Kraków ma siedemset czterdzieści sześć tysięcy mieszkańców.
Wrocław ma sześćset czterdzieści trzy tysiące mieszkańców.
Poznań ma pięćset osiemdziesiąt dwa tysiące mieszkańców.
W Poznaniu mieszka Piotr Nowak razem z żoną Ireną, dziećmi i matką Anną.

To jest Warszawa.

To jest Wrocław.

To jest Kraków.

Babcia Anna mieszka razem z synem Piotrem, jego żoną Ireną i ich dziećmi.

Gdańsk ma czterysta sześćdziesiąt dwa tysiące mieszkańców.

Szczecin ma czterysta dwadzieścia tysięcy mieszkańców.

Bydgoszcz ma trzysta osiemdziesiąt sześć tysięcy mieszkańców.

Katowice mają trzysta pięćdziesiąt pięć tysięcy mieszkańców.

Lublin ma trzysta pięćdziesiąt dwa tysiące mieszkańców.

Białystok ma dwieście siedemdziesiąt siedem tysięcy mieszkańców.

Częstochowa ma dwieście sześćdziesiąt tysięcy mieszkańców.

Gdynia ma dwieście pięćdziesiąt jeden tysięcy mieszkańców.

Sopot ma pięćdziesiąt cztery tysiące mieszkańców.

Zakopane ma trzydzieści tysięcy mieszkańców.

Wieliczka ma osiemnaście tysięcy mieszkańców.

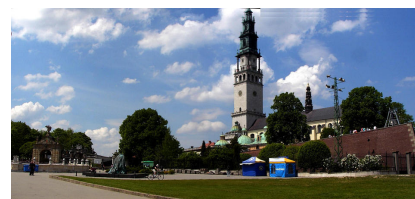
W Warszawie mieszka milion sześćset czterdzieści jeden tysięcy ludzi.

To jest Szczecin.

To są Katowice.

To jest Częstochowa.

To jest Gdynia.

W Łodzi mieszka osiemset dwadzieścia
osiem tysięcy ludzi.

ó C # ~ o C V
Łódź [łuć] ~ w Łodzi [vłodzi]
Kraków ~ w Krakowie

W Krakowie mieszka siedemset czterdzieści
sześć tysięcy ludzi.

We Wrocławiu mieszka sześćset czterdzieści
trzy tysiące ludzi.

w w V ~ wę w C
w Warszawie
we Wrocławiu

W Poznaniu mieszka pięćset osiemdziesiąt
dwa tysiące ludzi.

W Gdańsku mieszka czterysta sześćdziesiąt
dwa tysiące ludzi.

W Szczecinie mieszka czterysta dwadzieścia
tysięcy ludzi.

To jest Łódź.

W Bydgoszczy mieszka trzysta osiemdziesiąt
sześć tysięcy ludzi.

W Katowicach mieszka trzysta pięćdziesiąt
pięć tysięcy ludzi.

Plurale tantum
NOM PL Katowice
LOK PL Katowicach

W Lublinie mieszka trzysta pięćdziesiąt dwa
tysiące ludzi.

W Białymstoku mieszka dwieście siedem-
dziesiąt siedem tysięcy ludzi.

Adj + Subst
NOM SG Białystok
LOK SG Białymstoku

W Częstochowie mieszka dwieście sześć-
dziesiąt tysięcy ludzi.

W Gdyni mieszka dwieście pięćdziesiąt jeden
tysięcy ludzi.

To jest Białystok.

W Sopocie mieszka pięćdziesiąt cztery
tysiące ludzi.

W Zakopanem mieszka trzydzieści tysięcy

ludzi.

W Wieliczce mieszka osiemnaście tysięcy ludzi.

We Lwowie mieszka osiemset dziesięć tysięcy ludzi. we Lwowie !!!

Gdzie mieszkają Piotr i Irena Nowakowie?

Piotr i Irena mieszkają w Poznaniu.

A gdzie mieszkają Władysław i Barbara Wróblowie?

Władysław i Barbara mieszkają w Warszawie, ale mają też mały domek w Zakopanem.

Gdzie mieszka babcia?

Babcia też mieszka w mieście. Ona mieszka razem z synem i jego rodziną w małym domu w Poznaniu. Babcia ma jeden pokój w ich domu.

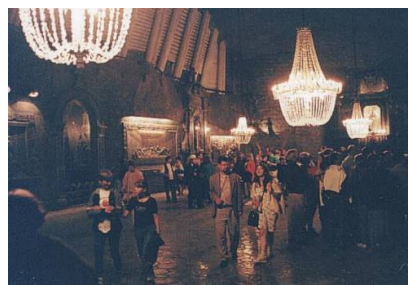
Czy Poznań jest większy niż Warszawa?

Nie, Poznań nie jest większy niż Warszawa, ale Warszawa jest większa niż Poznań.

Warszawa jest największym polskim miastem. Warszawa to stolica Polski.

Czy Zakopane i Wieliczka są dużymi miastami?

Nie, ani Zakopane ani Wieliczka nie jest dużym miastem.

To jest Wieliczka.

3. Städer

Warszawa är en stad.

Warszawa är en polsk stad.

Warszawa är en stor polsk stad.

Warszawa är en stor polsk stad.

Warszawa är Polens huvudstad.

Warszawa är Polens huvudstad.

Kraków är också en stor polsk stad.

Kraków är också en stor polsk stad.

Kraków är inte Polens huvudstad.

Men Kraków var Polens huvudstad.

Poznań, Gdańsk, Sopot, Toruń, Wieliczka och Zakopane är också polska städer.

Poznań, Gdańsk, Sopot, Toruń, Wieliczka och Zakopane är också polska städer.

Poznań och Gdańsk är stora polska städer.

Poznań och Gdańsk är stora polska städer.

Wieliczka och Zakopane är små polska städer.

Wieliczka och Zakopane är små polska städer.

Sopot och Toruń är varken stora städer eller små städer.

Lwów var också en polsk stad.

Lwów var en stor polsk stad.

Piotr Nowak är varken pojke eller flicka.

Han är en man.

Piotr Nowak är en man.

Irena Nowak är inte heller en pojke eller en flicka.

Hon är en kvinna.

Irena Nowak är en kvinna.

Familjen Nowak bor i Poznań.

De har ett hus i Poznań.

Deras hus är inte stort, men det är fint.

De bor i ett litet fint hus.

De har ett litet hus i Poznań.

Var bor familjen Nowak?

De bor i ett litet hus i Poznań.

Morfar Andrzej bor i Toruń.

Han har en lägenhet i Toruń.

Hans lägenhet är inte stor, men den är fin.

Han bor i en liten fin lägenhet.

Han har en liten lägenhet i Toruń.

Var bor morfar Andrzej?

Han bor i en liten lägenhet i Toruń.

Farmor Anna bor i Poznań.

Hon heter Anna Nowak.

Farmor har ett litet rum i Piotrs och Irenas hus.

Hon bor i ett litet rum i Piotrs och Irenas hus.

Hon bor med sonen, med hans fru och deras barn.

Irena är farmor Annas svärdotter.

Jan är farmor Annas barnbarn.

Jan och Marek är hennes barnbarn.
Teresa är farmor Annas barnbarn.
Teresa och Grażyna är hennes barnbarn.
Var bor farmor Anna?
Hon bor i Poznań, i ett litet rum i Piotrs och Irenas hus.

Piotr är morfar Andrzejs svärson.
Piotr är hans svärson.
Jan är morfar Andrzejs barnbarn.
Jan och Marek är hans barnbarn.
Teresa är morfar Andrzejs barnbarn.
Teresa och Grażyna är hans barnbarn.
Morfar heter Andrzej Wróbel.

Faster Alicja bor i Gdańsk.
Hon har en lägenhet i Gdańsk.
Hennes lägenhet är inte liten.
Hon har en stor lägenhet.
Hon bor i en stor lägenhet.
Var bor hon?
Hon bor i en stor lägenhet i Gdańsk.

Piotr är Alicjas bror.
Irena är Alicjas svägerska.
Irena är hennes svägerska.
Jan är Alicjas brorson.
Marek är också hennes brorson.
Jan och Marek är hennes brorsöner.

Teresa är Alicjas brorsdotter.
Grażyna är också hennes brorsdotter.
Teresa och Grażyna är hennes brorsdöttrar.

Morbror Władysław bor i Warszawa tillsammans med sin fru och son.
De har en lägenhet i Warszawa.
Deras lägenhet är inte heller stor.
De bor i en liten lägenhet.
Men morbror Władysław med familj har också ett litet hus i Zakopane.
Det lilla huset är heller inte stort, men det är fint.
I Zakopane bor de i ett litet, fint hus.
Var bor familjen Wróbel?
De bor i en liten lägenhet i Warszawa och i ett litet, fint hus i Zakopane.

Irena är Władysławs syster.
Piotr är Władysławs svåger.
Piotr är hans svåger.
Jan är Władysławs systerson.
Marek är också hans systerson.
Jan och Marek är hans systemsöner.

Teresa är Władysławs systerdotter.
Grażyna är också hans systerdotter.
Teresa och Grażyna är hans systerdöttrar.

Krzysztof är morbror Władysławs och moster Barbaras son.
Krzysztof bor tillsammans med föräldrarna i Warszawa.

Krzysztof är Jans, Mareks, Teresas och Grażynas kusin.

Jan är Krzysztofs kusin.

Marek är också Krzysztofs kusin.

Jan och Marek är hans kusiner.

Teresa är Krzysztofs kusin.

Grażyna är också hans kusin.

Teresa och Grażyna är hans kusiner.

Warszawa är en stor stad.

Warszawa har 1 641 000 invånare.

Warszawa är Polens huvudstad.

Morbror Władysław Wróbel bor tillsammans med sin fru Barbara och sonen Krzysztof i Warszawa.

De bor i Polens huvudstad.

Polens huvudstad är en stor stad.

De bor i en liten lägenhet i en stor stad.

Kraków är också en stor stad.

Kraków har 746 000 invånare.

Poznań är också en stor stad.

Poznań har 582 000 invånare.

I Poznań bor familjen Nowak.

Warszawa är en stad större än Kraków.

Warszawa är också en stad större än Toruń.

Warszawa är Polens största stad.

Warszawa är Polens huvudstad.

Polens andra största stad är Łódź.

Polens tredje största stad är Kraków.

Polens fjärde stad är Wrocław.

Den femte staden är Poznań.

Den sjätte staden är Gdańsk.

Den sjunde staden är Szczecin.

Den åttonde staden är Bydgoszcz.

Den nionde staden är Katowice.

Den tionde staden är Lublin.

Den elfte staden är Białystok.

Den tolfte staden är Częstochowa.

Den trettonde staden är Gdynia.

Sopot, Zakopane och Wieliczka är tre små polska städer.

Warszawa har 1 641 000 invånare.

Łódź har 828 000 invånare.

Kraków har 746 000 invånare.

Wrocław har 643 000 invånare.

Poznań har 582 000 invånare.

I Poznań bor Piotr Nowak tillsammans med frun Irena, barnen och modern Anna.

Farmor Anna bor tillsammans med sonen Piotr, hans fru Irena och deras barn.

Gdańsk har 462 000 invånare.

Szczecin har 420 000 invånare.

Bydgoszcz har 386 000 invånare.

Katowice har 355 000 invånare.
Lublin har 352 000 invånare.
Białystok har 277 000 invånare.
Częstochowa har 260 000 invånare.
Gdynia har 251 000 invånare.
Sopot har 54 000 invånare.
Zakopane har 30 000 invånare.
Wieliczka har 18 000 invånare.

I Warszawa bor 1 641 000 människor.
I Łódź bor 828 000 människor.
I Kraków bor 746 000 människor.
I Wrocław bor 643 000 människor.
I Poznań bor 582 000 människor.
I Gdańsk bor 462 000 människor.
I Szczecin bor 420 000 människor.
I Bydgoszcz bor 386 000 människor.
I Katowice bor 355 000 människor.
I Lublin bor 352 000 människor.
I Białystok bor 277 000 människor.
I Częstochowa bor 260 000 människor.
I Gdynia bor 251 000 människor.
I Sopot bor 54 000 människor.
I Zakopane bor 30 000 människor.
I Wieliczka bor 18 000 människor.
I Lwów bor 810 000 människor.

Var bor Piotr och Irena Nowak?

Piotr och Irena bor i Poznań.

Och var bor Władysław och Barbara Wróbel?

Władysław och Barbara bor i Warszawa, men de har också ett litet hus i Zakopane.

Var bor farmor?

Farmor bor också i staden. Hon bor tillsammans med sonen och hans familj i ett litet hus i Poznań. Farmor har ett rum i deras hus.

Är Poznań större än Warszawa?

Nej, Poznań är inte större än Warszawa, utan Warszawa är större än Poznań.

Warszawa är den största polska staden. Warszawa är Polens huvudstad.

Är Zakopane och Wieliczka stora städer?

Nej, varken Zakopane eller Wieliczka är en stor stad.

SŁOWNICZEK

miasto	stad
LOK mieście	
stolica	huvudstad
ale	men
był PRET	var
(nie) ani ..., ani ...	varken ... eller...
też nie	inte heller
mieszka	bor
w + LOK	i
dom	hus
LOK domu	
gdzie?	var?
mieszkanie	lägenhet
fajny	bra, fin
pokój	rum
GEN/LOK: pokoju	
synowa	svärdotter, sonhustru
wnuk	barnbarn (mask.)
wnuczka	barnbarn (fem.)
zięć	svärson, måg
GEN zięcia	
bratowa	svägerska
bratanek	brorson
GEN bratanka	
bratanica	brorsdotter
razem	tillsammans
z + INS	med
domęk <i>dim. av dom</i>	litet hus, stuga
szwagier	svåger
GEN szwagra	
siostrzeniec	systemson
GEN siostrzeńca	
siostrzenica	systerdotter
kuzynka	kusin (fem.)
milion	miljon

tysiąc	tusen
GEN PL tysięcy	
mieszkańce	invånare
GEN mieszkańca	
większy	större
<i>komp. av duży</i>	
niż	än (vid jämförelser)
największy	störst
drugi	andra
ludzie	människor, folk
GEN PL ludzi	
o + LOK	om (eng. about)

KOMMENTARER

Uttal och stavning

Om vokalen i den sista stavelsen i en ordstam är **o**, förändras detta **o** till **ó** (uttalat [u]) när det inte finns någon ändelse.

- Kraków [krakuf] > w Krakowie [fkrakovje]
- Łódź [łuć] > w Łodzi [vłodzi]
- pokój [pokuj] > w pokoju [fpokoju]

Prepositionerna **w** i och **z** *med* uttalas inte självständigt utan som en del av det efterföljande ordet. Därmed inträffar också tonalitetsassimilation, dvs. att uttalet av prepositionen blir tonlöst om ordet efteråt börjar på en tonlös konsonant. Om ordet börjar på samma konsonant blir uttalet en lång konsonant, inte två distinkta konsonanter. För att undvika vissa komplicerade konsonantgrupper läggs ibland ett flyktigt **e** till prepositionen.

- w Poznaniu [fpoznańu]
- w Warszawie [v:arszavje]
- z synem [s:ynem]
- we Lwowie [velvovje]

Konsonantgrupper

De polska konsonanterna delas in i fyra olika grupper. Det är nödvändigt att veta vilken grupp en viss konsonant tillhör, eftersom den sista konsonanten i ordet i vissa fall avgör vilken ändelse det kommer att få i en särskild böjningsform. (Vi har t.ex. redan sett att **y** ändras till **i** efter **k**.)

Nedanstående tabell ger en överblick över systemet. Främre och bakre konsonanter är alltid hårda, medan centrala kan vara både hårda och mjuka.

Främre	p b f w m s z t d n r ł	Hårda
Centrala	c dz sz rz / ż cz dż	
	ś ź ć dź ń l j	Mjuka
Bakre	k g ch / h	Hårda

Konjunktionerna i/a/ale

Många vanliga konjunktioner har inte exakt samma användningsområde i polskan och svenskan. Så kan t.ex. *och* översättas med både **i** och **a**, liksom *men* kan översättas med både **a** och **ale**. **I** används när man vill markera att de två leden hör nära ihop, men **a** markerar en större kontrast mellan dem.

- Jan **i** Marek są chłopakami, **a** Teresa jest dziewczyną. *Jan och Marek är pojkar, och/men Teresa är en flicka.*

I vissa fall är det omöjligt att översätta **a** med *och*:

- Grażyna nie jest chłopakiem, **a** dziewczynką. *Grażyna är inte en pojke, utan (men) en liten flicka.*

I kan även betyda *också*. I så fall står det före ordet det syftar på:

- **I** Marek jest chłopczykiem. *Marek är också en liten pojke.*

De här konjunktionerna överlappar alltså varandra på följande sätt:

SVENSKA	också	och		men (utan)
POLSKA	też	i	a	ale

Substantiv

Kasus **lokativ** uttrycker bland annat befintlighet och placering. Lokativ måste alltid föregås av en preposition. Exempel: **w Krakowie** i *Kraków*.

Den vanligaste lokativändelsen för substantiv är **+e**. Plustecknet anger att stammen förändras, t.ex. **w** > **wi**, **t** > **ć**, **st** > **ść**, **n** > **ń** osv.

Efter **maskulina** och **neutrala** substantiv där stammen slutar på bakre konsonant (**k**, **g**, **h**, **ch**) är ändelsen **–u**, utan någon förändring av stammen. Feminina substantiv på bakre konsonant har dock fortfarande **+e**.

Efter mjuka konsonanter är ändelsen **–u** i maskulinum och neutrum och **–i** i femininum. Observera att ändelsen **–i** som vanligt påverkar stavningen av den sista konsonanten i stammen.

Efter centrala hårda konsonanter (**sz, ż, rz, cz, dż, c, dz**) är ändelsen **–u** för maskulinum och neutrum samt **–y** för femininum.

LOKATIV SINGULAR					
MASKULINUM & NEUTRUM			FEMININUM		
b, p, w, f, m, t, d, s, z, n, r, ł (främre konsonanter)					
+e			+e		
Kraków	Krakowie	w > wi	Warszawa	Warszawie	w > wi
Lwów	Lwowie		Częstochowa	Częstochowie	
długopis	długopisie	s > ś			
Sopot	Sopocie	t > ć	gazeta	gazecie	t > ć
miasto	mieście	st > śc			
Szczecin	Szczecinie	n > ń			
papier	papierze	r > rz	góra	górze	r > rz
k, g, ch, h (bakre konsonanter)					
-u			+e		
Gdańsk	Gdańsku		Wieliczka	Wieliczce	k > c
domęk	domku		piłka	piłce	
Białystok	Białymstoku				
ś, ź, ć, dź, ń, l, j, (-ia), (-ie) (centrala mjuka konsonanter)					
-u			-i		
pokój	pokoju		Łódź (fem!)	Łodzi	
Poznań	Poznaniu /-ń-u/		Gdynia	Gdyni	
Toruń	Toruniu		/gdyń-a/	/gdyń-i/	
mieszkanie	mieszkaniu				
sz, ż, rz, cz, dż, c, dz (centrala hårda konsonanter)					
-u			-y		
morze	morzu		stolica	stolicy	
słońce	słońcu		Bydgoszcz(fem!)	Bydgoszczy	
klucz	kluczu				

Łódź och **Bydgoszcz** är feminina substantiv, trots att de slutar på konsonant. Observera även vokalförändringen i **miasto** > **mieście**. Den beror på att **a** i lokativformen hamnar mellan två mjuka konsonanter (**j**, stavat **i** och **ś**), och då ändras till **e**. Denna regel gäller dock inte alltid.

Följande substantiv har också en oväntad lokativform:

NOM	syn	dom	Wrocław	Zakopane	Białystok
LOK	synu	domu	Wrocławiu	Zakopanem	Białymstoku

Ortnamnet **Białystok** är helt enkelt sammansatt av ett adjektiv (**biały** *vit*) och ett substantiv. Både adjektivet och substantivet böjs, men skrivs ihop till ett ord.

Lokativ plural slutar på **-ach**, oavsett genus. Vissa ortnamn är plurale tantum, dvs. att de är plurala till formen men singulära till betydelsen. De får då pluraländelse i lokativ.

LOKATIV PLURAL	
ALLA GENUS -ach	
Katowice	w Katowicach

Verb

Polskan har endast ett tempus för förfluten tid, som kallas **preteritum**. Verbet *vara* är, liksom i de flesta andra språk, oregelbundet i polskan:

PRESENTS	jest	<i>är</i>
PRETERITUM	był	<i>var</i>

Negationen **nie** *inte* kommer alltid direkt före verbet. Inget annat ord får komma emellan. Precis som för enstaviga prepositioner uttalas **nie** ihop med det efterföljande ordet. Det innebär att om verbet är enstavigt, faller betoningen på negationen **nie**:

- **nie jest** [ńe**j**est] *han/hon/den/det är inte*
- **nie są** [ńe**s**ą] *de är inte*
- **nie mam** [ńe**m**am] *jag har inte*
- **nie był** [ńe**b**ył] *han/den/det var inte*

Polskan har också dubbel negation. Uttryck som **ani ... ani ... varken ... eller ...** kräver alltså att verbet står i nekad form på polska:

- **Ani** Zakopane, **ani** Wieliczka **nie** jest dużym miastem. *Varken Zakopane eller Wieliczka är en stor stad.*

Adjektiv

Lokativ singular i maskulinum och neutrum har samma ändelse som i instrumentalis, **-ym** (**-im** efter **k/g**):

LOKATIV SINGULAR	
MASKULINUM & NEUTRUM	
-ym (-im)	
mały polski	małym polskim

Liksom de svenska adjektiven kan även de polska kompareras. Hur detta går till kommer att gås igenom närmare senare. I texten förekommer dock följande oregelbundna komparering:

duży	większy	największy
<i>stor</i>	<i>större</i>	<i>störst</i>

Vid jämförelser används ordet **niż** *än*:

- Warszawa jest większa niż Poznań. *Warszawa är större än Poznań.*

Fler räkneord:

11	jedenaste	20	dwadzieścia
12	dwanaście	30	trzydzieści
13	trzynaście	40	czterdzieści
14	czternaście	50	pięćdziesiąt [pjejńdżeśont]
15	piętnaście	60	sześćdziesiąt [szeźdżeśont]
16	szesnaście	70	siedemdziesiąt
17	siedemnaście	80	osiemdziesiąt
18	osiemnaście	90	dziewięćdziesiąt [dźevjeńdżeśont]
19	dziewiętnaście		
100	sto	1000	tysiąc
200	dwieście	2000	dwa tysiące
300	trzysta	3000	trzy tysiące
400	czterysta	4000	cztery tysiące
500	piećset [pjejntset]	5000	pieć tysięcy
600	sześćset [szejset]	6000	sześć tysięcy
700	siedemset	7000	siedem tysięcy
800	osiemset		
900	dziewięćset [dźevjejntset]	1 000 000	milion

Ordnungstal:

1. pierwszy	11. jedenasty	
2. drugi	12. dwunasty	-u- !!
3. trzeci	13. trzynasty	
4. czwarty	14. czternasty	
5. piąty	15. piętnasty [pjetnasty]	
6. szósty	16. szesnasty	
7. siódmy	17. siedemnasty	
8. ósmy	18. osiemnasty	
9. dziewiąty	19. dziewiętnasty [dżewjetnasty]	
10. dziesiąty		

Ordnungstalen böjs som vanliga adjektiv:

MASK	FEM	NEUTR	PLURAL
pierwszy	pierwsza	pierwsze	pierwsze
drugi	druga	drugie	drugie
trzeci	trzecia	trzecie	
czwarty	czwarta	czwarte	
osv.			

Prepositionen z

Vi vet redan att predikatsfyllnad ofta står i instrumentalis. Det finns även en del prepositioner som kräver detta kasus, t.ex. **z** *med*:

- z synem, z żoną i z rodzicami *med sonen, frun och föräldrarna*

Prepositionen **z** används ofta i polskan där vi på svenska hellre skulle säga *och*:

- Władysław z rodziną mieszka w Warszawie. *Władysław och hans familj bor i Warszawa.*

Vi ser också att possessiva pronomen ofta utelämnas, särskilt när de syftar på familjemedlemmar:

- On mieszka razem z żoną i synem. *Han bor tillsammans med sin fru och sin son.*

	SINGULAR			PLURAL		
	Mask.	Neutr.	Fem.	Mask.	Neutr.	Fem.
NOM	-y -∅ duży kot	-e -o/-e/-ę duże drzewo	-a -a duża góra	-e duże	-e -a duże drzewa	-e -y(-i) duże góry
GEN	-a kota	-a drzewa	-y(-i) góry		-∅ drzew	
LOK	-ym +e/-u dużym kocie/drzewie		+e/-i/-y górze	-ach drzewach/górach		
INS	-ym -em dużym kotem/drzewem		-ą -ą dużą góraż	-ymi -ami dużymi kotami/drzewami/górami		

ĆWICZENIA

I.

Czy Piotr jest kobietą?

Nie, Piotr jest mężczyzną.

Czy Anna jest siostrą Piotra?

Czy Marek jest siostrzeńcem Anny?

Czy Irena jest żoną Władysława?

Czy Teresa jest bratankiem Władysława?

Czy Jan jest siostrzenicą Alicji?

II.

Grażyna jest _____ Anny. (siostra, matka, wnuczka)

Grażyna jest wnuczką Anny.

Jan jest _____ Andrzeja. (zięć, syn, wnuk)

Irena jest _____ Anny. (synowa, bratowa, córka)

Jan i Marek są _____ Andrzeja. (wnukowie, ojcowie, bratankowie)

Władysław jest _____ Piotra. (zięć, brat, szwagier)

Teresa jest _____ Władysława. (córka, żona, siostrzenica)

III.

dziadek, Andrzej, mieszka, w, Toruń.

Dziadek Andrzej mieszka w Toruniu.

babcia, Anna, ma, pokój, w, dom, Piotr, i, Irena

Teresa, jest, wnuczka, dziadek, Andrzej

Jan, Marek, Teresa, Grażyna, jest, polski, dzieci

Kraków, jest, stolica, Polska

Zakopane, jest, mały, polski, miasto

Grażyna, ma, 16, lata

Piotr, ma, 47, lata

Jan, jest, siostrzeniec, wujek, Władysław

Marek, też, jest, on, siostrzeniec.

IV.

Gdzie mieszkają Nowakowie?

Gdzie mieszka babcia Anna?

Gdzie mieszka wujek Władysław?

Gdzie ma domek wujek Władysław?

Gdzie mieszka ciocia Alicja?

Gdzie ty mieszkasz?

Kombinera prepositionerna *w* (i), *o* (om) med substantiven i lokativ.

w + Polska
w + Warszawa
w + Łódź
w + Kraków
w + Wrocław
w + Poznań
w + Gdańsk
w + Szczecin
w + Bydgoszcz
w + Katowice
w + Lublin
w + Białystok
w + Częstochowa
w + Gdynia
w + Toruń
w + Sopot
w + Zakopane
w + Wieliczka
w + Lwów
w + dom
w + domek
w + pokój
w + stolica
w + miasto
w + mieszkanie
o + Piotr
o + Irena
o + Jan
o + Marek
o + Teresa
o + Grażyna
o + Polak
o + Polka
o + lekarz
o + lekarka
o + aktor
o + aktorka
o + mąż

o + żona
o + ojciec
o + matka
o + tata
o + mama
o + chłopak
o + dziewczyna
o + córka
o + brat
o + siostra
o + rodzina
o + pies
o + kot
o + Anna
o + Andrzej
o + Alicja
o + Władysław
o + Barbara
o + Krzysztof
o + kobieta
o + dziadek
o + babcia
o + wujek
o + ciocia
o + kuzyn
o + kuzynka
o + chłopczyk
o + dziewczynka
o + zięć
o + wnuk
o + wnuczka
o + szwagier
o + bratanek
o + bratanica
o + siostrzeniec
o + siostrzenica

Facit till lokativövningar

w + Polska	<i>w Polsce</i>
w + Warszawa	<i>w Warszawie</i>
w + Łódź	<i>w Łodzi</i>
w + Kraków	<i>w Krakowie</i>
w + Wrocław	<i>we Wrocławiu</i>
w + Poznań	<i>w Poznaniu</i>
w + Gdańsk	<i>w Gdańsku</i>
w + Szczecin	<i>w Szczecinie</i>
w + Bydgoszcz	<i>w Bydgoszczy</i>
w + Katowice	<i>w Katowicach</i>
w + Lublin	<i>w Lublinie</i>
w + Białystok	<i>w Białymstoku</i>
w + Częstochowa	<i>w Częstochowie</i>
w + Gdynia	<i>w Gdyni</i>
w + Toruń	<i>w Toruniu</i>
w + Sopot	<i>w Sopocie</i>
w + Zakopane	<i>w Zakopanem</i>
w + Wieliczka	<i>w Wieliczce</i>
w + Lwów	<i>we Lwowie</i>
w + dom	<i>w domu</i>
w + domek	<i>w domku</i>
w + pokój	<i>w pokoju</i>
w + stolica	<i>w stolicy</i>
w + miasto	<i>w mieście</i>
w + mieszkanie	<i>w mieszkaniu</i>
o + Piotr	<i>o Piotrze</i>
o + Irena	<i>o Irenie</i>
o + Jan	<i>o Janie</i>
o + Marek	<i>o Marku</i>
o + Teresa	<i>o Teresie</i>
o + Grażyna	<i>o Grażynie</i>
o + Polak	<i>o Polaku</i>
o + Polka	<i>o Polce</i>
o + lekarz	<i>o lekarzu</i>
o + lekarka	<i>o lekarce</i>
o + aktor	<i>o aktorze</i>
o + aktorka	<i>o aktorce</i>

o + mąż	<i>o mężu</i>
o + żona	<i>o żonie</i>
o + ojciec	<i>o ojcu</i>
o + matka	<i>o matce</i>
o + tata	<i>o tacie</i>
o + mama	<i>o mamie</i>
o + chłopak	<i>o chłopaku</i>
o + dziewczyna	<i>o dziewczynie</i>
o + córka	<i>o córce</i>
o + brat	<i>o bracie</i>
o + siostra	<i>o siostrze</i>
o + rodzina	<i>o rodzinie</i>
o + pies	<i>o psu</i>
o + kot	<i>o kocie</i>
o + Anna	<i>o Annie</i>
o + Andrzej	<i>o Andrzeju</i>
o + Alicja	<i>o Alicji</i>
o + Władysław	<i>o Władysławie</i>
o + Barbara	<i>o Barbarze</i>
o + Krzysztof	<i>o Krzysztofie</i>
o + kobieta	<i>o kobiecie</i>
o + dziadek	<i>o dziadku</i>
o + babcia	<i>o babci</i>
o + wujek	<i>o wujku</i>
o + ciocia	<i>o cioci</i>
o + kuzyn	<i>o kuzynie</i>
o + kuzynka	<i>o kuzynce</i>
o + chłopczyk	<i>o chłopczyku</i>
o + dziewczynka	<i>o dziewczynce</i>
o + zięć	<i>o zięciu</i>
o + wnuk	<i>o wnuku</i>
o + wnuczka	<i>o wnuczce</i>
o + szwagier	<i>o szwagrze</i>
o + bratanek	<i>o bratanku</i>
o + bratanica	<i>o bratanicy</i>
o + siostrzeniec	<i>o siostrzeńcu</i>
o + siostrzenica	<i>o siostrzenicy</i>

Lekcja 4 (czwarta). Kraje

Polska to kraj.

A Europa to kontynent.

Polska leży w Europie.

Polska to europejski kraj.

Polska to duży europejski kraj.

Polska jest dużym europejskim krajem.

NOM SG Europa
LOK SG Europie

Szwecja też leży w Europie.

Więc Szwecja to też europejski kraj.

Szwecja też jest dużym europejskim krajem.

Szwecja i Polska to duże europejskie kraje.

Szwecja i Polska są dużymi europejskimi krajami.

Największy europejski kraj to Rosja.

Drugi największy kraj to Ukraina.

Trzecim największym krajem jest Francja.

Czwartym największym krajem jest

Hiszpania.

Piątym największym krajem jest Szwecja.

Szóstym największym krajem są Niemcy.

Siódmym największym krajem jest Finlandia.

Ósmym największym krajem jest Norwegia.

Dziewiątym największym krajem jest Polska.

Niemcy PLURALE TANTUM

Inne europejskie kraje to Dania, Islandia, Holandia, Belgia, Luksemburg, Wielka Brytania, Irlandia, Szwajcaria, Austria, Portugalia, Włochy, Słowenia, Chorwacja, Serbia, Bośnia, Czarnogóra, Albania, Grecja, Turcja, Bułgaria, Rumunia, Węgry, Słowacja, Czechy, Mołdawia, Białoruś, Litwa, Łotwa i Estonia.

Rosja ma sto czterdzieści dziewięć milionów mieszkańców.

149 + GEN PL
149 000 000 + GEN PL

Ukraina ma pięćdziesiąt dwa miliony mieszkańców.

NOM SG milion [miljon]
NOM PL miliony
GEN PL milionów

Francja ma pięćdziesiąt siedem milionów mieszkańców.

52 + NOM PL
52 000 + GEN PL

Hiszpania ma trzydzieści dziewięć milionów mieszkańców.

57 000 + GEN PL
39 000 + GEN PL

Szwecja ma prawie dziewięć milionów mieszkańców.

8 900 000 = prawie 9 000 000

Niemcy mają ponad osiemdziesiąt milionów mieszkańców.

80 300 000 = ponad 80 000 000

Norwegia ma ponad cztery miliony mieszkańców.

4 + NOM PL

Finlandia ma pięć milionów mieszkańców.

5 + GEN PL

Polska ma trzydzieści dziewięć milionów mieszkańców.

Dania ma ponad pięć milionów

mieszkańców.

Islandia ma dwieście sześćdziesiąt tysięcy
mieszkańców.

Holandia ma ponad piętnaście milionów
mieszkańców.

! -ę- piętnaście [pjɛtnaʃɛ]

Belgia ma dziesięć milionów mieszkańców.

Luksemburg ma trzysta siedemdziesiąt osiem
tysięcy mieszkańców.

Wielka Brytania ma prawie pięćdziesiąt
osiem milionów mieszkańców.

Irlandia ma trzy i pół miliona mieszkańców.

pół = ½ + GEN SG

Szwajcaria ma prawie siedem milionów
mieszkańców.

NOM SG	milion
GEN SG	miliona

Austria ma prawie osiem milionów
mieszkańców.

Portugalia ma dziesięć i pół miliona
mieszkańców.

Włochy mają pięćdziesiąt osiem milionów
mieszkańców.

Włochy PLURALE TANTUM

Słowenia ma dwa miliony mieszkańców.

Chorwacja ma prawie pięć milionów
mieszkańców.

Serbia ma prawie dziesięć milionów
mieszkańców.

Czarnogóra ma sześćset trzydzieści dziewięć
tysięcy mieszkańców.

Bośnia ma ponad cztery miliony

mieszkańców.

Albania ma trzy i pół miliona mieszkańców.

Grecja ma prawie dziesięć i pół miliona
mieszkańców.

Turcja ma ponad pięćdziesiąt dziewięć
milionów mieszkańców.

Bułgaria ma prawie dziewięć milionów
mieszkańców.

Rumunia ma ponad dwadzieścia trzy miliony
mieszkańców.

Węgry mają prawie dziesięć i pół miliona
mieszkańców.

Słowacja ma prawie pięć i pół miliona
mieszkańców.

Czechy mają prawie dziesięć i pół miliona
mieszkańców.

Mołdawia ma cztery i pół miliona
mieszkańców.

Białoruś ma prawie dziesięć i pół miliona
mieszkańców.

Litwa ma prawie cztery miliony mieszkań-
ców.

Łotwa ma ponad dwa i pół miliona
mieszkańców.

Estonia ma półtora miliona mieszkańców.

W Rosji mieszka sto czterdzieści dziewięć

Węgry PLURALE TANTUM

Czechy PLURALE TANTUM

półtora = 1½ + GEN SG

milionów ludzi.

Na Ukrainie mieszka pięćdziesiąt dwa miliony ludzi.

! **na** Ukrainie

We Francji mieszka pięćdziesiąt siedem milionów ludzi.

wę f C
wę Francji

W Hiszpanii mieszka trzydzieści dziewięć milionów ludzi.

w –TON [f]
w Hiszpanii [fchiszańji]

W Szwecji mieszka prawie dziewięć milionów ludzi.

w Szwecji [fszfecji]

W Niemczech mieszka ponad osiemdziesiąt milionów ludzi.

! w Niem**cz**ech

W Norwegii mieszka ponad cztery miliony ludzi.

W Finlandii mieszka pięć milionów ludzi.

w Finlandii [f:inlandji]

W Polsce mieszka trzydzieści dziewięć milionów ludzi.

W Danii mieszka ponad pięć milionów ludzi.

W Islandii mieszka dwieście sześćdziesiąt tysięcy ludzi.

W Holandii mieszka ponad piętnaście milionów ludzi.

w Holandii [fcholandji]

W Belgii mieszka dziesięć milionów ludzi.

W Luksemburgu mieszka trzysta siedemdziesiąt osiem tysięcy ludzi.

W Wielkiej Brytanii mieszka prawie pięćdziesiąt osiem milionów ludzi.

W Irlandii mieszka trzy i pół miliona ludzi.

W Szwajcarii mieszka prawie siedem
milionów ludzi.

w Szwajcarii [fszfajcarji]

W Austrii mieszka prawie osiem milionów
ludzi.

W Portugalii mieszka dziesięć i pół miliona
ludzi.

We Włoszech mieszka pięćdziesiąt osiem
milionów ludzi.

! we Włoszech

W Słowenii mieszka dwa miliony ludzi.

W Chorwacji mieszka prawie pięć milionów
ludzi.

W Serbii mieszka prawie dziesięć milionów
ludzi.

W Czarnogórze mieszka sześćset trzydzieści
dziewięć tysięcy ludzi.

W Bośni mieszka ponad cztery miliony ludzi.

W Albanii mieszka trzy i pół miliona ludzi.

W Grecji mieszka prawie dziesięć i pół
miliona ludzi.

W Turcji mieszka ponad pięćdziesiąt
dziewięć milionów ludzi.

W Bułgarii mieszka prawie dziewięć
milionów ludzi.

W Rumunii mieszka ponad dwadzieścia trzy
miliony ludzi.

Na Węgrzech mieszka prawie dziesięć i pół
miliona ludzi.

!! na Węgrzech

Na Słowacji mieszka prawie pięć i pół miliona ludzi.

! **na** Słowacji

W Czechach mieszka prawie dziesięć i pół miliona ludzi.

W Mołdawii mieszka cztery i pół miliona ludzi.

Na Białorusi mieszka prawie dziesięć i pół miliona ludzi.

! **na** Białorusi

Na Litwie mieszka prawie cztery miliony ludzi.

! **na** Litwie

Na Łotwie mieszka ponad dwa i pół miliona ludzi.

! **na** Łotwie

W Estonii mieszka półtora miliona ludzi.

Mieszkaniec Europy to Europejczyk, a mieszkanka Europy to Europejka.

MASK	mieszkańc
FEM	mieszkanka

W Europie mieszkają Europejczycy i Europejki.

VIRIL MASKULINUM	
NOM SG	Europejczyk
NOM PL	Europejczycy

Obywatel Polski to Polak, a obywatelka Polski to Polka.

W Polsce mieszkają Polacy i Polki.

Polacy mówią po polsku.

3 PERS SG	mówi
3 PERS PL	mówią

Stolica Polski to Warszawa.

Warszawa ma milion sześćset czterdzieści jeden tysięcy mieszkańców.

W Warszawie mieszka milion sześćset

czterdzieści jeden tysięcy ludzi.

Obywatel Szwecji to Szwed, a obywatelka Szwecji to Szwedka.

W Szwecji mieszkają Szwedzi i Szwedki.

Szwedzi mówią po szwedzku.

Stolica Szwecji to Sztokholm.

Sztokholm ma prawie osiemset tysięcy mieszkańców.

W Sztokholmie mieszka prawie osiemset tysięcy ludzi.

VIRIL MASKULINUM
NOM SG Szwed
NOM PL Szwedzi

Obywatel Rosji to Rosjanin, a obywatelka Rosji to Rosjanka.

W Rosji mieszkają Rosjanie i Rosjanki.

Rosjanie mówią po rosyjsku.

Stolica Rosji to Moskwa.

Moskwa ma ponad dziewięć milionów mieszkańców.

W Moskwie mieszka ponad dziewięć milionów ludzi.

VIRIL MASKULINUM
NOM SG Rosjanin
NOM PL Rosjanie

Obywatel Ukrainy to Ukrainiec, a obywatelka Ukrainy to Ukrainka.

Na Ukrainie mieszkają Ukraińcy i Ukrainki.

Ukraińcy mówią po ukraińsku.

Stolica Ukrainy to Kijów.

Kijów ma prawie trzy miliony mieszkańców.

VIRIL MASKULINUM
NOM SG Ukrainiec
NOM PL Ukraińcy

W Kijowie mieszka prawie trzy miliony ludzi.

Obywatel Francji to Francuz, a obywatelka Francji to Francuzka.

We Francji mieszkają Francuzi i Francuzki.

Francuzi mówią po francusku.

Stolica Francji to Paryż.

Paryż ma dziewięć milionów mieszkańców.

W Paryżu mieszka dziewięć milionów ludzi.

VIRIL MASKULINUM

NOM SG Francuz

NOM PL Francuzi

Obywatel Niemiec to Niemiec, a obywatelka Niemiec to Niemka.

W Niemczech mieszkają Niemcy i Niemki.

Niemcy mówią po niemiecku.

Stolica Niemiec to Berlin.

Berlin ma prawie cztery miliony mieszkańców.

W Berlinie mieszka prawie cztery miliony ludzi.

PLURALE TANTUM (kraj)

NOM PL Niemcy

GEN PL Niemiec

LOK PL Niemczech

VIRIL MASK (mieszkaniec)

NOM SG Niemiec

NOM PL Niemcy

LOK PL Niemcach

Obywatel Norwegii to Norweg albo Norweżka.

W Norwegii mieszkają Norwedzy i Norweżki.

Norwedzy mówią po norwesku.

Stolica Norwegii to Oslo.

VIRIL MASKULINUM

NOM SG Norweg

NOM PL Norwedzy

Oslo ma czterysta sześćdziesiąt tysięcy mieszkańców.

W Oslo mieszka czterysta sześćdziesiąt tysięcy ludzi.

Obywatel Finlandii to Fin albo Finka.

W Finlandii mieszkają Finowie i Finki.

Finowie mówią po fińsku.

Stolica Finlandii to Helsinki.

Helsinki mają prawie pięćset tysięcy mieszkańców.

W Helsinkach mieszka prawie pięćset tysięcy ludzi.

VIRIL MASKULINUM
NOM SG Fin
NOM PL Finowie

Helsinki [chelsinki] PL TANT

Obywatel Danii to Duńczyk albo Dunka.

W Danii mieszkają Duńczycy i Dunki.

Duńczycy mówią po duńsku.

Stolica Danii to Kopenhaga.

Kopenhaga ma ponad sześćset tysięcy mieszkańców.

W Kopenhadze mieszka ponad sześćset tysięcy ludzi.

NOM SG Kopenhaga
LOK SG Kopenhadze

Obywatel Islandii to Islandczyk albo Islandka.

W Islandii mieszkają Islandczycy i Islandki.

Islandczycy mówią po islandzku.

Stolica Islandii to Reykiawik.

Rejkiawik ma prawie sto tysięcy
mieszkańców.
W Rejkiawiku mieszka prawie sto tysięcy
ludzi.

Obywatel Holandii to Holender albo
Holenderka.

W Holandii mieszkają Holendrzy i
Holenderki.

VIRIL MASKULINUM
NOM SG Holendź
NOM PL Holendrzy

Holendrzy mówią po holendersku.
Stolica Holandii to Amsterdam.
Amsterdam ma ponad milion mieszkańców.
W Amsterdamie mieszka ponad milion ludzi.

Obywatel Belgii to Belg albo Belgijka.
W Belgii mieszkają Belgowie i Belgijki.
Belgowie mówią po francusku albo po
flamandzku.

VIRIL MASKULINUM
NOM SG Belg
NOM PL Belgowie

Stolica Belgii to Bruksela.
Bruksela ma prawie milion mieszkańców.
W Brukseli mieszka prawie milion ludzi.

Obywatel Luksemburga to Luksemburczyk
albo Luksemburka.
W Luksemburgu mieszkają Luksemburczycy
i Luksemburki.
Luksemburczycy mówią po francusku, po

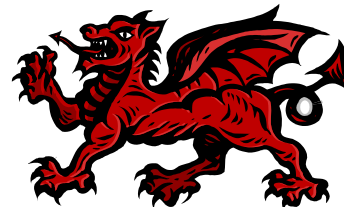
niemiecku albo po luksembursku.
Stolica Luksemburga to miasto Luksemburg.
Miasto Luksemburg ma siedemdziesiąt osiem tysięcy mieszkańców.
W mieście Luksemburg mieszka siedemdziesiąt osiem tysięcy ludzi.

Obywatel Anglii to Anglik albo Angielka.
W Anglii mieszkają Anglicy i Angielki.
Anglicy mówią po angielsku.
Stolica Anglii to Londyn.
Londyn ma ponad dziewięć milionów mieszkańców.
W Londynie mieszka ponad dziewięć milionów ludzi.

Obywatel Walii to Walijszyk albo Walijska.
W Walii mieszkają Walijszycy i Walijski.
Walijszycy mówią po angielsku albo po walijsku.
Stolica Walii to Cardiff.
Cardiff ma prawie trzysta tysięcy mieszkańców.
W Cardiff mieszka prawie trzysta tysięcy ludzi.

Obywatel Szkocji to Szkot albo Szkotka.

W Szkocji mieszkają Szkoci i Szkotki.
 Szkoci mówią po angielsku albo po szkocku.
 Stolica Szkocji to Edynburg.
 Edynburg ma ponad czterysta tysięcy
 mieszkańców.
 W Edynburgu mieszka ponad czterysta
 tysięcy ludzi.

VIRIL MASKULINUM
 NOM SG Szkot
 NOM PL Szkoci

Obywatel Irlandii to Irlandczyk albo
 Irlandka.
 W Irlandii mieszkają Irlandczycy i Irlandki.
 Irlandczycy mówią po angielsku albo po
 irlandzku.
 Stolica Irlandii to Dublin.
 Dublin ma ponad pół miliona mieszkańców.
 W Dublinie mieszka ponad pół miliona ludzi.

Obywatel Hiszpanii to Hiszpan albo
 Hiszpanka.
 W Hiszpanii mieszkają Hiszpanie i
 Hiszpanki.
 Hiszpanie mówią po hiszpańsku.
 Stolica Hiszpanii to Madryt.
 Madryt ma ponad trzy miliony mieszkańców.
 W Madrycie mieszka ponad trzy miliony
 ludzi.

Obywatel Portugalii to Portugalczyk albo

Portugalka.

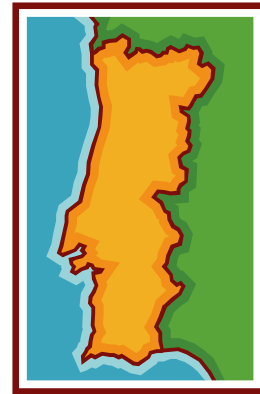
W Portugalii mieszkają Portugalczycy i Portugalki.

Portugalczycy mówią po portugalsku.

Stolica Portugalii to Lizbona.

Lizbona ma ponad osiemset tysięcy mieszkańców.

W Lizbonie mieszka ponad osiemset tysięcy ludzi.

Obywatel Włoch to Włoch albo Włoszka.

We Włoszech mieszkają Włosi i Włoszki.

Włosi mówią po włosku.

Stolica Włoch to Rzym.

Rzym ma prawie trzy miliony mieszkańców.

W Rzymie mieszka prawie trzy miliony ludzi.

PLURALE TANTUM

NOM PL Włochy

GEN PL Włoch

LOK PL Włoszech

VIRIL MASKULINUM

NOM SG Włoch

NOM PL Włosi

LOK PL Włochach

Obywatel Szwajcarii to Szwajcar albo Szwajcarka.

W Szwajcarii mieszkają Szwajcarzy i Szwajcarki.

Szwajcarzy mówią po niemiecku, po francusku, po włosku albo po retoromańsku.

Stolica Szwajcarii to Berno.

Berno ma ponad trzysta tysięcy mieszkańców.

W Bernie mieszka ponad trzysta tysięcy ludzi.

Obywatel Austrii to Austriak albo Austriaczka.

W Austrii mieszkają Austriacy i Austriaczki.

Austriacy mówią po niemiecku.

Stolica Austrii to Wiedeń.

Wiedeń ma ponad półtora miliona mieszkańców.

W Wiedniu mieszka ponad półtora miliona ludzi.

Obywatel Słowenii to Słoweniec albo Słowenka.

W Słowenii mieszkają Słoweńcy i Słowenki.

Słoweńcy mówią po słoweńsku.

Stolica Słowenii to Lublana.

Lublana ma ponad dwieście tysięcy mieszkańców.

W Lublanie mieszka ponad dwieście tysięcy ludzi.

Obywatel Chorwacji to Chorwat albo Chorwatka.

W Chorwacji mieszkają Chorwaci i

Chorwatki.

Chorwaci mówią po chorwacku.

Stolica Chorwacji to Zagrzeb.

Zagrzeb ma sześćset pięćdziesiąt tysięcy mieszkańców.

W Zagrzebiu mieszka sześćset pięćdziesiąt tysięcy ludzi.

Obywatel Serbii to Serb albo Serbka.

W Serbii mieszkają Serbowie i Serbki.

Serbowie mówią po serbsku.

Stolica Serbii to Belgrad.

Belgrad ma ponad milion mieszkańców.

W Belgradzie mieszka ponad milion ludzi.

Obywatel Bośni to Bośniak albo Bošnjaczka.

W Bośni mieszkają Bośniacy i Bošnjaczki.

Bośniacy mówią po bośniacku.

Stolica Bośni to Sarajewo.

Sarajewo ma ponad trzysta tysięcy mieszkańców.

W Sarajewie mieszka ponad trzysta tysięcy ludzi.

Obywatel Czarnogóry to Czarnogórzec albo Czarnogórka.

W Czarnogórze mieszkają Czarnogórcy i Czarnogórki.

Czarnogórcy mówią po serbsku albo po czarnogórsku.

Stolica Czarnogóry to Podgorica.
Podgorica ma prawie sto tysięcy
mieszkańców.
W Podgoricy mieszka prawie sto tysięcy
ludzi.

Obywatel Albanii to Albańczyk albo
Albanka.
W Albanii mieszkają Albańczycy i Albanki.
Albańczycy mówią po albańsku.
Stolica Albanii to Tirana.
Tirana ma dwieście czterdzieści tysięcy
mieszkańców.
W Tiranie mieszka dwieście czterdzieści
tysięcy ludzi.

Obywatel Grecji to Grek albo Greczynka.
W Grecji mieszkają Grecy i Greczynki.
Grecy mówią po grecku.
Stolica Grecji to Ateny.
Ateny mają ponad trzy miliony
mieszkańców.
W Atenach mieszka ponad trzy miliony ludzi.

Obywatel Turcji to Turek albo Turczynka.
W Turcji mieszkają Turcy i Turczynki.
Turcy mówią po turecku.

Stolica Turcji to Ankara.

Ankara ma ponad dwa miliony mieszkańców.

W Ankarze mieszka ponad dwa miliony ludzi.

Obywatel Bułgarii to Bułgar albo Bułgarka.

W Bułgarii mieszkają Bułgarzy i Bułgarki.

Bułgarzy mówią po bułgarsku.

Stolica Bułgarii to Sofia.

Sofia ma ponad milion mieszkańców.

W Sofii mieszka ponad milion ludzi.

Obywatel Rumunii to Rumun albo Rumunka.

W Rumunii mieszkają Rumuni i Rumunki.

Rumuni mówią po rumuńsku.

Stolica Rumunii to Bukareszt.

Bukareszt ma prawie dwa i pół miliona mieszkańców.

W Bukareszcie mieszka prawie dwa i pół miliona ludzi.

Obywatel Węgier to Węgier albo Węgierka.

Na Węgrzech mieszkają Węgrzy i Węgierki.

Węgrzy mówią po węgiersku.

Stolica Węgier to Budapeszt.

Budapeszt ma dwa miliony mieszkańców.

W Budapeszcie mieszka dwa miliony ludzi.

PLURALE TANTUM	
NOM PL	Węgry
GEN PL	Węgier
LOK PL	Węgrzech

VIRIL MASKULINUM	
NOM SG	Węgier
NOM PL	Węgrzy
LOK PL	Węgrach

Obywatel Słowacji to Słowak albo
Słowaczka.

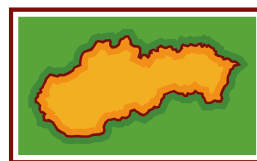
Na Słowacji mieszkają Słowacy i Słowaczki.

Słowacy mówią po słowacku.

Stolica Słowacji to Bratysława.

Bratysława ma prawie czterysta pięćdziesiąt
tysięcy mieszkańców.

W Bratysławie mieszka prawie czterysta
pięćdziesiąt tysięcy ludzi.

Obywatel Czech to Czech albo Czeszka.

W Czechach mieszkają Czesi i Czeszki.

Czesi mówią po czesku.

Stolica Czech to Praga.

Praga ma milion dwieście tysięcy
mieszkańców.

W Pradze mieszka milion dwieście tysięcy
ludzi.

PLURALE TANTUM
NOM PL Czechy
GEN PL Czech
LOK PL Czechach

VIRIL MASKULINUM
NOM SG Czech
NOM PL Czesi
LOK PL Czechach

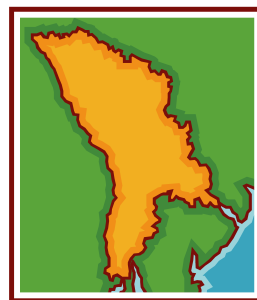
Obywatel Mołdawii to Mołdawianin albo
Mołdawianka.

W Mołdawii mieszkają Mołdawianie i
Mołdawianki.

Mołdawianie mówią po rumuńsku, po
mołdawsku albo po rosyjsku.

Stolica Mołdawii to Kiszyniów.

Kiszyniów ma prawie siedemset tysięcy

mieszkańców.

W Kiszyniowie mieszka prawie siedemset tysięcy ludzi.

Obywatel Białorusi to Białorusin albo Białorusinka.

Na Białorusi mieszkają Białorusini i Białorusinki.

Białorusini mówią po rosyjsku albo po białorusku.

Stolica Białorusi to Mińsk.

Mińsk ma ponad półtora miliona mieszkańców.

W Mińsku mieszka ponad półtora miliona ludzi.

Obywatel Litwy to Litwin albo Litwinka.

Na Litwie mieszkają Litwini i Litwinki.

Litwini mówią po litewsku.

Stolica Litwy to Wilno.

Wilno ma prawie sześćset tysięcy mieszkańców.

W Wilnie mieszka prawie sześćset tysięcy ludzi.

Obywatel Łotwy to Łotysz albo Łotyszka lub Łotewka.

Na Łotwie mieszkają Łotysze i Łotyszki lub

Łotewki.

Łotysze mówią po łotewsku.

Stolica Łotwy to Ryga.

Ryga ma ponad dziewięćset tysięcy mieszkańców.

W Rydze mieszka ponad dziewięćset tysięcy ludzi.

Obywatel Estonii to Estończyk albo Estonka.

W Estonii mieszkają Estończycy i Estonki.

Estończycy mówią po estońsku.

Stolica Estonii to Tallin.

Tallin ma prawie pół miliona mieszkańców.

W Tallinie mieszka prawie pół miliona ludzi.

Flaga Polski jest biała i czerwona.

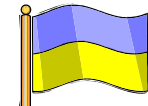
Flaga Danii też jest biała i czerwona.

Flaga Szwecji jest żółta i niebieska.

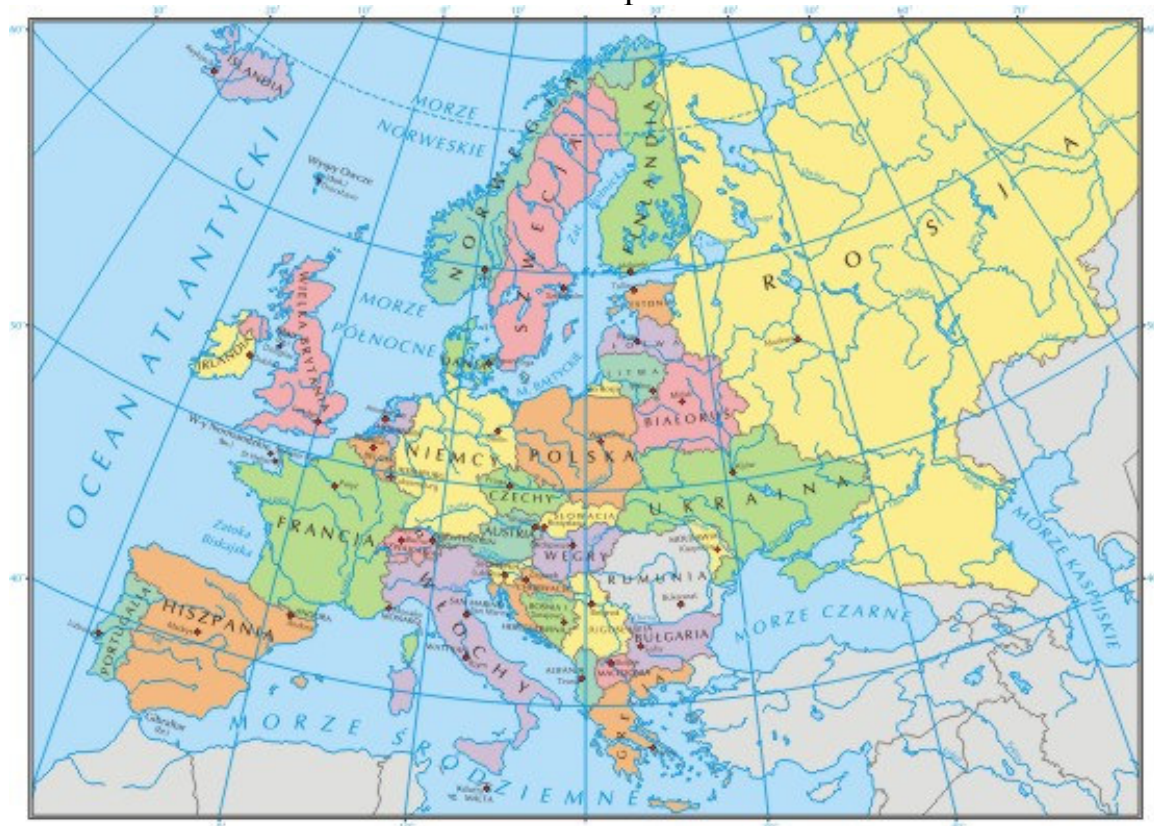
Flaga Ukrainy też jest żółta i niebieska.

Flaga Niemiec jest czarna, czerwona i żółta.

Flaga Włoch jest czerwona, biała i zielona.

Oto Europa:

Gdzie leży Sztokholm? – Sztokholm leży w Szwecji.

Gdzie leży Warszawa? – Warszawa leży w

Gdzie leży Kopenhaga?

Gdzie leży Praga?

Gdzie leży Madryt?

Gdzie leży Londyn?

Gdzie leży Rzym?

Gdzie leżą Helsinki?

Gdzie leży Berlin?

Gdzie leży Paryż?

Gdzie leży Budapeszt?

Gdzie leży Oslo?

Gdzie leży Moskwa?

Piotr jest lekarzem.

Michał jest aktorem.

Paweł jest fryzjerem.

Adam jest policjantem.

Andrzej jest pielęgniarzem.

Jan jest.....

Marek jest

Tomasz jest kelnerem.

Krzysztof jest malarzem.

Rafał jest dziennikarzem.

Marcin jest pisarzem.

Ewa jest

Irena jest

Ania jest

Teresa jest

Zosia jest

Marta jest nauczycielką.

Grażyna jest studentką.

Alicja jest

Basia jest

Krystyna jest

A Elżbieta jest

4. Länder

Polen är ett land.

Men Europa är en kontinent.

Polen ligger i Europa.

Polen är ett europeiskt land.

Polen är ett stort europeiskt land.

Polen är ett stort europeiskt land.

Sverige ligger också i Europa.

Sverige är alltså också ett europeiskt land.

Sverige är också ett stort europeiskt land.

Sverige och Polen är stora europeiska länder.

Sverige och Polen är stora europeiska länder.

Det största europeiska landet är Ryssland.

Det andra största landet är Ukraina.

Det tredje största landet är Frankrike.

Det fjärde största landet är Spanien.

Det femte största landet är Sverige.

Det sjätte största landet är Tyskland.

Det sjunde största landet är Finland.

Det åttonde största landet är Norge.

Det nionde största landet är Polen.

Andra europeiska länder är Danmark, Island, Nederländerna, Belgien, Luxemburg, Storbritannien, Irland, Schweiz, Österrike, Portugal, Italien, Slovenien, Kroatien, Serbien, Bosnien, Montenegro, Albanien, Grekland,

Turkiet, Bulgarien, Rumänien, Ungern, Slovakien, Tjeckien, Moldavien,
Vitryssland, Litauen, Lettland och Estland.

Ryssland har 149 miljoner invånare.

Ukraina...

Frankrike...

Spanien...

Sverige har nästan nio miljoner invånare.

Tyskland har över 80 miljoner invånare.

(...)

I Ryssland bor 149 miljoner människor.

I Ukraina...

(...)

En invånare i Europa är europé...

I Europa bor européer.

En invånare i Polen är polack, eller polska.

I Polen bor polacker och polskor.

Polacker talar polska.

Polens huvudstad är Warszawa.

Warszawa har 1 641 000 invånare.

I Warszawa bor 1 641 000 människor.

(...)

Polens flagga är vit och röd.

Danmarks flagga är också vit och röd.

Sveriges flagga är gul och blå.

Ukrainas flagga är också gul och blå.

Tysklands flagga är svart, röd och gul.

Italiens flagga är röd, vit och grön.

Här är Europa:

Var ligger Stockholm? Stockholm ligger i Sverige.

(...)

Piotr är läkare. Ewa är läkare.

(...)

SŁOWNICZEK

Nationalitetsord

	kraj	stolica	mieszkaniec	mieszkanka
<i>Albanien</i>	Albania	Tirana	Albańczyk	Albanka
<i>England</i>	Anglia	Londyn	Anglik	Angielka
<i>Österrike</i>	Austria	Wiedeń	Austriak	Austriaczka
<i>Belgien</i>	Belgia	Bruksela	Belg	Belgijka
<i>Vitryssland</i>	Białoruś	Mińsk	Białorusin	Białorusinka
<i>Bosnien</i>	Bośnia	Sarajewo	Bośniak	Bośniaczka
<i>Bulgarien</i>	Bułgaria	Sofia	Bułgar	Bułgarka
<i>Kroatien</i>	Chorwacja	Zagrzeb	Chorwat	Chorwatka
<i>Montenegro</i>	Czarnogóra	Podgorica	Czarnogórzec	Czarnogórka
<i>Tjeckien</i>	Czechy	Praga	Czech	Czeszka
<i>Danmark</i>	Dania	Kopenhaga	Duńczyk	Dunka
<i>Estland</i>	Estonia	Tallin	Estończyk	Estonka
<i>Europa</i>	Europa		Europejczyk	Europejka
<i>Finland</i>	Finlandia	Helsinki	Fin	Finka
<i>Frankrike</i>	Francja	Paryż	Francuz	Francuzka
<i>Grekland</i>	Grecja	Ateny	Grek	Greczynka
<i>Spanien</i>	Hiszpania	Madryt	Hiszpan	Hiszpanka
<i>Holland</i>	Holandia	Amsterdam	Holender	Holenderka
<i>Irland</i>	Irlandia	Dublin	Irlandczyk	Irlandka
<i>Island</i>	Islandia	Rejkiawik	Islandczyk	Islandka
<i>Litauen</i>	Litwa	Wilno	Litwin	Litwinka
<i>Luxemburg</i>	Luksemburg	miasto Luksemburg	Luksemburczyk	Luksemburka
<i>Lettland</i>	Łotwa	Ryga	Łotysz	Łotyszka (Łotewka)
<i>Moldavien</i>	Mołdawia	Kiszyniów	Mołdawianin	Mołdawianka
<i>Tyskland</i>	Niemcy	Berlin	Niemiec	Niemka
<i>Norge</i>	Norwegia	Oslo	Norweg	Norweżka
<i>Polen</i>	Polska	Warszawa	Polak	Polka
<i>Portugal</i>	Portugalia	Lizbona	Portugalczyk	Portugalka
<i>Ryssland</i>	Rosja	Moskwa	Rosjanin	Rosjanka

<i>Rumänien</i>	Rumunia	Bukareszt	Rumun	Rumunka
<i>Serbien</i>	Serbia	Belgrad	Serb	Serbka
<i>Slovakien</i>	Słowacja	Bratysława	Słowak	Słowaczka
<i>Slovenien</i>	Słowenia	Lublana	Słoweńiec	Słowenka
<i>Skottland</i>	Szkocja	Edynburg	Szkot	Szkotka
<i>Schweiz</i>	Szwajcaria	Berno	Szwajcar	Szwajcarka
<i>Sverige</i>	Szwecja	Sztokholm	Szwed	Szwedka
<i>Turkiet</i>	Turcja	Ankara	Turek	Turczynka
<i>Ukraina</i>	Ukraina	Kijów	Ukraińiec	Ukrainka
<i>Wales</i>	Walia	Cardiff	Walijczyk	Walijka
<i>Ungern</i>	Węgry	Budapeszt	Węgier	Węgierka
<i>Stor-britannien</i>	Wielka Brytania	Londyn	Brytyjczyk	Brytyjka
<i>Italien</i>	Włochy	Rzym	Włoch	Włoszka

Språk – języki

po albańsku	på albanska	po luksembursku	på luxemburgiska
po angielsku	på engelska	po moldawsku	på moldaviska
po białorusku	på vitryska	po niemiecku	på tyska
po bośniacku	på bosniska	po norwesku	på norska
po bułgarsku	på bulgariska	po polsku	på polska
po chorwacku	på kroatiska	po portugalsku	på portugisiska
po czarnogórsku	på montenegrinska	po retoromańsku	på rätoromanska
po czesku	på tjeckiska	po rosyjsku	på ryska
po duńsku	på danska	po rumuńsku	på rumänska
po estońsku	på estniska	po serbsku	på serbiska
po fińsku	på finska	po słowacku	på slovakiska
po flamandzku	på flamländska	po słoweńsku	på slovenska
po francusku	på franska	po szkocku	på skotska
po grecku	på grekiska	po szwedzku	på svenska
po hiszpańsku	på spanska	po turecku	på turkiska
po holendersku	på holländska	po ukraińsku	på ukrainska
po irlandzku	på irländska	po walijsku	på walesiska
po islandzku	på isländska	po węgiersku	på ungerska
po litewsku	på litauiska	po włosku	på italienska
po lotewsku	på lettiska		

kraj GEN –a NOM PL kraje	land	oto	se här, här är
kontynent GEN –u	kontinent	fryzjer	frisör
leży	ligger	fryzjerka	frisörska
 europejski	europeisk	policjant	polis
więc	alltså, så	policjantka	kvinnlig polis
inny	annan	pielęgniarz	manlig sjuusköterska
wielki	stor	pielęgniarka	sjuusköterska
prawie	nästan	nauczyciel	lärare
ponad	över	nauczycielka	lärarinna
pół + GEN	en halv	kelner	kypare, servitör
półtora + GEN	en och en halv	kelnerka	servitris
mieszkanka	invånare (kvinnlig)	malarz	målare, konstnär
obywatel	medborgare	malarka	kvinnlig konstnär
obywatelka	medborgare (kvinnlig)	dziennikarz	journalist
albo	eller	dziennikarka	kvinnlig journalist
lub = albo	eller	pisarz	författare, skribent
flaga	flagga	pisarka	författarinna
biały	vit	nowy	ny
czerwony	röd	Nowy Jork	New York
żółty	gul	twoje NEUTR	din, ditt
niebieski	blå	Skania	Skåne
czarny	svart	język GEN –a	1. språk
zielony	grön	NOM PL języki	2. tunga

KOMMENTARER

Viril form

Viril form används enbart för att beteckna **manspersoner**. Det omfattar alltså inte andra maskulina substantiv. Viril form används också för grupper av personer, där minst en är av manligt kön.

Vissa korta substantiv bildar viril form i nominativ med ändelsen **–owie**. Nationalitetsord och liknande på **–anin** har den virila formen **–anie**.

Det vanligaste sättet att bilda viril form är dock med ändelsen **+i**. Plustecknet anger att slutet av stammen ändras, t.ex. **d > dzi**, **z > zi**, **t > ci**, **s > si** osv.

Substantiv som slutar på **k, g, r, –ęc**, bildar viril form med **+y**. Även här påverks alltså sista bokstaven i stammen:

- **k > c** **Polak > Polacy**
- **g > dz** **Norweg > Norwedzy**
- **r > rz** **Bułgar > Bułgarzy**
- **ęc > c** **Niemiec > Niemcy**

Substantiv som slutar på centrala hårda konsonanter (**sz, ź, rz, cz, dź, c, dz**) bildar viril form med ändelsen **–e**. Stammen påverkas inte.

MASK. NOM. SINGULAR	VIRIL NOMINATIV PLURAL
KORTA	–owie
Belg	Belgowie
Fin	Finowie
Serb	Serbowie
–anin	–anie
Mołdawianin	Mołdawianie
Rosjanin	Rosjanie

främre konsonanter + ch

b, p, w, f, m, s, z, t, d, n, l, ch **+i**

Francuz	Francuzi	[ži]
Chorwat	Chorwaci	[çi]
Szkot	Szkoci	[çi]
Szwed	Szwedzi	[dzi]
Białorusin	Białorusini	[ni]
Litwin	Litwini	[ni]
Rumun	Rumuni	[ni]
Czech	Czesi	[ši]
Włoch	Włosi	[ši]

k, g, r, -ęc

+y

Albańczyk	Albańczycy
Anglik	Anglicy
Austriak	Austriacy
Bośniak	Bośniacy
Duńczyk	Duńczycy
Estończyk	Estończycy
Europejczyk	Europejczycy
Grek	Grecy
Irlandczyk	Irlandczycy
Islandczyk	Islandczycy
Luksemburczyk	Luksemburczycy
Polak	Polacy
Portugalczyk	Portugalczycy
Słowak	Słowacy
Turek	Turcy
Walijczyk	Walijczycy
Norweg	Norwedzy
Bułgar	Bułgarzy
Holender	Holendrzy
Szwajcar	Szwajcarzy
Węgier	Węgrzy
Czarnogórzec	Czarnogórcy
Niemiec	Niemcy
Słowieniec	Słowieńcy
Ukrainiec	Ukraińcy

centrala hårda konsonanter sz, ż, rz, cz, dż, c, dz	-e
Łotysz lekarz	Łotysze lekarze

Följande substantiv har oregelbunden pluralform:

Hiszpan	Hiszpanie
---------	-----------

Genitiv singular

Maskulina substantiv slutar i genitiv singular antingen på **–a** eller **–u**. Någon generell regel för vilken ändelse som gäller finns inte. Levande varelser har dock alltid genitiv på **–a**. I övriga fall får man lära in formen tillsammans med ordet.

Neutrala substantiv har alltid genitivändelsen **–a**.

Feminina substantiv slutar på **–y** i genitiv. Efter **k** och **g** samt efter mjuka konsonanter ändras **–y** till **–i** i vanlig ordning.

GENITIV SINGULAR			
MASKULINUM & NEUTRUM		FEMININUM	
–a / –u		–y	
Luksemburg	Luksemburga	Czarnogóra	Czarnogóry
Londyn	Londynu	Europa	Europy
Sarajewo	Sarajewa	Litwa	Litwy
miasto	miasta	Łotwa	Łotwy
mieszkanie	mieszkania	Ukraina	Ukrainy

	k, g ś, ź, ć, dź, ń, l, j (mjuka) -y → -i Polska Polski Białoruś Białorusi Szwecja Szwecji
--	--

Feminina substantiv på **–ia** behandlas olika, beroende på vilket ursprung ordet har. Polska eller slaviska ord bildar genitiv med ett enkelt **–i**. Främmande ord på **–ia** stavas däremot med dubbelt **–ii**.

FEMININUM –ia			
POLSKT, SLAVISKT		FRÄMMANDE	
–i		–ii	
Gdyn ia	Gdyn i	Dan ia	Dan ii
Bośn ia	Bośn i	Holand ia	Holand ii

Feminina **adjektiv** bildar genitiv singular med ändelsen **–ej**. Om stammen slutar på **k** eller **g** skjuts ett **i** in före ändelsen.

ADJEKTIV FEMININUM GENITIV SINGULAR	
–ej (-iej)	
Wielka Brytania	Wielk iej Brytanii

Vissa namn på länder är plurale tantum, dvs. de står alltid i plural. Genitiv plural bildas i dessa fall med nollmorfem, alltså ingen ändelse. I vissa fall skjuts ett flyktigt **e** in.

GENITIV PLURAL		
-Ø		
Czechy	Czech	<i>Tjeckien</i>
Niemcy	Niemiec	<i>Tyskland</i>
Włochy	Włoch	<i>Italien</i>
Węgry	Węgie	<i>Ungern</i>

Lokativ singular (repetition)

LOKATIV SINGULAR			
MASKULINUM & NEUTRUM		FEMININUM	
främre hårda konsonanter (b, p, w, f, m, t, d, s, z, n, r, l)			
+e		+e	
Kijów	Kijowie	Europa	Europie
Sarajewo	Sarajewie	Litwa	Litwie
Kiszyniów	Kiszyniowie	Łotwa	Łotwie
		Moskwa	Moskwie
		Bratysława	Bratysławie
Sztokholm	Sztokhomie		
Amsterdam	Amsterdamie		
Rzym	Rzymie		
Madryt	Madrycie		

Budapeszt	Budapesz cie		
Bukareszt	Bukaresz cie		
Belgrad	Belgrad zie		
Londyn	Londyn ie	Tirana	Tiran ie
Tallin	Tallin ie	Ukraina	Ukrain ie
Dublin	Dublin ie	Lizbona	Lizbon ie
Berlin	Berlin ie	Lublana	Lublan ie
Wilno	Wiln ie		
Berno	Bern ie		
		Czarnogóra	Czrnogór rze
		Ankara	Ankar ze
bakre hárda konsonanter (k, g, ch, h)			
	-u		+e
Mińsk	Mińsk u	Polska	Pols ce
Rejkiawik	Rejkiawik u		
Luksemburg	Luksemburg u	Praga	Prad ze
Edynburg	Edynburg u	Kopenhaga	Kopenhad ze
		Ryga	Ryd ze
centrala mjuka konsonanter (ś, ź, ć, dź, ń, l, j)			
	-u		-i
		Białoruś	Białorusi
Wiedeń	Wiedni u		
		Bruksela	Brukseli
		Rosja	Rosji
		Francja	Francji
		Szwecja	Szwecji
centrala hárda konsonanter (sz, ż, rz, cz, dż, c, dz)			
	-u		-y
Paryż	Paryż u		
		Podgorica	Podgoric y

Precis som i genitiv (se ovan) behandlas feminina substantiv på **–ia** olika i lokativ beroende på om de är av polskt/slaviskt eller främmande ursprung:

LOKATIV SINGULAR FEMININUM –ia			
POLSKT, SLAVISKT		FRÄMMANDE	
-i		-ii	
Gdyn ia	Gdyn i	Hiszpan ia	Hiszpan ii
Boś nia	Boś ni	Dan ia	Dan ii
		Holand ia	Holand ii
		Angl ia	Angl ii
		Sof ia	Sof ii

Vissa egennamn har något avvikande lokativformer. Utländska städer böjs ibland inte alls. Detta är vanligare ju mindre och mer okända de är.

- Zagrze**b** w Zagrze**biu** *i Zagreb*
- Oslo w Oslo *i Oslo*
- Cardiff w Cardiff *i Cardiff*

Lokativ **plural** har alltid ändelsen **–ach**. En del egenamn är plurale tantum och uppträder alltså i pluralformer.

LOKATIV PLURAL (ALLA GENUS)		
–ach		
Czechy	w Czech ach	<i>i Tjeckien</i>
Ateny	w Aten ach	<i>i Aten</i>
Helsinki	w Helsink ach	<i>i Helsingfors</i>

Det är bara de tre nedanstående länderna i plurale tantum som har oregelbunden lokativform, nämligen **+ech**, med förändring av stammen. Några andra undantag finns inte.

- Niemcy w Niemczech *i Tyskland*
- Włochy we Włoszech *i Italien*
- Węgry na Węgrzech *i Ungern*

En del länder föregås av prepositionen **na** på istället för **w**, för att beteckna befintlighet:

- na Łotwie *i Lettland*
- na Litwie *i Litauen*
- na Białorusi *i Vitryssland*
- na Ukrainie *i Ukraina*
- na Węgrzech *i Ungern*
- na ~ w Słowacji *i Slovakien*

För **adjektiven** sammanfaller maskulinum och neutrum singular i lokativformen med instrumentalis. Femininum singular lokativ sammanfaller med genitiv.

MASKULINUM & NEUTRUM LOKATIV SINGULAR		
-ym		
mały dom	w małym domu	<i>i det lilla huset</i>
FEMININUM LOKATIV SINGULAR		
-ej		
Wielka Brytania	w Wielkiej Brytanii	<i>i Storbritannien</i>

Sammanfattning av kasusformer

	SINGULAR			PLURAL			
	<i>Mask.</i>	<i>Neutr.</i>	<i>Fem.</i>	<i>Viril</i>	<i>Non-vir mask.</i>	<i>Fem.</i>	<i>Neutr.</i>
NOM	-y -∅ duży kot	-e -o/-e/-ę duże drzewo	-a -a duża góra	-owie/ +i/+y synowie	-e (-y) duże (koty)	-e -y (-i) duże góry	-e -a duże drzewa
GEN	-a/-u kota	-a drzewa	-ej -y (-i) dużej góry				-∅ drzew
LOK	-ym +e/-u dużym kocie/drzewie		-ej +e/-y/-i dużej górze	-ach synach/kotach/górach/drzewach			
INS	-ym -em dużym kotem/drzewem		-ą -ą dużą góraż	-ymi -ami dużymi synami/kotami/górami/drzewami			

I förra lektionen såg vi att prepositionen **w** ibland får en flyktig vokal för att underlätta uttalet. Detta sker när efterföljande ord börjar på ett **w** eller **f** följt av ytterligare en konsonant:

- we Francji *i Frankrike*
- we Włoszech *i Italien*
- we Wrocławiu *i Wrocław*

We Lwowie *i Lwów* är alltså ett undantag.

Ordbildning

Av ett maskulint substantiv som betecknar en person kan man bilda en feminin avledning som då avser en kvinna. Detta görs genom att lägga till ändelsen **–ka**. Eventuella ändelser på det maskulina substantivet tas dock bort först. I vissa fall modifieras även stammen:

MASKULINUM	FEMININUM
kuzyn aktor Francuz mieszkaniec Niemiec Rosjanin Duńczyk Polak lekarz Czech Norweg	kuzynka aktorka Francuzka mieszkanka Niemka Rosjanka Dunka Polka lekarka Czeszka Norweżka

Verb

Verben har olika ändelsevokaler i 3:e person singular. 3:e person plural slutar dock alltid på **–ą**:

3 PERS SING	mówi	han/hon talar	ma	han/hon/det har
3 PERS PLUR	mówią	de talar	mają	de har

Översätt med prepositionen do (till) + genitiv

till Tirana
till London
till Wien
till Bryssel
till Sarajevo
till Sofia
till Podgorica
till Prag
till Köpenhamn
till Tallinn
till Europa
till Polen
till Warszawa
till Kraków
till Poznań
till Gdańsk
till Stettin
till Lublin
till Częstochowa
till Gdynia
till Toruń
till Sopot
till Wieliczka
till Lwów
till barnbarnet
till svågern
till kusinen
till staden
till lägenheten
till Anna
till Andrzej
till Alicja
till Władysław
till Barbara
till Basia
till Krzysztof
till Krzysiek
till mannen

till kvinnan
till morfar
till mormor
till pojken
till flickan
till Piotr
till Irena
till Jan
till Marek
till Grażyna
till polacken
till polskan
till läkaren
till maken
till hustrun
till fadern
till modern
till mamma
till pappa
till sonen
till dottern
till brodern
till systemen
till familjen
till hunden

Facit till genitivövningar

till Tirana	<i>do Tirany</i>
till London	<i>do Londynu</i>
till Wien	<i>do Wiednia</i>
till Bryssel	<i>do Brukseli</i>
till Sarajevo	<i>do Sarajewa</i>
till Sofia	<i>do Sofii</i>
till Podgorica	<i>do Podgoricy</i>
till Prag	<i>do Pragi</i>
till Köpenhamn	<i>do Kopenhagi</i>
till Tallinn	<i>do Tallina</i>
till Europa	<i>do Europy</i>
till Polen	<i>do Polski</i>
till Warszawa	<i>do Warszawy</i>
till Kraków	<i>do Krakowa</i>
till Poznań	<i>do Poznania</i>
till Gdańsk	<i>do Gdańska</i>
till Stettin	<i>do Szczecina</i>
till Lublin	<i>do Lublina</i>
till Częstochowa	<i>do Częstochowy</i>
till Gdynia	<i>do Gdyni</i>
till Toruń	<i>do Torunia</i>
till Sopot	<i>do Sopotu</i>
till Wieliczka	<i>do Wieliczki</i>
till Lwów	<i>do Lwowa</i>
till barnbarnet	<i>do wnuka / do wnuczki</i>
till svågern	<i>do szwagra</i>
till kusinen	<i>do kuzyna / do kuzynki</i>
till staden	<i>do miasta</i>
till lägenheten	<i>do mieszkania</i>
till Anna	<i>do Anny</i>
till Andrzej	<i>do Andrzeja</i>
till Alicja	<i>do Alicji</i>
till Władysław	<i>do Władysława</i>
till Barbara	<i>do Barbary</i>
till Basia	<i>do Basi</i>
till Krzysztof	<i>do Krzysztofa</i>
till Krzysiek	<i>do Krzyśka</i>

till mannen
till kvinnan
till morfar
till mormor
till pojken
till flickan
till Piotr
till Irena
till Jan
till Marek
till Grażyna
till polacken
till polskan
till läkaren
till maken
till hustrun
till fadern
till modern
till mamma
till pappa
till sonen
till dottern
till brodern
till system
till familjen
till hunden

do mężczyzny
do kobiety
do dziadka
do babci
do chłopca / do chłopczyka
do dziewczyny / do dziewczynki
do Piotra
do Ireny
do Jana
do Marka
do Grażyny
do Polaka
do Polki
do lekarza
do męża
do żony
do ojca
do matki
do mamy
do taty
do syna
do córki
do brata
do siostry
do rodziny
do psa

Bilda nominativ (grundform) plural av följande substantiv:

Albanka
Belg
kraj
Hiszpan
Czech
Polak
Szwed
Niemiec
mąż
żona
lekarz
lekarka
brat
siostra
rodzina
syn
pan
Polka
Francuz
Szwedka
Włoch
Niemka
Łotysz
Słowak
Grek
Norweg
Rosjanin
Serb
Chorwat
Duńczyk
Fin
Anglik
Turek
Bułgar
Ukrainiec
Włoch

Facit till nominativövningar:

Albanka	<i>Albanki</i>
Belg	<i>Belgowie</i>
kraj	<i>kraje</i>
Hiszpan	<i>Hiszpanie</i>
Czech	<i>Czesi</i>
Polak	<i>Polacy</i>
Szwed	<i>Szwedzi</i>
Niemiec	<i>Niemcy</i>
Mąż	<i>mężowie</i>
żona	<i>żony</i>
lekarz	<i>lekarze</i>
lekarka	<i>lekarki</i>
brat	<i>bracia</i>
siostra	<i>siostry</i>
rodzina	<i>rodziny</i>
syn	<i>synowie</i>
pan	<i>panowie</i>
Polka	<i>Polki</i>
Francuz	<i>Francuzi</i>
Szwedka	<i>Szwedki</i>
Włoch	<i>Włosi</i>
Niemka	<i>Niemki</i>
Łotysz	<i>Łotysze</i>
Słowak	<i>Słowacy</i>
Greki	<i>Grecy</i>
Norweg	<i>Norwedzy</i>
Rosjanin	<i>Rosjanie</i>
Serb	<i>Serbowie</i>
Chorwat	<i>Chorwaci</i>
Duńczyk	<i>Duńczycy</i>
Fin	<i>Finowie</i>
Anglik	<i>Anglicy</i>
Turek	<i>Turcy</i>
Bułgar	<i>Bułgarzy</i>
Ukrainiec	<i>Ukraińcy</i>
Włoch	<i>Włosi</i>

TEKST

Lekcja 5 (piąta). Dni i miesiące

Tydzień to siedem dni.

NOM SG dzień

Tydzień ma siedem dni.

NOM PL dni

GEN PL dni

Poniedziałek, wtorek, środa, czwartek, piątek,
sobota i niedziela to siedem dni tygodnia.

NOM SG tydzień

GEN SG tygodnia

Pierwszy dzień tygodnia to poniedziałek.

Drugi dzień tygodnia to wtorek.

Trzeci dzień tygodnia to środa.

Czwarty dzień tygodnia to czwartek.

Piąty dzień tygodnia to piątek.

Szósty dzień tygodnia to sobota.

ń - y → ni

Siódmy i ostatni dzień tygodnia to niedziela.

ostatń - y → ostatni

Siedem dni to tydzień.

NOM SG tydzień = 7 dni

NOM PL tygodnie

Czternaście dni to dwa tygodnie.

Dwadzieścia jeden dni to trzy tygodnie.

14 dni = 2 tygodnie

21 dni = 3 tygodnie

Dwadzieścia osiem dni to cztery tygodnie.

28 dni = 4 tygodnie

Cztery tygodnie to prawie miesiąc.

Miesiąc to trzydzieści albo trzydzieści jeden
dni.

NOM SG miesiąc

GEN PL miesięcy

Rok to dwanaście miesięcy.

NOM SG rok

GEN SG roku

Pierwszy miesiąc roku to styczeń.	I	Styczeń
Drugi miesiąc roku to luty.	II	Luty
Trzeci miesiąc roku to marzec.	III	Marzec
Czwarty miesiąc roku to kwiecień.	IV	Kwiecień
Piąty miesiąc roku to maj.	V	Maj
Szósty miesiąc roku to czerwiec.	VI	Czerwiec
Siódmy miesiąc roku to lipiec.	VII	Lipiec
Ósmy miesiąc roku to sierpień.	VIII	Sierpień
Dziewiąty miesiąc roku to wrzesień.	IX	Wrzesień
Dziesiąty miesiąc roku to październik.	X	Październik
Jedenasty miesiąc roku to listopad.	XI	Listopad
Dwunasty i ostatni miesiąc roku to grudzień.	XII	Grudzień

Dwanaście miesięcy to rok.

Rok to trzysta sześćdziesiąt pięć albo trzysta sześćdziesiąt sześć dni.

rok:
12 miesięcy
365/366 dni
52/53 tygodnie

Rok to też pięćdziesiąt dwa albo pięćdziesiąt trzy tygodnie.

Styczeń, marzec, maj, lipiec, sierpień, październik i grudzień mają trzydzieści jeden dni.

Kwiecień, czerwiec, wrzesień i listopad mają tylko trzydzieści dni.

A luty ma tylko dwadzieścia osiem albo dwadzieścia dziewięć dni.

Są cztery pory roku.

Jedna pora roku to trzy miesiące.

Pierwsza pora roku to wiosna.

Wiosna to marzec, kwiecień i maj.

Druga pora roku to lato.

Lato to czerwiec, lipiec i sierpień.

Trzecia pora roku to jesień.

Jesień to wrzesień, październik i listopad.

Czwarta i ostatnia pora roku to zima.

Zima to grudzień, styczeń i luty.

Teraz jest dwa tysiące drugi rok.

2002 r.

Teraz jest jesień.

Inne pory roku to zima, wiosna i lato.

Piotr Nowak ma czterdzieści siedem lat, więc urodził się w tysiąc dziewięćset pięćdziesiątym piątym roku.

w + rok_{LOK}

w 1955 roku
XXxx - grundtal
xxXX – ordningstal

Irena Nowak ma czterdzieści dwa lata, bo urodziła się w tysiąc dziewięćset sześćdziesiątym roku.

w 1960 roku

Syn Jan ma dwadzieścia lat, więc urodził się

w roku tysiąc dziewięćset osiemdziesiątym drugim. w roku 1982

Córka Teresa ma szesnaście lat, bo urodziła się w roku tysiąc dziewięćset osiemdziesiątym szóstym. w roku 1986

Syn Marek ma osiem lat, więc urodził się w tysiąc dziewięćset dziewięćdziesiątym czwartym. w 1994 r.

Córka Grażyna ma tylko cztery lata, bo urodziła się w tysiąc dziewięćset dziewięćdziesiątym ósmym. w 1998 r.

Dziadek Andrzej ma siedemdziesiąt trzy lata, więc urodził się w tysiąc dziewięćset dwudziestym dziewiątym. w 1929 r.

Babcia Anna ma sześćdziesiąt pięć lat, bo urodziła się w tysiąc dziewięćset trzydziestym siódmym. w 1937 r.

Ciocia Alicja ma trzydzieści dziewięć lat, bo urodziła się w sześćdziesiątym trzecim. w 1963 r.

Wujek Władysław ma pięćdziesiąt jeden lat, więc urodził się w pięćdziesiątym pierwszym. w 1951 r.

Wujek Włodek jest żonaty. Ciocia Barbara to jego żona. Ciocia Basia ma czterdzieści pięć lat, bo urodziła się w tysiąc dziewięćset pięćdziesiątym siódmym roku. w 1957 r.

Wujek Władek i ciocia Basia mają jedno dziecko. Ich syn Krzysztof ma dwadzieścia trzy lata, więc urodził się w tysiąc dziewięćset siedemdziesiątym dziewiątym.

w 1979 r.

Ciocia Basia to bratowa Ireny Nowak, bo ciocia Basia jest żoną brata Ireny.

Krzysiek to kuzyn Jana, Marka, Teresy i Grażyny Nowak.

Jan i Marek też są kuzynami Krzyśka.

A Teresa i Grażyna to kuzynki Krzyśka.

Piotr Nowak urodził się w kwietniu.

w + miesiąc_{LOK}

Irena Nowak urodziła się w sierpniu.

PRETERITUM

Jan Nowak urodził się w lutym.

MASK	urodził się
FEM	urodziła się

Marek Nowak urodził się we wrześniu.

Teresa Nowak urodziła się w lipcu.

Grażyna Nowak urodziła się w styczniu.

Dziadek Andrzej urodził się w czerwcu.

Babcia Anna urodziła się w listopadzie.

Ciocia Alicja urodziła się w październiku.

Wujek Władek urodził się w marcu.

Władek = Władysław

Ciocia Basia urodziła się w grudniu.

Basia = Barbara

Krzysiek = Krzysztof

Ich syn Krzysiek urodził się w maju.

Kiedy się urodził Piotr Nowak? Piotr Nowak

w + miesiąc_{LOK} + rok_{GEN}

urodził się w kwietniu tysiąc dziewięćset pięćdziesiątego piątego roku.

Kiedy się urodziła Irena Nowak? Irena Nowak urodziła się w sierpniu tysiąc dziewięćset sześćdziesiątego roku.

Kiedy urodził się Jan Nowak? Jan Nowak urodził się w lutym tysiąc dziewięćset osiemdziesiątego drugiego roku.

Kiedy się urodził Marek Nowak? Marek Nowak urodził się we wrześniu tysiąc dziewięćset dziewięćdziesiątego czwartego.

Kiedy urodziła się Teresa Nowak? Teresa Nowak urodziła się w lipcu tysiąc dziewięćset osiemdziesiątego szóstego.

Kiedy się urodziła Grażyna Nowak? Grażyna Nowak urodziła się w styczniu tysiąc dziewięćset dziewięćdziesiątego ósmego.

Kiedy się urodził Andrzej Wróbel? Dziadek Andrzej urodził się w czerwcu tysiąc dziewięćset dwudziestego dziewiątego.

Kiedy urodziła się Anna Nowak? Babcia Anna urodziła się w listopadzie tysiąc dziewięćset trzydziestego siódmego.

Kiedy urodziła się Alicja Nowak? Ciocia Alicja urodziła się w październiku tysiąc dziewięćset sześćdziesiątego trzeciego.

Kiedy się urodził Władysław Wróbel? Wujek

Władek urodził się w marcu tysiąc
dziewięćset pięćdziesiątego pierwszego.

Kiedy urodziła się Barbara Wróbel? Ciocia
Basia urodziła się w grudniu tysiąc
dziewięćset pięćdziesiątego siódmego.

A kiedy urodził się Krzysztof Wróbel? Ich
syn Krzysiek urodził się w maju tysiąc
dziewięćset siedemdziesiątego dziewiątego.

Piotr Nowak urodził się dziewiątego kwietnia dzień_{GEN} + miesiąc_{GEN} + rok_{GEN}
tysiąc dziewięćset pięćdziesiątego piątego 9 IV 1955 r.
roku.

Irena Nowak urodziła się dwudziestego 20 VIII 1960 r.
sierpnia roku tysiąc dziewięćset sześćdzie-
siątego.

Jan Nowak urodził się trzynastego lutego 13 II 1982 r.
roku tysiąc dziewięćset osiemdziesiątego
drugiego.

Marek Nowak urodził się dwunastego 12 IX 1994 r.
września tysiąc dziewięćset dziewięćdzie-
siątego czwartego.

Teresa Nowak urodziła się siódmego lipca 7 VII 1986 r.
tysiąc dziewięćset osiemdziesiątego szóstego.

Grażyna Nowak urodziła się dwudziestego
szóstego stycznia tysiąc dziewięćset dzie- 26 I 1998 r.
więćdziesiątego ósmego.

Dziadek Andrzej urodził się pierwszego

czerwca tysiąc dziewięćset dwudziestego dziewiątego.	1 VI 1929 r.
Babcia Anna urodziła się piętnastego listo- pada tysiąc dziewięćset trzydziestego siód- mego.	15 XI 1937 r.
Ciocia Alicja urodziła się dwudziestego drugiego października tysiąc dziewięćset sześćdziesiątego trzeciego.	22 X 1963 r.
Wujek Władek urodził się czwartego marca tysiąc dziewięćset pięćdziesiątego pierw- szego.	4 III 1951 r.
Ciocia Basia urodziła się trzydziestego grud- nia tysiąc dziewięćset pięćdziesiątego siód- mego.	30 XII 1957 r.
Ich syn Krzysiek urodził się osiemnastego maja tysiąc dziewięćset siedemdziesiątego dziewiątego.	18 V 1979 r.

5. Dagar och månader

En vecka är sju dagar.

Veckan har sju dagar.

Måndag, tisdag, onsdag, torsdag, fredag, lördag och söndag är veckans sju dagar.

Veckans första dag är måndag.

Veckans andra dag är tisdag.

Veckans tredje dag är onsdag.

Veckans fjärde dag är torsdag.

Veckans femte dag är fredag.

Veckans sjätte dag är lördag.

Veckans sjunde och sista dag är söndag.

Sju dagar är en vecka.

Fjorton dagar är två veckor.

21 dagar är tre veckor.

28 dagar är fyra veckor.

Fyra veckor är nästan en månad.

En månad är 30 eller 31 dagar.

Ett år är tolv månader.

Årets första månad är januari.

Årets andra månad är februari.

Årets tredje månad är mars.

Årets fjärde månad är april.

Årets femte månad är maj.
Årets sjätte månad är juni.
Årets sjunde månad är juli.
Årets åttonde månad är augusti.
Årets nionde månad är september.
Årets tionde månad är oktober.
Årets elfte månad är november.
Årets tolfte och sista månad är december.

Tolv månader är ett år.
Ett år är 365 eller 366 dagar.
Ett år är också 52 eller 53 veckor.

Januari, mars, maj, juli, augusti, oktober och december har 31 dagar.
April, juni, september och november har bara 30 dagar.
Och februari har bara 28 eller 29 dagar.

Det finns fyra årstider.
En årstid är tre månader.

Den första årstiden är våren.
Våren är mars, april och maj.

Den andra årstiden är sommaren.
Sommaren är juni, juli och augusti.

Den tredje årstiden är hösten.
Hösten är september, oktober och november.

Den fjärde och sista årstiden är vintern.

Vintern är december, januari och februari.

Nu är det år 2002.

Nu är det höst.

Andra årstider är vinter, vår och sommar.

Piotr Nowak är 47 år, alltså föddes han 1955.

Irena Nowak är 42 år, för hon föddes 1960.

Sonen Jan är 20 år, alltså föddes han 1982.

Dottern Teresa är 16 år, för hon föddes 1986.

Sonen Marek är åtta år, alltså föddes han 1994.

Dottern Grażyna är bara fyra år, för hon föddes 1998.

Morfar Andrzej är 73 år, alltså föddes han 1929.

Farmor Anna ma är 65 år, för hon föddes 1937.

Faster Alicja är 39 år, för hon föddes -63.

Morbror Władysław är 51 år, alltså föddes han -51.

Morbror Władek är gift. Moster Barbara är hans fru. Moster Basia är 45 år, för hon föddes 1957.

Morbror Władek och moster Basia har ett barn. Deras son Krzysztof är 23 år, alltså föddes han 1979.

Moster Basia är Irena Nowaks svägerska, för moster Basia är Irenas brors fru.

Krzysiek är Jans, Mareks, Teresas och Grażyna Nowaks kusin.

Jan och Marek är också Krzysieks kusiner.

Och Teresa och Grażyna är Krzysieks kusiner.

Piotr Nowak föddes i april.

Irena Nowak föddes i augusti.

Jan Nowak föddes i februari.

Marek Nowak föddes i september.

Teresa Nowak föddes i juli.

Grażyna Nowak föddes i januari.

Morfar Andrzej föddes i juni.

Farmor Anna föddes i november.

Faster Alicja föddes i oktober.

Morbror Władek föddes i mars.

Moster Basia föddes i december.

Deras son Krzysiek föddes i maj.

När föddes Piotr Nowak? Piotr Nowak föddes i april 1955.

När föddes Irena Nowak? Irena Nowak föddes i augusti 1960.

När föddes Jan Nowak? Jan Nowak föddes i februari 1982.

När föddes Marek Nowak? Marek Nowak föddes i september 1994.

När föddes Teresa Nowak? Teresa Nowak föddes i juli 1986.

När föddes Grażyna Nowak? Grażyna Nowak föddes i januari 1998.

När föddes Andrzej Wróbel? Morfar Andrzej föddes i juni 1929.

När föddes Anna Nowak? Farmor Anna föddes i november 1937.

När föddes Alicja Nowak? Faster Alicja föddes i oktober 1973.

När föddes Władysław Wróbel? Morbror Władek föddes i mars 1951.

När föddes Barbara Wróbel? Moster Basia föddes i december 1957.

Och när föddes Krzysztof Wróbel? Deras son Krzysiek föddes i maj 1979.

Piotr Nowak föddes den 9 april 1955.

Irena Nowak föddes den 20 augusti 1960.

Jan Nowak föddes den 13 februari 1982.

Marek Nowak föddes den 12 september 1994.

Teresa Nowak föddes den 7 juli 1986.

Grażyna Nowak föddes den 26 januari 1998.

Morfar Andrzej föddes den 1 juni 1929.

Farmor Anna föddes den 15 november 1937.

Faster Alicja föddes den 22 oktober 1973.

Morbror Władek föddes den 4 mars 1951.

Moster Basia föddes den 30 december 1957.

Deras son Krzysiek föddes den 18 maj 1979.

SŁOWNICZEK

dzień	dag
GEN SG dnia	
NOM/GEN PL dni	
miesiąc –a	månad
GEN PL miesięcy	
tydzień	vecka
GEN SG tygodnia	
NOM PL tygodnie	
GEN PL tygodni	
poniedziałek	måndag
GEN poniedziałku	
wtorek –u	tisdag
środa	onsdag
czwartek –u	torsdag
piątek –u	fredag
sobota	lördag
niedziela	söndag
pierwszy	först
ostatni	sist
rok –u	år
styczeń	januari
GEN stycznia	
luty GEN lutego	februari
marzec	mars
GEN marca	
kwiecień	april
GEN kwietnia	
maj –a	maj
czerwiec	juni
GEN czerwca	
lipiec -a	juli
sierpień	augusti
GEN sierpnia	
wrzesień	september
GEN września	
październik –a	oktober

listopad –a	november
grudzień	december
GEN grudnia	
trzysta	300
tylko	bara, endast
pora	tid, period; dags
pora roku	årstid
jeden, jedna, jedno	en, ett
wiosna	vår
lato	sommar
jesień GEN jesieni	höst
zima	vinter
teraz	nu
urodził się MASK	föddes
urodziła się FEM	
bo	för, ty
żonaty	gift (om man)
dziecko	barn
kiedy?	när?
ono NEUTR	det

KOMMENTARER

Genitiv singular

Maskulina substantiv kan i genitiv singular sluta på antingen **–a** eller **–u**. Substantiv som betecknar levande varelser, alltså människor eller djur, har alltid ändelsen **–a**. Övriga har **–a** eller **–u**. Någon generell regel kan inte ges, utan genitivändelsen får läras in tillsammans med substantivet. Ordböcker brukar ange vilken ändelse som gäller.

Neutrala substantiv har alltid ändelsen **–a** i gen. sing. Feminina har **–y**, vilket som vanligt ändras till **–i** efter mjuka konsonanter samt **k** och **g**.

GENITIV SINGULAR AV SUBSTANTIV							
MASKULINUM				NEUTRUM		FEMININUM	
VARELSER –a		TING –u / –a		–a		–y (–i)	
brat	brata	rok	roku	miasto	miasta	żona	żony
kot	kota	dzień	dnia	dziecko	dziecka	pora	pory
syn	syna		[dńa]	drzewo	drzewa	zima	zimy
pięś	psa	dom	domu	lato	lata	góra	góry
ojciec	ojca	styczeń	stycznia	morze	morza	mama	mamy
koń	konia		[stycznńa]	słońce	słońca		
ptak	ptaka	kraj	kraju			babcia	babci
		list	listu			ciocia	cioci
		klucz	klucza			córka	córki
		chleb	chleba			Polka	Polki
		znaczek	znaczka			piłka	piłki
		domęk	domku				
		pokój	pokoju				
		papier	papieru				

Genitiv singular av maskulina och neutrala **adjektiv** bildas med ändelsen **–ego**. Feminina adjektiv har ändelsen **–ej**. Om stammen slutar på ett **k** eller **g** måste ett **i** skjutas in i båda fallen.

GENITIV SINGULAR AV ADJEKTIV			
MASKULINUM & NEUTRUM		FEMININUM	
-ego		-ej	
duży/duże	dużego	duża	dużej
mały/małe	małego	mała	małej
czarny/czarne	czarnego	czarna	czarnej
ostatni/ostatnie	ostatniego	ostatnia	ostatniej
[ostatń-i]	[ostatń-ego]		

EFTER k, g e → ie			
-ego, -ej → -i-ego, -i-ej			
polski	→	polskiego	(mask.)
polskie	→	polskiego	(neutr.)
polska	→	polskiej	(fem.)

Diminutiver

Vi har redan sett att så kallade diminutivformer, avledningar av substantiv används för en förminskande effekt. Diminutiver har dessutom också ofta en mer ”smeksam” och vardaglig klang. Man bildar därför gärna diminutivformer av egennamn med funktionen av smeknamn. Dessa smeknamn är mycket vanliga och används när man tilltalar en familjemedlem eller en vän. Några exempel:

- Piotr → Piotrek
- Jan → Janek
- Władysław → Władek
- Krzysztof → Krzysiek
- Irena → Irenka
- Teresa → Tereska
- Grażyna → Grażynka
- Barbara → Basia
- Anna → Ania
- Alicja → Ala

Nominativ plural

Maskulina non-virila och feminina substantiv bildar nominativ plural på samma sätt. Ändelsen är **–y** efter främre och bakre konsonanter och **–e** efter centrala konsonanter. Efter **k** och **g** ändras som vanligt **–y** till **–i**. Neutrala substantiv har som vi redan sett alltid ändelsen **–a**.

NOMINATIV PLURAL					
MASKULINUM NON-VIRIL -y(-i)/-e		FEMININUM -y(-i)/-e		NEUTRUM -a	
dom	domy	żona	żony	miasto	miasta
list	listy	pora	pory	drzewo	drzewa
kot	koty	zima	zimy	lato	lata
				morze	morza
znaczek	znaczki	córka	córki	słońce	słońca
domek	domki	Polka	Polki		
ptak	ptaki	piłka	piłki		
kraj	kraje	stolica	stolice		
klucz	klucze				
koń	konie				

Oregelbundna i nominativ plural är:

SING	dzień	tydzień	brat	dziecko	<i>OBS:</i>	rok
PLUR	dni	tygodnie	bracia	dzieci		lata

Nu kan vi uppdatera den översiktliga sammanställningen över kasusen:

	SINGULAR			PLURAL			
	<i>Mask.</i>	<i>Neutr.</i>	<i>Fem.</i>	<i>Viril</i>	<i>Non-vir mask.</i>	<i>Fem.</i>	<i>Neutr.</i>
NOM	-y -∅ duży kot	-e -o/-e/-ę duże drzewo	-a -a duża góra	-owie/ +i/+y synowie	-e -y(-i)/-e duże koty	-e -y(-i)/-e duże góry	-e -a duże drzewa
GEN	-ego -a/-u dużego kota	-ego -a dużego drzewa	-ej -y (-i) dużej góry				-∅ drzew
LOK	-ym +e/-u dużym kocie/drzewie		-ej +e/-y/-i dużej górze	-ach synach/kotach/górach/drzewach			
INS	-ym -em dużym kotem/drzewem		-ą -ą dużą góraż	-ymi -ami dużymi synami/kotami/górami/drzewami			

Pronomen

I tredje person singular finns förutom **on** *han* och **ona** *hon* även ett personligt pronomen för neutrum: **ono** *det*. Det används om neutrala substantiv (även sådana som betecknar personer).

- **On jest duży.** *Han är stor.*
- **Ona jest duża.** *Hon är stor.*
- **Ono (drzewo/dziecko) jest duże.** *Det (trädet/barnet) är stort.*

Oni *de* är ett virilt pronomen och används därför bara för manspersoner (eller grupper där minst en man ingår). **One** är den non-virila formen och används för alla övriga substantiv i plural.

GRUNDTAL

1	jeden	11	jedenaście		
2	dwa	12	dwanaście	20	dwadzieścia
3	trzy	13	trzynaście	30	trzydzieści
	[tszy]				
4	cztery	14	czternaście	40	czterdzieści
5	pięć	15	piętnaście	50	pięćdziesiąt
	[pjejńć]		[pietnaśće]		[pjejńdżeśont]
6	sześć	16	szesnaście	60	sześćdziesiąt
	[sześć]				[szeźdżeśont]
7	siedem	17	siedemnaście	70	siedemdziesiąt
	[śedem]				
8	osiem	18	osiemnaście	80	osiemdziesiąt
	[ośem]				
9	dziewięć	19	dziewiętnaście	90	dziewięćdziesiąt
	[dźevjejńć]		[dźevjetnaśće]		[dźevjejńdżeśont]
10	dziesięć				
	[dżeśejńć]				
100	sto	1000	tysiąc		
			[tyśonc]		
200	dwieście	2000	dwa tysiące		
	[dvjeśće]		[dva tyśonce]		
300	trzysta	3000	trzy tysiące		
	[tszystą]				
400	czterysta	4000	cztery tysiące		
500	pięćset	5000	pięć tysięcy		
	[pjejńtset]		[pjejńć tyśency]		
600	sześćset	6000	sześć tysięcy		
	[szejset]				
700	siedemset	7000	siedem tysięcy		
800	osiemset				
900	dziewięćset	1000000	milion		
	[dźevjejńtset]				

ORDNINGSTAL (böjs som adjektiv)

1. pierwszy [pjerfszy]	11. jedenasty	
2. drugi	12. dwunasty ! -u-	20. dwudziesty ! -u-
3. trzeci [tszeći]	13. trzynasty	30. trzydziesty
4. czwarty [czfarty]	14. czternasty	40. czterdziesty
5. piąty [pjonty]	15. piętnasty [pjetnasty]	50. pięćdziesiąty [pjeńdżeśonty]
6. szósty [szusty]	16. szesnasty	60. sześćdziesiąty [szeźdześonty]
7. siódmy [śudmy]	17. siedemnasty	70. siedemdziesiąty
8. ósmy [usmy]	18. osiemnasty	80. osiemdziesiąty
9. dziewiąty [dževjonty]	19. dziewiętnasty [dževjetnasty]	90. dziewięćdziesiąty [dževjeńdżeśonty]
10. dziesiąty [dżeśonty]		

Datum och andra tidsangivelser bildas på lite olika sätt. Om enbart år *eller* månad anges använder man prepositionen **w** följt av årtal eller månad i kasus **lokativ**. Av årtal är det dock bara tiotalen och entalen som böjs, tusental och hundratal är oböjliga. Om man har med ordet **rok** år, kan detta placeras antingen först eller sist, böjt i lokativ. Observera också att **ordningstal** används för året, man säger alltså t.ex. ”i det nittonhundra-åttiofemte (året)”:

- w tysiąc dziewięćset osiemdziesiątym piątym roku

Om *både* månad och år anges använder man **w** + lokativ för månaden, medan året därefter står i genitiv (tusental och hundratal är fortfarande oböjda):

- w maju tysiąc dziewięćset osiemdziesiątego piątego roku

Om man anger *dagens* datum används ren genitiv utan preposition. Detta gäller även när man har med månad och år.

DATUM

$W + \text{ÅR}_{\text{LOK}}$

w (roku) (tysiąc dziewięćset) osiemdziesiątym piątym (roku)
(nittonhundra)åttiofem

$W + \text{MÅNAD}_{\text{LOK}}$

w maju
i maj

$W + \text{MÅNAD}_{\text{LOK}} + \text{ÅR}_{\text{GEN}}$

w maju (roku) (tysiąc dziewięćset) osiemdziesiątego piątego (roku)
i maj (nittonhundra)åttiofem

DAG_{GEN}

dwudziestego ósmego
den tjugoåttonde

$\text{DAG}_{\text{GEN}} + \text{MÅNAD}_{\text{GEN}}$

dwudziestego ósmego marca
den tjugoåttonde mars

$\text{DAG}_{\text{GEN}} + \text{MÅNAD}_{\text{GEN}} + \text{ÅR}_{\text{GEN}}$

ósmego marca (roku) (tysiąc dziewięćset) trzydziestego pierwszego (roku)
den åttonde mars (nittonhundra)trettioett

ĆWICZENIA

I.

Jak się nazywa piąty miesiąc w roku?

Piąty miesiąc w roku to maj.

Jak się nazywa pierwsza pora roku?

Pierwsza pora roku to zima.

Jak się nazywa pierwszy miesiąc w roku?

Jak się nazywa ostatni dzień tygodnia?

Jak się nazywa dziewiąty miesiąc roku?

Jak się nazywa trzecia pora roku?

II.

Ile dni ma czerwiec?

Czerwiec ma trzydzieści dni.

Ile jest miesięcy w roku?

W roku jest dwanaście miesięcy.

Ile dni ma luty?

Ile dni jest w tygodniu?

Ile miesięcy ma rok?

Ile dni ma sierpień?

Ile miesięcy jest w roku?

III.

W czerwcu, lipcu i sierpniu jest lato.

_____ jest jesień.

_____ jest wiosna.

_____ jest zima.

IV.

Karol urodził się w tysiąc dziewięćset czterdziestym siódmym roku.

Ile lat ma Karol?

Ewa urodziła się w tysiąc dziewięćset sześćdziesiątym roku.

Ile lat ma Ewa?

Jola ma trzydzieści dwa lata.

Kiedy urodziła się Jola?

Maciej ma siedemdziesiąt siedem lat?

Kiedy urodził się Maciej?

Chłopczyk urodził się w dwa tysiące pierwszym roku.

Ile lat ma chłopczyk?

Översätt följande:

om albanskan
om mormor
om belgaren
i månaden
på kontinenten
i landet
i huvudstaden
i Tirana
i London
i Wien
i Bryssel
i Sarajevo
i Sofia
i Podgorica
i Prag
i Köpenhamn
i Tallinn
i Europa
i Polen
i Warszawa
i Kraków
i Poznań
i Gdańsk
i Stettin
i Lublin
i Częstochowa
i Gdynia
i Toruń
i Sopot
i Wieliczka
i Lwów
om barnbarnet
om svågern
om kusinen
i staden
i lägenheten
om Anna
om Andrzej

om Alicja
om Władysław
om Barbara
om Basia
om Krzysztof
om Krzysiek
om mannen
om kvinnan
om morfar
om pojken
om flickan
om Piotr
om Irena
om Jan
om Marek
om Grażyna
om polacken
om polskan
om läkaren
om maken
om hustrun
om fadern
om modern
om mamma
om pappa
om dottern
om systemen
om familjen

Facit till lokativövningar

om albanskan	<i>o Albance</i>
om mormor	<i>o babci</i>
om belgaren	<i>o Belgu</i>
i månaden	<i>w miesiącu</i>
på kontinenten	<i>na kontynencie</i>
i landet	<i>w kraju</i>
i huvudstaden	<i>w stolicy</i>
i Tirana	<i>w Tiranie</i>
i London	<i>w Londynie</i>
i Wien	<i>w Wiedniu</i>
i Bryssel	<i>w Brukseli</i>
i Sarajevo	<i>w Sarajewie</i>
i Sofia	<i>w Sofii</i>
i Podgorica	<i>w Podgoricy</i>
i Prag	<i>w Pradze</i>
i Köpenhamn	<i>w Kopenhadze</i>
i Tallinn	<i>w Tallinie</i>
i Europa	<i>w Europie</i>
i Polen	<i>w Polsce</i>
i Warszawa	<i>w Warszawie</i>
i Kraków	<i>w Krakowie</i>
i Poznań	<i>w Poznaniu</i>
i Gdańsk	<i>w Gdańsku</i>
i Stettin	<i>w Szczecinie</i>
i Lublin	<i>w Lublinie</i>
i Częstochowa	<i>w Częstochowie</i>
i Gdynia	<i>w Gdyni</i>
i Toruń	<i>w Toruniu</i>
i Sopot	<i>w Sopocie</i>
i Wieliczka	<i>w Wieliczce</i>
i Lwów	<i>we Lwowie</i>
om barnbarnet	<i>o wnuku / o wnuczce</i>
om svågern	<i>o szwagrze</i>
om kusinen	<i>o kuzynie / o kuzynce</i>
i staden	<i>w mieście</i>
i lägenheten	<i>w mieszkaniu</i>
om Anna	<i>o Annie</i>
om Andrzej	<i>o Andrzeju</i>

om Alicja
om Władysław
om Barbara
om Basia
om Krzysztof
om Krzysiek
om mannen
om kvinnan
om morfar
om pojken
om flickan
om Piotr
om Irena
om Jan
om Marek
om Grażyna
om polacken
om polskan
om läkaren
om maken
om hustrun
om fadern
om modern
om mamma
om pappa
om dottern
om systern
om familjen

o Alicji
o Władysławie
o Barbarze
o Basi
o Krzysztofie
o Krzysku
o mężczyźnie
o kobiecie
o dziadku
o chłopcu / o chłopczyku
o dziewczynie / o dziewczynce
o Piotrze
o Irenie
o Janie
o Marku
o Grażynie
o Polaku
o Polce
o lekarzu
o mężu
o żonie
o ojcu
o matce
o mamie
o tacie
o córce
o siostrze
o rodzinie

TEKST

Lekcja 6 (szósta). Praca, szkoła i dom

Piotr Nowak jest lekarzem i pracuje w dużym szpitalu w Poznaniu. W jego szpitalu pracują jeszcze inni lekarze. Oni są jego kolegami. Piotr ma dużo kolegów w pracy, bo szpital jest bardzo duży. Pracuje tam bardzo dużo ludzi.

3 SG pracuje -e
3 PL pracują -ą

NOM SG inny
NOM PL VIR inni
NOM PL NON-VIR inne

dużo + SUBST GEN + VERB SING

Irena Nowak jest aktorką. Pracuje w teatrze i w telewizji. W jej teatrze pracują jeszcze inne aktorki i aktorzy. Oni są jej kolegami i koleżankami. Irena ma dużo dobrych kolegów i koleżanek w pracy, ale teatr nie jest bardzo duży.

NOM SG koleżanka
GEN PL koleżanek

ADJ GEN PL -ych

Jan Nowak jeszcze nie pracuje. Jest jeszcze studentem i studiuje na uniwersytecie. Studiują tam również inni studenci i studentki, więc Jan ma dużo dobrych kolegów i koleżanek. Poznański uniwersytet jest bardzo duży i bardzo dobry. Na uniwersytecie studiuje bardzo dużo studentów i studentek.

również ≈ też

SUBST + -ski = ADJ
poznański uniwersytet =
uniwersytet w Poznaniu

Teresa uczy się w liceum. Jest uczennicą.

-um OBÖJLIGT NEUTRUM I SING.

Chodzi do drugiej klasy. W liceum uczy się bardzo dużo uczennic i uczniów, więc Teresa ma dużo kolegów i koleżanek w szkole. Jej liceum jest duże i bardzo dobre. Ona i jej koledzy i koleżanki uczą się bardzo dobrze.

3 SG	uczy	-y
3 PL	uczą	-ą

ADJ	dobry, dobra, dobre
ADV	dobrze +e

Marek chodzi do szkoły, do drugiej klasy. On jest uczniem. Jego szkoła jest mała, więc nie ma dużo uczniów. Ale Marek ma dużo kolegów w klasie. Ich szkoła jest mała i bardzo dobra. Marek i jego koledzy i koleżanki też się uczą bardzo dobrze.

Grażyna nie chodzi jeszcze do szkoły. Ona jeszcze chodzi do przedszkola. Jej przedszkole jest bardzo małe i również bardzo fajne. Jej koleżanki i koledzy też są bardzo fajni. Dzieci w przedszkolu bardzo dobrze się razem bawią. Ale nie tylko się bawią. Również się uczą. Ale bawią się dużo i tylko trochę się uczą.

W poniedziałek, we wtorek, w środę, w czwartek i w piątek Marek chodzi do szkoły. W sobotę i w niedzielę nie chodzi do szkoły.

Marek chodzi do szkoły codziennie, ale w sobotę i niedzielę ma wolne.

uniwersytet
liceum
szkoła
przedszkole

Również Teresa chodzi codziennie do szkoły i też ma wolne w sobotę i niedzielę. Codziennie Teresa uczy się bardzo dużo w domu. Marek się uczy w domu tylko trochę. Ale Marek chodzi tylko do drugiej klasy, a Teresa już chodzi do liceum.

Również Grażyna chodzi codziennie do przedszkola, a w sobotę i niedzielę jest w domu. Grażyna się nie uczy w domu. Tylko jej siostra i jej bracia się uczą w domu. Jan nie chodzi na uniwersytet codziennie. Chodzi tylko w poniedziałki, wtorki i czwartki. We wtorki i piątki uczy się w domu albo w bibliotece. On bardzo często chodzi do biblioteki, bo w bibliotece mają dobre książki. Mają bardzo dużo dobrych książek.

na + LOK. = position
na + ACK. = förflyttning

Marek jest w szkole od godziny dziewiątej do godziny drugiej. Idzie do szkoły rano, przed godziną dziewiątą, a wraca do domu po południu, po godzinie drugiej. Marek jest w szkole pięć godzin.

09:00 godzina dziewiąta
14:00 godzina druga

Teresa jest w szkole od godziny ósmej do godziny trzeciej albo czwartej. Ona idzie do szkoły przed ósmą rano, a wraca do domu po trzeciej albo po czwartej po południu. Jest w szkole siedem albo osiem godzin.

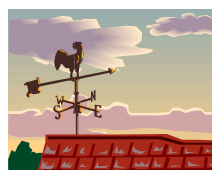
08:00 godzina ósma
15:00 godzina trzecia
16:00 godzina czwarta

Grażyna jest w przedszkolu od dziewiątej do trzeciej. Idzie do przedszkola rano przed dziewiątą, a wraca do domu po trzeciej po południu. Grażyna jest w przedszkolu sześć godzin.

Jan jest na uniwersytecie od dziesiątej do drugiej i potem jest w bibliotece do piątej albo szóstej. Jan idzie na uniwersytet przed południem, przed dziesiątą. Po godzinie drugiej wraca do domu albo idzie do biblioteki.

10:00 godzina dziesiąta
17:00 godzina piąta
18:00 godzina szósta

Od godziny szóstej do godziny dziewiątej jest rano.

rano

Od dziewiątej do dwunastej jest przedpołudnie.

O godzinie dwunastej jest południe.

Od dwunastej do osiemnastej jest popołudnie.

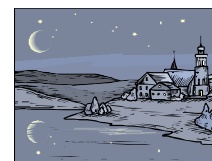
Od osiemnastej do dwudziestej czwartej jest wieczór.

wieczór

O godzinie dwudziestej czwartej jest północ.

Od dwudziestej czwartej do szóstej jest noc.

noc

Rano, przedpołudnie i popołudnie to dzień.

Dzień, wieczór i noc to doba.

Doba ma dwadzieścia cztery godziny.

doba

Piotr chodzi do pracy bardzo nieregularnie, ale często pracuje w szpitalu od siódmej rano do czwartej po południu. Wtedy wstaje o godzinie szóstej, myje się, ubiera się, je kanapkę i pomarańczę i pije kawę. Potem idzie do pracy. On ma blisko do pracy. Idzie do pracy o godzinie szóstej trzydzieści, i o szóstej pięćdziesiąt już jest w pracy.

07:00 siódma rano

FEMININUM

NOM SG -a

ACK SG -ę

kanapka

pomarańcza

kawa

Irena też chodzi do pracy bardzo nieregularnie. W teatrze często pracuje po południu i wieczorem. Wtedy idzie do pracy o pierwszej i wraca o dwudziestej czwartej. Irena często śpi do godziny ósmej albo dziewiątej. Potem wstaje, myje się i je śniadanie. Często je kanapkę i jabłko, pije sok pomarańczowy i kawę albo herbatę. Czasami czyta też gazetę. Często też je jajko i pije mleko albo kakao. Normalnie je śniadanie sama, ale czasami je razem z Janem, bo również on często wstaje o ósmej albo o dziewiątej.

mleko

jabłko [japko]

SUBST. + -owy → ADJ.

SUBST. pomarańcza

ADJ. pomarańczowy

sok pomarańczowy

Teresa wstaje o siódmej, myje się, ubiera i je śniadanie. O siódmej czterdzieści idzie do szkoły. Wraca o trzeciej trzydzieści albo o czwartej. Wieczorem się uczy, często też

myje się, ubiera się =
myje się, ubiera

07:40 siódma czterdzieści

15:30 trzecia trzydzieści

ogląda film w telewizji albo czyta książkę albo gazetkę. Ona czyta bardzo dużo książek, więc również ona często chodzi do biblioteki. Czasami idzie do koleżanki. Koleżanka mieszka bardzo blisko. Też mieszka w małym fajnym domu blisko domu Teresy. Ich domy są też blisko centrum Poznania. Dziewczyny się razem uczą albo oglądają telewizję. Czasami też piją razem herbatę albo sok i jedzą kanapki. Od koleżanki wraca o dziewiątej, i o dziesiątej już śpi.

Marek wstaje o ósmej, też się myje, ubiera i je śniadanie. Idzie do szkoły o ósmej czterdzieści. Wraca do domu już po drugiej. Po południu trochę się uczy i potem się bawi. Czasami bawi się sam, ale często idzie do kolegi. Kolega Marka też mieszka bardzo blisko, ale jego kolega mieszka w małym mieszkaniu razem z ojcem i matką. Razem z kolegą bawią się albo trochę oglądają telewizję. Od kolegi Marek wraca o szóstej. Potem często ogląda jeszcze program dla dzieci w telewizji. Wieczorem czasami trochę czyta. Wtedy czyta książkę albo gazetkę, ale o dziewiątej już śpi.

08:40

ósma czterdzieści

Grażyna wstaje bardzo wcześnie, o szóstej, kiedy wstaje jej ojciec. Również babcia wstaje przed szóstą. Ona myje i ubiera Grażynę. Grażyna jeszcze nie myje i nie ubiera się sama, więc robi to babcia albo czasami tata. Potem babcia robi śniadanie. Robi kanapki i herbatę albo kakao dla dzieci, a dla taty i mamy robi kawę. Grażyna często je kanapki, jedno jajko i pomarańczę. Czasami też je jabłko. Często pije herbatę, ale czasami też pije kakao albo sok pomarańczowy. Grażyna jest w przedszkolu od dziewiątej przed południem do trzeciej po południu. Potem bawi się w domu sama i czasami ogląda program dla dzieci. Wieczorem o siódmej Grażyna już śpi.

myje się i ubiera się =
myje i ubiera się

kakao

herbata

jajko

Babcia też wstaje bardzo wcześnie, o piątej trzydzieści. Babcia często wstaje pierwsza. Wtedy pije trochę herbaty i trochę je. Potem myje i ubiera się, i potem robi śniadanie dla syna Piotra, dla wnuczki Grażyny, dla wnuczki Teresy i dla wnuka Marka, ale nie dla Ireny i Jana. Synowa sama robi śniadanie. Babci wnuk Jan też często sam robi śniadanie. Ale czasami mama robi śniadanie dla Jana. Wtedy mama z synem jedzą

05:30

piąta trzydzieści

mama z synem = mama i syn

śniadanie razem.

Babcia, jej syn Piotr i jej wnuczka Grażynka też często jedzą śniadanie razem. Ale czasami Piotr pracuje w nocy i wtedy śpi jeszcze, kiedy babcia i Grażynka jedzą śniadanie.

Jan czasami wstaje o ósmej, a czasami, kiedy ma wolne, śpi do dziewątej. Normalnie sam robi śniadanie, ale czasami on i jego mama jedzą razem, i wtedy jego mama robi śniadanie. Jan je kanapki i jajko albo pomarańczę. Pije kawę albo herbatę i trochę soku pomarańczowego. Potem idzie na uniwersytet albo do biblioteki. Często uczy się w bibliotece, a tylko czasami w domu. W domu często bawi się Marek albo Grażyna, i wtedy Jan idzie do biblioteki. Jan wraca do domu o godzinie szóstej albo siódmej. Ale wieczorem często chodzi też do kolegi albo koleżanki. Czasami idą razem do kina albo do teatru. Wtedy po kinie albo po teatrze czasami wraca o północy, a czasami o pierwszej. O północy Jan często jeszcze nie śpi, ale jego siostry i jego brat wtedy już śpią.

24:00

północ

6. Arbete, skola och hem

Piotr Nowak är läkare och arbetar på ett stort sjukhus i Poznań. På hans sjukhus arbetar också andra läkare. De är hans kollegor. Piotr har många kollegor på arbetet, för sjukhuset är mycket stort. Där arbetar väldigt många människor.

Irena Nowak är skådespelerska. Hon arbetar på teater och på TV. På hennes teater arbetar också andra skådespelerskor och skådespelare. De är hennes kollegor. Irena har många bra kollegor på arbetet, men teatern är inte särskilt stor.

Jan Nowak arbetar inte än. Han är fortfarande student och studerar på universitetet. Där studerar även andra studenter, så Jan har många bra kamrater. Universitetet i Poznań är mycket stort och mycket bra. På universitetet studerar väldigt många studenter.

Teresa läser på gymnasiet. Hon är elev. Hon går i andra klass. På gymnasiet läser väldigt många elever, så Teresa har många kamrater i skolan. Hennes gymnasium är stort och mycket bra. Hon och hennes kamrater lär sig väldigt bra.

Marek går i skolan, i andra klass. Han är elev. Hans skola är liten, så det finns inte många elever. Men Marek har många kamrater i klassen. Deras skola är liten och mycket bra. Marek och hans kamrater lär sig också väldigt bra.

Grażyna går inte i skolan än. Hon går fortfarande i förskolan. Hennes förskola är mycket liten och också väldigt fin. Hennes kompisar är också

mycket bra. Barnen i förskolan leker mycket bra tillsammans. Men de leker inte bara. De lär sig också. Men de leker mycket och lär sig bara lite.

Måndagar, tisdagar, onsdagar, torsdagar och fredagar går Marek i skolan. Lördagar och söndagar går han inte i skolan.

Marek går i skolan varje dag, men lördag och söndag har han ledigt.

Även Teresa går i skolan varje dag och har också ledigt lördag och söndag. Teresa pluggar väldigt mycket hemma varje dag. Marek pluggar bara lite hemma. Men Marek går bara i andra klass, och Teresa går redan i gymnasiet.

Även Grażyna går i förskolan varje dag, och lördagar och söndagar är hon hemma. Grażyna pluggar inte hemma. Bara hennes syster och hennes bröder pluggar hemma.

Jan går inte i universitetet varje dag. Han går bara på måndagar, tisdagar och torsdagar. Tisdagar och fredagar pluggar han hemma eller på biblioteket. Han går mycket ofta till biblioteket, för på biblioteket har de bra böcker. De har väldigt många bra böcker.

Marek är i skolan från klockan nio till klockan två. Han går till skolan på morgonen, före klockan nio, och kommer tillbaka hem på eftermiddagen, efter klockan två. Marek är i skolan i fem timmar.

Teresa är i skolan från klockan åtta till klockan tre eller fyra. Hon går till skolan före klockan åtta på morgonen, och kommer tillbaka hem efter tre eller efter fyra på eftermiddagen. Hon är i skolan i sju eller åtta timmar.

Grażyna är i förskolan från nio till tre. Hon går till förskolan på morgonen före nio, och kommer tillbaka hem efter tre på eftermiddagen. Grażyna är i förskolan i sex timmar.

Jan är på universitetet från tio till två och sedan är han på biblioteket till fem eller sex. Jan går till universitetet på förmiddagen, före tio. Efter klockan två kommer han tillbaka hem eller går till biblioteket.

Från klockan sex till klockan nio är det morgon.

Från nio till tolv är det förmiddag.

Klockan tolv är det middag.

Från tolv till arton är det eftermiddag.

Från arton till tjugofyra är det kväll.

Klockan tjugofyra är det midnatt.

Från tjugofyra till sex är det natt.

Morgon, förmiddag och eftermiddag är en dag.

Dag, kväll och natt är ett dygn.

Dygnet har tjugofyra timmar.

Piotr går till arbetet mycket oregelbundet, men ofta arbetar han på sjukhuset från sju på morgonen till fyra på eftermiddagen. Då stiger han upp klockan sex, tvättar sig, klär på sig, äter en smörgås och en apelsin och dricker kaffe. Sedan går han till arbetet. Han har nära till arbetet. Han går till arbetet klockan sex och trettio, och 6:50 är han redan på arbetet.

Irena går också till arbetet mycket oregelbundet. På teatern arbetar hon ofta på eftermiddagen och på kvällen. Då går hon till arbetet klockan ett och kommer tillbaka kl. 24. Irena sover ofta till klockan åtta eller nio. Sedan stiger hon upp, tvättar sig och äter frukost. Ofta äter hon en smörgås och ett äpple, dricker apelsinjuice och kaffe eller te. Ibland läser hon också tidningen. Ofta äter hon också ett ägg och dricker mjölk eller kakao. I

vanliga fall äter hon frukost själv, men ibland äter hon tillsammans med Jan, för även han stiger ofta upp åtta eller nio.

Teresa stiger upp sju, tvättar sig, klär på sig och äter frukost. Kl. 7:40 går hon till skolan. Hon kommer tillbaka halv fyra eller fyra. På kvällen pluggar hon, ofta ser hon också en film på TV eller läser en bok eller en tidning. Hon läser väldigt många böcker, så även hon går ofta till biblioteket. Ibland går hon till en kompis. Kompisen bor mycket nära. Hon bor också i ett litet fint hus nära Teresas hus. Deras hus ligger också nära Poznańs centrum. Flickorna pluggar ihop eller tittar på TV. Ibland dricker de också te eller juice tillsammans och äter smörgåsar. Från kompisen kommer hon tillbaka nio, och tio sover hon redan.

Marek stiger upp åtta, också han tvättar sig, klär på sig och äter frukost. Han går till skolan kl. 8:40. Han kommer tillbaka hem redan efter två. På eftermiddagen pluggar han lite och sedan leker han. Ibland leker han ensam, men ofta går han till en kompis. Mareks kompis bor också mycket nära, men hans kompis bor i en liten lägenhet tillsammans med sin far och sin mor. De leker tillsammans eller tittar lite på TV. Från kompisen kommer Marek tillbaka sex. Sedan tittar han ofta också på ett barnprogram på TV. På kvällen läser han lite ibland. Då läser han en bok eller en tidning, men klockan nio sover han redan.

Grażyna stiger upp mycket tidigt, klockan sex, när hennes far stiger upp. Även farmor stiger upp före sex. Hon tvättar och klär på Grażyna. Grażyna tvättar sig inte och klär inte på sig själv ännu, så det gör farmor eller ibland pappa. Sedan gör farmor frukost. Hon gör smörgåsar och te eller kakao till barnen, och till pappa och mamma gör hon kaffe. Grażyna äter ofta

smörgåsar, ett ägg och en apelsin. Ibland äter hon också ett äpple. Ofta dricker hon te, men ibland dricker hon också kakao eller apelsinjuice. Grażyna är i förskolan från nio på förmiddagen till tre på eftermiddagen. Sedan leker hon ensam hemma och ofta tittar hon på ett barnprogram. Klockan sju på kvällen sover Grażyna redan.

Farmor stiger också upp mycket tidigt, kl. 5:30. Farmor stiger ofta upp först. Då dricker hon lite te och äter lite. Sedan tvättar hon sig och klär på sig, och sedan gör hon frukost till sonen Piotr, till barnbarnet Grażyna, till barnbarnet Teresa och till barnbarnet Marek, men inte till Irena och Jan.

Svärdottern gör själv frukost. Farmors barnbarn Jan gör också ofta själv frukost. Men ibland gör mamma frukost till Jan. Då äter mamma och sonen frukost tillsammans.

Farmor, hennes son Piotr och hennes barnbarn Grażyna äter också ofta frukost tillsammans. Men ibland arbetar Piotr på natten och då sover han fortfarande, när farmor och Grażyna äter frukost.

Jan stiger ibland upp åtta, men ibland när han har ledigt sover han till nio. I vanliga fall gör han frukost själv, men ibland äter han och hans mamma tillsammans, och då gör hans mamma frukosten. Jan äter smörgåsar och ett ägg eller en apelsin. Han dricker kaffe eller te och lite apelsinjuice. Sedan går han till universitetet eller till biblioteket. Ofta pluggar han på biblioteket, och bara ibland hemma. Hemma leker ofta Marek eller Grażyna, och då går Jan till biblioteket. Jan kommer tillbaka hem klockan sex eller sju. Men på kvällen går han ofta också till en kompis. Ibland går de tillsammans på bio eller till teatern. Då, efter bion eller efter teatern, kommer han ibland tillbaka vid midnatt, och ibland klockan ett. Vid

midnatt sover Jan ofta inte än, men hans systrar och hans bror sover redan då.

SŁOWNICZEK

praca	arbete
szkoła	skola
pracuje	arbeta
szpital –a	sjukhus
Poznań –nia	
jeszcze	1. fortfarande, ännu 2. ytterligare, också
kolega	1. kollega 2. kompis, kamrat
dużo	mycket, många
bardzo	mycket, väldigt
tam	där
teatr –u	teater
telewizja	TV
dobry	bra, god
koleżanka	1. kvinnlig kollega 2. (tjej)kompis
nie bardzo	inte särskilt
jeszcze nie	ännu inte
studiuje	studera
na + LOK	på
uniwersytet –u	universitet
również	även, också
poznanski	från/hörande till Poznań
uczy się	lära sig, plugga, studera
liceum NEUTR, OBÖJL i SG	gymnasium
uczennica	elev (fem.)
chodzi, chodzą	gå
klasa	klass
uczeń –a	elev (mask.)
dobrze	bra, väl
przedszkole	förskola
bawi się	leka

trochę	lite
codziennie	varje dag, dagligen
wolne	ledigt, fritt
już	redan, nu
biblioteka	bibliotek
często	ofta
książka	bok
od + GEN	från
godzina	timme
idzie, idą	gå
rano	på morgonen
przed + INS	före, framför
wraca	komma tillbaka, återvända
po + LOK	efter
południe	middag (kl. 12)
potem	sedan, efteråt
przedpołudnie	förmiddag
popołudnie	eftermiddag
wieczór –ora/–oru	kväll
północ FEM GEN/LOK –y	midnatt
noc FEM GEN/LOK –y	natt
doła	dygn
regularny	regelbunden
regularnie	regelbundet
nieregularnie	oregelbundet
wtedy	då
wstaje	stiga upp
myje się	tvätta sig
ubiera się	klä på sig
je, jedzą	äta
kanapka	smörgås
pomarańcza	apelsin
pije	dricka
kawa	kaffe
blisko + GEN	nära

wieczorem	på kvällen
śpi, śpią	sova
śniadanie	frukost
jablko	äpple
sok –u	juice
pomarańczowy	apelsin-
herbata	te
czasami	ibland
czyta	läsa
jajko	ägg
mleko	mjölk
kakao	kakao,
NEUTR OBÖJL	(varm) choklad
normalny	normal
normalnie	normalt, vanligtvis
sam, sama	själv, ensam
ogląda	titta på, se
film –u	film
gazetka DIM	barntidning
centrum NEUTR, OBÖJL i SG	centrum
program –u	program
dla + GEN	för, åt, till
wcześnie	tidigt
kiedy	när, då
myje	tvätta
ubiera	klä på
robi, robią	göra
kino	bio
co?	vad?
który, która, które?	vilken, vilket?

KOMMENTARER

Kasus **ackusativ** betecknar det direkta objektet i satsen:

- Mam **psa, dom, dziecko, córke**. *Jag har en hund, ett hus, ett barn, en dotter.*

Det är bara femininum som har en helt egen ändelse för detta kasus, nämligen **–ę**. Neutrum har samma form i ackusativ som i nominativ, vilket även gäller för maskulina substantiv som betecknar ting. Maskulina substantiv som betecknar levande varelser (människor och djur) har däremot samma ändelse som i genitiv.

ACKUSATIV SINGULAR AV SUBSTANTIV					
MASKULINUM			NEUTRUM	FEMININUM	
VARELSER = GEN		TING = NOM	= NOM	–ę	
brat	brata	rok	miasto	żona	żonę
kot	kota	dzień	dziecko	pora	porę
syn	syna	dom	drzewo	zima	zimę
pięś	psa	kraj	lato	góra	góre
ojciec	ojca	list	morze	mama	mamę
koń	konia	klucz	słońce	córka	córke
ptak	ptaka	chleb	kino	piłka	piłkę

För att ange **veckodag** använder man preposition **w** följt av ackusativ:

- **w poniedziałek / poniedziałki** *på måndag(arna)*
- **wę wtorek / wtorki** *på tisdag(arna)*
- **w środę / środy** *på onsdag(arna)*

Akusativ plural

I akusativ plural används samma form som i nominativ för alla genus, undantaget virila substantiv (som kommer att gås igenom senare).

ACKUSATIV PLURAL AV SUBSTANTIV					
MASKULINUM NON-VIRIL		NEUTRUM		FEMININUM	
= NOM		= NOM		= NOM	
dom	domy	miasto	miasta	zona	zony
list	listy	drzewo	drzewa	pora	pory
pies	psy	lato	lata	zima	zimy
ptak	ptaki	morze	morza	góra	góry
koń	konie	słońce	słońca	córka	córki
kraj	kraje	kino	kina	piłka	pilki
klucz	klucze	jajko	jajka	stolica	stolice

Genitiv plural

Vi har redan sett att neutrala substantiv bildar genitiv plural genom nollmorfem, alltså ingen ändelse. Feminina substantiv uppträder på precis samma sätt. I samband med att ändelsen faller sker det dock ibland förändringar i stammen. I stammar som slutar på **-k** skjuts det t.ex. in ett flyktigt **e** där så krävs. Vokalen **o** kan även övergå till ett **ó**. Detta inträffar dock långt ifrån alltid. Neutrala substantiv som slutar på **-nie** [ńe] får pga. stavningsreglerna ett **-ń** i slutet.

Maskulina substantiv (både virila och non-virila) bildar oftast genitiv plural med ändelsen **-ów**. Det finns även andra sätt, men dem kommer vi att gå igenom senare. För tillfället räcker det med att lära sig genitivformen av **ludzie** folk, *människor* som är **ludzi**.

GENITIV PLURAL AV SUBSTANTIV					
MASKULINUM		NEUTRUM		FEMININUM	
-ów		-Ø		-Ø	
student	studentów	miasto	miast	zima	zim
uczeń	uczniów	kino	kin	mama	mam
kolega	kolegów	drzewo	drzew [-ef]	góra	gór
film	filmów	jajko	jajek	żona	żon
sok	soków	jabłko	jabłek	póra	pór
teatr	teatrów	śniadanie	śniadań	szkoła	szkół
syn	synów	słońce	słońc	studentka	studentek
ptak	ptaków	morze	mórz [-usz]	córka	córek

Adjektiven bildar genitiv plural med ändelsen **–ych** eller **–ich**. Vokalen som används är densamma som i grundformen (nominativ).

GENITIV PLURAL AV ADJEKTIV (ALLA GENUS)	
-ych (-ich)	
dobry	dobrych
inny	innych
polski	polskich
europejski	europejskich

I texten förekommer även virila pluralformer (i nominativ) av adjektiv. De slutar i regel på **–i**. Mer om hur dessa former bildas kommer senare.

- inny > inni fajny > fajni

Befintlighet och förflyttning

För att ange befintlighet på olika platser använder polskan, liksom svenskan, både prepositionerna **w** (*i*) och **na** (*på*). Vilket som gäller för ett visst substantiv kan ofta inte förutsägas. När dessa prepositioner anger position följs de av lokativ.

Prepositioner som betecknar position och förflyttning samspelar med varandra. Substantiv som föregås av **w** för att ange position använder **do** för att beteckna förflyttning till platsen. Efter **do** står substantivet alltid i genitiv. Substantiv med **na** + lokativ för position använder **na** + ackusativ för att beteckna förflyttning. I detta fall är det alltså kasusändelsen som talar om vad prepositionen betyder.

POSITION	FÖRFLYTTNING
w + LOK. w szkole <i>i skolan</i> w pracy <i>på arbetet</i> w szpitalu <i>på sjukhuset</i> w teatrze <i>på teatern</i> w przedszkolu <i>i förskolan</i> w kinie <i>på bio</i>	do + GEN. do szkoły <i>till skolan</i> do pracy <i>till arbetet</i> do szpitala <i>till sjukhuset</i> do teatru <i>till teatern</i> do przedszkola <i>till förskolan</i> do kina <i>till bion</i>
na + LOK. na uniwersytecie <i>på universitetet</i>	na + ACK. na uniwersytet <i>till universitetet</i>

Partitiv genitiv

Efter räkneord från fem och uppåt använder man, som vi redan har sett, genitiv istället för nominativ. Detsamma gäller för alla uttryck som anger mått och mängd, exempelvis adverbena **dużo** *mycket/många* och **trochę** *lite*. Detta kallas partitiv genitiv. Om en sådan sammansättning är subjekt i en sats, ska verbet dessutom stå i **singular**:

- Studiu**ją** tam studenci i student**ki**. *Där studerar studenter.*
- Studiu**je** tam dużo student**ów** i student**ek**. *Där studerar många studenter.*

Samma förhållande råder alltså även för uttryck med räkneord som fungerar som subjekt:

- W domu **są** cztery koty. *I huset finns fyra katter.*
- W domu **jest** pięć kot**ów**. *I huset finns fem katter.*

Klockan

När man frågar efter hur mycket klockan är använder man ordet **godzina** *timme*:

- **Która jest godzina?** = *Vilken timme är det?*

Svaret kan bli t.ex: **Jest (godzina) piąta**. *Klockan är fem*. Man anger alltså timmen med ordningstalet (den femte timmen). Ordet **godzina** är inte obligatoriskt, men om man har med det måste det placeras efter **jest**.

När man anger en tidpunkt när något händer används prepositionen **o** följt av lokativ:

- **o (godzinie) szóstej (trzydzieści)** *klockan sex (och trettio)*

Inte heller här är **godzina** obligatoriskt. Minuter kan läggas till efteråt i nominativ. Klockslagen kan även styras av andra prepositioner:

- **od pierwszej do trzeciej** *från klockan ett till tre*

En kompletterad översikt över substantiv- och adjektivformerna:

	Singular			Plural			
	<i>Mask.</i>	<i>Neutr.</i>	<i>Fem.</i>	<i>Viril</i>	<i>Non-vir mask.</i>	<i>Fem.</i>	<i>Neutr.</i>
NOM	-y -∅ duży kot	-e -o/-e duże miasto	-a -a duża góra	-owie/ +i/+y synowie	-e -y/-e duże koty/góry		-e -a duże miasta
GEN	-ego -a/-u dużego kota/miasta		-ej -y dużej góry	-ych(-ich) -ów dużych synów/kotów		-ych(-ich) -∅ dużych gór/miast	
ACK	=NOM/ GEN	=NOM	-ę górze		=NOM		
LOK	-ym +e/-u dużym kocie/mieście		-ej +e/-y/-i dużej górze	-ach synach/kotach/górach/miastach			
INS	-ym -em dużym kotem/miastem		-ą -ą dużą górami	-ymi -ami dużymi synami/kotami/górami/miastami			

Verb

Idzie/chodzi

Polskan har (minst) två olika verb för att *gå*. **Idzie** betecknar ett enskilt tillfälle, och anger en viss riktning. **Chodzi** är ett så kallat obestämt rörelseverb som betecknar fler än ett tillfälle och mer än en riktning. Jämför följande meningar:

- Marek chodzi do szkoły. *Marek går i skolan. (varje dag)*
- Marek idzie do szkoły. *Marek går till skolan. (just nu)*

I det första exemplet går Marek varje dag, alltså flera gånger. Han går också fram till och tillbaka från skolan, dvs. i två olika riktningar. I det andra exemplet handlar det bara om ett tillfälle och en enda riktning. Här använder alltså polskan olika verb för att ange vad som på svenska motsvaras av olika prepositioner. I vissa fall har dock svenskan ingen direkt motsvarighet till denna skillnad:

- Dziecko idzie do biblioteki. *Barnet går till biblioteket.*
- Dziecko już chodzi. *Barnet går redan. (kan redan gå)*

De fyra konjugationerna

De polska verben kan delas in i fyra olika konjugationer (böjningsgrupper). Beroende på vilken vokal som används i tredje person singular kallas de för A-, Y-, E- respektive I-böjning. I formen 3:e pers. sing. framgår det klart vilken grupp varje verb tillhör. Därför används denna form som grundform i den här kursen, det är alltså den som anges i ordlistorna.

I tredje person plural slutar alla verb på **-ą**. A-böjningen skjuter dessutom in ett **-j-** före denna ändelse.

I E- och I-böjningen förekommer det dessutom olika typer av konsonantväxlingar i presensböjningen. Mer om detta kommer senare.

A-böjning			Y-böjning		
3:e sing.	3:e plur.		3:e sing.	3:e plur.	
-a	-ają		-y	-ą	
ma	mają		uczy	uczą	
mieszka	mieszkają		leży	leżą	
czyta	czytają				
ubiera	ubierają				
wraca	wracają				
ogląda	oglądają				

E-böjning			I-böjning		
3:e sing.	3:e plur.		3:e sing.	3:e plur.	
-e	-ą		-i	-ą	
pije	piją		śpi	śpią	p ~ pj
myje	myją		robi	robią	b ~ bj
wstaje	wstają		mówi	mówią	w ~ wj
pracuje	pracują		bawi	bawią	w ~ wj
studiuje	studiują				
			chodzi	chodzą	dż ~ dz
idzie	idą	dż ~ d			
je	jedzą	oreg.			

Om flera reflexiva verb är samordnade med varandra, behöver den reflexiva partikeln **się** sig inte upprepas.

- Teresa myje się i ubiera. *Teresa tvättar (sig) och klär sig.*

Så kan vi även göra på svenska. Skillnaden är alltså att på polska är det den andra gången som **się** utelämnas.

ĆWICZENIA

I.

Kim jest Piotr Nowak?

Piotr Nowak jest lekarzem.

Kim jest Irena Nowak?

Kim jest Jan Nowak?

Kim są Teresa i Marek ?

Kim Ty jesteś?

II.

Gdzie pracuje Piotr?

Gdzie pracuje Irena?

Gdzie chodzi Grażyna?

Gdzie studiuje Jan?

III.

Kto pracuje w szpitalu?

W szpitalu pracują lekarze.

Kto pracuje w teatrze?

Kto chodzi do szkoły?

Kto uczy się na uniwersytecie?

IV.

Co w przedszkolu robi Grażyna?

Co w szkole robią Marek i Teresa?

Co Jan robi na uniwersytecie?

Co rano robi babcia Anna?

V.

Kiedy Marek chodzi do szkoły?

Marek chodzi do szkoły w poniedziałek, we wtorek, w środę, czwartek i piątek.

Kiedy Teresa chodzi do szkoły?

Kiedy Jan chodzi na uniwersytet?

Kiedy Grażyna chodzi do przedszkola?

VI.

Marek, być, w szkoła, od godzina, dziewiąta, do, druga.

Marek jest w szkole od godziny dziewiątej do drugiej.

Ona, iść, do, szkoła, o, ósma, rano.

W, biblioteka, mieć dobre, książki.

Babcia, myć, i, ubierać, Grażyna.

Jan, wieczór, uczyć się, czytać, książki.

Dziewczyny, razem, oglądać, telewizja.

Kolega, mieszkać, w , małe, mieszkanie.

Babcia, pić, rano, trochę, herbata.

On, siostry, i, on, bracia, już, spać.

Jan, często, chodzić, do, biblioteka.

VII.

Co pije rano babcia Anna?

Co je rano Grażyna?

Co wieczorem czyta Marek?

Co po południu oglądają Marek z kolegą?

A co Ty robisz rano?

Översätt till polska:

i det lilla huset
till den polska skolan
på det stora sjukhuset
i ett annat rum
i den lilla förskolan
till universitetet
till stora teatern
på den lilla bion
på den största skolan
i det sista landet
på det större universitetet
till den gifte mannen
om den europeiska kontinenten
i det stora landet
i en liten stad
till den fina lägenheten
om den stora katten
till en annan kusin
om en europeisk huvudstad
i Storbritannien
till den sista staden
om den polske medborgaren

Facit till genitiv- och lokativövningar

i det lilla huset
till den polska skolan
på det stora sjukhuset
i ett annat rum
i den lilla förskolan
till universitetet
till stora teatern
på den lilla bion
på den största skolan
i det sista landet
på det större universitetet
till den gifte mannen
om den europeiska kontinenten
i det stora landet
i en liten stad
till den fina lägenheten
om den stora katten
till en annan kusin
om en europeisk huvudstad
i Storbritannien
till den sista staden
om den polske medborgaren

*w małym domu / domku
do polskiej szkoły
w dużym szpitalu
w innym pokoju
w małym przedszkolu
na uniwersytet
do dużego / wielkiego teatru
w małym kinie
w największej szkole
w ostatnim kraju
na większym uniwersytecie
do żonatego mężczyzny
o europejskim kontynencie
w dużym kraju
w małym mieście
do fajnego mieszkania
o dużym kocie
do innego kuzyna/ innej kuzynki
o europejskiej stolicy
w Wielkiej Brytanii
do ostatniego miasta
o polskim obywatelu*

TEKST

Lekcja 7 (siódma). Rano w domu Nowaków

Dzisiaj jest dwudziesty drugi dzień września
dwa tysiące drugiego roku. Dzisiaj jest
poniedziałek.

22 IX 2002 r.

Wczoraj był dwudziesty pierwszy dzień
września dwa tysiące drugiego roku. Wczoraj
była niedziela. Przedwczoraj był dwudziesty
września. Przedwczoraj była sobota.

PRES	jest
PRET	był, była
FUT	będzie

Jutro będzie dwudziesty trzeci września dwa
tysiące drugiego roku. Jutro będzie wtorek.
Pojutrze będzie dwudziesty czwarty września
dwa tysiące drugiego roku. Pojutrze będzie
środa.

Dzisiaj Jan idzie na uniwersytet, Teresa i
Marek idą do szkoły, Grażynka idzie do
przedszkola, a rodzice idą do pracy.

PRETERITUM		
MASK SG	-ł	był
FEM SG	-ła	była
VIR PL	-li	byli

Wczoraj Jan nie był na uniwersytecie, Teresa
i Marek nie byli w szkole, Grażyna nie była
w przedszkolu, a rodzice nie byli w pracy.
Cała rodzina była w domu. Byli w domu cały
dzień. Irena też miała wolne, ale czasami
pracuje w teatrze również w niedzielę.

PRES	ma
PRET	miał, miała

Dziś rano babcia wstała pierwsza. Umyła się i ubrała. Potem wstał Piotr. Też umył i ubrał się. Grażynka też już wstała, ale jeszcze się nie umyła i nie ubrała. Ona się sama nie ubiera ani nie myje. Normalnie babcia pomaga Grażynie, ale dzisiaj rano babcia nie ma czasu, bo robi śniadanie dla Piotra. Piotr dzisiaj idzie wcześniej do pracy.

dziś = dzisiaj

pomaga + OBJ_{DAT}

FEM DAT = FEM LOK

nie + VERB + OBJ_{GEN}

Teraz Piotr już je śniadanie, a babcia idzie do Grażynki. Teraz babcia już pomaga dziewczynie, myje ją i potem ją ubiera. Potem babcia robi dla Grażynki śniadanie. O wpół do siódmej Piotr już idzie do pracy. Wtedy wstaje Teresa. Ona w nocy dobrze spała, więc już wstaje, myje się i ubiera. Babcia robi dla niej śniadanie. Robi kanapki, herbatę i gotuje jajka. Ale Teresa chce mleko, więc mówi do babci:

NOM ona

ACK ją

o wpół do siódmej =
o szóstej trzydzieści

NOM ona

GEN niej

POS jest

NEG nie ma + GEN

1 SG chcę -ę [e]

2 SG chcesz -sz

3 SG chce

NOM babcia

VOK babciu

NOM ty

ACK cię [će]

IMPERATIV daj!

NOM ja

DAT mi

– Czy nie ma mleka?

– Nie ma – mówi do niej babcia. – Ale jest sok pomarańczowy. Nie chcesz soku?

– Nie, nie chcę – odpowiada Tereska.

– Ale ja chcę – mówi Grażynka. –

Babciu, proszę cię, daj mi trochę soku.

Babcia daje Grażynce szklanę soku, a Teresce daje szklanę herbaty.

– Grażynko, chcesz jajko? – pyta ją babcia.

– Tak, chcę – odpowiada wnuczka. – Ale nie chcę kanapek. Chcę płatki z mlekiem.

– Ale mleka nie ma – mówi do niej babcia. – A same płatki są niedobre. Nie chcesz kanapki z Nutellą?

– No, dobrze, babciu, daj mi kanapkę z Nutellą. Ale proszę cię, babciu, kup mi dzisiaj mleko! A czy płatki są?

– Tak, są. Ale teraz jedz!

płatki z mlekiem

SG sam, sama, samo
PL sami, same

IMPERATIV kup!

PRES je, jedzą
IMP jedz!

Później, około siódmej, wstaje Marek. Marek też spał dobrze w nocy, więc on również wstaje dzisiaj wcześnie. Babcia już zrobiła dla Marka śniadanie. Zrobiła dla niego kanapki z szynką, jajkiem i ogórkiem. Marek nie chce herbaty, chce sok pomarańczowy, więc babcia daje Markowi szklankę soku. Marek pije sok i je kanapki, a Teresa już idzie do szkoły. Grażynka się bawi i ogląda telewizję.

później ≈ potem
około siódmej ≈ 6.55 – 7.05
około + GEN

NOM on
GEN niego

szynka

Maskulinum
NOM Marek
DAT Markowi -owi

Później, około ósmej, wstają Jan i Irena. Dzisiaj Jan, Irena i babcia jedzą razem śniadanie. Babcia robi dla nich śniadanie. Jedzą kanapki z szynką i ogórkiem, jedzą jajka i pomarańcze i piją herbatę i sok

ogórek

NOM oni, one
GEN nich

pomarańczowy. Irena rano nie pije kawy, ale Jan często pije kawę rano, więc babcia go pyta:

NOM on

ACK go

– Jasiu, nie chcesz trochę kawy?

– Nie, dziękuję, dzisiaj nie chcę kawy – odpowiada Jan. – Dzisiaj piję herbatę i sok pomarańczowy, bo wczoraj piłem bardzo dużo kawy.

pres

pije

pret 3 sg

pił, piła

pret 1 sg

piłem, piłam

– Ale ja chcę dzisiaj kawę – mówi Irena.

Cały dzień wczoraj nie piłam kawy, więc dziś wypiję kawę.

– Dobrze, zrobię kawę – mówi babcia.

PRES piję

robię

– A ja już idę do szkoły – mówi Marek.

FUT wypiję

zrobię

– Do zobaczenia wieczorem – mówi do

niego mama.

– Pa, mamó – mówi do niej Marek.

– Pa – mówią do niego również babcia i Jan.

– Pa, pa – mówi do nich jeszcze raz Marek.

Marek idzie do szkoły o wpół do dziewiątej. Babcia z Grażynką też idą do przedszkola o wpół do dziewiątej. Potem babcia idzie do sklepu. W sklepie kupuje mleko, płatki, bułki, szynkę, kawę, herbatę, soki, jogurty, kakao, pomarańcze, jabłka, jajka, i pomidory.

bułki

pomidory

Kupuje trzy litry mleka, dwa opakowania płatków, dziesięć bułek, trzydzieści deko szynki, pół kilo kawy, paczkę herbaty, jeden sok pomarańczowy, jeden sok jabłkowy i jeden sok grejpfrutowy, dwa jogurty cytrynowe, trzy jogurty bananowe i pięć jogurtów naturalnych, paczkę kakao, cztery pomarańcze, kilo jabłek, dziesięć jajek, i pół kilo pomidorów. Potem, około dziesiątej, babcia wraca do domu.

deko = 10 gramów

deko, kilo, kakao OBÖJL NEUTR

paczka ≈ (małe) opakowanie

grejppfrut

banan

Jan dzisiaj idzie na uniwersytet o dziewiątej, a Irena idzie do pracy w południe. Ona często chodzi do pracy w południe, bo często pracuje wieczorem, i wtedy wraca do domu bardzo późno, czasami o jedenastej albo o północy.

w południe = o dwunastej

Kiedy babcia wraca z przedszkola i ze sklepu, Irena jeszcze jest w domu, bo dzisiaj pracuje po południu i wieczorem. Irena czyta gazetę i pije jeszcze kawę.

NOM mama

VOK mamo

– Mamo, nie chcesz też kawy? – pyta ją Irena.

– Dziękuję ci, Irenko, ale nie chcę teraz kawy, tylko herbatę. Rano już piłam kawę, ale nie piłam jeszcze dzisiaj herbaty.

Irena robi babci herbatę i daje jej szklanę z herbatą.

NOM ona
DAT jej

– Bardzo dziękuję – mówi babcia Irenie.
– Daj mi, proszę cię, trochę cukru. Piję tylko herbatę z cukrem.

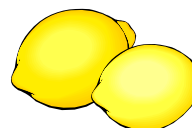

– Ale mam, już nie ma cukru. Nie kupiłaś w sklepie cukru?

– Nie, cukru nie kupiłam. Nie mówiłaś mi, że nie ma cukru. Ale po południu idę jeszcze raz do sklepu. Wtedy kupię cukier.

MASK & NEUTR dwa
FEM dwie

Kupię jeszcze dżem i dwie cytryny, bo herbata z cytryną jest też bardzo dobra.

dwie cytryny

– A ty mi rano nie mówiłaś, że idziesz do sklepu. Co kupiłaś w sklepie? Czy kupiłaś dla mnie gazetę?

NOM ja
GEN mnie

– Nie, nie kupiłam gazety. Kupiłam tylko jedzenie. Ale po południu kupię ci gazetę.

VERB je, jedzą
SUBST jedzenie

– Bardzo ci dziękuję – mówi do niej Irena.

PRES kupuje, kupują
FUT kupi, kupią

Potem Irena się myje i ubiera, a o wpół do dwunastej już idzie do teatru. Mówi do babci:

– Do zobaczenia wieczorem, mam.

– Pa, Irenko – odpowiada babcia.

Teraz babcia jest sama w domu. Wtedy myje szklanki, potem ogląda telewizję i czasami też czyta książkę albo gazetę. Ale dzisiaj babcia nie ma czasu, bo dzisiaj idzie do lekarza. Babcia nie chodzi do syna, ale do innego lekarza. Jest to bardzo dobry lekarz. Pracuje w innym szpitalu niż babci syn. Babcia idzie do lekarza o pierwszej, a później idzie do przedszkola. Potem babcia z Grażynką idą razem do sklepu, bo Irena chciała gazetę, a babcia chciała dżem, cukier i cytryny. Razem kupują dżem, cukier i cytryny, a dla Ireny kupują gazetę. Potem wracają razem do domu.

PRES chce
PRET chciał, chciała

dżem

7. Morgon hemma hos familjen Nowak

Idag är det den tjugoandra september 2002. Idag är det måndag.

Igår var det tjugoförsta septembeber 2002. Igår var det söndag. I förrgår var det tjugonde september. I förrgår var det lördag.

Imorgon är det tjugotredje september 2002. Imorgon är det tisdag. I övermorgon är det tjugofjärde september 2002. I övermorgon är det onsdag.

Idag går Jan till universitetet, Teresa och Marek går till skolan, Grażyna går till förskolan och föräldrarna går till arbetet.

Igår var Jan inte på universitetet, Teresa och Marek var inte i skolan, Grażyna var inte i förskolan, och föräldrarna var inte på arbetet. Hela familjen var hemma. De var hemma hela dagen. Irena hade också ledigt, men ibland arbetar hon på teatern också på söndagar.

Idag [på morgonen] steg farmor upp först. Hon tvättade sig och klädde på sig. Sedan steg Piotr upp. Han tvättade sig också och klädde på sig. Grażyna hade också redan stigit upp, men hon hade inte tvättat sig och klätt på sig än. Hon klär varken på sig eller tvättar sig själv. I vanliga fall hjälper farmor Grażyna, men idag [på morgonen] har farmor inte tid, för hon gör frukost till Piotr. Idag går Piotr tidigt till arbetet.

Nu äter Piotr redan frukost, och farmor går till Grażyna. Nu hjälper farmor redan flickan, tvättar henne och klär sedan på henne. Sedan gör farmor frukost till Grażyna. Halv sju går Piotr redan till arbetet. Då stiger Teresa upp. Hon har sovit bra i natt, så nu stiger hon upp, tvättar sig och klär på

sig. Farmor gör frukost till henne. Hon gör smörgåsar, te och kokar ägg. Men Teresa vill ha mjölk, så hon säger till farmor:

– Finns det ingen mjölk?

– Nej, säger farmor till henne. – Men det finns apelsinjuice. Vill du inte ha juice?

– Nej, det vill jag inte, svarar Teresa.

– Men jag vill ha, säger Grażyna. Farmor, var snäll och ge mig lite juice.

Farmor ger Grażyna ett glas juice, och Teresa ger hon ett glas te.

– Grażyna, vill du ha ett ägg? frågar farmor henne.

– Ja det vill jag, svarar barnbarnet. Men jag vill inte ha smörgåsar. Jag vill ha flingor med mjölk.

– Men det finns ingen mjölk, säger farmor till henne. Och bara flingor är inte bra. Vill du inte ha en smörgås med Nutella?

– Okej, farmor, ge mig en smörgås med Nutella. Men var snäll och köp mig mjölk idag, farmor! Och finns det flingor?

– Ja, det finns det. Men ät nu!

Senare, omkring klockan sju, stiger Marek upp. Marek har också sovit bra i natt, så han stiger också upp tidigt idag. Farmor har redan gjort frukost till Marek. Hon har gjort smörgåsar med skinka, ägg och gurka till honom. Marek vill inte ha te, han vill ha apelsinjuice, så farmor ger Marek ett glas juice. Marek dricker juice och äter smörgåsar, och Teresa går redan till skolan. Grażyna leker och tittar på TV.

Senare, omkring åtta, stiger Jan och Irena upp. Idag äter Jan, Irena och farmor frukost tillsammans. Farmor gör frukost åt dem. De äter smörgåsar

med skinka och gurka, de äter ägg och apelsiner och dricker te och apelsinjuice. Irena dricker inte kaffe på morgonen, men Jan dricker ofta kaffe på morgonen, så farmor frågar honom:

– Jan, vill du inte ha lite kaffe?

– Nej tack, idag vill jag inte ha kaffe, svarar Jan. Idag dricker jag te och apelsinjuice, för igår drack jag väldigt mycket kaffe.

– Men jag vill ha kaffe idag, säger Irena. Igår drack jag inte kaffe på hela dagen, så idag ska jag dricka kaffe.

– Bra, jag ska göra kaffe, säger farmor.

– Och jag går till skolan nu, säger Marek.

– Vi ses ikväll, säger mamma till honom.

– Hej då, mamma, säger Marek till henne.

– Hej då, säger också farmor och Jan till honom.

– Hej då, säger Marek till dem ännu en gång.

Marek går till skolan halv nio. Farmor och Grażyna går också till förskolan halv nio. Sedan går farmor till affären. I affären köper hon mjölk, flingor, bullar, skinka, kaffe, te, juice, yoghurt, kakao, apelsiner, äpplen, ägg och tomater. Hon köper tre liter mjölk, två paket flingor, tio bullar, tre hekto skinka, ett halvt kilo kaffe, ett paket te, en apelsinjuice, en äppeljuice och en grapefruktjuice, två citronyoghurt, tre bananyoghurt och fem yoghurt naturell, ett paket kakao, fyra apelsiner, ett kilo äpplen, tio ägg och ett halvt kilo tomater. Sedan, omkring 10, återvänder farmor hem.

Idag går Jan till universitetet kl. 10, och Irena går till arbetet kl. 12 (vid middagstid). Hon går ofta till arbetet kl. 12, eftersom hon ofta arbetar på kvällen, och då kommer hon hem mycket sent, ibland kl. 11 eller vid

midnatt.

När farmor kommer tillbaka från förskolan och från affären, är Irena fortfarande hemma, för idag arbetar hon på eftermiddagen och kvällen. Irena läser tidningen och dricker mer kaffe.

– Mamma*, vill du inte också ha kaffe? frågar Irena henne.

– Tack Irena, men jag vill inte ha kaffe nu, bara te. Jag drack kaffe redan imorse, men jag har ännu inte druckit te idag.

Irena gör te åt farmor och ger henne ett glas med te.

– Tack så mycket, säger farmor till Irena. Ge mig, är du snäll, lite socker. Jag dricker bara te med socker.

– Men mamma, det finns inget socker längre. Köpte du inte socker i affären?

– Nej, socker köpte jag inte. Du sa inte till mig att det inte fanns socker. Men i eftermiddag går jag till affären en gång till. Då ska jag också köpa sylt och två citroner, för te med citron är också väldigt gott.

– Men du sa inte till mig i morse att du gick till affären. Vad köpte du i affären? Köpte du en tidning till mig?

– Nej, jag köpte ingen tidning. Jag köpte bara mat. Men i eftermiddag ska jag köpa en tidning till dig.

– Tack så mycket, säger Irena till henne.

Sedan tvättar Irena sig och klär på sig, och halv tolv går hon redan till teatern. Hon säger till farmor:

– Vi ses ikväll, mamma.

– Hej då, Irena, svarar farmor.

Nu är farmor ensam hemma. Då diskar hon glasen, sedan tittar hon på TV och ibland läser hon också en bok eller en tidning. Men idag har

farmor inte tid, för idag går hon till läkaren. Farmor brukar inte gå till sin son, utan till en annan läkare. Det är en mycket bra läkare. Han arbetar på ett annat sjukhus än farmors son. Farmor går till läkaren kl. 1, och senare går hon till förskolan. Sedan går farmor och Grażyna tillsammans till affären, eftersom Irena ville ha en tidning, och farmor ville ha sylt, socker och citroner. Tillsammans köper de sylt, socker och citroner, och till Irena köper de en tidning. Sedan går (återvänder) de hem tillsammans.

**Observera att Irena kallar sin svärmor "mamma".*

SŁOWNICZEK

dzisiaj	idag
wczoraj	igår
przedwczoraj	i förrgår
jutro	i morgon
pojutrze	i övermorgon
cały	hel
dziś = dzisiaj	idag
wstaje > wstał	stiga upp
myje > umyje, umył	tvätta, diska
ubiera > ubrał	klä på
Grażynka DIM	
pomaga + DAT	hjälpa
czas –u	tid
robi > robi	göra
o wpół do + GEN	halv (om klockan)
śpi, spał >	sova
gotuje >	laga
odpowiada >	svara
Tereska DIM	
proszę (cię)	snälla, var snäll och (eng. please)
daje > daj!	ge
szklanka	(dricks)glas
pyta >	fråga
płatki MASK PL	flingor
sami, same PL	bara, enbart
niedobry	inte bra, dålig
no	ja; nå
je, jedzą, jedz! >	äta
później	senare
około + GEN	omkring, runt
szynka	skinka
ogórek –a	gurka
pije, pił > wypije	dricka

Jaś DIM av Jan	
dziękuję (ci)	tack
do zobaczenia!	hejdå, på återseende
pa!	hejdå
raz –u	gång
sklep –u	affär
kupuje > kupi	köpa
bulka	bulle
jogurt –u	yoghurt
pomidor –a	tomat
litr –a	liter
opakowanie	förpackning
deko OBÖJL	10 gram
pól	halv
kilo OBÖJL	kilo
paczka	paket
jablkowy	äppel-
grejpfrut –a	grapefrukt
grejpfrutowy	grapefrukt-
cytryna	citron
cytrynowy	citron-
banan –a	banan
bananowy	banan-
naturalny	naturlig, naturell
późno	sent
z + GEN	från, ur, av
Irenka DIM	
cukier –u	socker
już nie	inte längre
że	att
dżem –u	sylt
jedzenie	mat

KOMMENTARER

Kasus **dativ** uttrycker ofta att någon får något, så kallat indirekt objekt:

- Babcia daje Markowi kanapkę. *Farmor ger Marek en smörgås.*

Även vissa prepositioner styr dativ.

Maskulina substantiv bildar oftast dativ med ändelsen **–owi**. I femininum är formerna i singular desamma som i lokativ.

DATIV SINGULAR AV SUBSTANTIV			
MASKULINUM		FEMININUM	
-owi		+e / -i / -y	
syn	synowi	żona	żonie
Jan	Janowi	dziewczyna	dziewczynie
Marek	Markowi	mama	mamie
		córka	córcie
		babcia	babci
		ciocia	cioci
		praca	pracy
		stolica	stolicy
<i>Böjs som feminina:</i>			
tata	tacie		
kolega	koledze		

Kasus **vokativ** används för att tilltala en person. Det är sällan obligatoriskt, och kan oftast ersättas med nominativ. Det finns bara särskilda vokativformer för substantiv i femininum och maskulinum singular. För neutrum används i förekommande fall nominativ, liksom för alla genus i plural. Adjektiven har heller inga vokativformer, nominativ används istället.

I femininum är ändelsen **–o** för substantiv som slutar på **–a** i nominativ. Undantag är diminutiva substantiv (ofta smeknamn) på *mjuk* konsonant, som har ändelsen **–u**.

För maskulina substantiv är ändelsen densamma som i lokativ, alltså **+e** för ord som slutar på främre konsonant och **–u** för övriga (centrala och bakre).

VOKATIV SINGULAR AV SUBSTANTIV				
FEMININUM			MASKULINUM	
–o		<i>Dim. på mjuk konsonant</i> –u	+e / –u	
mama	mamo	babcia	babciu	<i>främre konsonanter</i>
Irena	Ireno	Basia	Basiu	Jan Janie
Irenka	Irenko			Piotr Piotrze
Teresa	Tereso			<i>övriga konsonanter</i>
Tereska	Teresko			Andrzej Andrzej <u>u</u>
				Jaś Jasi <u>u</u>
				Marek Mark <u>u</u>

Prepositionen **z** *med* följt av instrumentalis används ganska ofta där vi svenska skulle föredra konjunktionen *och*. Efter en sådan konstruktion står dock verbet fortfarande i plural:

- Babcia **z** Grażynką **idą** do przedszkola. *Farmor och Grażyna går till förskolan.*

Tidigare har vi sett att prepositionen **w** *i* har den alternativa formen **wę** framför vissa konsonantkombinationer. Prepositionen **z** *från, ur* har också en alternativ form, **ze**, som används framför ord som börjar på **z, ż, s, ś, ź** och **sz** (dessa ljud kallas med en gemensam beteckning *sibilanter*), *plus* ytterligare en konsonant (eller flera).

- ze sklepu *från affären*
- ze stolicy *från huvudstaden*
- ze szkoły *från skolan*
- ze szklanki *ur glaset*

	SINGULAR			PLURAL			
	<i>Mask.</i>	<i>Neutr.</i>	<i>Fem.</i>	<i>Viril</i>	<i>Non-vir mask.</i>	<i>Fem.</i>	<i>Neutr.</i>
NOM	-y -∅ duży koń	-e -o/-e duże miasto	-a -a duża góra	-owie/ +i/+y synowie	-e(-ie) -y/-e duże koty/góry		-e(-ie) -a duże miasta
GEN	-ego -a/-u dużego konia/miasta		-ej -y dużej góry	-ych(-ich) -ów dużych synów/kotów		-ych(-ich) -∅ dużych gór/miast	
DAT	-owi koniowi		+e/-y/-i górze				
ACK	=NOM/ GEN	=NOM	-ę górze		=NOM		
LOK	-ym +e/-u dużym koniu/mieście		-ej +e/-y/-i dużej górze	-ach synach/kotach/górach/miastach			
INS	-ym -em dużym koniem/miastem		-ą -ą dużą góraż	-ymi(-imi) -ami dużymi synami/kotami/górami/miastami			
VOK	+e/-u duży koniu!	=NOM	-o(-u) duża góro!	=NOM			

Räkneordet **dwa** två har femininformen **dwie**. Högre tal än detta har ingen särskild femininform, utan man använder samma form som för maskulinum och neutrum.

Personliga pronomen

Böjningen av de personliga pronomena påminner om adjektivböjningen. I första och andra person sammanfaller alltid ackusativ och genitiv (**mnie** *mig* och **cię** *dig*). Detsamma gäller för maskulinum singular i tredje person. I femininum singular är det däremot genitiv och dativ som har samma form.

Vi har redan stött på de possessiva **ich** *deras*, **jej** *hennes* och **jego** *hans*. De här formerna är ju egentligen genitivformer av personliga pronomen, och de används också på detta sätt. **Jego** är dock alltid betonat; som obetonad genitivform används den kortare varianten **go** *honom*.

I tredje person använder man en särskild form efter prepositioner. Dessa former börjar på **n-** och står längs till höger i respektive kolumn i nedanstående tabell (**niego**, **nią**, **niej**, **nich**):

	<i>jag</i>	<i>du</i>	<i>han</i>			<i>hon</i>		<i>de</i>	
NOM	ja	ty	on			ona		oni/one	
ACK	mnie	cię	go	jego	niego	ją	nią		
GEN						jej	niej	ich	nich
DAT	mi	ci							

Genitiv/ackusativ av **on** har alltså hela tre varianter: **go** (obetonat), **jego** (betonat) och **niego** (efter preposition):

- Ubieram **go**. *Jag klär på honom.*
- Myję ją, ale **jego** nie. *Jag tvättar henne, men inte honom.*
- Robię to dla **niego**. *Jag gör det för honom (för hans skull).*

Artighetsuttrycket **proszę** motsvaras närmast av engelskans *please*. Det används när man ber om saker, men även för att säga *varsågod*. Det betyder egentligen *jag ber*, och kan följas t.ex. av ordet *dig* i ackusativ: **Proszę cię**.

Tack heter **dziękuję** och är också egentligen en verbform; *jag tackar*. Det här verbet har sitt objekt i dativ: **Dziękuję ci** *jag tackar dig*.

Verbaspekt

Polska verb förekommer i två olika varianter, nämligen pågående och fullbordad **aspekt**. Pågående aspekt anger att en handling pågår, pågick eller kommer att pågå. Fullbordad aspekt anger att handlingen är avslutad eller skall avslutas, ofta med ett visst resultat. Båda aspekterna kan bilda alla grammatiska tempus och har t.ex. var sin infinitiv. De bildar s.k. **aspektpar** med varandra. I tabellen nedan ges några exempel på sådana aspektpar. Pilen pekar alltid från pågående och mot fullbordad aspekt.

PÅGÅENDE ASPEKT	>	FULLBORDAD ASPEKT
kupuje	>	kupi
myje	>	umyje
pije	>	wypije
robi	>	zrobi

Som framgår kan den fullbordade aspekten bildas på lite olika sätt. Stammen kan förändras som i **kupuje > kupi**, och därmed hamnar det nya verbet också i en annan konjugation. Ett annat vanligt sätt att bilda fullbordad aspekt är att lägga till ett prefix. Som synes finns det många olika sådana prefix, och det går inte att förutsäga vilket som skall användas för ett speciellt verb. Pågående och fullbordad aspekt måste alltså alltid läras in tillsammans, som ett par.

De båda aspekterna har olika funktion i samma tempus. Grammatisk presens av pågående form uttrycker just presens. Grammatisk presens av fullbordad form har däremot futural betydelse:

PÅGÅENDE FORM = PRESENS			FULLBORDAD FORM = FUTURUM		
myje	myją	<i>tvättar</i>	umyje	umyją	<i>skall tvätta</i>
pije	piją	<i>dricker</i>	wypije	wypiją	<i>skall dricka</i>
robi	robią	<i>gör</i>	zrobi	zrobią	<i>skall göra</i>
kupuje	kupują	<i>köper</i>	kupi	kupią	<i>skall köpa</i>

Jest/są har futurumformerna **będzie/będa**. Detta är det enda verb som har särskilda futurumformer.

Preteritum

I båda aspekter bildas preteritumformer, som anger förfluten tid. Här ligger skillnaden i betydelse mellan pågående och fullbordad aspekt i hur man ser på handlingen. Pågående aspekt betecknar själva handlingen i dess förlopp, utan tydlig början eller slut. Fullbordad aspekt anger en handling med tydligt slut (eller början), som ofta har lett till ett resultat. Jämför följande:

- **Robił** śniadanie codziennie. *Han gjorde frukost varje dag.*
- Dzisiaj jego tata **zrobił** śniadanie. *Idag gjorde hans pappa frukost.*

I det första fallet pågick alltså frukostlagandet en längre tid. I det andra fallet handlar det om ett enskilt tillfälle där handlingen avslutades.

Preteritum böjs förutom i person också i **genus**. Det finns alltså särskilda former för maskulinum och femininum.

Preteritumformen bildas vanligen genom att ett **-ł** läggs till presensformen av verbet i 3:e pers. sing. På detta sätt får man preteritum för maskulinum 3:e pers. sing. Femininformen bildas sedan genom att ändelsen **-a** läggs till maskulinformen. I 1:a person läggs ändelsen **-m** till, och i 2:a person ändelsen **-ś**. Före **-m** och **-ś** lägger man i maskulinum dessutom till ett flyktigt e.

PRETERITUM					
-ł					
3 SG		1 SG		2 SG	
		-m		-ś	
MASK	FEM	MASK	FEM	MASK	FEM
	-a	-em	-am	-eś	-aś
robił	robiła	robił em	robił am	robił eś	robił aś

Viril form i plural har en preteritumstam som slutar på **–li**, t.ex **byli de var**. Den virila formen används alltid för grupper av blandat kön, alltså där både män och kvinnor ingår.

Nu kan vi göra en liten sammanfattning över de olika aspekterna. I nedanstående tabell framgår vilka tempus som bildas i respektive aspekt. Lägg också märke till att många verb bildar preteritumformen på ett lite oväntat sätt, s.k. starka verb. För sådana verb är det en bra idé att lära in preteritumformen samtidigt med presensformen.

PÅGÅENDE ASPEKT			
PRESENS	PÅGÅENDE PRETERITUM		
	MASK	FEM	
kupuje / kupują			
robi / robią	robił	robiła	
myje / myją	mył	myła	<i>starkt verb</i>
pije / piją	pił	piła	<i>starkt verb</i>
ubiera / ubierają	ubierał	ubierała	
wstaje / wstają			<i>starkt verb</i>
śpi / śpią	spał	spała	<i>starkt verb</i>
chce / chcą	chciał	chciała	<i>starkt verb</i>
ma / mają	miał	miała	<i>starkt verb</i>

FULLBORDAD ASPEKT			
FUTURUM	FULLBORDAT PRETERITUM		
	MASK	FEM	
kupi / kupią	kupił	kupiła	
zrobi / zrobią	zrobił	zrobiła	
umyje / umyją	umył	umyła	<i>starkt verb</i>
wypije / wypiją	wypił	wypiła	<i>starkt verb</i>
	ubrał	ubrała	<i>starkt verb</i>
	wstał	wstała	<i>starkt verb</i>

Presens

Presensformerna bildas på olika sätt i de olika konjugationerna.

A-böjningen: lägg till personändelserna efter presensstammen (3:e pers. sing).

A-böjning

on ma 3:e pers. sing.	→	ja	mam	-m	1:a pers. sing.
		ty	masz	-sz	2:a pers. sing.
		oni	maja	-ja	3:e pers. plural

Y-böjningen: 2:a person sing. bildas med tillägg av samma ändelse som för A-verben, **-sz**. 1:a person sing har ändelsen **-ę**.

Y-böjning

on uczy 3:e pers. sing	→	ty	uczysz	-sz	2:a pers. sing.
oni uczą 3:e pers. plural	→	ja	uczę	-ę	1:a pers. sing.

I/E-böjningen: här sker ofta konsonantväxlingar. 3:e pers. plural och 1:a pers. sing. har alltid samma växling, medan övriga former bildas utifrån grundformen, 3:e pers. sing.

I-böjning

on robi 3:e pers. sing	→	ty	robisz	-sz	2:a pers. sing.
b ~ bj					
oni robią 3:e pers. plural	→	ja	robię	-ę	1:a pers. sing.

E-böjning med konsonantväxling

on idzie 3:e pers. sing → ty idziesz -sz 2:a pers. sing.

dż ~ d

oni idą 3:e pers. plural → ja idę -ę 1:a pers. sing.

E-böjning utan konsonantväxling

on myje 3:e pers. sing → ty myjesz -sz 2:a pers. sing.

oni myją 3:e pers. plural → ja myję -ę 1:a pers. sing.

Ställer vi upp formerna i traditionella verbtabeller får vi följande resultat:

A-böjning	Y-böjning	I-böjning	E-böjning	
ja mam ty masz on ma oni mają	ja ucze ty uczysz on uczy oni uczą	ja robię ty robisz on robi oni robią	ja idę ty idziesz on idzie oni idą	ja myję ty myjesz on myje oni myją

Imperativ

I texten förekommer några imperativformer (uppmaningar). Mer om imperativ kommer senare, men vi kan konstatera att just dessa former saknar ändelsevokal:

daj!

ge!

kup!

köp!

jedz!

ät!

Negerat objekt

Om verbet i en mening är negerat, ska objektet inte stå i ackusativ utan i **genitiv**. Jämför:

- Marek pije mleko. (ACK) *Marek dricker mjölk.*
- Marek **nie** pije mleka. (GEN) *Marek dricker inte mjölk.*

Observera att detta bara gäller ackusativobjekt, och inte predikatsfyllnad, som står i instrumentalis oavsett om verbet är negerat eller inte:

- Piotr jest lekarzem. *Piotr är läkare.*
- Piotr nie jest lekarzem. *Piotr är inte läkare.*

Jest i betydelsen *det finns* ändras vid negering till **nie ma**. Det som inte finns skall då också stå i genitiv.

- **Jest** mleko. *Det finns mjölk.*
- **Nie ma** mleka. *Det finns ingen mjölk.*

Nie ma används också för att uttrycka att en person inte är närvarande:

- Mamy **nie ma** w domu. *Mamma är inte hemma.*

I det sista fallet är det även *tänkbart* att använda **nie jest**, men bara om det kommer en fortsättning som talar om att hon finns någon annanstans:

- Mama nie jest w domu, jest w sklepie.

Detta uttryckssätt är dock mindre vanligt.

Som vi har sett finns det verb som tar andra kasus än ackusativ som direkt objekt. Det gäller till exempel **pomaga hjälpa**, som har sitt objekt i dativ:

- Babcia pomaga dziewczynie. *Farmor hjälper flickan.*

ĆWICZENIA

I.

Dzisiaj jest _____ (4.X.2002)

Dzisiaj jest czwarty października dwa tysiące drugiego roku.

Wczoraj był _____ (3.X.2002)

Przedwczoraj był _____ (2.X.2002)

Jutro będzie _____ (5.X.2002)

Pojutrze będzie _____ (6.X.2002)

II. Sätt samman meningar i förfluten tid.

1. Wczoraj, Jan, nie, jest, na, uniwersytet

2. Rodzice, nie, jest, w, praca

3. Dzisiaj, babcia, nie, ma, czas

4. Babcia, nie, kupi, cukier

5. Mama, daje, Granżyka, szklanka, mleko

III.

Grażynka wstaje _____ (7.30)

Grażynka wstaje o siódmej trzydzieści.

Piotr idzie do szpitala _____ (8.00)

Irena idzie do teatru _____ (12.30)

Babcia idzie do sklepu _____ (14.30)

Jan wraca do domu _____ (21.00)

Teresa je obiad _____ (16.00)

Negerat objekt

Gör följande meningar nekade. Tänk på att objektet då skall stå i genitiv.
Vid "nie ma" skall det som inte finns stå i genitiv.

1. Mama jest w domu.
2. Babcia robi śniadanie.
3. Marek ma czas.
4. Grażyna je kanapkę.
5. Marek jest w szkole.
6. Grażyna pije sok pomarańczowy.
7. Babcia myje jabłko.
8. Tata pije kawę.
9. Jan pyta Grażynę.
10. Teresa czyta książkę.
11. Nowakowie mają dom.
12. Piotr jest w pracy.
13. Jan je jajko.
14. Marek pije dobre mleko.
15. Teresa ogląda ostatni film.
16. Dziecko czyta gazetkę.
17. Ona je duże jajko.
18. On ogląda telewizję.

Negerat objekt – facit

1. Mama jest w domu.
Mamy nie ma w domu.
2. Babcia robi śniadanie.
Babcia nie robi śniadania..
3. Marek ma czas.
Marek nie ma czasu.
4. Grażyna je kanapkę.
Grażyna nie je kanapki.
5. Marek jest w szkole.
Marka nie ma w szkole.
6. Grażyna pije sok pomarańczowy.
Grażyna nie pije soku pomarańczowego.
7. Babcia myje jabłko.
Babcia nie myje jabłka.
8. Tata pije kawę.
Tata nie pije kawy.
9. Jan pyta Grażynę.
Jan nie pyta Grażyny.
10. Teresa czyta książkę.
Teresa nie czyta książki.
11. Nowakowie mają dom.
Nowakowie nie mają domu.
12. Piotr jest w pracy.
Piotra nie ma w pracy.
13. Jan je jajko.
Jan nie je jajka.
14. Marek pije dobre mleko.
Marek nie pije dobrego mleka.
15. Teresa ogląda ostatni film.
Teresa nie ogląda ostatniego filmu.
16. Dziecko czyta gazetkę.
Dziecko nie czyta gazetki.
17. Ona je duże jajko.
Ona nie je dużego jajka.
18. On ogląda telewizję.
On nie ogląda telewizji.

Ändra följande meningar till förfluten tid (preteritum).

1. Mama mieszka w domu.
2. Babcia robi śniadanie.
3. Marek czyta.
4. Grażyna chodzi do przedszkola.
5. Ty (*mask.*) wracasz ze szkoły.
6. Grażyna się ubiera.
7. Babcia pomaga Grażynie.
8. Marek mówi do kolegi.
9. Jan pyta Grażynę.
10. Teresa odpowiada Markowi.
11. Ja (*fem.*) piję sok.
12. Mama kupi cytryny.
13. Grażyna nie chce cukru.
14. Marek chce kakao.
15. Ja (*mask.*) robię śniadanie.
16. Tata ma czas.

Preteritum – facit

1. Mama mieszka w domu.
Mama mieszkała w domu.
2. Babcia robi śniadanie.
Babcia robiła śniadanie.
3. Marek czyta.
Marek czytał.
4. Grażyna chodzi do przedszkola.
Grażyna chodziła do przedszkola.
5. Ty (*mask.*) wracasz ze szkoły.
Ty wracałeś ze szkoły.
6. Grażyna się ubiera.
Grażyna się ubierała.
7. Babcia pomaga Grażynie.
Babcia pomagała Grażynie.
8. Marek mówi do kolegi.
Marek mówił do kolegi.
9. Jan pyta Grażynę.
Jan pytał Grażynę.
10. Teresa odpowiada Markowi.
Teresa odpowiadała Markowi.
11. Ja (*fem.*) piję sok.
Ja piłam sok.
12. Mama kupi cytryny.
Mama kupiła cytryny.
13. Grażyna nie chce cukru.
Grażyna nie chciała cukru.
14. Marek chce kakao.
Marek chciał kakao.
15. Ja (*mask.*) robię śniadanie.
Ja robiłem śniadanie.
16. Tata ma czas.
Tata miał czas.

Lekcja 8 (ósma). Dzień Nowaków

Dzisiaj Piotr Nowak ma bardzo dużo pracy w szpitalu. Codziennie do niego przychodzi dużo pacjentów i pacjentek. Dzisiaj jego pierwszy pacjent jest bardzo stary. Ma siedemdziesiąt osiem lat. Ma problemy z ręką. Ręka go boli. Już raz był z tą ręką w szpitalu, więc dzisiaj jest w szpitalu drugi raz, i Piotr go już zna. Piotr ogląda rękę, i pyta pacjenta:

– Czy ręka pana boli?

– Tak, bardzo mnie boli – odpowiada

pacjent.

– Czy boli jeszcze bardziej niż przed tygodniem? – pyta się go Piotr.

– Nie, boli już trochę mniej.

– To dobrze. Więc lekarstwo już panu pomaga.

– Tak, lekarstwo mi bardzo pomaga.

Kupiłem tabletki przed tygodniem, ale mam już tylko pięć tabletek. To bardzo mało.

– Tak, to mało. Tutaj ma pan nową receptę na dwadzieścia pięć tabletek. I niech pan przyjdzie do mnie jeszcze raz za tydzień.

ręka

DEMONSTRATIVT PRON.
NOM ta ręka
INS tą ręką

noga

NOM ja
ACK mnie

POS bardzo
KOMP bardziej

pyta się go = pyta go

POS trochę
KOMP mniej

NOM pan
DAT panu !!

jedna tabletk

dwie tabletki

sześć tabletek

ADJEKTIV ACK FEM -ą
NOM nowa recepta
ACK nową receptę

– Dziękuję panu bardzo, panie doktorze,
i do zobaczenia za tydzień – mówi starszy
pan i wychodzi z gabinetu lekarza.

VOK MASK = LOK MASK
LOK panu !!
VOK panie

POS stary
KOMP starszy -szy

– Proszę bardzo, i do widzenia za
tydzień, panie Józefie – mówi Piotr. Potem
również Piotr wychodzi z gabinetu na
korytarz. Pyta się pacjentów:

ACK PL VIR = GEN PL

– Czy jest pani Zofia Knast?

– Tak, jestem – odpowiada starsza pani.

– Proszę, niech pani wejdzie.

FUT		PRES
wyjdzie	<	wychodzi
wejdzie	<	wchodzi

Pani Knast wchodzi do gabinetu lekarza.

Trochę przed dziesiątą Jan przychodzi na uniwersytet. Seminarium zaczyna się o dziesiątej, a kończy się o wpół do dwunastej. Jan studiuje prawo i ma bardzo dużo pracy. W południe idzie do domu i około godziny pierwszej je w domu obiad. Obiad ugotowała mu babcia. Na obiad babcia zrobiła mu kotlet, frytki i surówkę z pomidora, ogórka i papryki. Do obiadu pije kompot z jabłek. Babci nie ma w domu, bo jest u lekarza, więc Jan je sam. Babci jedzenie bardzo mu smakuje.

frytki

surówka

Dzisiaj po południu Jan jeszcze idzie do biblioteki. W bibliotece będzie się uczył, będzie czytał swoje notatki i potem będzie pisał list. Będzie pisał list do koleżanki, która teraz mieszka w Krakowie. Ona tam studiuje. Jej rodzice mieszkają w Poznaniu, i ona też mieszkała w Poznaniu. Chodziła razem z Janem do liceum w Poznaniu. Też ma dwadzieścia lat i urodziła się w tysiąc dziewięćset osiemdziesiątym drugim. Będzie miała urodziny za tydzień i Jan pisze do niej list. Koleżanka ma na imię Katarzyna, ale Jan zawsze mówi do niej Kasia. A Kasia zawsze mówi do niego Janek.

PAGÄENDE		
PRET	pisał	czytał
PRES	pisze	czyta
FUT	będzie pisał	będzie czytał

PRES	PRET	FUT
ma	miał	będzie miał

Marka lekcje zaczynają się dzisiaj o dziewiątej, a kończą się o pierwszej. O dziewiątej ma lekcję języka angielskiego, o dziesiątej ma lekcję matematyki, o jedenastej ma lekcję języka polskiego, a o dwunastej ma lekcję historii. Marek przychodzi do szkoły parę minut przed dziewiątą, a wychodzi ze szkoły parę minut po pierwszej. Do domu przychodzi około wpół do drugiej. Wtedy Jan już wychodzi, bo idzie do biblioteki, więc Marek też je obiad sam. Markowi też bardzo smakują frytki, kotlet i surówka, bo jest już

bardzo głodny.

Po południu Marek będzie w domu, bo będzie się uczył. Będzie czytał i pisał po polsku i po angielsku. Później po południu idzie do domu do kolegi. Tam się będą razem bawili i będą oglądali telewizję, bo w telewizji o piątej będzie bardzo dobry czeski film dla dzieci. Marek i jego kolega bardzo lubią czeskie filmy dla dzieci, bo zawsze są bardzo fajne. Wieczorem Marek wróci do domu około godziny siódmej.

ADV KOMP +ej
późno później

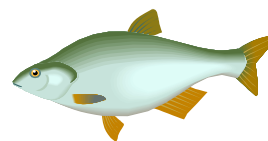
PRES wraca
FUT wróci

W domu będzie się jeszcze trochę uczył, będzie jeszcze trochę oglądał telewizję, a później, około dziewiątej, pójdzie spać.

PRET idzie
FUT pójdzie

PRET spał
INF spać

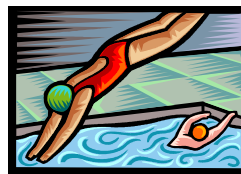
Dla Teresy szkoła się dzisiaj zaczyna o godzinie ósmej, a kończy się o trzeciej. Przed południem ma lekcje polskiego, angielskiego, biologii i chemii. Po południu ma matematykę, geografę i fizykę. Obiad je dzisiaj w szkole, około godziny dwunastej. Dzisiaj w szkole na obiad jest ryba. Parę minut po trzeciej Teresa wychodzi ze szkoły i wraca do domu. Przychodzi do domu parę minut przed wpół do czwartej i od razu zaczyna się uczyć. Uczy się bardzo dużo, od wpół do czwartej do szóstej. Uczy się dwie i

ryba

PRET uczył
INF uczyć

pół godziny, a potem idzie do swojej koleżanki, która mieszka niedaleko. Teresa często do niej chodzi, ale koleżanka też często przychodzi do Teresy. Razem dużo rozmawiają, często oglądają telewizję, a czasami idą do kina albo na basen. Czasem też uczą się razem.

basen

czasem ≈ czasami

Dzisiaj oglądają dobry amerykański film w telewizji i potem rozmawiają o tym filmie. Teresa mówi, że to był bardzo dobry film:

– To był bardzo fajny film. Lubię amerykańskie filmy. Jutro też będzie dobry film, ale jutro nie będę miała czasu oglądać telewizję, bo będzie u nas ciocia Alicja z Gdańska.

– Co ona będzie robiła w Poznaniu?

– Chce rozmawiać z mamą i tatą.

– O czym chce rozmawiać?

– Nie wiem. Ale ciocia mówiła mamie, że to jest bardzo ważne. Mówiła też coś o Szwecji. Mówiła, że była przed miesiącem w Szwecji, w Göteborgu. Jechała do Szwecji promem z Gdyni do Karlskrony, a potem autobusem z Karlskrony do Göteborga.

– Kiedy będę miała już dwadzieścia parę lat, też chcę jechać do Szwecji na urlop.

Już jest godzina wpół do dziewiątej, i

NOM co
LOK czym

Göteborgu [geteborgu]

prom

autobus

Teresa musi wrócić do domu, bo już jest późno. Kiedy Teresa przychodzi do domu, tata już jest, i pyta się, co dziewczyny robiły u koleżanki.

VIR PL robili
NON-VIR PL robiły

– Rozmawialiśmy i oglądaliśmy telewizję – odpowiada Teresa.

– A o czym rozmawialiście? – pyta ojciec.

– Nie wiem...

xxx albo xxx .
xxx czy xxx ?

– Nie wiesz, czy nie chcesz o tym mówić?

NOM to
LOK tym

– No nie, rozmawialiśmy o cioci Alicji i o tym, że ona do nas chce jutro przyjechać. Tato, dlaczego ona chce do nas przyjechać? O czym chce rozmawiać z tobą i mamą?

NOM ty
INS tobą

NOM to
GEN tego

– Tego jeszcze nie wiem, Teresko. To nam ciocia jutro musi sama powiedzieć.

NOM my
DAT nam

mówić > powiedzieć

Dziś Piotr był w pracy ponad dziewięć godzin. Wrócił z pracy po godzinie piątej. Wtedy babcia, Grażynka i Tereska były już w domu, a Marek już wyszedł do swojego kolegi. Później Teresa też poszła do koleżanki. Kiedy Piotr przyszedł z pracy, był bardzo głodny.

wychodził > wyszedł

PRES idzie, idą
PRET szedł [szet], szła oreg!!

szła > poszła

Babcia zrobiła mu od razu kawę i dwie duże kanapki z szynką, ogórkiem i pomidorem.

przychodził > przyszedł

robiła > zrobiła

Piotr był też bardzo zmęczony, i dlatego od szóstej do wpół do ósmej spał. O wpół do ósmej oglądał wiadomości w telewizji. Od ósmej do wpół do dziesiątej babcia chciała oglądać amerykański film, więc Piotr czytał gazetę i potem książkę. Kiedy córka wróciła od koleżanki, Piotr rozmawiał z nią trochę, a potem poszła spać. Po filmie babcia była bardzo zmęczona i już nie chciała rozmawiać z Piotrem. Od razu poszła spać, więc Piotr też poszedł spać, ale przed spaniem czytał jeszcze książkę, bo była bardzo interesująca. Piotr bardzo lubi czytać, ale zawsze ma mało czasu na czytanie. O dziesiątej Piotr już spał.

NOM ona
INS nią

VERB spał
SUBST spanie

VERB czytał
SUBST czytanie

Okolo jedenastej wrócił do domu Jan. Był z kolegą i koleżanką w kinie. Oglądali nowy polski film, i wszyscy potem mówili, że był bardzo dobry. Po filmie poszli na kawę i trochę jeszcze rozmawiali. Kiedy Jan przyszedł do domu, wszyscy już spali. Tylko Irena jeszcze nie wróciła do domu. Była jeszcze w teatrze. Jan oglądał teledyski w telewizji i trochę się uczył. Parę minut po północy przyszła jego mama. Zrobiła im kawę, i jeszcze do pierwszej rozmawiali o tym, co dzisiaj robili w pracy i na

robiła > zrobiła

NOM oni
DAT im

uniwersytecie, i jeszcze o tym, co będą robili
jutro. O pierwszej poszli spać.

– Dobranoc, mamó – powiedział Jan.

– Dobranoc, synku – odpowiedziała

odpowiadał > odpowiedział

Irena.

Boli go kolano.

Boli go głowa.

Ją też boli głowa.

A jego boli kark.

8. Familjen Nowaks dag

Idag har Piotr Nowak väldigt mycket arbete på sjukhuset. Varje dag kommer många patienter till honom. Idag är hans första patient mycket gammal. Han är 78 år. Han har problem med handen. Han har ont i handen. Han har redan varit en gång på sjukhuset med handen, så idag är han på sjukhuset för andra gången, och Piotr känner honom redan. Piotr ser på handen och frågar sin patient:

- Har ni ont i handen?
 - Ja, mycket ont, svarar patienten.
 - Gör den mer ont än för en vecka sedan? frågar Piotr honom.
 - Nej, den gör redan lite mindre ont.
 - Det är bra. Medicinen hjälper er alltså redan.
 - Ja, medicinen hjälper mig mycket. Jag köpte tabletter för en vecka sedan, men nu har jag bara fem tabletter. Det är mycket lite.
 - Ja, det är lite. Här har ni ett nytt recept på tjugofem tabletter. Och kom till mig en gång till om en vecka.
 - Tack så mycket, doktorn, och på återseende om en vecka, säger den äldre herrn och går ut ur läkarens mottagning.
 - Varsågod, och på återseende om en vecka, Józef, säger Piotr.
- Sedan går också Piotr ut ur mottagningen [och in] i korridoren. Han frågar patienterna:
- (Är) Zofia Knast (här)?
 - Ja, det är jag, svarar en äldre fru.
 - Varsågod och kom in.
- Fru Knast går in i läkarmottagningen.

Lite innan tio kommer Jan till universitetet. Seminariet börjar tio, och slutar halv tolv. Jan studerar juridik och har väldigt mycket arbete. Vid middagstid går han hem och omkring klockan ett äter han middag hemma. Middagen har farmor lagat till honom. Till middag har farmor gjort kotlett, pommes frites och sallad på tomat, gurka och paprika. Till middagen dricker han äppelsaft. Farmor är inte hemma, eftersom hon är hos läkaren, så Jan äter ensam. Han tycker att farmors mat smakar mycket bra (Farmors mat smakar honom mycket).

Idag på eftermiddagen går Jan också till biblioteket. På biblioteket ska han plugga, han ska läsa sina anteckningar och sedan ska han skriva på ett brev. Han ska skriva brev till en kompis, som nu bor i Kraków. Hon studerar där. Hennes föräldrar bor i Poznań, och hon har också bott i Poznań. Hon gick tillsammans med Jan i gymnasiet i Poznań. Hon är också tjugo år och föddes 1982. Hon fyller år om en vecka och Jan skriver ett brev till henne. Kompisen heter Katarzyna, men Jan säger alltid Kasia till henne. Och Kasia säger alltid Janek till honom.

Mareks lektioner börjar idag nio, och slutar ett. Kl. nio har han lektion i engelska, kl. tio har han lektion i matematik, kl. 11 har han lektion i polska, och kl. 12 har han lektion i historia. Marek kommer till skolan några minuter i nio, och han går ut ut skolan några minuter över ett. Hem kommer han omkring halv två. Då går Jan redan ut, eftersom han ska gå till biblioteket, så Marek äter också middag ensam. Marek tycker också att pommes fritesen, kotletten och salladen smakar mycket bra, för han är redan mycket hungrig.

På eftermiddagen ska Marek vara hemma, för han ska plugga. Han ska läsa och skriva på polska och på engelska. Senare på eftermiddagen

går han hem till en kompis. Där ska de leka ihop och titta på TV, för på TV kl. fem kommer det (att vara) en mycket bra tjeckisk film för barn. Marek och hans kompis tycker mycket om tjeckiska filmer för barn, för de är alltid väldigt kul. På kvällen kommer Marek hem omkring klockan sju.

Hemma ska han plugga lite mer, han ska titta lite mer på TV, och senare, omkring nio, ska han lägga sig (gå att sova).

För Teresa börjar skolan idag klockan åtta, och slutar tre. På förmiddagen har hon lektioner i polska, engelska, biologi och kemi. På eftermiddagen har hon matematik, geografi och fysik. Middag äter hon i skolan idag, omkring klockan tolv. Idag är det fisk till middag i skolan. Några minuter över tre går Teresa ut från skolan och återvänder hem. Hon kommer hem några minuter före halv fyra och på en gång börjar hon plugga. Hon pluggar väldigt mycket, från halv fyra till sex. Hon pluggar i två och en halv timme, och sedan går hon till sin väninna, som inte bor långt ifrån. Teresa går ofta till henne, men väninnan kommer också ofta till Teresa. De pratar mycket tillsammans, ofta tittar de på TV, och ibland går de på bio eller till badhuset. Ibland pluggar de också ihop.

Idag ser de en bra amerikansk film på TV och sedan pratar de om den filmen. Teresa säger, att det var en mycket bra film:

– Det var en mycket fin film. Jag gillar amerikanska filmer. Imorgon kommer det också (att vara) en bra film, men imorgon kommer jag inte att ha tid att se på TV, för faster Alicja från Gdańsk kommer att vara hos oss.

– Vad ska hon göra i Poznań?

- Hon vill prata med mamma och pappa.
- Vad vill hon prata om?
- Jag vet inte. Men faster sa till mamma, att det är mycket viktigt.

Hon sa också något om Sverige. Hon sa, att hon var i Sverige för en månad sedan, i Göteborg. Hon åkte till Sverige med färja från Gdynia till Karlskrona, och sedan med buss från Karlskrona till Göteborg.

– När jag blir (redan kommer att vara) tjugo och några år, vill jag också åka till Sverige på semester.

Nu är klockan halv nio, och Teresa måste gå tillbaka hem, för det är redan sent. När Teresa kommer hem är pappa redan [hemma], och han frågar vad flickorna gjorde hos väninnan.

- Vi pratade och tittade på TV, svarar Teresa.
- Och vad pratade ni om? frågar pappa (fadern).
- Jag vet inte...
- Vet du inte, eller vill du inte prata om det?
- Nej, vi pratade om faster Alicja och om (det) att hon vill komma (åkande) till oss imorgon. Pappa, varför vill hon komma till oss? Vad vill hon prata om med dig och mamma?
- Det vet jag inte än, Teresa. Det måste (din) faster säga till oss själv imorgon.

Idag var Piotr på arbetet i över nio timmar. Han kom tillbaka från arbetet efter klockan fem. Då var farmor, Grażyna och Teresa redan hemma, och Marek hade redan gått ut till sin kompis. Senare gick också Teresa till sin väninna. När Piotr kom från arbetet, var han mycket hungrig. Farmor gjorde genast kaffe och två stora smörgåsar med skinka, gurka och tomat till honom. Piotr var också mycket trött, och

därför sov han från sex till halv åtta.

Halv åtta såg han nyheterna på TV. Från åtta till halv tio ville farmor se en amerikansk film, så Piotr läste tidningen och sedan en bok. När dottern kom tillbaka från sin väninna, pratade Piotr lite med henne, och sedan lade hon sig (gick att sova). Efter filmen var farmor mycket trött och ville inte längre prata med Piotr. Hon gick och lade sig på en gång, så Piotr gick också och lade sig, men innan han somnade (före sömnen) läste han också i en bok, eftersom den var mycket intressant. Piotr tycker mycket om att läsa, men han har alltid lite tid för att läsa (läsning). Kl. tio sov Piotr redan.

Omkring elva kom Jan tillbaka hem. Han var med en vän och en väninna på bio. De såg en ny polsk film, och sedan sade alla, att den var mycket bra. Efter filmen gick de för [att ta] en kaffe och pratade lite till. När Jan kom hem, sov alla redan. Bara Irena hade ännu inte kommit tillbaka hem. Hon var fortfarande på teatern. Jan tittade på en musikvideo på TV och pluggade lite. Några minuter efter midnatt kom hans mamma. Hon gjorde kaffe till dem, och ända till kl. ett pratade de om vad (det som) de hade gjort idag på arbetet och på universitetet, och också om vad (det som) de skulle (ska) göra imorgon. Kl. ett gick de och lade sig.

– Godnatt mamma, sade Jan.

– Godnatt [min] son, svarade Irena.

Han har ont i knäet.

Han har ont i huvudet.

Hon har också ont i huvudet.

Men han har ont i nacken.

SŁOWNICZEK

< przychodzi, przychodzą, przychodził, przychodzić > przyjdzie, przyjdą, przyszedł (przyszła, przyszli), przyjść	komma (gående)	gabinet –u	arbetsrum, mottagningsrum
pacjent –a	patient	proszę (bardzo) do widzenia!	varsågod hejdå, på återseende
pacjentka	kvinnlig patient	korytarz –a	korridor
stary	gammal	pani	fru, fröken
problem –u	problem	ACK/INS panią ÖVR KASUS pani	
ręka GEN PL rąk	hand, arm	> wejdzie, wejdą	gå in
noga GEN PL nóg	fot, ben	< wchodzi	
boli, bolą >	göra ont	seminarium	seminarium
zna, znał, znać >	känna (till)	OBÖJL i SG	
pan –a	herre	zaczyna (się) >	börja
bardziej KOMP av bardzo	mer	kończy (się) >	sluta
przed + INS	för ... sedan	prawo	lag, juridik
pyta się = pyta >	fråga	obiad –u	middag
mniej KOMP av mało	mindre	> ugotuje, ugotował	1. laga (mat) 2. koka
lekarstwo	medicin, läkemedel	< gotuje	
tabletki	tablett	kotlet –a	pannbiff; kotlett
mało	lite	frytki FEM PL	pommes frites
tutaj	här	surówka	(råkost)sallad
recepta	recept	papryka	paprika
niech + PRES/FUT	låt, må (uttrycker önskan, artig uppmaning m.m.)	kompot –u	saft
za + ACK	1. om (i tidsuttryck) 2. för	u + GEN	hos
starszy KOMP av stary	äldre	smakuje, smakował > + DAT	smaka (gott för någon)
< wychodzi	gå ut	swój, swoja, swoje	sin, sitt
> wyjdzie, wyjdą, wyszedł		notatki FEM PL	anteckningar
		pisze, pisał, pisać >	skriva
		który, która, które	som, vilken
		urodziny FEM PL	födelsedag
		zawsze	alltid
		Kasia	
		DIM av Katarzyna	
		Janek DIM av Jan	
		angielski	engelsk, engelska (språket)
		matematyka	matematik

historia –ii	historia	przyjechał,	
parę + GEN	några	przyjechać <	
minuta	minut	dlaczego?	varför?
głodny	hungrig	powie, powiedzą,	säga
czeski	tjeckisk	powiedział,	
lubi, lubią, lubił >	tycka om, gilla	powiedzieć < mówi	
> wróci, wróca	komma tillbaka,	zmęczony	trött
< wraca	återvända	dlatego	därför
> pójdzie, pójdą,	gå	wiadomości	nyheter
poszedł, pójsć		FEM PL	
< idzie, idą, szedł		spanie	sömn, att sova
[szet] (szła, szli), iść		interesujący	intressant
biologia –ii	biologi	czytanie	läsning, att läsa
chemia –ii	kemi	wszyscy VIR PL	alla
geografia –ii	geografi	teledysk –u	musikvideo
fizyka	fysik	dobranoc	god natt!
ryba	fisk	synek DIM av syn	liten son
od razu	genast	> odpowie,	svara
niedaleko + GEN	inte långt från, nära	odpowiedzą,	
rozmawia >	samtala, prata	odpowiedział,	
basen –u	simbassäng, badhus	odpowiedzieć	
czasem	ibland	< odpowiada	
amerykański	amerikansk	kolano	knä
wie (wiem, wiesz),	veta	głowa	huvud
wiedzą, wiedział		GEN PL głów	
(wiedzieli),		kark –u	nacke
wiedzieć >			
ważny	wiktig		
coś	något		
Göteborg –a			
[g _e tebork,			
geteborga]			
prom –u	färja		
autobus –u	buss		
urlop –u	semester		
musi >	måsta, vara tvungen		
co	vad; som		
czy	eller (i fråga)		
przyjedzie,	komma (åkande)		
przyjadą,			

KOMMENTARER

Adjektiv

Ackusativ femininum av adjektiv bildas i singular alltid med ändelsen **-ą**:

ACKUSATIV SINGULAR FEMININUM -ą	
polska żona	polską żonę
mała dziewczynka	małą dziewczynkę
cała ryba	całą rybę
stara babcia	starą babcię
nowa praca	nową pracę
duża stolica	dużą stolicę

Substantiv

För virila substantiv i plural är ackusativformen lika med genitivformen, precis som för levande varelser i maskulinum i singular. Maskulina substantiv som slutar på **-a** i nominativ singular (t.ex. **tata**, **kolega**) böjs dock som feminina i singular, men som virila i plural:

MASK SING LEVANDE VARELSER		VIRIL PLURAL	
NOM	ACK/GEN -a	NOM	ACK/GEN -ów
pan syn pacjent aktor Polak Szwed	pana syna pacjenta aktora Polaka Szweda	panowie synowie pacjenci aktorzy Polacy Szwedzi	panów synów pacjentów aktorów Polaków Szwedów

<i>Böjs som feminina i singular:</i>				
NOM	ACK	GEN	NOM PL	ACK/GEN PL
tata kolega	tatę kolegę	taty kolegi	tatowie koledzy	tatów kolegów

	SINGULAR			PLURAL			
	<i>Mask.</i>	<i>Neutr.</i>	<i>Fem.</i>	<i>Viril</i>	<i>Non-vir mask.</i>	<i>Fem.</i>	<i>Neutr.</i>
NOM	-y -∅ duży koń	-e -o/-e duże miasto	-a -a duża góra	-owie/ +i/+y synowie	-e -y/-e duże koty/góry		-e -a duże miasta
GEN	-ego -a/-u dużego koniamia		-ej -y dużej górze	-ych(-ich) -ów dużych synów/kotów		-ych(-ich) -∅ dużych gór/miast	
DAT	-owi koniowi		+e/-y/-i górze				
ACK	=NOM/ GEN	=NOM	-ą -ę dużą górze	=GEN	=NOM		
LOK	-ym +e/-u dużym koniumieście		-ej +e/-y/-i dużej górze	-ach synach/kotach/górach/miastach			
INS	-ym -em dużym koniem/miastem		-ą -ą dużą górze	-ymi -ami dużymi synami/kotami/górami/miastami			
VOK	+e/-u duży koniu!	=NOM	-o(-u) duża góro!	=NOM			

Ordet **pan** *herre* är något oregelbundet i sin singularböjning:

NOM	ACK/GEN	DAT	INS	LOK	VOK
pan	pana	panu	panem	panu	panie

De oväntade formerna är alltså de i dativ och lokativ, som inte brukar sammanfalla. Eftersom lokativen avviker från regeln, blir det heller inget sammanfall mellan lokativ och vokativ, vilket annars är fallet för maskulina substantiv i singular.

Instrumentalis kan användas utan preposition för att beteckna transportsätt och färdemedel:

- **Jadę samolotem a potem samochodem.** *Jag åker (med) flyg och sedan (med) bil.*

Komparering

Såväl adjektiv som adverb kan, precis som på svenska, kompareras (jämföras). Adverbens komparativform bildas med **+ej**; det inträffar alltså en konsonantväxling. Liksom på svenska är även många av de vanligaste adjektiven och adverbena oregelbundna.

KOMPARERING AV ADVERB				
POSITIV		bardzo <i>mycket</i>	późno <i>sent</i>	mało/trochę <i>lite</i>
KOMPARATIV	+ej	bardziej <i>mer</i>	później <i>senare</i>	mniej <i>mindre</i>

Adjektiven bildar komparativ med **–sz–** före genusändelsen.

KOMPARERING AV ADJEKTIV					
POSITIV		MASK	FEM	NEUTR	PL NON-VIRIL
		stary	stara	stare	stare
KOMPARATIV	–sz–	starszy	starsza	starsze	starsze

Demonstrativa pronomen

De demonstrativa pronomena **ten**, **to**, **ta** *den här, denna, detta* böjs också i stort sett som adjektiven. De har ett ganska brett användningsområde och motsvarar ibland närmast bestämd form på svenska.

	<i>Fem.</i>	<i>Neutr.</i>	<i>Mask.</i>
NOM	ta	to	ten
INS	ta	tym	
LOK	tej		
GEN		tego	

Ten dom jest duży.

Det här huset är stort.

Tego nie wiem.

Det vet jag inte.

Nie chcę o **tym** mówić.

Jag vill inte tala om det.

Rozmawiają o **tej** książce.

De talar om (den här) boken.

Personliga pronomen

Nedan står en något utökad tabell med böjningsformer av personliga pronomen. I tredje person har man, som sagts i förra lektionen, olika former i obetonad/betonad ställning respektive efter preposition.

	<i>jag</i>	<i>du</i>	<i>han</i>			<i>hon</i>		<i>vi</i>	<i>de</i>	
			OBET	BET	EFTER PREP		FÖRE PREP			EFTER PREP
NOM	ja	ty	on			ona		my	oni/one	
ACK	mnie	cię	go	jego	niego	ją	nią	nas		
GEN						jej	niej		ich	nich
DAT	mi	ci	mu	jemu	niemu			nam	im	nim
INS		tobą				nią				

Frågorordet **co** *vad* böjs som ett neutralt pronomen eller adjektiv:

NOM/ACK	GEN	LOK/INS	DAT
co	czego	czym	czemu

Co kan även vara relativt pronomen:

- Tata pyta się, **co** one robiły. *Pappa frågar vad de har gjort.*

Prepositioner

Vi vet redan att vissa prepositioner kan ha olika betydelser beroende på vilka kasus de styr. Men betydelsen kan även skifta ”inom” ett och samma kasus. Till exempel kan **na** + ackusativ betyda *till* när man anger riktning:

- Jan idzie **na** basen. *Jan går till simhallen.*

Substantiv som använder **na** för riktning har samma preposition för att beteckna befintlighet, men då med kasus lokativ:

- Jan jest **na** basenie. *Jan är i simhallen.*

Na + ackusativ kan också ange ett syfte eller en avsikt. I vissa fall motsvaras även denna användning av *till* på svenska:

- On robi kotlet **na** obiad. *Han gör pannbiff till middag.*
- Ona jedzie do Polski **na** urlop. *Hon åker till Polen på semester.*
- Recepta **na** dwadzieścia tabletek. *Ett recept på 20 tabletter.*
- Poszli **na** kawę. *De har gått för att dricka kaffe.*
- On nie ma czasu **na** czytanie. *Han har inte tid att läsa (för läsning).*

Z + genitiv betecknar i första hand utgångspunkt eller ursprung i fråga om riktning och översätts då oftast med *från* eller *ur*:

- Piotr wychodzi **z** gabinetu. *Piotr går ut från (ur) sin mottagning.*
- Piotr jest **z** Polski. *Piotr är från Polen.*

Utgångspunkten eller ursprunget är dock ibland mindre uppenbart. I många fall motsvaras prepositionen snarare av sammansatta ord på svenska:

- Surówka z pomidora. *Tomatsallad.*
- Kompot z jabłek. *Äppelsaft.*

Skolämnen står i ren genitiv i konstruktioner, där vi på svenska ofta använder sammansatta ord eller prepositionen *i*:

- Nauczyciel polskiego. *En polsklärare/lärare i polska.*
- Lekcja biologii. *En biologilektion/lektion i biologi.*

Verb

I förra lektionen gick vi igenom hur man bildar preteritum. Preteritumformen grundar sig på en form som kallas l-participet (eftersom det innehåller ett **l** eller **ł**). Infinitiv bildas genom att byta ut **-l** i l-participets form i mask. sing. mot **-ć**.

A-böjning		<i>l-particip</i> -ł	<i>infinitiv</i> -ć
< ogląda	oglądają	oglądał	oglądać
< odpowiada	odpowiadają	odpowiadał	odpowiadać
< rozmawia	rozmawiają	rozmawiał	rozmawiać
< wraca	wracają	wracał	wracać
< zaczyna	zaczynają	zaczynał	zaczynać
< zna	znają	znał	znać
< pomaga	pomagają	pomagał	pomagać
< pyta	pytają	pytał	pytać
< mieszka	mieszkają	mieszkał	mieszkać
< ubiera	ubierają	ubierał	ubierać
< czyta	czytają	czytał	czytać

Y-böjning		<i>l-particip</i> -ł	<i>infinitiv</i> -ć
< kończy	kończą	kończył	kończyć
< uczy	uczą	uczył	uczyć

I-böjning

			<i>l-particip</i>	<i>infinitiv</i>
			-ł	-ć
< lubi	b ~ bj	lub ią	lub ił	lubi ć
< mówi	v ~ vj	mów ią	mów ił	mówi ć
< przychodzi	dź ~ dz	przychod zą	przychod ził	przychodzi ć
< wchodzi	dź ~ dz	wchod zą	wchod ził	wchodzi ć
> wróci	ć ~ c	wróc ą	wróc ił	wróci ć
< wychodzi	dź ~ dz	wychod zą	wychod ził	wychodzi ć

E-böjningen innehåller många undergrupper. En sådan är UJE~OWA-verb. De byter ut **-uje** i presenstammen mot **-ował** för att bilda l-participet. En annan grupp i E-böjningen är JE-verb, som ersätter ändelsen **-je** med **-ł**. Det finns också många oregelbundna verb som bildar l-particip och infinitiv på andra sätt.

E-böjning

UJE~OWA-verb

		<i>l-particip</i>	<i>infinitiv</i>
-uje	-ują	-ował	-ować
< gotuje	gotują	gotow ał	gotow ać
< smakuje	smakują	smakow ał	smakow ać
< studiuje	studiują	studiow ał	studiow ać

JE-verb

-je	-ją	-ł	-ć
< pije	piją	pił	pić
< myje	myją	mył	myć

Oregelbundet:

< pisze	piszą	pisal	pisać
----------------	--------------	--------------	--------------

Andra oregelbundna verb:

		<i>l-particip</i>	<i>infinitiv</i>	
jest	są	był	być	<i>vara</i>
ma	mają	miał	mieć	<i>ha</i>
chce	chcą	chciał	chcieć	<i>vilja</i>
> da	dadzą	dał	dać	<i>ge</i>
< daje	dają	dawał	dawać	<i>ge</i>
> wstanie	wstaną	wstał	wstać	<i>stiga upp</i>
< wstaje	wstają	wstawiał	wstawać	<i>stiga upp</i>
> ubierze	ubiorą	ubrał	ubrać	<i>klä på</i>
> odpowie	odpowiedzą	odpowiedział	odpowiedzieć	<i>svara</i>

Infinitiven kan bara fungera som subjekt och direkt objekt i en mening:

- Lubię czytać. *Jag gillar att läsa.*

I andra funktioner (och till exempel efter preposition) måste man använda ett substantiv som är bildat till verbet (ett s.k. verbalsubstantiv). För A-verbena bildas detta genom att **–ł** i l-participet byts ut mot **–nie**.

- Nie mam czasu na czytanie. *Jag har inte tid att läsa (för läsning).*

Preteritum plural

Pluralformerna i preteritum böjs även de efter genus. Man skiljer mellan viril form, som används för manspersoner, och non-viril, som används i alla andra fall. Viril form används även för grupper av personer där minst en är av manligt kön.

Grundformen för preteritumformerna är 3:e person plural, som slutar på **–li** i viril form och **–ły** i non-viril. Ändelserna som betecknar 1:a och 2:a person läggs till dessa former. Betoningen påverkas inte av ändelserna för 1:a och 2:a person, utan ligger alltså i dessa former på tredje stavelsen från slutet.

	3 PL <i>de kände</i>	1 PL -śmy <i>vi kände</i>	2 PL -ście <i>ni kände</i>
VIR	znali	znaliśmy	znaliście
NON-VIR	znali	znaliśmy	znaliście

Vissa verb byter stavvokal i viril form. De har då samma vokal som i infinitivformen.

	3 PL	1 PL -śmy	2 PL -ście	<i>infinitiv</i>
VIR	mieli	mieliśmy	mieliście	mieć
NON-VIR	mieli	mieliśmy	mieliście	
VIR	chcieli	chcieliśmy	chcieliście	chcieć
NON-VIR	chcieli	chcieliśmy	chcieliście	

Presens av **być** vara bildas med hjälp av samma ändelser som i preteritum. Den fullständiga böjningen ser ut så här:

	PRESENS	PRETERITUM			FUTURUM
		MASK	FEM	NEUTR	
1 SG	jestem	byłem	byłam		będę
2 SG	jesteś	byłeś	byłaś		będziesz
3 SG	jest	był	była	było	będzie
		VIR	NON-VIR		
1 PL	jesteśmy	byliśmy	byliśmy		będziemy
2 PL	jesteście	byliście	byliście		będziecie
3 PL	są	byli	byli		będą

Futurum

Förutom preteritum förekommer även futurum i både pågående och fullbordad aspekt. (Presens kan bara stå i pågående aspekt.) I förra lektionen såg vi att fullbordat futurum bildas med samma ändelser som presens. Fullbordat futurum ser alltså "likadant" ut som presens. Pågående futurum bildas däremot med futurumformen av hjälpverbet *być* (*vara*) och infinitivformen (alltid av verb i pågående aspekt).

- Irena będzie kupować. *Irena kommer att köpa.*

Aspektskillnaden i futurum är exakt densamma som i preteritum:

- Irena będzie kupować mleko. *Irena kommer att köpa mjölk. (många gånger, eller syssla med det)*
- Irena kupi mleko. *Irena ska köpa mjölk. (en gång, och hon ska bli färdig med det.)*

I pågående futurum kan man alternativt använda l-participet istället för infinitiven. Det böjs i så fall efter numerus och genus.

- Ja będę kupował / kupowała.
- Ty będziesz kupował / kupowała.
- On będzie kupował.
- Ona będzie kupowała.
- My będziemy kupowali / kupowały.
- Oni będą kupowali.
- One będą kupowały.

Så här ser en enkel tempusböjningstabell för aspektparet **wraca/wrócić** ut:

ASPEKT	PRESENTS	PRETERITUM			FUTURUM
PÅGÅENDE	wraca	MASK	FEM	NEUTR	będzie wracać
		wracął	wracała	wracało	
FULLBORDAD		wrócił	wróciła	wróciło	wróci

Artighetsfraser

Det vanligaste ordet för *tack* på polska, **dziękuję**, är egentligen första person singular av verbet **dziękuje/dziękował** *tacka*, alltså bokstavligen *jag tackar*. Eventuellt objekt står i **dativ**:

- Dziękuję panu. Dziękuję pani.

Observera att orden **pan** *herre* och **pani** *fru/fröken* alltid används i artig tilltal. Man tilltalar alltså personer man inte känner (och vill vara artig mot) i tredje person. Överhuvudtaget används artighetsfraser mycket oftare i Polen än i Sverige, och man bör därför alltid tilltala personer på detta sätt, tills man har kommit överens om något annat. På svenska är vi betydligt sparsammare med att använda t.ex. *Ni*. Jämför:

- Tutaj ma pan receptę. *Här har Ni receptet.*
- Dziękuję panu bardzo, panie doktorze. *Tack så mycket, doktorn.*

Man använder inte heller vanlig imperativ till personer som man inte duar. Istället finns en konstruktion med partikeln **niech** *låt, må*:

- Niech pan przyjdzie do mnie. *(Var snäll och) kom till mig.*
- Proszę, niech pani wejdzie. *Varsågod och kom in.*

Proszę är ett mycket vanligt ord som också egentligen är första person singular av verbet **prosi** *be*. Det betyder alltså bokstavligen *jag ber*. Det har ett brett användningsområde och kan ofta översättas med *varsågod*, men används även när man ber om något.

- – Dziękuję. – Proszę. – Tack. – Varsågod.
- Proszę klucz. *Varsågod, här är nyckeln. / Kan jag få nyckeln, tack.*

Verbet **boli** *göra ont* har en speciell konstruktion. Det som gör ont är subjekt, medan den som drabbas av smärtan är objekt. Om man skulle vilja hitta en mer bokstavlig översättning av verbet, får det bli något i stil med *plåga*:

- Boli mnie (ACK) ręka (NOM). *Jag har ont i handen. (Handen plågar mig.)*

ĆWICZENIA

I.

Kto jest pierwszym pacjentem Piotra?

Co boli pacjenta?

Co studiuje Jan?

Kto ugotował obiad?

Gdzie Jan idzie po południu?

Gdzie mieszka koleżanka Janka?

II.

Do, Piotr, przychodzić, dużo, pacjenci, i , pacjentki.

Do Piotra przychodzi dużo pacjentów i pacjentek.

Marek, przychodzić, do, szkoła, pięć, minuty, przed, dziewiąta.

Na, obiad, babcia, zrobić, kotlet, z, frytki, i, surówka, z, pomidor, ogórek, i, papryka.

Wieczór, Marek, wrócić, do, dom, około, godzina, siódma.

Dzisiaj, dziewczyny, oglądać, szwedzki, film, w, telewizja.

Ciocia, jechać, do Szwecja, prom, z, Gdynia.

Jan, i Irena, rozmawiać, o, praca.

Babcia, być, bardzo, zmęczona, i, iść, wcześniej, spać.

Irena, zrobić, on, duża, kanapka, z, szynka.

Oni, bardzo, smakować, obiad.

III.

Babcia _____ obiad. (gotuje, studiuje, zna)

Babcia gotuje obiad.

Teresa często _____ telewizję. (idzie, smakuje, ogląda)

Piotr _____ z Grażyną. (kończył, rozmawiał, uczył)

Irena _____ kawę z Janem. (pije, wraca, mówi)

Dzisiaj Marek _____ lekcje o 7.30. (ubiera, zaczyna, je)

Kasia _____ w Krakowie. (studiuje, lubi, wraca)

IV.

Irena pracuje _____ teatrze.

Irena pracuje w teatrze.

Teresa jest _____ koleżanki.

Jan studiuje _____ uniwersytecie.

Babcia idzie _____ sklepu.

Marek i Teresa chodzą _____ szkoły.

Piotr pracuje _____ szpitalu.

Marek idzie _____ kolegi.

Babcia jest _____ lekarza.

Jan je obiad _____ domu.

_____ obiad babcia zrobiła kotlet.

Pacjent wchodzi _____ gabinetu lekarza.

Marek wychodzi _____ szkoły o 13.15.

Ändra från presens till pågående preteritum. Ändra inte aspekten.

1. Jan jest na uniwersytecie.
2. Teresa jest w szkole.
3. Rodzice są w pracy.
4. Irena ma wolne.
5. Babcia się myje.
6. Grażyna się ubiera.
7. Irena pracuje w teatrze.
8. Babcia pomaga Teresie.
9. Babcia robi śniadanie.
10. Jan w nocy dobrze śpi.
11. Teresa chce mleko.
12. Babcia gotuje obiad.
13. Marek mówi po angielsku.
14. Ojciec pyta Grażynę.
15. Grażyna odpowiada babci.
16. Irena kupuje gazetę.
17. Marek pije sok.
18. Grażynka się bawi.
19. Marek ogląda telewizję.

20. Piją herbatę.

21. Rodzice wracają z pracy.

Ändra från presens till fullbordat preteritum.

1. Babcia się myje.

2. Grażyna się ubiera.

3. Irena wstaje wcześnie.

4. Babcia robi śniadanie.

5. Babcia gotuje obiad.

6. Bacia daje Grażynce szklankę soku.

7. Grażyna odpowiada babci.

8. Irena kupuje gazetę.

9. Marek pije sok.

10. O ósmej wstają Jan i Irena.

11. Piją herbatę.

12. Rodzice wracają z pracy.

Ändra från presens till fullbordat futurum.

1. Babcia się myje.

2. Grażyna się ubiera.

3. Babcia robi śniadanie.
4. Babcia gotuje obiad.
5. Bacia daje Grażynce szklankę soku.
6. Grażyna odpowiada babci.
7. Irena kupuje gazetę.
8. Marek pije sok.
9. Piją herbatę.
10. Rodzice wracają z pracy.

Ändra från presens till pågående futurum. Använd hjälpverb.

1. Jan jest na uniwersytecie.
2. Teresa jest w szkole.
3. Rodzice są w pracy.
4. Irena ma wolne.
5. Babcia się myje.
6. Grażyna się ubiera.
7. Irena pracuje w teatrze.
8. Babcia pomaga Teresie.
9. Babcia robi śniadanie.
10. Jan w nocy dobrze śpi.

11. Teresa chce mleko.
12. Babcia gotuje obiad.
13. Marek mówi po angielsku.
14. Ojciec pyta Grażynę.
15. Grażyna odpowiada babci.
16. Irena kupuje gazetę.
17. Marek pije sok.
18. Grażynka się bawi.
19. Marek ogląda telewizję.
20. O ósmej wstają Jan i Irena.
21. Piją herbatę.
22. Rodzice wracają z pracy.

Ändra från presens till pågående preteritum. Ändra inte aspekten.

1. Jan jest na uniwersytecie.
Jan był na uniwersytecie.
2. Teresa jest w szkole.
Teresa była w szkole.
3. Rodzice są w pracy.
Rodzice byli w pracy.
4. Irena ma wolne.
Irena miała wolne.
5. Babcia się myje.
Babcia się myła.
6. Grażyna się ubiera.
Grażyna się ubierała.
7. Irena pracuje w teatrze.
Irena pracowała w teatrze.
8. Babcia pomaga Teresie.
Babcia pomagała Teresie.
9. Babcia robi śniadanie.
Babcia robiła śniadanie.
10. Jan w nocy dobrze śpi.
Jan w nocy dobrze spał.
11. Teresa chce mleko.
Teresa chciała mleko.
12. Babcia gotuje obiad.
Babcia gotowała obiad.
13. Marek mówi po angielsku.
Marek mówił po angielsku.
14. Ojciec pyta Grażynę.
Ojciec pytał Grażynę.
15. Grażyna odpowiada babci.
Grażyna odpowiadała babci.
16. Irena kupuje gazetę.
Irena kupowała gazetę.
17. Marek pije sok.
Marek pił sok.
18. Grażynka się bawi.
Grażynka się bawiła.
19. Marek ogląda telewizję.

Marek oglądał telewizję.

20. Piją herbatę.

Pili herbatę. (Piły herbatę.)

21. Rodzice wracają z pracy.

Rodzice wracali z pracy.

Ändra från presens till fullbordat preteritum.

1. Babcia się myje.

Babcia się umyła.

2. Grażyna się ubiera.

Grażyna się ubrała.

3. Irena wstaje wcześnie.

Irena wstała wcześnie.

4. Babcia robi śniadanie.

Babcia zrobiła śniadanie.

5. Babcia gotuje obiad.

Babcia ugotowała obiad.

6. Bacia daje Grażynce szklankę soku.

Babcia dała Grażynce szklankę soku.

7. Grażyna odpowiada babci.

Grażyna odpowiedziała babci.

8. Irena kupuje gazetę.

Irena kupiła gazetę.

9. Marek pije sok.

Marek wypił sok.

10. O ósmej wstają Jan i Irena.

O ósmej wstali Jan i Irena.

11. Piją herbatę.

Wypili herbatę. (Wypili herbatę.)

12. Rodzice wracają z pracy.

Rodzice wrócili z pracy.

Ändra från presens till fullbordat futurum.

1. Babcia się myje.

Babcia się umyje.

2. Grażyna się ubiera.

- Grażyna się ubierze..*
3. Babcia robi śniadanie.
Babcia robi śniadanie.
 4. Babcia gotuje obiad.
Babcia ugotuje obiad.
 5. Bacia daje Grażynce szklankę soku.
Babcia da Grażynce szklankę soku.
 6. Grażyna odpowiada babci.
Grażyna odpowie babci.
 7. Irena kupuje gazetę.
Irena kupi gazetę.
 8. Marek pije sok.
Marek wypije sok.
 9. Piją herbatę.
Wypiją herbatę.
 10. Rodzice wracają z pracy.
Rodzice wrócą z pracy.

Ändra från presens till pågående futurum. Använd hjälpverb.

1. Jan jest na uniwersytecie.
Jan będzie na uniwersytecie.
2. Teresa jest w szkole.
Teresa będzie w szkole.
3. Rodzice są w pracy.
Rodzice będą w pracy.
4. Irena ma wolne.
Irena będzie mieć (miała) wolne.
5. Babcia się myje.
Babcia będzie się myć (myła).
6. Grażyna się ubiera.
Grażyna będzie się ubierać (ubierała).
7. Irena pracuje w teatrze.
Irena będzie pracować (pracowała) w teatrze.
8. Babcia pomaga Teresie.
Babcia będzie pomagać (pomagała) Teresie.
9. Babcia robi śniadanie.
Babcia będzie robić (robiła) śniadanie.
10. Jan w nocy dobrze śpi.

- Jan w nocy dobrze będzie spać / spał.*
11. Teresa chce mleko.
Teresa będzie chcieć (chciała) mleko.
12. Babcia gotuje obiad.
Babcia będzie gotować (gotowała) obiad.
13. Marek mówi po angielsku.
Marek będzie mówić / mówił po angielsku.
14. Ojciec pyta Grażynę.
Ojciec będzie pytać / pytał Grażynę.
15. Grażyna odpowiada babci.
Grażyna będzie odpowiadać (odpowiadała) babci.
16. Irena kupuje gazetę.
Irena będzie kupować (kupowała) gazetę.
17. Marek pije sok.
Marek będzie pić / pił sok.
18. Grażynka się bawi.
Grażynka będzie się bawiła.
19. Marek ogląda telewizję.
Marek będzie oglądać / oglądał telewizję.
20. O ósmej wstają Jan i Irena.
O ósmej będą wstawać (wstawali) Jan i Irena.
21. Piją herbatę.
Będą pić (pili / piły) herbatę.
22. Rodzice wracają z pracy.
Rodzice będą wracać (wracali) z pracy.

TEKST

Lekcja 9 (dziewiąta). Dom Nowaków

Nowakowie mają mały dom blisko centrum Poznania. Jest to stary, ale bardzo ładny dom. Dom ma sześć pokoi, małą kuchnię, dwie łazienki (jedną dużą łazienkę i jedną małą), dwie ubikacje, przedpokój, dwa balkony (jeden duży balkon i jeden mały) i dużą piwnicę.

Jeden z pokoi jest duży. W dużym pokoju stoi duży stół, duża kanapa i pięć małych foteli. Pokój ma cztery ściany. Na jednej ścianie jest duże okno i drzwi na balkon. Na oknie wisi ładna, biała firanka i ładne, czerwone zasłony. W oknie stoją też bardzo ładne kwiaty. Są to kwiaty babci. Babcia bardzo lubi kwiaty i często kupuje nowe. Codziennie z nimi rozmawia, i dwa razy w tygodniu podlewa. Cała rodzina też bardzo lubi jej kwiaty.

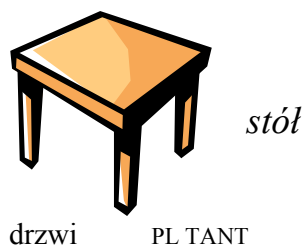
Na innej ścianie dużego pokoju są drzwi do przedpokoju. W przedpokoju stoi telefon. Telefon często dzwoni. Najczęściej babcia odbiera telefon, bo ona najczęściej jest

NOM SG pokój
GEN PL pokoi CENTR. MJ. -i
oj-i > oi

ubikacja – z języka włoskiego

przed + pokój → przedpokój

piwo → piwnica

NOM one
INS nimi

Babcia bardzo lubi kwiaty.

POS często
KOMP częściej +ej
SUP najczęściej naj-

odpowiada
ale !! odbiera telefon

w domu. Często ktoś dzwoni do dzieci, ale częściej są telefony do rodziców. Najczęściej ludzie dzwonią do Ireny, bo chcą z nią rozmawiać o pracy w teatrze albo telewizji. Dzisiaj telefon dzwonił już dużo razy. Teraz znowu dzwoni. Babcia odbiera telefon.

NOM SG	raz
NOM PL	razy
GEN PL	razy

Telefon dzwoni.

– Tak, słucham.

– Dzień dobry, pani Anno. Mówi

Bartnicki, dyrektor teatru.

– Dzień dobry panu, panie dyrektorze.

dzień dobry + DAT

– Czy jest pani Irenka?

– Nie, nie ma, poszła już do pracy.

Dzisiaj pracuje w telewizji. Gra w tym nowym serialu o małym prywatnym szpitalu.

– Muszę z nią porozmawiać. Jeden mój

> porozmawiać = trochę, chwilę

kolega z Warszawy robi nowy film, i chce,

gra	PRES
grała	PRET
by grała	KONJ

żeby w tym filmie grała Irena. To dla niej

bardzo dobra praca. Ale musi jechać do

Krakowa. Na dwa tygodnie. Niech jej pani

PRES	mówi	przychodzi
FUT	powie	przyjdzie

powie, żeby do mnie zadzwoniła od razu,

kiedy przyjdzie z pracy. Może dzwonić nawet

dzwoniła > zadzwoniła

późno wieczorem do mnie do domu.

– Dobrze, powiem jej. Myślę, że dzisiaj

nie przyjdzie tak późno, chyba około

dziesiątej. Na pewno jej powiem, żeby do

pana zadzwoniła.

– Dziękuję pani bardzo, i do widzenia.

dziękuję + DAT

– Ja również panu dziękuję. Do widzenia panu.

do widzenia + DAT

Po rozmowie telefonicznej babcia idzie do dużego pokoju, siada na kanapie i włącza telewizor, bo za chwilę zaczyna się jej ulubiony brazylijski serial. Ten serial idzie w telewizji codziennie o godzinie drugiej czterdzieści pięć, i babcia go zawsze ogląda. Wtedy babcia siedzi na kanapie przed telewizorem i ogląda serial. Pół godziny nie robi nic innego, tylko ogląda telewizję. Nie odbiera telefonów, nie gotuje, ani nie rozmawia z wnukami. Wtedy interesuje ją tylko serial w telewizji.

VERB rozmawia
SUBST rozmowa

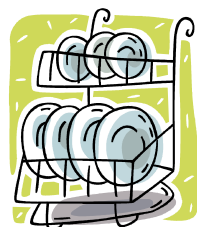
VERB lubi
ADJ ulubiony

Babcia ogląda telewizję.

nic + ADJ GEN -ego

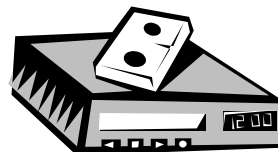
W dużym pokoju, gdzie babcia ogląda serial, na jednej ścianie stoi duża meblościanka. Meblościanka ma dużo szafek i półek. W szafkach są talerze, szklanki, filiżanki i inne rzeczy. Na półkach stoją książki, kasety wideo i leży dużo innych rzeczy. Na jednej z półek stoi nowy, duży telewizor marki Philips, a na innej półce stoi mały, nowy magnetowid marki Sony. Czasem, kiedy babcia nie ma po południu czasu na telewizję, prosi Jana, żeby jej nagrał ulubiony program na wideo. Wtedy babcia może oglądać serial

talerzyki

talerze

NOM SG rzecz FEM
NOM PL rzeczy
GEN PL rzeczy

magnetowid z kasetą wideo

później wieczorem, a po południu nie musi siedzieć w domu. Może iść do lekarza, do sklepu albo do przedszkola po Grażynkę.

PRES idzie siedzi
INF iść siedzieć

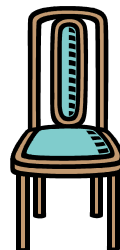
iść po + ACK

W innym pokoju śpią rodzice. Ich pokój nie jest bardzo mały, ale też nie jest duży. W tym pokoju jest duże łóżko. W tym łóżku rodzice śpią. Jest to bardzo wygodne łóżko, ale też i dużo kosztowało. Kosztowało trzy tysiące złotych. W pokoju rodziców stoi też mały stolik i dwa małe krzesła. Stolik i krzesła są bardzo stare, ale jeszcze są dobre, ale już nie są tak ładne, więc Piotr i Irena chcą kupić nowe meble do swojego pokoju.

duże łóżko

SUBST ADJ 1,00 PLN ≈ 2,30 SEK
NOM SG złoty
NOM PL złote
GEN PL złotych

krzesło

W trzecim pokoju śpi babcia. Ten pokój jest bardzo mały. Babcia ma tam tylko łóżko i nic więcej. Ma tylko małą półkę nad łóżkiem, gdzie leżą babci książki. Babcia niedużo czyta, ale czasami, kiedy nie może spać w nocy, lubi czytać. Wtedy czyta książki swojej ulubionej autorki Agathy Christie. Babcia zawsze mówi, że najlepsze książki napisała Agatha Christie, i że nie ma lepszych książek niż książki Agathy Christie. W czwartym śpią Grażynka i Marek. Ten pokój jest większy niż pokój Ireny i Piotra. Ale małe dzieci potrzebują dużo miejsca dla

POS dużo
KOMP więcej

półka z książkami

POS dobry
KOMP lepszy
SUP najlepszy

pisala > napisała

swoich rzeczy. Potrzebują też dużo miejsca, gdzie się mogą bawić. Dlatego Marek i Grażyna mają największy pokój w całym domu. Bardzo lubią swój pokój, i zawsze mówią o tym, że ich pokój jest największy. W swoim pokoju mają dwa łóżka, jedno większe łóżko dla Marka, a jedno mniejsze łóżko dla Grażyny. Jeszcze mają dwa biurka, dwa krzesła i dwa małe stoliki, jeden przy każdym łóżku. Są to stoliki nocne. Na stoliku nocnym każdy z nich ma lampkę nocną. Na jednej ścianie jest dużo szafek na ich zabawki i inne rzeczy.

3 SG może
3 PL mogą

POS duży mały
KOMP większy mniejszy

mniejsze łóżko

VERB bawi się
SUBST zabawka

W piątym pokoju śpi Teresa, a w szóstym Jan. Te pokoje też są bardzo małe, ale są większe od pokoju babci. Każdy ma w swoim pokoju łóżko, biurko, krzesło, stół nocny i szafy na ubrania i inne rzeczy. Jan ma w swoich szafach dużo ubrań i innych rzeczy, ale Teresa ma jeszcze więcej ubrań niż Jan. Ona bardzo lubi kupować ubrania i często chodzi po sklepach. Najczęściej nic nie kupuje, tylko ogląda ubrania, ale czasami też kupuje coś nowego. Dzisiaj po szkole Teresa pójdzie do sklepów razem z koleżanką, bo chce kupić nowe buty na zimę.

ubrania

VERB ubrał
SUBST ubranie

kupować > kupić

chodzi po sklepach
= chodzi z jednego do drugiego

coś + ADJ GEN –ego

buty na zimę

9. Familjen Nowaks hus

Familjen Nowak har ett litet hus nära centrum av Poznań. Det är ett gammalt, men mycket vackert hus. Huset har sex rum, ett litet kök, två badrum (ett stort badrum och ett litet), två toaletter, en hall, två balkonger (en stor balkong och en liten) och en stor källare.

Ett av rummen är stort. I det stora rummet står ett stort bord, en stor soffa och fem små fåtöljer. Rummet har fyra väggar. På en vägg finns ett stort fönster och en dörr till balkongen. På fönstret hänger en vacker, vit gardin och vackra, röda draperier. I fönstret står också mycket vackra blommor. Det är farmors blommor. Farmor tycker mycket om blommor och köper ofta nya. Varje dag pratar hon med dem, och två gånger i veckan vattnar hon. Hela familjen tycker också mycket om hennes blommor.

På en annan väg i det stora rummet finns en dörr till hallen. I hallen står en telefon. Telefonen ringer ofta. Oftast svarar farmor i telefonen, för hon är oftast hemma. Ofta ringer någon till barnen, men oftast är telefon[samtalen] till föräldrarna. Oftast ringer folk till Irena, för de vill tala med henne om arbetet på teaterna eller TV. Idag har telefonen redan ringt många gånger. Nu ringer den igen. Farmor svarar i telefon.

– Ja, hallå?

– God dag, (fru)Anna. Jag är Bartnicki, teaterchef. (Det är B. som talar).

– God dag, herr (teater)chef.

– Är (fru) Irena [där] ?

– Nej, det är hon inte, hon har redan gått till arbetet. Idag arbetar hon på TV. Hon spelar i den där nya serien om ett litet privatsjukhus.

– Jag måste tala lite med henne. En kollega till mig från Warszawa gör en ny film, och han vill att Irena ska spela i den filmen. Det är ett mycket bra jobb för henne. Men hon måste åka till Kraków. För två veckor. Var snäll och säg till henne att hon ska ringa till mig på en gång när hon kommer från arbetet. Hon kan till och med ringa sent på kvällen hem till mig.

– Bra, jag ska säga [det] till henne. Jag tror att hon inte kommer att komma så sent idag, kanske omkring tio. Jag ska absolut säga till henne att hon ska ringa till er (herrn).

– Tack så mycket och adjö.

– Jag tackar er också. Adjö.

Efter telefonsamtalet går farmor till det stora rummet, sätter sig i soffan och sätter på TV:n, för om en stund börjar hennes brasilianska favoritserie. Den serien går på TV varje dag klockan 14:45, och farmor tittar alltid på den. Då sitter farmor på soffan framför TV:n och tittar på serien. I en halvtimme gör hon inget annat, bara tittar på TV. Hon svarar inte i telefon, lagar inte mat, och pratar inte heller med barnbarnen. Då intresserar henne bara TV-serien.

I det stora rummet, där farmor tittar på serien, står en stor vitrinhylla vid ena väggen. Vitrinhyllan har många små skåp och hyllor. I skåpen finns tallrikar, glas, koppar och andra saker. På hyllorna står böcker, videokassetter och ligger många andra saker. På en av hyllorna står en ny, stor TV av märket Philips, och på en annan hylla står en liten, ny videobandspelare av märket Sony. Ibland, när farmor inte har tid för TV på eftermiddagen, ber hon Jan att han ska spela in favoritprogrammet på video till henne. Då kan farmor titta på serien senare på kvällen, och hon

måste inte sitta hemma på eftermiddagen. Hon kan gå till läkaren, till affären eller till förskolan för att hämta Grażyna.

I ett annat rum sover föräldrarna. Deras rum är inte särskilt litet, men det är inte heller stort. I det rummet finns en stor säng. I den sängen sover föräldrarna. Det är en mycket bekväm säng, men den har också kostat mycket. Den kostade tre tusen złoty. I föräldrarnas rum står också ett litet bord och två små stolar. Bordet och stolarna är mycket gamla, men de är fortfarande bra, men de är inte längre så vackra, så Piotr och Irena vill köpa nya möbler till sitt rum.

I det tredje rummet sover farmor. Det rummet är mycket litet. Farmor har där bara en säng och inget mer. Hon har bara en liten hylla ovanför sängen, där farmors böcker ligger. Farmor läser inte mycket, men ibland, när hon inte kan sova på natten, tycker hon om att läsa. Då läser hon böcker av sin favoritförfattarinna Agatha Christie. Farmor säger alltid att de bästa böckerna har Agatha Christie skrivit, och att det inte finns bättre böcker än Agatha Christies böcker.

I det fjärde [rummet] sover Grażyna och Marek. Det rummet är större än Irenas och Piotrs rum. Men små barn behöver mycket plats för sina saker. De behöver också mycket plats där de kan leka. Därför har Marek och Grażyna det största rummet i hela huset. De tycker mycket om sitt rum, och pratar ofta om att deras rum är störst. I sitt rum har de två sängar, en större säng för Marek, och en mindre säng för Grażyna. De har också två skrivbord, två stolar och två små bord, ett vid varje säng. Det är nattygsbord. På varje nattygsbord har var och en av dem en nattlampa. På ena väggen finns många skåp för deras leksaker och andra saker.

I det femte rummet sover Teresa, och i det sjätte Jan. De rummen är också mycket små, men de är större än farmors rum. Var och en har i sitt rum en säng, ett skrivbord, en stol, ett nattygsbord och skåp för kläder och andra saker. Jan har i sina skåp mycket kläder och andra saker, men Teresa har ännu mer kläder än Jan. Hon tycker mycket om att köpa kläder och går ofta i affärer. Oftast köper hon inget, bara tittar på kläder, men ibland köper hon också något nytt. Idag efter skolan ska Teresa gå till affärerna tillsammans med en väninna, för hon vill köpa nya skor till vintern.

SŁOWNICZEK

ładny	vacker
kuchnia –ni	kök
łazienka	badrum
ubikacja	toalett
włoski	italiensk
przedpokój –oju	hall, farstu
balkon –u	balkong
piwnica	källare
piwo	öl
stoi, stoją >	stå
stół –ółu	bord
kanapa	soffa
fotel –a	fåtölj
ściana	vägg
okno	fönster
GEN PL okien	
drzwi PL TANT	dörr
wisi, wiszą >	hänga
firanka	(spets)gardin
zasłona	gardin, draperi
kwiat –u	blomma
podlewa >	vattna
telefon –u	1. telefon 2. telefonsamtal
dzwoni, dzwonią >	ringa
zadzwoń	
odbiera >	svara (i telefon), ta emot
ktoś	någon
znowu	igen, på nytt
slucham	hallå (i telefon), eg. ”jag lyssnar”
dyrektor –a	direktör, chef, rektor
gra >	spela
serial –u	serie
prywatny	privat

musi, muszą >	måsta, vara tvungen
porozmawia	prata lite
mój, moja, moje	min, mitt
chwila	stund
żeby	(för) att
jedzie, jadą, jechał, jechać >	åka
może, mogą >	kunna
nawet	till och med
myśli, myślą >	tänka, tycka, tro
tak	så
chyba	nog, kanske, väl, förmodligen
na pewno	säkert, absolut
rozmowa	samtal
telefoniczny	telefon-
siada >	sätta sig
włącza > włączy	sätta på, starta
telewizor –a	TV-apparat
ulubiony	favorit-
brazylijski	brasiliansk
siedzi, siedzą, siedział, siedzieć >	sitta
interesuje, interesował >	intressera
meblościanka	vitrinhylla, bokhylla (som tar upp en hel vägg i ett rum)
szafka DIM	(litet) skåp
półka	hylla
talerz –a	tallrik
talerzyk –a	assiett
DIM av talerz	
filiżanka	kopp
rzecz FEM –y	sak
kaseta	kassett
wideo OBÖJL	video
marka	märke
magnetowid –u	videobandspelare

prosi, proszę, prosil >	be	szafa	skåp
nagra <	spela in	ubrania PL	kläder
po + ACK	efter, för att hämta/köpa	częściej	oftare
łóżko	säng	KOMP av często	
wygodny	bekväm	po + LOK	1. efter 2. omkring i
też i	också	but –a	sko
kosztuje, kosztował >	kosta		
złoty –ego	Polens valuta (böjs som adjektiv)		
stolik –a	litet bord		
DIM av stół			
krzesło	stol		
GEN PL krzesł			
mebel –a	möbel		
więcej	mer		
KOMP av dużo			
nad + INS	över		
niedużo	inte mycket, lite		
autorka	författarinna		
lepsz	bättre		
KOMP av dobry			
pisze > napisze, napisał	skriva		
potrzebuje, potrzebował >	behöva		
+ GEN			
miejsce	plats		
GEN PL miejs			
mniej	mindre		
KOMP av mały			
biurko	skrivbord		
przy + LOK	vid		
każdy	varje, var och en		
nocny	natt-		
lampka	lampa		
DIM av lampa			
zabawka	leksaker		

KOMMENTARER

Maskulinum singular/plural

Maskulina substantiv delas som bekant upp i två grupper i singular: levande varelser (människor och djur) och döda ting. Den enda skillnaden mellan grupperna uppträder i ackusativformen, som är identisk med genitiv för varelser och nominativ för ting.

MASKULINUM SINGULAR		
	<i>Ting</i>	<i>Varelser</i>
NOM	duży dom	duży kot
ACK	duży dom	dużego kota
GEN	dużego domu	dużego kota

I **plural** delas maskulina substantiv upp i virila och non-virila. Observera särskilt att kategorierna virila substantiv och levande varelser inte sammanfaller! Viril form används enbart för manspersoner, alltså inte djur. Det innebär att maskulina ord som betecknar djur "byter" kategori mellan singular och plural på följande sätt:

	Manspersoner: ex. pan	Djur: ex. pies	Ting: ex. stół
MASKULINUM SINGULAR	<i>Varelser</i> 		<i>Ting</i>
MASKULINUM PLURAL	<i>Viril</i> 	<i>Non-viril</i> 	

Det är bara två kasus som gör skillnad mellan viril och non-viril, nämligen nominativ och ackusativ. Viril form ackusativ är identisk med genitiv, och non-viril ackusativ är lika med nominativformen (se lektion 4 om hur viril form i nominativ bildas).

MASKULINUM PLURAL		
	<i>Non-viril</i>	<i>Viril</i>
NOM	psy	panowie
ACK	psy	panów
GEN	psów	panów

I **genitiv plural** böjs alltså alla maskulina substantiv på samma sätt. Vi har redan bekantat oss med ändelsen **–ów** (se lektion 6). Denna används efter icke-centrala (främre och bakre) konsonanter. Efter centrala hårda är ändelsen **–y**, och efter mjuka konsonanter **–i**. (Virila substantiv med nominativ på **–owie** har dock alltid **–ów** i genitiv.) Ord med stam som slutar på **–j** får enbart **–i** i genitiv plural, eftersom **j** inte skrivs ut efter en vokal och före ett **i** (Det är dock fullt möjligt att uttala detta **j** ändå).

Feminina och neutrala substantiv har som vi redan vet ingen ändelse i genitiv plural, utan använder den rena stammen. Ofta skjuts en flyktig vokal in för att dela en konsonantgrupp. Stavningen påverkas också där så krävs.

GENITIV PLURAL			
MASKULINUM		FEMININUM & NEUTRUM	
<i>icke-central</i> –ów		<i>ingen ändelse,</i>	
<i>central hård</i> –y		<i>bara stammen,</i>	
<i>central mjuk</i> –i		<i>ofta flyktig vokal</i>	
kwiat	kwiat ów	dziewczyna	dziewczyn
Nowak	Nowak ów	mama	mam
lekarz	lekarzy	książka	książ ek
miesiąc	miesięcy	koleżanka	koleżan ek
fotel	foteli	miasto	miast
pokój	poko i /-oj-i/	mieszkanie	mieszka ń
		kino	kin

Det maskulina substantivet **raz** gång har oregelbunden genitiv plural: **razy**.

Adjektiv

Hos adjektiven bildas nominativ och akkusativ plural med ändelsen **–e** i alla genus, utom viril. Observera att för neutrum sammanfaller denna form med singular.

NOMINATIV & ACKUSATIV PLURAL		
MASK NON-VIRIL	FEMININUM	NEUTRUM
–e		
(SG) (duży kwiat) PL duże kwiaty	(duża książka) duże książki	(duże miasto) duże miasta

I **neutrum** har vi redan sett att samma form används i både akkusativ och nominativ. Det gäller såväl singular som plural. Neutrala adjektiv har dessutom en och samma ändelse för singular och plural i dessa båda kasus.

NEUTRUM			
NOM/ACK SINGULAR		NOM/ACK PLURAL	
<i>adj.</i>	<i>subst.</i>	<i>adj.</i>	<i>subst.</i>
–e	–o/–e	–e	–a
nowe	miasto	nowe	miasta
nowe	mieszkanie	nowe	mieszkania

Eftersom genitiven inte har någon särskild viril form har alla genus samma ändelse, **–ych/–ich**. Vokalen i ändelsen är densamma som i adjektivets grundform.

GENITIV PLURAL			
ALLA GENUS			
-ych / -ich			
duży polski	dużych kwiatów polskich kwiatów	dużych książek polskich książek	dużych miast polskich miast

Feminina substantiv på central konsonant

De flesta feminina substantiv slutar på **–a** i grundformen. Det finns dock vissa undantag. Vi har redan stött på några, t.ex. **pani**. Det finns även en liten större grupp feminina substantiv vars stam slutar på central konsonant, och som saknar ändelse i nominativ singular. De böjs på ett likartat sätt:

	SG	PL	SG	PL	SG	PL
NOM/ ACK	rzecz	rzeczy	noc	nocy	wiadomość	wiadomości
GEN						
LOK	rzeczy	rzeczach	nocy	nocach	wiadomości	wiadomościach
DAT						
INS	rzeczą	rzeczami	nocą	nocami	wiadomością	wiadomościami

Förutom att nominativ/ackusativ singular saknar ändelse har den här gruppen alltså även ett par andra avvikelser från den normala femininbøjningen. I singular sammanfaller genitiv med lokativ/dativ-formen. I plural sammanfaller genitiv med nominativ/ackusativ. Detta får till följd att genitiv har samma form i singular och plural.

Ändelsevokalen som används i dessa kasus är **–y** efter hårda och **–i** efter mjuka konsonanter, helt enligt stavelsereglerne. Som **wiadomość** *nyhet, meddelande* böjs en stor grupp abstrakta substantiv som slutar på **–ość**.

Komparering

I förra lektionen introducerades komparerade adverb. Superlativformen bildas genom att prefixet **naj-** läggs till komparativen:

KOMPARERING AV ADVERB				
POSITIV		bardzo	późno	<i>Oregelbundet: dużo</i>
KOMPARATIV	+ej	bardziej	później	<i>mycket, många więcej</i>
SUPERLATIV	naj- +ej	najbardziej	najpóźniej	<i>mer, fler najwięcej <i>mest, flest</i></i>

Adjektiv bildar komparativ med ändelsen **-szy** i maskulinum. Superlativ bildas precis som för adverbena med prefixet **naj-**. Komparerade adjektiv böjs i kasus och genus på samma sätt som positivformen. Liksom på svenska är de allra vanligaste adjektiven oregelbundna:

OREGELBUNDEN KOMPARERING AV ADJEKTIV				
POSITIV		dobry <i>bra</i>	duży <i>stor</i>	mały <i>liten</i>
KOMPARATIV	-szy	lepsz y <i>bättre</i>	więks zy <i>större</i>	mniejs zy <i>mindre</i>
SUPERLATIV	naj- -szy	najlepsz y <i>bäst</i>	najw iększy <i>störst</i>	najm niejszy <i>minst</i>

Genom att sätta ändelsen **-ś** till frågeordet **co** *vad* får man det obestämda pronomenet **coś** *något*. Efterföljande adjektiv ska stå i genitiv. Detsamma gäller för **nic** *ingenting*:

- **coś** *dobrego* *något bra*
- **coś** *lepszego* *något bättre*
- **nic** *nowego* *inget nytt*

Prepositionen **po** + **ackusativ** kan översättas med *efter* i betydelsen ”gå för att hämta/köpa”:

- Poszedł do sklepu po kawę.
- *Han gick till affären för att köpa kaffe.*
- Poszła do przedszkola po Grażynkę.
- *Hon gick till förskolan för att hämta Grażyna.*

Po + **lokativ** kan dels betyda *efter* när det handlar om tid, dels användas i följande typ av konstruktion:

- Ona często chodzi po sklepach. *Hon går ofta i affärer.*

Po markerar här att rörelsen sker i mer än riktning, dvs: hon går i en affär, ut ur den, in i nästa osv. Den här prepositionen används ofta tillsammans med obestämda rörelseverb (som **chodzi** här). De obestämda rörelseverben betecknar ju också rörelser som upprepas eller sker i flera riktningar.

Po- som prefix på ett verb anger att handlingen är mindre intensiv eller inte tar så lång tid:

- porozmawia < *prata lite, prata en stund*
- poczyta < *läsa lite, läsa en stund*

Personliga pronomen, forts.

Pers. pron.	<i>jag</i>	<i>du</i>	<i>han</i>			<i>hon</i>		<i>vi</i>	<i>de</i>	
			OBET	BET	EFTER PREP		EFTER PREP			EFTER PREP
NOM	ja	ty	on			ona		my	oni/one	
ACK	mnie	cię	go	jego	niego	ją	nią	nas		
GEN						jej	niej		ich	nich
DAT	mi	ci	mu	jemu	niemu			nam	im	nim
INS		tobą				nią			nimi	

	SINGULAR			PLURAL			
	<i>Mask.</i>	<i>Neutr.</i>	<i>Fem.</i>	<i>Viril</i>	<i>Non-vir mask.</i>	<i>Fem.</i>	<i>Neutr.</i>
NOM	-y -∅ duży koń	-e -o/-e duże miasto	-a -a duża góra	-owie/ +i(+y) synowie	-e -y/-e duże koty/góry		-e -a duże miasta
GEN	-ego -a/-u dużego koniamia		-ej -y dużej góry	-ych(-ich) -ów/-y(-i) dużych synów/kotów		-ych(-ich) -∅ dużych gór/miast	
DAT	-owi koniowi		+e/-y(-i) górze				
ACK	=NOM/ GEN	=NOM	-ą -ę dużą górze	=GEN	=NOM		
LOK	-ym +e/-u dużym koniumieście		-ej +e/-y(-i) dużej górze	-ach synach/kotach/górach/miastach			
INS	-ym -em dużym koniem/miastem		-ą -ą dużą górze	-ymi -ami dużymi synami/kotami/górami/miastami			
VOK	+e/-u duży koniu!	=NOM	-o(-u) duża góro!	=NOM			

ĆWICZENIA

I

Gdzie Nowakowie mają dom?

Ile dom ma pokoi?

Co babcia lubi czytać?

Co stoi w dużym pokoju?

Kto najczęściej odbiera telefony?

Co babcia ogląda codziennie po południu?

Co chce kupić Teresa?

II

Ona, bardzo, lubić, kupować, ubrania.

Ona bardzo lubi kupować ubrania.

Dziś, po, szkoła, Teresa, pójść, do, sklepy, razem, z, koleżanka.

Małe, dzieci, potrzebować, dużo, miejsce.

Babcia, mówić, że, najlepsze, książki, napisać, Agatha, Christie.

W, pokój, rodzice, stać, mały, stolik.

Babcia, nie, odbierać, telefony, nie, gotować, nie rozmawiać, z, wnuki.

III.

Telewizor stoi ____ półce.

Telewizor stoi na półce.

____ dużym pokoju stoi stół, kanapa i fotele.

Fotografia wisi ____ ścianie.

___ oknie stoją kwiaty.

Telefon stoi ___ przedpokoju.
Dzisiaj Irena pracuje ___ teatrze.

Marek dzwoni ___ kolegi.

Piotr siedzi ___ kanapie.

Kanapa stoi ___ telewizorem.

Jan nagrał film ___ wideo.

Rodzice śpią ___ dużym łóżku.

Babcia ma małą półkę ___ łóżkiem.

IV.

Dom ma _____ (6, pokój)
Dom ma sześć pokoi.

W pokoju stoi _____ (5, fotel)

W pokoju rodziców stoją _____ (2, krzesło)

Na półce stoi _____ (7, książka)

Nowakowie mają _____ (1, pies)

W pokoju są _____ (3, okno)

Kasia ma _____ (11, rok)

Skriv med polska bokstäver exakt hur följande ord skall uttalas:

Exempel:

idzie	[idże]
babcia	[bapća]
na kanapie	[nakanapje]

siada

za chwilę

o godzinie

zawsze

ogląda

wtedy

siedzi

przed łóżkiem

w telewizji

kuchnię

dwie

jeden z pokoi

pięć

kwiaty

Gdańsk

do przedpokoju

około dziesiątej

Skriv med polska bokstäver exakt hur följande ord skall uttalas:

Exempel:

idzie	[idże]
babcia	[bapća]
na kanapie	[nakanapje]
siada	[śada]
za chwilę	[zachwile]
o godzinie	[ogodźińe]
zawsze	[zafsze]
ogląda	[oglonda]
wtedy	[ftedy]
siedzi	[śedźi]
przed łóżkiem	[pszedłuszkjem]
w telewizji	[ftelewizji]
kuchnię	[kuchńe]
dwie	[dwje]
jeden z pokoi	[jedenspokoji] / [jedenspokoi]
pięć	[pjejńć]
kwiaty	[kfjaty]
Gdańsk	[gdajńsk]
do przedpokoju	[dopszetpokoju]
około dziesiątej	[okołodżeśontej]

Översätt till polska:

tre städer

fem städer

två hus

åtta hus

tre rum

tio rum

två kök

sju kök

fyra badrum

tolv badrum

tre balkonger

nio balkonger

två källare

tio källare

fyra bord

sex bord

tre soffor

tjugo soffor

två fåtöljer

hundra fåtöljer

två gardiner

sexton gardiner

två teatrar

tjugofem teatrar

tre sjukhus

åtta sjukhus

fyra filmer

nio filmer

tre veckor

tio veckor

två serier

fem serier

två timmar

åtta timmar

fyra skåp

nitton skåp

tre glas

sju glas

två koppar

sex koppar

tre böcker

åtta böcker

sex blommor

fyra länder

fem kontinenter

tre gånger

tjugotre klasser

fem mammor

två ägg

sex äpplen

tre författarinnor

fem polskor

tjugotvå skor

sju skådespelare

åtta flickor

fyra dygn

fem brev

nio fiskar

sex månader

Översätt till polska:

tre städer	<i>trzy miasta</i>
fem städer	<i>pięć miast</i>
två hus	<i>dwa domy</i>
åtta hus	<i>osiem domów</i>
tre rum	<i>trzy pokoje</i>
tio rum	<i>dziesięć pokoi</i>
två kök	<i>dwie kuchnie</i>
sju kök	<i>siedem kuchni</i>
fyra badrum	<i>cztery łazienki</i>
tolv badrum	<i>dwanaście łazienek</i>
tre balkonger	<i>trzy balkony</i>
nio balkonger	<i>dziewięć balkonów</i>
två källare	<i>dwie piwnice</i>
tio källare	<i>dziewięć piwnic</i>
fyra bord	<i>cztery stoły</i>
sex bord	<i>sześć stołów</i>
tre soffor	<i>trzy kanapy</i>
tjugo soffor	<i>dwadzieścia kanap</i>
två fåtöljer	<i>dwa fotele</i>

hundra fâtöljer
 sto foteli
två gardiner
 dwie firanki
sexton gardiner
 szesnaście firanek
två teatrar
 dwa teatry
tjugofem teatrar
 dwadzieścia pięć teatrów
tre sjukhus
 trzy szpitale
åtta sjukhus
 osiem szpitali
fyra filmer
 cztery filmy
nio filmer
 dziewięć filmów
tre veckor
 trzy tygodnie
tio veckor
 dziesięć tygodni
två serier
 dwa seriale
fem serier
 pięć seriali
två timmar
 dwie godziny
åtta timmar
 osiem godzin
fyra skåp
 cztery szafy / szafki
nitton skåp
 dziewiętnaście szaf / szafek
tre glas
 trzy szklanki
sju glas
 siedem szklanek
två koppar
 dwie filiżanki

sex koppar
sześć filiżanek
tre böcker
trzy książki
åtta böcker
osiem książek
sex blommor
sześć kwiatów
fyra länder
cztery kraje
fem kontinenter
pięć kontynentów
tre gånger
trzy razy
tjugotre klasser
dwadzieścia trzy klasy
fem mammor
pięć mam
två ägg
dwa jajka
sex äpplen
sześć jabłek
tre författarinnor
trzy autorki
fem polskor
pięć Polek
tjugotvå skor
dwadzieścia dwa buty
sju skådespelare
siedem aktorów
åtta flickor
osiem dziewczyn / dziewczynek
fyra dygn
cztery doby
fem brev
pięć listów
nio fiskar
dziewięć ryb
sex månader
sześć miesięcy

Lekcja 10 (dziesiąta). Telefon do Ireny

Wieczorem, kiedy Irena wróciła z pracy w telewizji, babcia jeszcze nie spała, bo czekała na nią. Irena wróciła dopiero po dziesiątej, ale babcia jeszcze nie poszła spać, bo chciała Irenie powiedzieć coś bardzo ważnego.

– Irenko, po południu dzwonił do ciebie dyrektor Bartnicki z teatru. Bardzo chciał z tobą rozmawiać. Mówił, że to bardzo ważne. Mówił, że jego kolega z Warszawy robi nowy film, i że chce, żebyś ty w tym filmie grała. Mówił też, żebyś do niego zadzwoniła od razu, kiedy przyjdiesz do domu. Mówił, że możesz dzwonić do niego do domu nawet bardzo późno wieczorem. Powiedziałam mu, że będziesz w domu chyba około dziesiątej, więc na pewno już czeka na twój telefon.

– Dobrze, mamó, zaraz do niego zadzwonię, tylko muszę najpierw pójść do ubikacji. Bartnicki na pewno może jeszcze parę minut poczekać.

3 SG musi
3 PL muszą

czekać > poczekać

Najpierw Irena siadła na krzesło w przedpokoju i zdjęła buty. Potem założyła pantofle i poszła do ubikacji. Kiedy Irena wyszła z ubikacji, weszła do łazienki. Umyła sobie ręce i twarz zimną wodą i wyszła z łazienki. Potem weszła do kuchni, gdzie zagotowała wodę na kawę i zrobiła sobie filiżankę kawy z mlekiem i cukrem. Irena lubi pić kawę z filiżanki, a nie ze szklanki. Siadła z kawą na wygodnym fotelu w dużym pokoju i zaczęła szukać numeru telefonu dyrektora Bartnickiego w swoim notesiku. Na numery telefonów Irena ma bardzo ładny mały czerwony notesik z Japonii, który dał jej znany japoński reżyser, kiedy Irena grała małą rolę w jednym z jego filmów. Po chwili już dzwoniła do dyrektora, ale telefon odebrała jego żona.

– Bartnicka, słucham.

– Dobry wieczór pani. Mówi Irena Nowak. Bardzo przepraszam, że dzwonię tak późno, ale po południu szukał mnie pani mąż. Mnie wtedy nie było w domu, a mąż bardzo prosił, żebym zadzwoniła do niego jeszcze dzisiaj wieczorem w bardzo ważnej sprawie.

– Tak, wiem, że mąż bardzo chciał z panią rozmawiać. Ale w tej chwili go nie ma. Właśnie wyszedł do kiosku po papierosy.

siada / siadał > siadł [śat]

NOM SG	krzesło	
LOK SG	krzesło	

NOM SG	ręka	
NOM PL	ręce	OREG

SUBST	zima	
ADJ	zimny	

zaczyna / zaczynał > zaczął

zaczął / zaczęła (mąż, męża)

ął [oł]	ęł [eł]
---------	---------

szukać + GEN

PRES	zna
PART	znany

Ale za dziesięć minut na pewno już będzie.

Czy wtedy może do pani zadzwonić?

– Tak, oczywiście, bardzo proszę. Do widzenia pani.

– Do widzenia, i dobranoc.

Irena idzie do pokoju Grażynki i Marka, żeby zobaczyć, czy dzieci śpią. Grażyna już śpi, ale Marek leży w łóżku i czyta książkę.

– Cześć, Marku. Co czytasz? Coś ciekawego?

ciekawo = interesujący

– Cześć, mamó. Czytam zadania z historii. To jest bardzo ciekawe. Wiesz, mamó, że król Zygmunt Trzeci Waza miał ojca Szweda i matkę Polkę, i że to on zdecydował, że Warszawa będzie stolicą Polski. Do roku 1596 (tysiąc pięćset dziewięćdziesiątego szóstego) Kraków był stolicą Polski, ale od tego roku Warszawa jest naszą stolicą.

Król Zygmunt Trzeci Waza

– Tak, synku, ale pierwszą stolicą Polski było miasto Gniezno. Ale Kraków był naszą stolicą prawie pięćset pięćdziesiąt lat. To dłużej niż Warszawa. Ale teraz już śpij, bo już późno, a jutro nie wstaniesz, jeżeli będziesz dłużej czytać. Dobranoc, synku.

POS	długo	
KOMP	dłużej	+ej
IMP	śpij!	
PRES	wstaje	
FUT	wstanie	

Potem Irena idzie do pokoju Teresy. Teresa też jeszcze czyta i słucha muzyki.

słucha + GEN

– Cześć, Teresko, co czytasz? Coś ciekawego?

– Tak, mam, to bardzo ciekawa książka jednej młodej angielskiej pisarki. Pisze bardzo ciekawe książki dla młodych ludzi. Moja koleżanka z klasy czytała wszystkie jej książki.

pisarka ≈ autorka książki

– Czy masz na myśli książki o tym chłopaku, który chodzi do szkoły dla czarowników. Jak się nazywa?

VERB	myśli	
SUBST	myśl	FEM

czarownik

– Harry Potter? Nie, te książki już wszystkie przeczytałam. A ta książka, którą teraz czytam, jest dużo lepsza.

czytał > przeczytał

– No to dobrze. Dobranoc, córeczko.

– Dobranoc, mam.

Jana jeszcze nie było w domu. Piotr już spał, kiedy Irena przysła z pracy, a babcia przed chwilą też poszła spać. Tylko Irena jeszcze nie spała, bo czekała na telefon. Po chwili telefon zadzwonił. Irena go od razu odebrała.

odbierał > odebrał

– Dobry wieczór, pani Irenko, mówi Bartnicki. Mam nadzieję, że nie dzwonię za późno, ale muszę z panią porozmawiać.

> porozmawiać
= chwilę, trochę rozmawiać

– Dobrze. Nie ma problemu. Przed

chwilą wróciłam z pracy. Zrobiłam sobie kawę i powiedziałam dzieciom dobranoc.

Wszyscy już śpią, więc jestem do pana dyspozycji.

NOM PL	
VIR	wszyscy
NON-VIR	wszystkie

– Co pani robi jutro?

– Nie wie pan? Po południu pracuję u pana w teatrze.

– Ale nie gra pani, prawda?

– Nie, nie gram, ale mamy próby.

– Nieważne. Musi pani jechać do Warszawy do mojego kolegi Wiśniewskiego.

On jest reżyserem, i chyba go pani już zna.

Dzwonił do mnie dzisiaj, i mówił, że bardzo chce, żeby pani grała w jego nowym filmie.

– No dobrze, jeżeli pan mówi, że nie muszę przyjść na próby, to oczywiście mogę pojechać do Warszawy.

– Bardzo dobrze. Dam pani jego telefon i adres. Do domu (0 22) 359 44 55, a na komórkę (0 609) 36 63 88. A adres to Lwowska 55a, mieszkanie numer 28. Jeszcze dziś do niego zadzwonię, żeby mu powiedzieć, że pani jutro przyjedzie.

SUBST	Lwów	
ADJ	lwowski	
	INF	
PRES	jedzie	jechać
FUT	przyjedzie	przyjechać

– Bardzo panu dziękuję, i do zobaczenia pojutrze. I dobranoc.

– Dobranoc, pani Irenko.

10. Telefonsamtal till Irena

På kvällen, när Irena kom hem från arbetet på TV, sov farmor inte än, eftersom hon väntade på henne. Irena kom hem först efter tio, men farmor hade inte gått och lagt sig än, för hon ville säga något mycket viktigt till Irena.

– Irena, i eftermiddags ringde direktör Bartnicki från teatern till dig. Han ville mycket gärna prata med dig. Han sa att det var mycket viktigt. Han sa att hans kollega från Warszawa gör en ny film, och att han vill att du ska spela i den filmen. Han sa också att du skulle ringa till honom genast när du kom hem. Han sa att du kunde ringa hem till honom, till och med mycket sent på kvällen. Jag sa till honom att du skulle vara hemma förmodligen omkring tio, så han väntar säkert redan på ditt telefonsamtal.

– Bra mamma, jag ska strax ringa till honom, jag måste bara gå på toaletten. Bartnicki kan säkert vänta några minuter till.

Först satte sig Irena på en stol i hallen och tog av skorna. Sedan satte hon på innetofflor och gick till toaletten. När Irena hade gått ut från toaletten, gick hon in i badrummet. Hon tvättade händerna och ansiktet med kallt vatten och gick ut från badrummet. Sedan gick hon in i köket, där hon kokade upp vatten till kaffe och gjorde sig en kopp kaffe med mjölk och socker. Irena tycker om att dricka kaffe från en kopp, och inte från ett glas. Hon satte sig med kaffet i en bekväm fåtölj i det stora rummet och började leta efter direktör Bartnickis telefonnummer i sin anteckningsbok. För telefonnummer har Irena en mycket vacker liten röd anteckningsbok från Japan, som en känd japansk regissör har gett henne, när Irena spelade en liten roll i en av hans filmer. Efter en stund ringde hon till direktören, men

hans fru svarade i (tog) telefonen.

– Bartnicka, hallå.

– God kväll, frun. Jag är Irena Nowak (Det är I.N. som talar). Jag ber så mycket om ursäkt för att jag ringer så sent, men i eftermiddags sökte er man mig. Jag var inte hemma då, men [er] man bad (mycket) att jag skulle ringa till honom fortfarande ikväll (idag på kvällen) i ett mycket viktigt ärende.

– Ja, jag vet att [min] man mycket gärna vill tala med er. Men just nu (i den här stunden) är han inte [här]. Han gick just ut till kiosken för att köpa cigaretter. Men om tio minuter kommer han säkert redan [vara här]. Kan han ringa till er då?

– Ja, naturligtvis, varsågod. Adjö, frun.

– Adjö och godnatt.

Irena går till Grażynas och Mareks rum för att se om barnen sover.

Grażyna sover redan, men Marek ligger i sängen och läser en bok.

– Hej Marek. Vad läser du? Nåt intressant?

– Hej mamma. Jag läser historieläxan. Det är mycket intressant. Vet du mamma, att kung Sigismund den tredje Vasa hade en svensk far och en polsk mor, och att det var han som bestämde att Warszawa skulle bli Polens huvudstad. Till 1596 var Kraków Polens huvudstad, men från det året är Warszawa vår huvudstad.

– Ja, min son, men Polens första huvudstad var staden Gniezno. Men Kraków var vår huvudstad i nästan 550 år. Det är längre än Warszawa. Men sov nu, för [det är] redan sent, och du kommer inte att stiga upp imorgon om du läser (kommer att läsa) längre. God natt, min son.

Sedan går Irena till Teresas rum. Teresa läser också fortfarande och lyssnar på musik.

– Hej Teresa, vad läser du? Nått intressant?

– Ja mamma, det är en mycket intressant bok av en ung engelsk författarinna. Hon skriver mycket intressanta böcker för unga människor. Min klasskompis har läst alla hennes böcker..

– Menar du böckerna om den där pojken som går i skolan för trollkarlar. Vad heter han?

– Harry Potter? Nej, de böckerna har jag redan läst ut alla. Men den här boken, som jag läser nu, är mycket bättre.

– Vad bra. God natt, min dotter.

– God natt, mamma.

Jan var inte hemma än. Piotr sov redan när Irena kom från arbetet, och farmor hade också gått och lagt sig för en stund sedan. Bara Irena sov ännu inte, eftersom hon väntade på telefonsamtalet. Efter en stund ringde telefonen. Irena svarade (tog den) genast.

– God kväll, fru Irena, det är Bartnicki. Jag hoppas att jag inte ringer för sent, men jag måste tala med er.

– Bra. Det är inget problem. För en stund sedan kom jag från jobbet. Jag har gjort mig kaffe och sagt god natt till barnen. Alla sover redan, så jag är till ert förfogande.

– Vad gör ni imorgon?

– Vet ni inte? På eftermiddagen arbetar jag hos er på teatern.

– Men ni spelar inte, eller hur?

– Nej, jag spelar inte, men vi har repetitioner.

– Spelar ingen roll (oviktigt). Ni måste åka till Warszawa och (till)

min kollega Wiśniewski. Han är regissör och ni känner honom nog redan. Han ringde till mig idag och sa att han mycket gärna vill att ni spelar i hans nya film.

– Bra, om ni säger att jag inte måste gå på repetitionerna, så kan jag naturligtvis åka till Warszawa.

– Mycket bra. Jag ska ge er hans telefonnummer och adress. Hem (0 22) 359 44 55, och till mobilen (0 609) 36 63 88. Och adressen är Lwowska 55, lägenhet nummer 28. Jag ska ringa till honom idag också, för att säga honom att ni kommer imorgon.

– Tack så mycket, (och) vi ses imorgon. God natt.

– God natt, fru Irena.

SŁOWNICZEK

czeka >	vänta	oczywiście	naturligtvis
dopiero	först, inte förrän	zobaczy	se, få syn på
twój, twoja, twoje	din, ditt	czy	om, huruvida
zaraz	genast	cześć!	hej!
najpierw	först	ciekawy	1. intressant 2. nyfiken
> poczeka	vänta lite	zadanie	uppgift, läxa
siadał >	sätta sig	król –a	kung
siadł [śat], siadła		Zygmunt III Waza	Sigismund Vasa (polsk-svensk kung)
> zdjęcie, zdjął, zdjęła, zdjąć	ta av	decyduje > zdecyduje	besluta, bestämma
> założy	ta på sig	nasz, nasza, nasze	vår, vårt
pantofel –a	toffel	dłużej	längre
sobie DAT	sig (reflexivt pron.)	KOMP av długo	länge
twarz –y FEM	ansikte	wstaje > wstanie, wstał, wstać	stiga upp
zimny	kall	jeżeli	om, ifall
woda	vatten	slucha > + GEN	lyssna på
> zagotuje	koka upp	muzyka	musik
zaczyna > zacznie, zaczął, zaczęła	börja	młody	ung
szuka > + GEN	söka, leta efter	ma na myśli	mena
numer –u	nummer	myśl –i FEM	tanke
notesik –a DIM av notes –u	(liten) anteckningsbok	czarownik –a	trollkarl
Japonia –ii	Japan	czyta > przeczyta	läsa
znany	känd	córeczka DIM av córka	
japoński	japansk	ma nadzieję	hoppas
reżyser –a	regissör	nadzieja, nadziei	hopp
rola –i	roll	za	(allt)för
odbiera > odbierze, odebrał	svara (i telefon), ta emot	dyspozycja –i	förfogande
przeprasza > przeprosi	be om ursäkt	prawda	1. sanning 2. eller hur?
sprawa	sak, ärende	próba	test, försök
właśnie	just, precis	próby	repetitioner
kiosk –u	kiosk	nieważny	oviktig
papieros –a	cigarett	jedzie, jechał > pojedzie, pojechał	åka, resa
		to	då, i så fall

adres –u	adress
komórka –i	1. cell
GEN PL –ek	2. mobiltelefon
lwowski	från Lwów (Lviv) i Ukraina
materac –a	madrass

KOMMENTARER

Formerna i instrumentalis gicks igenom redan i lektion 1 och 2:

INSTRUMENTALIS			
	MASKULINUM	NEUTRUM	FEMININUM
SG	małym kwiatem	małym miastem	małą książką
PL	małymi kwiatami	małymi miastami	małymi książkami

Vi har också redan sett att instrumentalis används som predikatsfyllnad:

- Pierwszą stolicą Polski było miasto Gniezno.
- *Staden Gniezno var Polens första huvudstad.*

Vidare styr vissa prepositioner instrumentalis:

- Kawa z mlekiem i cukrem. *Kaffe med mjölk och socker.*
- Przed chwilą. *För en stund sedan.*
- Przed godziną dziesiątą. *Före klockan tio.*
- Nad łóżkiem. *Ovanför sängen.*

Instrumentalis kan också användas utan någon preposition. Då betecknar det redskap, medel eller just instrument för handlingen.

- Ona myje się zimną wodą.
- *Hon tvättar sig med kallt vatten.*
- Grażyna bawi się zabawką.
- *Grażyna leker med en leksak.*
- Jechała do Szwecji promem, a potem autobusem.
- *Hon åkte till Sverige med färja, och sedan med buss.*

Prepositionen **z** + instrumentalis uttrycker inte redskap eller medel, utan markerar någon form av samtidig närvaro, sällskap eller ömsesidighet. Det är alltså skillnad på följande meningar i polska:

- Ona się **z nim** bawi. *Hon leker (tillsammans) med honom.*
- Ona się **nim** bawi. *Hon leker med honom (dvs. behandlar honom som en leksak, leker med hans känslor).*

Dativ bildas i plural med ändelsen **-om** för alla substantiv, utan undantag:

DATIV PLURAL		
ALLA GENUS		
-om		
kwiato m	miasto m	dziewczyn o m

Personliga pronomen

Tabellerna på nästa sida visar de flesta former av personliga pronomen. Lägg märke till de skuggade fälten, som markerar obefintliga former. Eftersom polskan inte behöver nominativformerna av de personliga pronomena (vilken person det är framgår ju av verbformen) är de formerna alltid betonade när de används. **On** och **ona** används däremot något oftare, eftersom skillnaden i genus inte framgår av verbformen (utom i preteritum).

- Mówię. *Jag talar.*
- Ja mówię. **Jag** talar (och ingen annan).
- Mówi. *Han/hon talar.*
- On mówi. *Han talar.*
- Ona mówi. *Hon talar.*
- Mówił. *Han talade.*
- Mówiła. *Hon talade.*

SG	jag	du		han (det)			hon	
		OBET	BET	OBET	BET	EFTER PREP		EFTER PREP
NOM	ja		ty		on (ono)		ona	
ACK	mnie	cię	ciebie	go (je)	jego (je)	niego (nie)	ją	nią
GEN					go	jego	niego	jej
LOK			tobie			nim		
DAT	mi	ci		mu	jemu	niemu	jej	
INS	mną	tobą		nim			nią	

PL	<i>vi</i>	<i>ni</i>	<i>de</i>	
				EFTER PREP
NOM	my	wy	oni / one	
ACK	nas	was	ich / je	nich / nie
GEN			ich	nich
LOK				
DAT	nam	wam	im	nim
INS	nami	wami	nimi	

Lokativformerna måste ha en preposition framför sig, därför är vissa fält i lokativraden skuggade (efter preposition blir ett personligt pronomen automatiskt betonat).

Formerna **one**, **je** och **nie** i plural är non-virila och används när inget virilt substantiv ingår i gruppen ifråga. Som synes är det dock endast nominativ och ackusativ som har olika former för viril och non-viril.

Samma sak gäller för **ono** *det* i singular. Det har egna former i nominativ och ackusativ, men böjs i övrigt som maskulinum. I ledigt talspråk används dock ofta maskulinformerna även i ackusativ.

Prepositioner och efterföljande pronomen uttalas som en enhet, som om det hade varit ett enda ord. Betoningen ligger strikt på näst sista stavelsen, vilket ibland får till följd att prepositionen betonas:

- z tobą [stobą] *med dig*
- do mnie[dɔmɲe] *till mig*
- o nas [onas] *om oss*

Det reflexiva pronomenet *sig* böjs på följande sätt:

ACK	GEN	LOK/DAT	INS
siebie (się)	siebie	sobie	sobą

I ackusativ är **siebie** den betonade varianten av **się**. Till skillnad från i svenskan används **się** i *alla* personer. Alltså:

- Myję **się**. *Jag tvättar mig.*
- Myjesz **się**. *Du tvättar dig.*
- Myje **się**. *Han/hon tvättar sig.*

Detta gäller i alla former där reflexiva pronomen används:

- Mam ze **sobą** książkę. *Jag har en bok med mig.*
- Mówimy o **sobie**. *Vi talar om oss [själva].*
- Mówisz do **siebie**: *Du säger till dig [själv]:*

På svenska blir man som synes ofta tvungen att lägga till ett *själv(a)*. Observera också den oväntade flyktiga vokalen i **ze sobą**!

Possessiva pronomen

De possessiva (ägande) pronomenen har i maskulinum singular formerna **mój**, **twój**, **swój**; *min*, *din*, *sin*. I övriga kasus och genus böjs de som adjektiv:

	<i>Mask</i>	<i>Neutr</i>	<i>Fem</i>	<i>Plural (exkl.viril)</i>
NOM	mój	moje	moja	moje
ACK	=NOM/GEN		moją	
INS	moim		mojej	moimi
LOK				
GEN	mojego			moich
DAT				mojemu

På samma sätt böjs alltså **twój** och **swój**. Precis som på svenska skiljer man på polska mellan *hans/hennes/deras* och *sin/sitt/sina*:

- To jest **jego** książka. On czyta **swoją** książkę.
- *Det är hans bok. Han läser sin bok.*
- To są **ich** książki. Oni czytają **swoje** książki.
- *Det är deras böcker. De läser sina böcker.*

Jego *hans*, **jej** *hennes* och **ich** *deras* är oböjliga. En skillnad mot svenska är att **swój** kan användas i alla personer (jämför med **siebie** ovan):

- Czytam **swoją** / **moją** książkę. *Jag läser min bok.*
- Czytasz **swoją** / **twoją** książkę. *Du läser din bok.*

I de här fallen går det att använda både **swój** och **mój/twój**. **Swój** är dock det mest neutrala ordet, och **mój/twój** innebär en starkare betoning av ägandet.

Ord som betecknar familjemedlemmar används ofta utan något possessivt pronomen överhuvudtaget. Sammanhanget visar då vem man syftar på:

- Wiem, że mąż chciał z panią rozmawiać.
- *Jag vet att [min] man ville tala med Er.*

	SINGULAR			PLURAL			
	<i>Mask.</i>	<i>Neutr.</i>	<i>Fem.</i>	<i>Viril</i>	<i>Non-vir mask.</i>	<i>Fem.</i>	<i>Neutr.</i>
NOM	-y -∅ duży koń	-e -o/-e duże miasto	-a -a duża góra	-owie/ +i(+y) synowie	-e -y/-e duże koty/góry		-e -a duże miasta
GEN	-ego -a/-u dużego koniamia		-ej -y dużej góry	-ych(-ich) -ów/-y(-i) dużych synów/kotów		-ych(-ich) -∅ dużych gór/miast	
DAT	-owi koniowi		+e/-y(-i) górze	-om synom/kotom/górom/miastom			
ACK	=NOM/ GEN	=NOM	-ą -ę dużą górze	=GEN	=NOM		
LOK	-ym +e/-u dużym koniu/mieście		-ej +e/-y(-i) dużej górze	-ach synach/kotach/górach/miastach			
INS	-ym -em dużym koniem/miastem		-ą -ą dużą górze	-ymi -ami dużymi synami/kotami/górami/miastami			
VOK	+e/-u duży koniu!	=NOM	-o(-u) duża góro!	=NOM			

Fraser som inleds med *det var XXX som...* på svenska har en enklare konstruktion på polska, man använder bara **to**:

- To on zdecydował. *Det var han som bestämde.*

Observera att **to** förutom *det(ta)* också kan betyda *då/så*:

- Jeżeli chcesz, to mogę przyjechać. *Om du vill [så] kan jag komma.*

Verb

Presensformerna 1:a och 2:a person plural bildas med utgångspunkt från 3:e person singular. Ändelserna är **–my** i 1:a person och **–cie** i 2:a person.

A-böjning			Y-böjning		
3:e sing. -a	1:a pl. -amy	2:a pl. -acie	3:e sing. -y	1:a pl. -ymy	2:a pl. -ycie
ma	mamy	macie	uczy	uczymy	uczycie

E-böjning			I-böjning		
3:e sing. -e	1:a pl. -emy	2:a pl. -ecie	3:e sing. -i	1:a pl. -imy	2:a pl. -icie
myje	myjemy	myjecie	śpi	śpimy	śpicie

Nu har vi alltså den fullständiga presensböjningen för alla verb:

ja	mam	<i>jag har</i>	ja	idę	<i>jag går</i>
ty	masz	<i>du har</i>	ty	idziesz	<i>du går</i>
on	ma	<i>han har</i>	on	idzie	<i>han går</i>
my	mamy	<i>vi har</i>	my	idziemy	<i>vi går</i>
wy	macie	<i>ni har</i>	wy	idziecie	<i>ni går</i>
oni	mają	<i>de har</i>	oni	idą	<i>de går</i>

Konjunktiv

Konjunktionen **żeby** kan framför infinitiv översättas med *för att*.

- Zadzwoń do niego, żeby z nim porozmawiać. *Jag ska ringa till honom för att prata lite med honom.*

Żeby kan också användas för att inleda en final bisats med **konjunktiv**. Denna form bildas med hjälp av preteritumformen, men eventuella personändelser i 1:a och 2:a person fogas till konjunktionen **żeby**:

FINALA BISATSER MED KONJUNKTIV		
	Preteritum	Final konjunktion + konjunktiv
1:a Mask.	zadzwoń em	żeby m ja zadzwonił
1:a Fem.	zadzwoń am	żeby m ja zadzwoniła
2:a Mask.	zadzwoń eś	żebyś ty zadzwonił
2:a Fem.	zadzwoń aś	żebyś ty zadzwoniła
3:e Mask.	zadzwoń	żeby on zadzwonił
3:e Fem.	zadzwoń a	żeby ona zadzwoniła

Konjunktiv på polska kan ofta översättas med hjälpverb som *ska* eller *skulle* på svenska.

- Mama chce, żeby**m** ja zadzwonił(a) do babci. *Mamma vill att jag ska ringa (ringer) till farmor.*

Tempus i bisatser

På svenska använder vi för det mesta samma tempus i bisatsen som i huvudsatsen. På polska spelar däremot huvudsatsens tempus ingen roll, utan man använder samma tempus i bisatsen som man skulle ha gjort, om det hade varit en egen huvudsats. Jämför:

- Mówi: To jest bardzo ważne. *Han säger: Det är mycket viktigt.*
- Mówił, że to jest bardzo ważne. *Han sa att det var mycket viktigt.*

Lägg också märke till att polskan tillämpar strikt satskommatering: kommatecken sätts ut mellan alla satser.

Prefixet po-

Prefixet **po-** kan användas framför verb för att markera att handlingen inte varar så länge eller inte är så intensiv. Verb med **po-** blir automatiskt fullbordade:

- czyta > **poczyta** *läsa lite, läsa en stund*
- czeka > **poczeka** *vänta lite, vänta en stund*
- rozmawia > **porozmawia** *prata lite, prata en stund*

Czyta heter ju vanligtvis **przeczyta** i fullbordad aspekt. Prefixet **po-** lägger alltså till något i betydelsen. Ibland är dock **po-** ett ”vanligt” prefix som endast markerar fullbordad aspekt, utan någon begränsande betydelse. Så är t.ex. fallet i **jedzie > pojedzie åka**.

ĆWICZENIA

I

babcia, na, czekać, Irena, Wieczór.
Wieczorem babcia czekała na Irenę.

grać, w, Irena, rola, nowa, film.

do, dzwonić, Po, południu, Marek, kolega.

wyjść, po, kiosk, papierosy, do, Dyrektor.

stolica, być, Gniezno, pierwsza, Polski.

ciekawa, czytać, Teresa, książka.

kawa, zrobić, filiżanka, Piotr, w.

II

Wieczorem babcia _____.

W południe Nowakowie _____.

Rano Piotr _____.

Po południu Irena _____.

(jedzą obiad, piła kawę, robi kolację, zjadł śniadanie)

III.

pracować

(Ja) _____ w szkole.

(Ty) _____ w biurze?

(My) _____ na uniwersytecie.

(Wy) _____ w fabryce?

On _____ w kiosku.

Oni _____ w kinie.

spać

(Ja) _____ w łóżku.

(Ty) _____ na kanapie?

(My) _____ na materacu.

(Wy) _____ w hotelu?

Ona _____ w domu.

Kot i pies _____ pod krzesłem.

Böj de angivna orden i singular och plural.

Singular

Plural

ładna kobieta

ładne kobiety

On zna

On nie zna

On rozmawia z

inny język

inne języki

On zna

On nie zna

On ma problem z

nowe mieszkanie

nowe mieszkania

On ogląda

On nie lubi

On ma problem z

stara książka

stare książki

On kupił

On nie lubi

On ma problem ze

nowy telewizor

nowe telewizory

On kupił

On nie ma

On ma problem z

polskie kino

polskie kina

On lubi

On chodzi do

On ma problem z

mały telefon

małe telefony

On ma

On nie lubi

On ma problem z

nowa kanapa

nowe kanapy

On ma

On nie lubi

On ma problem z

Facit till övningar i ack/gen/ins

	<i>Singular</i>	<i>Plural</i>
	ładna kobieta	ładne kobiety
On zna	<i>ładną kobietę</i>	<i>ładne kobiety</i>
On nie zna	<i>ładnej kobiety</i>	<i>ładnych kobiet</i>
On rozmawia z	<i>ładną kobietą</i>	<i>ładnymi kobietami</i>
	inny język	inne języki
On zna	<i>inny język</i>	<i>inne języki</i>
On nie zna	<i>innego języka</i>	<i>innych języków</i>
On ma problem z	<i>innym językiem</i>	<i>innymi językami</i>
	nowe mieszkanie	nowe mieszkania
On ogląda	<i>nowe mieszkanie</i>	<i>nowe mieszkania</i>
On nie lubi	<i>nowego mieszkania</i>	<i>nowych mieszkań</i>
On ma problem z	<i>nowym mieszkaniem</i>	<i>nowymi mieszkaniami</i>
	stara książka	stare książki
On kupił	<i>starą książkę</i>	<i>stare książki</i>
On nie lubi	<i>starej książki</i>	<i>starych książek</i>
On ma problem ze	<i>starą książką</i>	<i>starymi książkami</i>

	nowy telewizor	nowe telewizory
On kupił	<i>nowy telewizor</i>	<i>nowe telewizory</i>
On nie ma	<i>nowego telewizora</i>	<i>nowych telewizorów</i>
On ma problem z	<i>nowym telewizorem</i>	<i>nowymi telewizorami</i>

	polskie kino	polskie kina
On lubi	<i>polskie kino</i>	<i>polskie kina</i>
On chodzi do	<i>polskiego kina</i>	<i>polskich kin</i>
On ma problem z	<i>polskim kinem</i>	<i>polskimi kinami</i>

	mały telefon	małe telefony
On ma	<i>mały telefon</i>	<i>małe telefony</i>
On nie lubi	<i>małego telefonu</i>	<i>małych telefonów</i>
On ma problem z	<i>małym telefonem</i>	<i>małymi telefonami</i>

	nowa kanapa	nowe kanapy
On ma	<i>nową kanapę</i>	<i>nowe kanapy</i>
On nie lubi	<i>nowej kanapy</i>	<i>nowych kanap</i>
On ma problem z	<i>nową kanapą</i>	<i>nowymi kanapami</i>

Lekcja 11 (jedenasta). Irena jedzie do Warszawy

Na drugi dzień Irena wstaje bardzo wcześnie, żeby się przygotować do podróży do Warszawy. Najpierw idzie do łazienki, gdzie bierze prysznic i myje głowę. Później myje zęby i robi makijaż. Pakuje trochę rzeczy do małej walizki. Bierze pastę do zębów, szczoteczkę do zębów, mydło i mały ręcznik, dezodorant i perfumy, jedną czerwoną pomadkę i małe lustro. Potem ubiera wygodne spodnie i koszulkę na podróż. Do walizki wkłada ładną spódnicę i bluzkę, żeby się później mogła przebrać.

podróż FEM
podróży GEN SG

prysznic – od nazwiska Priessnitz

makijaż, walizka – z języka francuskiego: maquillage, valise

szczotka → szczoteczka DIM

VERB myje
SUBST mydło

ręka → ręcznik

perfumy PLUR TANT

lustro, lusterko – z j. włoskiego: lustro (szw. lyster)

PRES może / mogą
PRET mógł [muk], mogła

ubrać, przebrać

Wtedy wstaje Piotr. Pyta się Ireny, dlaczego tak wcześnie wstała.

pyta + ACK (~ GEN)
pyta się + GEN (~ ACK)

– Dzień dobry, Irenko. Ty już wstałaś?

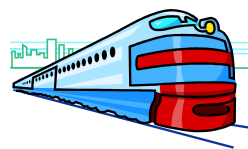
Dlaczego tak wcześnie?

– Dzień dobry, Piotruś. Musiałam tak wcześnie wstać, bo wczoraj wieczorem zadzwonił do mnie dyrektor Bartnicki, i powiedział, że mam dziś jechać do Warszawy, bo jego kolega Henryk

PRES musi / muszą
PRET musiał

mam ≈ on mówi, że muszę

Wiśniewski chce, żebym grała w jego nowym filmie. Więc jadę, i już za godzinę mam pociąg. Pojadę ekspresem o siódmej zero pięć. Będę w Warszawie około dziesiątej. Jeszcze muszę do Wiśniewskiego zadzwonić i powiedzieć mu, że będę u niego około jedenastej.

pociąg ekspresowy

– Ale dzisiaj wieczorem przyjeżdża moja siostra. Kiedy wrócisz z Warszawy?

PRES **przyjeżdża**
FUT **przyjedzie**

– Jeszcze nie wiem, ale chyba bardzo późno. Nie możesz do niej zadzwonić i zapytać, czy nie może przyjechać w sobotę albo w niedzielę?

przyjeżdżać > przyjechać

– Dobrze, zadzwonię do niej, ale ona na pewno już kupiła bilet, i może nawet już pojechała na dworzec, bo z Gdańska do Poznania przez Warszawę daleko. Taka podróż trwa chyba siedem albo osiem godzin.

jechać > pojechać

– Masz rację. Będę musiała wrócić jak najwcześniej. Jeżeli wyjadę z Warszawy o czwartej, będę w domu po siódmej. Czy myślisz, że to nie będzie za późno?

jak najwcześniej =
tak wcześnie, jak tylko mogę

PRES **wyjeżdża / wyjeżdżają**
FUT **wyjedzie / wyjadą**

– Nie, ona też na pewno nie przyjedzie wcześniej niż o piątej, szóstej. Powiem jej, że musiałaś pojechać do Warszawy na rozmowę z reżyserem, bo ci proponują pracę w nowym

FUT	SG	PL
1	powiem	powiemy
2	powiesz	powiecie
3	powie	powiedzą

filmie. Na pewno zrozumie.

PRES rozumie
FUT zrozumie

– Dobrze, muszę już iść. Głowa mnie boli, bo na pewno za krótko spałam w nocy. Możesz mi podać tabletkę od bólu głowy? Chyba mamy w domu Panadol?

krótko ≠ długo

– Tak, mamy, parę dni temu kupiłem duże opakowanie, bo też mnie głowa bolała. Tu masz.

przed tygodniem = tydzień temu

PRES boli / bolał
PRET bolał

– Dałbyś mi też szklankę wody?
– Proszę.
– Dziękuję ci. A czy mógłbyś jeszcze zadzwonić po taksówkę?
– Tak, oczywiście. Już dzwonię.

FUT da
PRET dał dałeś dałem
KONJ dałby dałbyś dałbym

PRES może / mogą
PRET mógł [muk], mogła
KONJ mógłby [mugby]

Piotr wykręca numer do centrali. Pani mówi, że taksówka będzie za pięć minut, więc Irena już wychodzi na ulicę.

taksówka

Taksówka przyjeżdża, i Irena wsiada do taksówki.

– Dzień dobry. Proszę na dworzec.
– Dzień dobry. Na główny?
– Tak, na dworzec główny.

SUBST głowa
ADJ główny

Kiedy taksówka przyjechała na dworzec, kierowca mówi do Ireny:

kierowca – z niemieckiego
kehren (szw. köra)

– To będzie ... dwadzieścia jeden złotych i pięćdziesiąt groszy.

1 złoty = 100 groszy
NOM SG grosz
NOM PL grosze
GEN PL groszy

Irena daje mu dwadzieścia dwa złote.

NOM SG złoty SUBST ADJ
NOM PL złote
GEN PL złotych

– Dziękuję, i do widzenia.
 – Do widzenia pani, i szczęśliwej podróży. szczęśliwej podróży! GEN

Już jest godzina za piętnaście siódma, więc Irena idzie szybko do kas. Nie ma dużo ludzi, więc nie musi długo czekać. Kupuje bilet na ekspres do Warszawy o godzinie pięć po siódmej. Bilet kosztuje sto trzydzieści cztery złote. Pani w kasie się pyta, czy Irena chce

za + ACK
 za piętnaście siódma = 06:45
 pięć po siódmej = 07:05
 134 zł.

miejsce dla palących czy dla niepalących. Irena nie pali papierosów, więc prosi o miejsce dla niepalących. Pani daje Irenie miejsce dla niepalących przy oknie w wagonie drugiej klasy pociągu ekspresowego. Z Poznania do Warszawy jest trzysta dziesięć kilometrów, ale ekspres jedzie bardzo szybko, więc za niecałe trzy godziny Irena będzie już w Warszawie.

PRES pali / palą
 PRES PART palący
 dla palących dla niepalących

Irena wychodzi z dworca na peron. Pociąg odjeżdża już za pięć minut. Irena idzie do pociągu, wsiada do wagonu, szuka swojego miejsca, i w końcu siada na swoim miejscu. Jest już bardzo zmęczona, bo wstała za wcześnie i musiała się bardzo spieszyć na pociąg. Nawet nie jadła śniadania. Musi iść

VERB odjeżdża
 SUBST odjazd
 szuka + GEN
 PRES je / jedzą
 PRET jadł [jat], jadła

do wagonu restauracyjnego i coś zjeść, a jeść > zjeść
 potem będzie musiała wrócić na swoje próbować > spróbować
 miejsce i spróbować trochę się przespać. > przespać się ≈ spać jakiś czas

Teraz pociąg już przyjeżdża do Warszawy.
 Irena spała prawie dwie godziny, więc już nie
 jest taka zmęczona. Pociąg już stoi przy
 peronie, i Irena wysiada na peron. Idzie do
 toalety, gdzie są kabiny z prysznicem. Bierze
 prysznic, myje się mydłem i wyciera się
 ręcznikiem. Potem też myje zęby i ubiera
 ładną czerwoną spódnicę i białą bluzkę.
 Wychodzi z kabiny i płaci za prysznic.
 Kosztuje to dwa pięćdziesiąt. Potem idzie na
 postój taksówek. Wsiada do pierwszej
 taksówki i podaje kierowcy adres. Ulica
 Lwowska jest niedaleko dworca, ale na
 ulicach jest duży ruch, więc podróż taksówką
 trwa prawie dwadzieścia pięć minut. Irena
 płaci kierowcy i wysiada z taksówki.
 W końcu jest już na miejscu.

VERB stoi
 SUBST postój
 wsiada, wysiada

11. Irena åker till Warszawa

Dagen efter (på den andra dagen) stiger Irena upp mycket tidigt för att förbereda sig för resan till Warszawa. Först går hon till badrummet, där hon tar en dusch och tvättar håret (huvudet). Senare borstar hon tänderna och sminkar sig. Hon packar lite saker i en liten resväska. Hon tar tandkräm, en tandborste, en tvål och en liten handduk, deodorant och parfym, ett rött läppstift och en liten fickspegel. Sedan tar hon på sig ett par bekväma byxor och en t-shirt för resan. I väskan lägger hon en vacker kjol och en blus, för att kunna byta om senare.

Då stiger Piotr upp. Han frågar Irena varför hon har stigit upp så tidigt.

– God morgon¹, Irena. Har du redan stigit upp? Varför så tidigt?

– God morgon, Piotr. Jag var tvungen att stiga upp så tidigt, för igår kväll ringde direktör Bartnicki till mig och sa att jag måste åka till Warszawa idag, för hans kollega Henryk Wiśniewski vill att jag ska spela i hans nya film. Jag åker alltså, och redan om en timme går (har jag) tåget. Jag ska åka med expresståget kl. 7:05. Jag kommer att vara i Warszawa omkring tio. Jag måste också ringa till Wiśniewski och säga honom att jag kommer att vara hos honom omkring elva.

– Men ikväll kommer min syster. När kommer du tillbaka från Warszawa?

– Jag vet inte än, men förmodligen mycket sent. Kan du inte ringa till henne och fråga om hon inte kan komma på lördag eller söndag?

– Okej, jag ska ringa till henne, men hon har säkert redan köpt biljett,

¹ Egentligen *God dag*, polskan har inget eget uttryck för ”God morgon”.

och kanske har hon till och med redan åkt till stationen, för det är långt från Gdańsk till Poznań via Warszawa. En sådan resa varar nog sju eller åtta timmar.

– Du har rätt. Jag måste åka tillbaka så tidigt som möjligt. Om jag åker från Warszawa fyra kommer jag att vara hemma efter sju. Tror du att det inte blir för sent?

– Nej, hon kommer säkert inte heller senare än fem, sex. Jag ska säga henne, att du var tvungen att åka till Warszawa för ett samtal med en regissör, eftersom man erbjuder dig arbete i en ny film. Hon kommer säkert att förstå.

– Bra, jag måste gå nu. Jag har ont i huvudet, för jag har säkert sovit för lite (för kort) i natt. Kan du ge mig en huvudvärkstablett? Vi har väl Panadol hemma?

– Ja, det har vi, för några dagar sedan köpte jag en stor förpackning, för jag hade också ont i huvudet. Här har du.

– Skulle du kunna ge mig ett glas vatten också?

– Varsågod.

– Tack. Och skulle du också kunna ringa efter en taxi?

– Ja, självklart. Jag ringer genast.

Piotr slår numret till centralen. En kvinna säger att taxin kommer om fem minuter, så Irena går ut på gatan redan nu.

Taxin kommer, och Irena stiger in i taxin.

– God dag. Till stationen, tack.

– God dag. Till centralen?

– Ja, till centralstationen.

När taxin har kommit fram till stationen, säger föraren till Irena:

– Det blir... tjugoen złoty och femtio groszy.

Irena ger honom tjugotvå złoty.

– Tack och adjö.

– Adjö frun, och lycklig resa.

Klockan är redan kvart i sju, så Irena går snabbt till kassorna. Det finns inte mycket folk, så hon behöver inte vänta länge. Hon köper en biljett till expresståget till Warszawa klockan fem över sju. Biljetten kostar 134 złoty. Kvinnan i kassan frågar om Irena vill ha en plats för rökare eller icke-rökare. Irena röker inte cigaretter, så hon ber om en plats för icke-rökare. Kvinnan ger Irena en plats för icke-rökare vid fönstret i en andraklassvagn på expresståget. Från Poznań till Warszawa är det 310 kilometer, men expresståget går mycket snabbt, så om inte fullt tre timmar kommer Irena redan att vara i Warszawa.

Irena går ut från stationen på perrongen. Tåget avgår redan om fem minuter. Irena går till tåget, stiger på vagnen, letar efter sin plats och sätter sig till slut på sin plats. Hon är redan mycket trött, för hon steg upp för tidigt och var tvungen att skynda sig mycket till tåget. Hon åt inte ens frukost. Hon måste gå till restaurangvagnen och äta något, och sedan måste hon återvända till sin plats och försöka sova lite.

Nu anländer tåget redan till Warszawa. Irena har sovit i nästan två timmar, så hon är inte längre så trött. Tåget står redan vid perrongen, och Irena stiger av på perrongen. Hon går till toaletten, där det finns kabiner med dusch. Hon tar en dusch, tvättar sig med tvål och torkar sig med en handduk. Sedan borstar hon också tänderna och tar på sig en vacker röd kjol och en vit blus. Hon går ut från kabinen och betalar för duschen. Det

kostar två och femtio. Sedan går hon till taxihållplatsen. Hon stiger in i den första taxin och ger föraren adressen. Lwowska-gatan är inte långt från stationen, men det är mycket (stor) trafik på gatorna, så resan med taxi varar i nästan tjugofem minuter. Irena betalar föraren och stiger ur taxin. Till slut är hon nu på plats.

SŁOWNICZEK

na drugi dzień	dagen därpå
> przygotuje	förbereda, göra i ordning
podróż –y FEM	resa
bierze, biorą, brał, brać >	ta
prysznic –u/–a	dusch
głowa	huvud
GEN PL głów	
ząb, zęba	tand
makijaż –u	smink
robi makijaż	sminka sig
pakuje >	packa
walizka	resväska
GEN PL –ek	
francuski	fransk, franska
pasta	kräm
pasta do zębów	tandkräm
szczoteczka	(liten) borste
GEN PL –ek	
DIM av szczotka	
GEN PL –ek	
mydło	tvål
GEN PL –el	
ręcznik –a	handduk
dezodorant –u	deodorant
perfumy PL TANT	parfym
GEN –ów	
pomadka	läppstift
GEN PL –ek	
lusterko	fickspegel
GEN PL –ek	
DIM av lustro	spiegel
GEN PL –er	
spodnie PL	byxor
koszulka	T-shirt
GEN PL –ek	

wkłada >	lägga i
spódnica	kjol
bluzka	blus
GEN PL –ek	
może, mogą, mógł, mogła >	kunna
przebierze, przebiorą, przebrał < przebiera	byta om
Piotruś DIM av Piotr	
musi, muszą, musiał >	vara tvungen
ma = musi	
pociąg –u	tåg
ekspres –u	express
zero	noll
przyjeżdża > przyjedzie	komma (åkande)
pyta > zapyta	fråga
bilet –u	biljett
dworzec, dworca	station
przez + GEN	genom, via
daleko	långt
taki, taka, takie	framför subst: sådan framför adjektiv: så
trwa >	vara, pågå
racja	rätt
ma rację	ha rätt
jak + superlativ	så ... som möjligt
wyjeżdża > wyjedzie	åka ut/iväg, köra ut/iväg
proponuje >	föreslå
rozumie, rozumieją > zrozumie	förstå
boli, bolą, bolał, boleć >	göra ont
krótko	kort
długo	länge
podaje > poda	räcka, ge

ból, bolu	smärta, värk	jakiś	någon (slags)
... temu	för ... sedan	wysiada	stiga av/ur
tu = tutaj	här	toaleta	toalett
daje, dawał > da, dadzą, dał, dać	ge	kabina	hytt
taksówka	taxi	wyciera >	torka av
GEN PL –ęk		placi, placą > zapłaci	betala
wykręca >	slå (telefonnummer)	postój, –oju	hållplats
centrala	central, (huvud)växel	ruch –u	1. rörelse, liv, rusch 2. trafik
ulica	gata	klasyczny	klassisk
wsiada >	stiga in/på	Chinka	kinesiska
główny	huvud-	chiński	kinesiska (språket)
kierowca –y MASK	förare, chaufför	Amerykanin	amerikan
niemiecki	tysk, tyska (språket)	świat –a	värld
grosz –a	polskt ”öre”	LOK świecie	
szczęśliwy	lycklig	DAT światu	
szybko	snabbt		
kasa	kassa		
palący –ego	rökare		
niepalący –ego	icke-rökare		
pali, palą, palił >	röka		
wagon –u	vagn		
ekspresowy	express-		
kilometr –a	kilometer		
niecały	knappt, inte fullt		
peron –u	perrong		
odjeżdża > odjedzie	avgå, avresa		
odjazd –u	avgång, avresa		
koniec –a	slut		
w końcu	till slut, till sist		
spieszy się >	skynda sig		
je (ja jem), jedzą, jadł, jeść > zje	äta		
restauracyjny	restaurang-		
próbuje > spróbuje	försöka		
> prześpi się, przespał się	sova lite, ta en tupplur		

KOMMENTARER

I lektion 7 introducerades dativ singular för maskulina och feminina substantiv. Neutrum bildar dativ singular med ändelsen **–u**:

DATIV SINGULAR		
MASKULINUM -owi	NEUTRUM -u	FEMININUM <i>fr./bak. +e</i> <i>centr. hårda -y</i> <i>centr. mjuka -i</i>
Mark owi kwiat owi	mieszkan iu miast u	książ ce pracy telewizj i

Några få, vanliga maskulina substantiv bildar också dativ med **–u**:

NOM	pan	brat	ojciec	dom	kot	pies	chłopiec	świat <i>värld</i>
DAT	pan u	brat u	ojc u	dom u	kot u	ps u	chłopc u	świat u

Hos **adjektiven** har maskulinum och neutrum den gemensamma ändelsen **–emu** i dativ singular. Femininum har liksom substantiven samma ändelse som i lokativ, **–ej**.

DATIV SINGULAR		
MASKULINUM & NEUTRUM -emu		FEMININUM -ej
mał emu kwiato wi polski emu kwiato wi	mał emu miast u polski emu miast u	mał ej dziewczyni e polskiej dziewczyni e

I dativ plural har alla adjektiv samma ändelse, **-ym/-im**. Vokalen i ändelsen är densamma som i adjektivets grundform.

DATIV PLURAL		
ALLA GENUS -ym/-im		
małym kwiatom polskim kwiatom	małym miastom polskim miastom	małym dziewczynom polskim dziewczynom

I lektion 4 presenterades lokativ plural för substantiven. Ändelsen är **-ach** för alla substantiv, med namnen på tre länder som enda undantag. Adjektiven bildar lokativ plural med samma ändelse som genitiv plural. Lokativ är det enda kasus som alltid kräver en preposition. Därför skriver man ibland ut en preposition även i grammatiska tabeller.

LOKATIV PLURAL		
ALLA GENUS -ych/-ich		
o małych kwiatach o polskich kwiatach	o małych miastach o polskich miastach	o małych książkach o polskich książkach

Klockan

För att ange minuter före och efter hel timme använder man sig av konstruktionen **za** + minuter i ackusativ + timme, respektive minuter + **po** + timme i lokativ:

- za pięć czwarta *fem i fyra*
- pięć po czwartej *fem över fyra*

Halvtimme anges med **o wpół do** + genitiv:

- o wpół do czwartej *halv fyra*

Vid välgångsönskningar står det man önskar någon i genitiv:

- szczęśliwej podróży! *lycklig resa!*

	SINGULAR			PLURAL			
	Mask.	Neutr.	Fem.	Viril	Non-vir mask.	Fem.	Neutr.
NOM	-y -∅ duży koń	-e -o/-e duże miasto	-a -a duża gó ra	-owie/ +i(+y) synowie	-e -y/-e duże koty/gó ry		-e -a duże miasta
GEN	-ego -a/-u dużego konia	-ego -a dużego miasta	-ej -y dużej gó ry	-ych (-ich) -ów/-y(-i) dużych synów/kotów		-ych (-ich) -∅ dużych gó r /miast	
DAT	-emu -owi/-u dużemu konio wi	-emu -u dużemu miastu	-ej +e/-y(-i) dużej gó rze	-ym (-im) -om dużym synom/kotom/gó rom /miastom			
ACK	=NOM/ GEN	=NOM	-ą -ę duż ą gó rę	=GEN	=NOM		
LOK	-ym (-im) +e/-u dużym koniu/mieśc ie		-ej +e/-y(-i) dużej gó rze	-ych (-ich) -ach dużych synach/kotach/gó rach /miastach			
INS	-ym (-im) -em dużym konie m /miast em		-ą -ą duż ą gó rą	-ymi (-imi) -ami duż ymi synami/kotami/gó rami /miastami			
VOK	+e/-u duż y koniu !	=NOM	-o/-u duż a gó ro!	=NOM			

Verb

Konjunktiv

I förra lektionen introducerades konjunktiv i finala bisatser. Konjunktiv förekommer också i huvudsatser. Då översätts det normalt med hjälp av hjälpverbet *skulle* på svenska.

- **Móglbyś** zadzwonić po taksówkę?
- **Skulle du kunna** ringa efter en taxi?

Konjunktiv används också för att uttrycka en artig förfrågan, där vi på svenska dessutom gärna lägger till ytterligare något verb:

- **Dałbyś** mi szklankę wody?
- **Skulle du [kunna/vilja]** ge mig ett glas vatten?

Konjunktivformen bildas med utgångspunkt från preteritum. Den lilla partikeln **by** skjuts in mellan 1-participet och eventuell personändelse. Precis som preteritum böjs alltså konjunktiv både i person och genus.

SG	PRETERITUM	KONJUNKTIV
1:a MASK 1:a FEM	dałem dałam	dał-by-m <i>jag skulle ge</i> dała-by-m
2:a MASK 2:a FEM	dałeś dałaś	dał-by-ś <i>du skulle ge</i> dała-by-ś
3:e MASK 3:e FEM 3:e NEUTR	dał dała dało	dał-by <i>han skulle ge</i> dała-by <i>hon skulle ge</i> dało-by <i>det skulle ge</i>

PL	PRETERITUM	KONJUNKTIV
1:a VIR 1:a NON-VIR	daliśmy dałyśmy	dali- by-śmy <i>vi skulle ge</i> dały- by-śmy
2:a VIR 2:a NON-VIR	daliście dałyście	dali- by-ście <i>ni skulle ge</i> dały- by-ście
3:e VIR 3:e NON-VIR	dali dały	dali- by <i>de skulle ge</i> dały- by

Det **by** som uppträder i konjunktivformerna är samma **by** som ingår i konjunktionen **żeby** (och andra konjunktioner). Det som händer i bisatser är alltså att partikeln **by** ”flyttar tillbaka” och tar med sig personändelserna.

Prefix

Genom olika prefix (förstavelser) kan man modifiera betydelsen av ett verb. Att lägga till sådana här prefix är särskilt vanligt framför rörelseverb, för att ange riktning:

- < jechać *åka, fara*
- > **przy**jechać *ankomma*
- > **od**jechać *avgå, avresa*
- > **wy**jechać *åka ut*
- > **w**jechać *åka in*

De prefigerade verben får automatiskt fullbordad aspekt. Många verb är bildade utifrån enkla verb, där betydelsen av det nya verbet kan ligga ganska långt ifrån det ursprungliga:

- < brać *ta*
- > **u**brać się *klä på sig*
- > **prze**brać się *byta om*

Prefigurerade verb är som sagt vanliga för att uttrycka rörelser och förflyttningar. De innehåller då specifik information som på svenska ofta ryms i olika prepositioner. Polskan använder i dessa fall endast prepositionerna **do** + GEN och **na** + ACK (*till*) samt **od** och **z** + GEN. (*från*) Jämför:

- **Do** walizki wkłada spódnice.
- *Hon lägger en klänning **i** väskan.*
- Pakuje rzeczy **do** walizki.
- *Hon packar saker **i** väskan.*
- **Wychodzi na** ulicę.
- *Hon går **ut på** gatan.*
- **Wsiada do** taksówki.
- *Hon stiger **in i** taxin.*
- **Wysiada z** taksówki.
- *Hon stiger **ut ur** taxin.*

ĆWICZENIA

I.

jechać

(Ja)_____do Sztokholmu.
(Ty)_____do Pragi?
(My)_____na Kubę.
(Wy)_____do Uppsali?
On_____z mamą do dziadka.
Oni_____pociągiem do Warszawy.

II.

palić, Dyrektor, papierosy.
Dyrektor pali papierosy.

pakować, walizka, do, Irena, rzeczy.

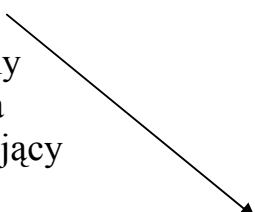
dać, żona, ból, od, głowa, tabletki, Piotr.

z, peron, iść, na, Irena, dworzec.

dzwonić, Piotr, taksówka, po.

III.

mały	film
wygodny	dziecko
ciekawa	okno
interesujący	książka
duże	fotel
klasyczna	ręcznik
małe	muzyka

IV.

On jest Włochem. Mówi **po włosku**.

Ona jest Chinką. Mówi _____.

On jest Francuzem. Mówi _____.

Ona jest Rosjanką. Mówi _____.

Oni są Amerykanami. Mówią _____.

Jesteśmy Szwedami. Mówimy _____.

Jesteście Polakami. Mówicie _____.

(po polsku, **po włosku**, po rosyjsku, po szwedzku, po francusku, po angielsku, po chińsku)

Bilda preteritum och konjunktiv av verben i angivna former:

Ex.:

pyta (1:a pers. sg. mask.)

Ja pytalem – pytalbym

dzwoni (2:a pers. sg. fem.)

Ty

jedzie (3:e pers. sg. mask.)

On

musi (3:e pers. pl. vir.)

Oni

proponuje (2:a pers. sg. mask.)

Ty

płaci (1:a pers. pl. non-vir.)

My

może (3:e pers. sg. fem.)

Ona

założy (2:a pers. pl. vir.)

Wy

słucha (2:a pers. sg. fem.)

Ty

przeczyta (2:a pers. pl. non-vir.)

Wy

pisze (1:a pers. pl. vir.)

My

ma (2:a pers. pl. vir.)

Wy

idzie (3:e pers. sg. mask.)

On

gra (3:e pers. pl. vir.)

Oni

chce (1:a pers. pl. vir.)

My

śpi (2:a pers. sg. fem.)

Ty

wróci (3:e pers. sg. fem.)

Ona

wraca (3:e pers. pl. vir.)
Oni
ogląda (1:a pers. sg. mask.)
Ja
kończy (2:a pers. sg. fem.)
Ty
zna (3:e pers. pl. vir.)
Oni
jest (1:a pers. pl. non-vir.)
My
lubi (2:a pers. pl. vir.)
Wy
pije (3:e pers. sg. mask.)
On
pracuje (3:e pers. pl. non-vir.)
One
ubiera (1:a pers. sg. mask.)
Ja
zrobi (2:a pers. sg. fem.)
Ty
umyje (3:e pers. sg. mask.)
On
kupi (2:a pers. pl. non-vir.)
Wy
kupuje (1:a pers. pl. vir.)
My
pójdzie (3:e pers. sg. fem.)
Ona
powie (2:a pers. pl. vir.)
Wy
prosze (1:a pers. sg. fem.)
Ja

Facit till preteritum och konjunktiv:

dzwoni (2:a pers. sg. fem.)		
<i>Ty</i>	<i>dzwoniłaś</i>	<i>dzwoniłabyś</i>
jedzie (3:e pers. sg. mask.)		
<i>On</i>	<i>jechał</i>	<i>jechałby</i>
musi (3:e pers. pl. vir.)		
<i>Oni</i>	<i>musieli</i>	<i>musieliby</i>
proponuje (2:a pers. sg. mask.)		
<i>Ty</i>	<i>proponowałeś</i>	<i>proponowałbyś</i>
płaci (1:a pers. pl. non-vir.)		
<i>My</i>	<i>placiliśmy</i>	<i>placilibyśmy</i>
może (3:e pers. sg. fem.)		
<i>Ona</i>	<i>mogła</i>	<i>mogłaby</i>
założy (2:a pers. pl. vir.)		
<i>Wy</i>	<i>założyliście</i>	<i>założylibyście</i>
słucha (2:a pers. sg. fem.)		
<i>Ty</i>	<i>śluchałaś</i>	<i>śluchałabyś</i>
przeczyta (2:a pers. pl. non-vir.)		
<i>Wy</i>	<i>przeczytałyście</i>	<i>przeczytałybyście</i>
pisze (1:a pers. pl. vir.)		
<i>My</i>	<i>pisaliśmy</i>	<i>pisalibyśmy</i>
ma (2:a pers. pl. vir.)		
<i>Wy</i>	<i>mieliście</i>	<i>mielibyście</i>
idzie (3:e pers. sg. mask.)		
<i>On</i>	<i>szedł</i>	<i>szedłby</i>
gra (3:e pers. pl. vir.)		
<i>Oni</i>	<i>grali</i>	<i>graliby</i>
chce (1:a pers. pl. vir.)		
<i>My</i>	<i>chcieliśmy</i>	<i>chcelibyśmy</i>
śpi (2:a pers. sg. fem.)		
<i>Ty</i>	<i>śpałaś</i>	<i>śpałabyś</i>
wróci (3:e pers. sg. fem.)		
<i>Ona</i>	<i>wróciła</i>	<i>wróciłaby</i>
wraca (3:e pers. pl. vir.)		
<i>Oni</i>	<i>wracali</i>	<i>wracaliby</i>
ogląda (1:a pers. sg. mask.)		
<i>Ja</i>	<i>oglądałem</i>	<i>oglądałbym</i>

kończy (2:a pers. sg. fem.)		
<i>Ty</i>	<i>kończyłaś</i>	<i>kończyłabyś</i>
zna (3:e pers. pl. vir.)		
<i>Oni</i>	<i>znali</i>	<i>znaliby</i>
jest (1:a pers. pl. fem.)		
<i>My</i>	<i>byłyśmy</i>	<i>byłybyśmy</i>
lubi (2:a pers. pl. vir.)		
<i>Wy</i>	<i>lubiliście</i>	<i>lubilibyście</i>
pije (3:e pers. sg. mask.)		
<i>On</i>	<i>pił</i>	<i>piłby</i>
pracuje (3:e pers. pl. non-vir.)		
<i>One</i>	<i>pracowały</i>	<i>pracowałyby</i>
ubiera (1:a pers. sg. mask.)		
<i>Ja</i>	<i>ubierałem</i>	<i>ubierałbym</i>
zrobi (2:a pers. sg. fem.)		
<i>Ty</i>	<i>zrobiłaś</i>	<i>zrobiłabyś</i>
umyje (3:e pers. sg. mask.)		
<i>On</i>	<i>umył</i>	<i>umyłby</i>
kupi (2:a pers. pl. non-vir.)		
<i>Wy</i>	<i>kupiliście</i>	<i>kupilibyście</i>
kupuje (1:a pers. pl. vir.)		
<i>My</i>	<i>kupowaliśmy</i>	<i>kupowalibyśmy</i>
pójdzie (3:e pers. sg. fem.)		
<i>Ona</i>	<i>poszła</i>	<i>poszłaby</i>
powie (2:a pers. pl. vir.)		
<i>Wy</i>	<i>powiedzieliście</i>	<i>powiedzielibyście</i>
prosze (1:a pers. sg. fem.)		
<i>Ja</i>	<i>prosiłam</i>	<i>prosiłabym</i>

Lekcja 12 (dwunasta). Nowa praca

Irena wchodzi do budynku na Lwowskiej 55a. Szuka mieszkania numer 28. To mieszkanie jest na czwartym piętrze. Irena dzwoni do drzwi. Otwiera młoda kobieta.

– Dzień dobry. Jestem umówiona z panem Wiśniewskim o jedenastej.

PRES umawia
FUT umówi
PART umówiony

– Tak, tak. Już na panią czeka. Proszę wejść. Jestem sekretarką pana Wiśniewskiego. Nazywam się Danuta Sierocka. Wezmę pani płaszcz.

!!! ACK panią

PRES bierze / biorą
FUT weźmie / wezmą

Irena daje swój płaszcz sekretarce, która go bierze i wiesza na wieszaku. Potem wchodzi do gabinetu reżysera.

– Witam panią. Dawno pani nie widziałem.

dawno ≈ przez długi czas

PRES widzi / widzą
PRET widział

– Dzień dobry, panie reżyserze. Dawno nie byłam w Warszawie. Mam za dużo pracy, mam rodzinę, i nie mogę podróżować. Więc musiałam się bardzo szybko zdecydować na dzisiejszą podróż. A po południu już muszę wracać do Poznania, bo dzisiaj przyjeżdża do

nas szwagierka w bardzo ważnej sprawie.

– Oj, to szkoda, bo wieczorem chciałem panią zaprosić na kolację do Mariotta. Ale w takim razie musimy pójść na obiad. Co pani na to?

kolacja – z języka włoskiego:
colazione (szw. kalas)

– Bardzo chętnie. Ale najważniejsza chyba jest rozmowa o pańskim filmie. Jaki to będzie film?

– Po ostatnich sukcesach z filmami historycznymi chcemy nakręcić nowy film o Janosiku. Jak pani na pewno wie, istnieje serial o Janosiku z roku 1974 (tysiąc dziewięćset siedemdziesiątego czwartego), ale teraz chcemy o nim nakręcić nowy dużej ekranowy film. A chciałbym, żeby pani w tym filmie grała główną żeńską rolę.

istnieje ≈ jest

SUBST duży ekran = kino
ADJ dużej ekranowy

– To bardzo miło, że pan myśli, że mogłabym grać taką młodą kobietę. Ale niech mi pan powie, jakie pan ma jeszcze plany. Kto w nim jeszcze będzie grał? Kto będzie grał główną męską rolę? A gdzie film będzie nakręcany? Kiedy zaczynamy kręcić i jak długo to potrwa?

trwa > potrwa

– Powoli, powoli, to bardzo dużo pytań na raz. A zresztą, dlaczego my tutaj stoimy, w moim gabinecie? Proponuję, żebyśmy poszli obok do salonu, gdzie możemy

szybko ≠ powoli

VERB pyta
SUBST pytanie

na raz

wygodnie usiąść.

siadać > siaść / usiąść

Reżyser otwiera Irenie drzwi.

– Proszę, niech pani wejdzie i siądzie tu na tym fotelu. Zaraz poproszę sekretarkę, żeby nam zrobiła kawę. Pani pije kawę, prawda?

– Tak, bardzo chętnie wypiłabym teraz kawę.

Reżyser wychodzi z salonu i mówi do swojej sekretarki:

– Pani Danusiu, czy byłaby pani tak dobra i zrobiła nam dwie filiżanki kawy?

byłaby i zrobiła
= byłaby i zrobiłaby

Kiedy wrócił do salonu, zapytał Ireny:

– A może coś mocniejszego? Może jakiś likier?

POS mocny
KOMP mocniejszy

– Jaki pan ma? Jeżeli ma pan ajerkoniak, to bardzo proszę.

– Ależ oczywiście, że mam. Bardzo proszę. A ja sobie wezmę troszeczkę koniaku.

taca – przez język niemiecki z języka włoskiego: tazza

Wtedy wchodzi sekretarka. Niesie małą tacę z filiżankami, kawą, cukrem i śmietanką.

filiżanka – przez rumuński (filigean) i turecki z perskiego (findzan)

– No to w końcu do rzeczy – powiedział reżyser. – Proponuję pani główną żeńską rolę w filmie o Janosiku, który będziemy

nakręcali w okolicach Krakowa, Żywca i Zakopanego. Zaczynamy nakręcać już w grudniu, a mamy nadzieję, że w jesieni już skończymy. Potem montaż filmu będzie trwał parę miesięcy, więc premiera byłaby na wiosnę dwa tysiące czwartego roku, być może na Wielkanoc.

PREP okolo
SUBST okolica

PRES kończy
FUT skończy

parę ≈ 2–9

może = być może

– A ile czasu będzie trwało samo nakręcanie? Nie wiem, czy będę miała dosyć dużo czasu, bo muszę też myśleć o swojej pracy w teatrze.

– Według naszych planów będziemy nakręcali zimowe sceny przez dwa albo trzy tygodnie w styczniu w okolicach Zakopanego. Wiosenne sceny będziemy nakręcali w kwietniu w okolicach Żywca, a letnie w lipcu, też niedaleko Żywca. Jesienne sceny będą nagrywane w Bukowinie, niedaleko Zakopanego, przez półtora tygodnia we wrześniu albo październiku. Potem potrzebujemy też parę dni w Krakowie oraz kilka dni na słowackim zamku. Ale będziemy wszystko planować tak, żeby pani miała jak najmniej problemów. Pan dyrektor Bartnicki powiedział, że mi chętnie w tym pomoże.

oraz = i

kilka = parę

PRES pomaga
FUT pomoże

– W takim razie mogę tylko powiedzieć

tak. Biorę tę rolę, bo widzę, żeście panowie
już wszystko zaplanowali. I oczywiście
bardzo mi miło, że pan pomyślał właśnie
o mnie.

3sg bierze
3pl biorą 1sg biorę

!! ACK tę

żeście zaplanowali
= że zaplanowaliście

– Mnie również bardzo cieszy, że się
pani tak szybko zdecydowała, bo wtedy już
możemy przejść do dyskusji na bardziej
konkretne tematy. Ale proponuję, żebyśmy
kontynuowali przy obiedzie. Poproszę panią
Danusię, żeby zamówiła nam taksówkę.

NOM obiad
LOK obiedzie

Jura Janosik var en legendarisk rövare, ett slags polsk/slovakisk Robin Hood. Han sägs tillsammans med sitt gäng ha rånat och plundrat från de rika och gett till de fattiga. Hans tillhåll var skogarna i Tatrabergen, i de nuvarande gränstrakterna mellan Polen och Slovakien.

Det finns många folksagor om Janosik i både Polen och Slovakien, och det har gjorts både filmer och en TV-serie om honom.

właściwie
egentligen
po jaką cholere
varför i helsike
oddaje >
ge bort
biedny
fattig
forsa
stålar, pengar
trud –u
möda, svårighet
zabierze > + DAT
stjåla, ta från ngn
bogaty
rik

12. Det nya arbetet

Irena går in i byggnaden på Lwowska-gatan 55a. Hon söker lägenhet nummer 28. Den lägenheten är på femte våningen¹. Irena ringer på dörren. En ung kvinna öppnar.

- God dag. Jag har avtalat [möte] med herr Wiśniewski kl. elva.
- Javisst. Han väntar redan på er. Varsågod och kom in. Jag är herr Wiśniewskis sekreterare. Jag heter Danuta Sierocka. Jag ska ta er kapp.

Irena ger sin kapp till sekreteraren, som tar den och hänger [den] på en hängare. Sedan går hon in på regissörens kontor.

- Välkommen². Jag har inte sett er på länge.
- God dag, herr regissör. Jag har inte varit i Warszawa på länge. Jag har för mycket arbete, jag har familj, och jag kan inte resa. Jag var alltså tvungen att bestämma mig mycket snabbt för dagens resa. Men redan i eftermiddag måste jag återvända till Poznań, för idag kommer [min] svägerska till oss i ett mycket viktigt ärende.

– Oj, det var synd, för ikväll ville jag bjuda er på supé på Mariott. Men i så fall måste vi gå på middag. Vad [säger] ni till det?

– Mycket gärna. Men viktigast är väl samtalet om er film. Vad kommer det att bli för film?

– Efter de senaste succéerna med historiska filmer vill vi spela in en ny film om Janosik. Som ni säkert vet, finns det en serie om Janosik från 1974, men nu vill vi spela in en ny biofilm om honom. Och jag skulle vilja att ni spelade den kvinnliga huvudrollen i den här filmen.

¹ Bokstavligen: fjärde våningen; alltså fyra trappor upp, eftersom bottenvåningen inte räknas!

² Bokstavligen: Jag hälsar er (frun)

– Det var mycket vänligt [av er], att ni tycker att jag skulle kunna spela en så ung kvinna. Men säg mig vilka ytterligare planer ni har. Vem ska mer spela i den? Vem ska spela den manliga huvudrollen? Och var ska filmen spelas in? När börjar vi spela in och hur länge ska det pågå?

– Lugn, lugn³, det är väldigt många frågor på en gång. Och förresten, varför står vi här, på mitt kontor? Jag föreslår att vi går till salongen bredvid, där vi kan sätta oss bekvämt.

Regissören öppnar dörren för Irena.

– Varsågod, kom in och sätt er här i den här fåtöljen. Jag ska genast be sekreteraren att hon gör kaffe till oss. Ni dricker väl kaffe?

– Ja, jag skulle mycket gärna dricka kaffe nu.

Regissören går ut från salongen och säger till sin sekreterare:

– Fru Danusia, skulle ni kunna vara så vänlig och göra två koppar kaffe till oss?

När han kom⁴ tillbaka till salongen frågade han Irena:

– Och kanske nåt starkare? Kanske nån likör?

– Vad har ni för nån? Om ni har ägglikör, så mycket gärna.

– Naturligtvis har jag det. Varsågod. Och jag ska ta mig en aning konjak.

Då kommer sekreteraren in. Hon bär en liten bricka med koppar, kaffe, socker och grädde.

– Nå, till saken (sakerna) till slut då, sade regissören. Jag föreslår er den kvinnliga huvudrollen i filmen om Janosik, som vi kommer att spela in i

³ Bokstavligen: Långsamt, långsamt

⁴ Observera att polskan inte har några problem att växla mellan historisk presens och preteritum i en och samma text!

närheten av Kraków, Żywiec och Zakopane. Vi börjar spela in redan i december, och jag hoppas att vi kommer att vara klara redan till hösten. Sedan kommer montage av filmen att vara några månader, så premiären skulle bli till våren 2004, kanske till påsk.

– Men hur lång tid kommer bara själva inspelningen att ta? Jag vet inte om jag kommer att ha tillräckligt med tid, för jag måste också tänka på mitt arbete på teatern.

– Enligt våra planer kommer vi att spela in vinterscenerna i två eller tre veckor i januari i närheten av Zakopane. Vårscenerna kommer vi att spela in i april i närheten av Żywiec, och sommar[scenerna] i juli, inte heller långt från Żywiec. Höstscenerna kommer att spelas in i Bukovina, inte långt från Zakopane, i en och en halv vecka i september eller oktober. Sedan behöver vi också ett par dagar i Kraków samt några dagar på ett slovakiskt slott. Men vi kommer att planera allt så att ni ska ha så lite problem som möjligt. Herr direktör Bartnicki har sagt att han gärna hjälper mig med det.

– I så fall kan jag bara säga ja. Jag tar den här rollen, för jag ser att ni redan har planerat allt. Och det är naturligtvis mycket trevligt (för mig) att ni tänkte just på mig.

– Det gläder också mig mycket att ni bestämde er så snabbt, för då kan vi redan nu gå över till diskussioner om mer konkreta ämnen. Men jag föreslår att vi försätter vid middagen. Jag ska be fru Danusia att hon beställer en taxi till oss.

SŁOWNICZEK

budynek –u	byggnad
piętro	våning
dzwoni do + GEN	ringa på
otwiera >	öppna
umówi < umawia	avtala
być umówiony (-a)	ha avtalat tid
sekretarka	sekreterare
bierze, biorą >	ta
weźmie, wezmą	
plaszcz –a	rock, kappa
wiesza >	hänga
wieszak –a	(kläd)hängare
witam + ACK	välkommen! (eg. jag hälsar)
dawno	på länge, för länge sedan
widzi, widzą, widział >	se
podróżuje >	resa
dzisiejszy	dagens
oj	oj
szkoda	synd
zaprosi <	bjuda in
kolacja	kvällsmat, supé
Mariott –a	hotellnamn
w takim razie	i så fall
chętnie	gärna
pański	Er, herrns
jaki	hurudan, vad för någon
sukces –u	framgång, succé
historyczny	historisk
nakręca > nakręci	spela in
istnieje >	existera
ekran –u	skärm, duk
dużoekranowy	biograf-

żeński	kvinnlig
miło	trevligt
plan –u	plan
męski	manlig
nakręcany	inspelad
kręci >	spela in
trwa > potrwa	vara, pågå
powoli	långsamt
pytanie	fråga
na raz	på en gång, samtidigt
zresztą	förresten
obok + GEN	bredvid
salon –u	salong, vardagsrum
wygodnie	bekvämt
siada > (u)siądzie, (u)siadł, (u)siąść	sätta sig
prosi > poprosi	be
może	kanske
mocny	stark, kraftig
likier –u	likör
ajerkoniak –u	ägglükör
ależ	men, ju
troszeczkę	litegrann, en smula
DIMDIM av trochę	
koniak –u	konjak
niesie >	bära
taca	bricka
niemiecki	tysk
rumuński	rumänsk
turecki	turkisk
perski	persisk
śmietanka	grädde
okolica	omgivning
Żywiec, Żywca	ortnamn
kończy > skończy	sluta
montaż –u	montage
premiera	premiär

Wielkanoc –y	påsk	pogoda	väder
nakręcanie	inspelning	spacer –u	promenad
dosyć	tillräckligt, nog	fabryka	fabrik
według + GEN	enligt	sympatyczny	sympatisk, trevlig
zimowy	vinter-	zły	dålig, arg, elak, ond
scena	scen	niesympatyczny	osympatisk, otrevlig
wiosenny	vår-		
letni	sommar-		
jesienny	höst-		
nagrywa >	spela in		
nagrywany	inspelad		
Bukowina	Bukovina, landskap i nuv. Ukraina och Rumänien		
oraz	samt		
kilka + GEN	några		
słowacki	slovakisk		
zamek –u	1. slott 2. lås, blytlås		
wszystko	allt		
planuje	planera		
> zaplanuje			
pomaga > pomoże	hjälpa		
myśli, myślał, myśleć > pomyśli	tänka		
cieszy >	glädja		
przejdzie	gå över		
< przechodzi			
dyskusja	diskussion		
konkretny	konkret		
temat –u	ämne		
kontynuuje >	fortsätta		
Danusia			
DIM av Danuta			
zamówi < zamawia	beställa		
mecz –u	match		
inteligentny	intelligent		
mily	trevlig		

KOMMENTARER

I texterna har det redan förekommit komparerade former av adjektiv. Komparativformen bildas med tillägg av ändelsen **+szy** eller **+ejszy**. Den längre ändelsen används när stammen slutar på mer än en konsonant, medan den korta i allmänhet används när stammen bara slutar på en konsonant. I vissa fall sker även förändringar av stammen. Några få vanliga adjektiv byter stam vid kompareringen.

Superlativ bildas alltid med prefixet **naj-**.

ADJEKTIVENS KOMPARATION		
POSITIV	KOMPARATIV +szy +ejszy	SUPERLATIV naj-
stary <i>gammal</i> młody <i>ung</i> nowy <i>ny</i> miły <i>trevlig</i> biały <i>vit</i> mocny <i>stark</i>	starszy młodszy nowszy milszy (ł > l) bielszy (ał > el) mocniejszy (n >ń)	najstarszy najmłodszy najnowszy najmilszy najbielszy najmocniejszy
OREGELBUNDNA: dobry <i>god, bra</i> duży <i>stor</i> mały <i>liten</i>	lepsz y więks zy mniejs zy	najlepsz y najwięks zy najmniejs zy

Adverben bildar komparativ med ändelsen **+ej**. Även här äger många förändringar av stammen rum. Superlativ bildas liksom för adjektiv med prefixet **naj-**.

ADVERBENS KOMPARATION		
POSITIV	KOMPARATIV +ej	SUPERLATIV naj-
często <i>ofta</i> późno <i>sent</i> długo <i>länge</i> wcześniej <i>tidigt</i> bardzo <i>mycket</i>	częściej (st > ść) później (n > ń) dłużej (g > ż) wcześniej bardziej (z > ź)	najczęściej najpóźniej najdłużej najwcześniej najbardziej
OREGELBUNDNA: dobrze <i>bra, väl</i> dużo <i>mycket</i> mało <i>lite</i>	lepiej więcej mniej	najlepiej najwięcej najmniej

Man kan också bilda sammansatt komparativ med **bardziej** *mer* och superlativ med **najbardziej** *mest*. Detta är särskilt vanligt vid långa, komplicerade ord och är ibland obligatoriskt:

interesujący > bardziej interesujący > najbardziej interesujący

Vid jämförelser motsvaras det svenska *än* av antingen konjunktionen **niż** eller prepositionen **od** på polska. Efter **niż** står nominativ, efter **od** genitiv.

- Jestem starszy niż **mój brat**.
 - Jestem starszy od **mojego brata**.
- } *Jag är äldre än min bror.*

Med ordet **jak** före en superlativ blir betydelsen mer absolut. Det får då översättas med *så ... som möjligt* på svenska. Ex:

- **jak najwcześniej** *så tidigt som möjligt*

Viril form introducerades i lektion 4. Vi såg då att substantiven ofta får förändringar i stammen när denna form bildas. Adjektiven bildar viril form med ändelsen **+i**, och även här sker alltså många stamförändringar. Om resultatet av förändringen blir en stam på **rz**, **dz** eller **c**, ändras ändelsevokalen från **i** till **y**, eftersom **i** inte kan förekomma efter dessa konsonanter.

ADJEKTIV VIRIL NOMINATIV PLURAL		
+i (+y)		
nowy aktor	nowi	aktorzy
znany Polak	znani (n > ń)	Polacy
starszy pan	starsi (sz > ś)	panowie
młody brat	młodzi (d > dź)	bracia
mały chłopiec	mali (ł > l)	chłopcy
duży mężczyzna	duzi (ż > ź)	mężczyźni
dobry lekarz	dobrzy (r > rz)	lekarze
drogi syn	drodzy (g > dz)	synowie
polski student	polscy (k > c)	studenci

För virila substantiv och adjektiv är akkusativformerna i plural identisk med genitivformerna. Se lektion 9 om hur genitivformerna bildas.

ADJEKTIV VIRIL ACKUSATIV / GENITIV PLURAL		
-ych (-ich)		
nowy aktor	nowych	aktorów
znany Polak	znanych	Polaków
starszy pan	starszych	panów
młody brat	młodych	braci
mały chłopiec	małych	chłopców
duży mężczyzna	dużych	mężczyzn
dobry lekarz	dobrych	lekarzy
drogi syn	drogich	synów

Så här ser den fullständiga böjningstabellen ut för de regelbundna substantiven och adjektiven:

	SINGULAR			PLURAL			
	<i>Mask.</i>	<i>Neutr.</i>	<i>Fem.</i>	<i>Viril</i>	<i>Non-vir mask.</i>	<i>Fem.</i>	<i>Neutr.</i>
NOM	-y -∅ duży koń	-e -o/-e duże miasto	-a -a duża góra	+i(+y) -owie/+i(+y) duzi synowie	-e -y/-e duże koty/góry		-e -a duże miasta
GEN	-ego -a/-u dużego konia	-ego -a dużego miasta	-ej -y dużej góry	-ych (-ich) -ów/-y(-i) dużych synów/kotów		-ych (-ich) -∅ dużych gór/miast	
DAT	-emu -owi/-u dużemu koniowi	-emu -u dużemu miastu	-ej +e/-y(-i) dużej górze	-ym (-im) -om dużym synom/kotom/górom/miastom			
ACK	=NOM/ GEN	=NOM	-ą -ę dużą górze	=GEN	=NOM		
LOK	-ym (-im) +e/-u dużym koniu/mieście		-ej +e/-y(-i) dużej górze	-ych (-ich) -ach dużych synach/kotach/górach/miastach			
INS	-ym (-im) -em dużym koniem/miastem		-ą -ą dużą górami	-ymi (-imi) -ami dużymi synami/kotami/górami/miastami			
VOK	+e/-u duży koniu!	=NOM	-o/-u duża góro!	=NOM			

Det finns, som vi redan vet, en överensstämmelse mellan maskulina varelser i singular och virila substantiv i plural. Båda har ackusativformer som är identiska med genitivformen. Maskulina ting och non-virila substantiv har däremot ackusativformer som är identiska med nominativen.

Vi vet också att objektet står i genitiv, inte ackusativ, när verbet i meningen är negerat. Men detta ”märks” alltså inte på maskulina varelsebetecknande och virila substantiv (med bestämmningar), eftersom genitiv och ackusativ alltid sammanfaller för dem:

SG.	MASK. TING	MASK. VARELSER
NOM	Nowy film jest znany.	Nowy aktor jest znany.
ACK	Znam nowy film .	Znam nowego aktora .
GEN	Nie znam nowego filmu .	Nie znam nowego aktora .
PL.	NON-VIRIL	VIRIL
NOM	Nowe filmy są znane.	Nowi aktorzy są znani.
ACK	Znam nowe filmy .	Znam nowych aktorów .
GEN	Nie znam nowych filmów .	Nie znam nowych aktorów .

För de andra maskulina substantiven (de som betecknar ting i singular samt de non-virila i plural) är det däremot nominativ och ackusativ som sammanfaller.

Som bekant brukar polskan utelämna det reflexiva pronomenet den andra gången, när två reflexiva verb samordnas:

- Piotr się myje i ubiera. *Piotr tvättar sig och klär på [sig].*

Detta öde drabbar även andra småord, som till exempel obetonade former av personliga pronomen:

- Irena daje swój płaszcz sekretarce, która go bierze i wieszka na wieszaku.
- *Irena ger sin kappa till sekreteraren, som tar den och hänger [den] på en hängare.*

Även partikeln **by**, som bildar konjunktiv, utelämnas efter ett andra samordnat verb, trots att den skrivs ihop med verbet.

- Czy byłaby pani tak dobra i zrobiła[by] nam kawę?
- *Skulle ni kunna vara snäll och göra kaffe till oss?*

By behandlas alltså närmast som ett självständigt ord. Detta gäller även uttalet, **zrobiła** och **zrobiłaby** uttalas ju båda med betoningen på andra stavelsen i ordet.

Vi vet redan att personändelser i konjunktiven i bisatser hängs på konjunktionen **żeby**, som inleder bisatsen:

- Chciał**bym**, żebyś grała główną rolę.
- *Jag (mask.) skulle vilja att du (fem.) spelar huvudrollen.*

Personändelserna kan också flyttas tillbaka och hängas på det enkla **że** att, i bisatser med verb i preteritum:

- Widzę, żeście wszystko zaplanowali. = że wszystko zaplanowaliście.
- *Jag ser att ni har planerat allt.*

Detta är inte obligatoriskt, men mycket vanligt, särskilt i talspråk.

ĆWICZENIA

I

chodzić

(Ja) _____codziennie do kina.

(Ty)_____w soboty do teatru?

On _____do liceum.

(My)_____na uniwersytet.

(Wy)_____w poniedziałki do pracy?

One_____często do lekarza.

iść

Po południu (oni) _____na mecz.

Babcia _____dzisiaj do lekarza.

(Wy)_____jutro na urodziny cioci?

Teraz (my) _____do kolegi.

A ty, _____z nami?

Nie, właśnie (ja) _____do kina.

II

czekać, Irena, na, Dyrektor.

Dyrektor czeka na Irenę.

wieszać, na, płaszcz, Sekretarka, wieszak.

wracać, do, po południu, Irena, Poznań.

Dyrektor, Irena, z, nowy, rozmawiać, o, film.

kawa, z, Sekretarka, mleko, robić.

jechać, na, Zakopane, tydzień, półtora, do, Irena.

zamawiać, Piotr, dla, Irena, taksówka.

III

Piotr jest dobrym lekarzem.

Jakim lekarzem jest Piotr?

Reżyser kręci historyczny film.

Nowakowie mają ładny dom.

Teresa czyta ciekawą książkę.

Piotr i Irena mają inteligentne dzieci.

Pani Anna jest miłą kobietą.

Dzisiaj jest jesienna pogoda.

IV

Kto gra _____ (główna rola) w filmie „Casablanca”?

Kto gra *główną rolę* w filmie „Casablanca”?

Idę do _____(teatr).

Alek uczy się _____(język włoski).

Ania _____(słuchać) muzyki.

Karol i Kasia _____(chodzić) do szkoły.

Paweł jeździ _____(czerwony samochód).

Irena szuka _____(ulica Nowa).

Jan wychodzi z _____(pies) na spacer.

W _____(nowa fabryka) pracuje dużo ludzi.

V

sympatyczna	zły
kobieta	do widzenia
stary	babcia
czarny	niesympatyczna
pytać	mężczyzna
dzień dobry	biały
dziadek	odpowiadać
dobry	nowy

Komparera följande adjektiv och adverb (bilda komparativ och superlativ) :

Ex.

czarny *czarniejszy najczarniejszy*

ładny

ciekawy

miły

dużo

duży

wcześnie

nowy

długo

zimny

młody

mało

dobry

biały

dobrze

mały

często

Komparera följande adjektiv och adverb (bilda komparativ och superlativ) :

Ex.

czarny *czarniejszy* *najczarniejszy*

ładny *ładniejszy* *najładniejszy*

ciekawy *ciekawszy* *najciekawszy*

miły *milszy* *najmilszy*

dużo *więcej* *najwięcej*

duży *większy* *największy*

wcześnie *wcześniej* *najwcześniej*

nowy *nowszy* *najnowszy*

długo *dłużej* *najdłużej*

zimny *zimniejszy* *najzimniejszy*

młody *młodszy* *najmłodszy*

mało *mniej* *najmniej*

dobry *lepszy* *najlepszy*

biały *bielszy* *najbielszy*

dobrze *lepiej* *najlepiej*

mały *mniejszy* *najmniejszy*

często *częściej* *najczęściej*

Bilda viril form av följande adjektiv och substantiv (sätt dem i plural):

Ex.

polski student *polscy studenci*

dobry mąż

znany Polak

stary ojciec

szczęśliwy Hiszpan

szwedzki syn

inny Szwed

ostatni Norweg

nieznany reżyser

miły tata

starszy Duńczyk

młodszy brat

ciekawy Francuz

ładny Anglik

francuski pacjent

młody chłopak

amerykański kuzyn

głodny Rosjanin

niemiecki dyrektor

stary dziadek

żonaty pan

młody Czech

hiszpański wujek

stary Grek

nieważny pisarz

mocny Fin

rosyjski lekarz

lepszy aktor

znany Bułgar

niedobry uczeń

Nowak

inny Włoch

nowy kolega

najlepszy kierowca

stary król

żonaty Rumun

najmłodszy Austriak

Bilda viril form av följande adjektiv och substantiv (sätt dem i plural):

Ex.

polski student	<i>polscy studenci</i>
dobry mąż	<i>dobrzy mężowie</i>
znany Polak	<i>znani Polacy</i>
stary ojciec	<i>starzy ojcowie</i>
szczęśliwy Hiszpan	<i>szczęśliwi Hiszpanie</i>
szwedzki syn	<i>szwedzcy synowie</i>
inny Szwed	<i>inni Szwedzi</i>
ostatni Norweg	<i>ostatni Norwedzy</i>
nieznany reżyser	<i>nieznani reżyserzy</i>
miły tata	<i>mili tatowie</i>
starszy Duńczyk	<i>starsi Duńczycy</i>
młodszy brat	<i>młodzi bracia</i>
ciekawy Francuz	<i>ciekawi Francuzi</i>
ładny Anglik	<i>ładni Anglicy</i>
francuski pacjent	<i>francuscy pacjenci</i>
młody chłopak	<i>młodzi chłopacy</i>
amerykański kuzyn	<i>amerykańscy kuzyni / kuzynowie</i>
głodny Rosjanin	<i>głodni Rosjanie</i>

niemiecki dyrektor	<i>niemieccy dyrektorzy</i>
stary dziadek	<i>starzy dziadkowie</i>
żonaty pan	<i>żonaci panowie</i>
młody Czech	<i>młodzi Czesi</i>
hiszpański wujek	<i>hiszpańscy wujkowie</i>
stary Grek	<i>starzy Grecy</i>
nieważny pisarz	<i>nieważni pisarze</i>
mocny Fin	<i>mocni Finowie</i>
rosyjski lekarz	<i>rosyjscy lekarze</i>
lepszy aktor	<i>lepsi aktorzy</i>
znany Bułgar	<i>znani Bułgarzy</i>
niedobry uczeń	<i>niedobrzy uczniowie</i>
Nowak	<i>Nowakowie</i>
inny Włoch	<i>inni Włosi</i>
nowy kolega	<i>nowi koledzy</i>
najlepszy kierowca	<i>najlepsi kierowcy</i>
stary król	<i>starzy królowie</i>
żonaty Rumun	<i>żonaci Rumuni</i>
najmłodszy Austriak	<i>najmłodsi Austriacy</i>

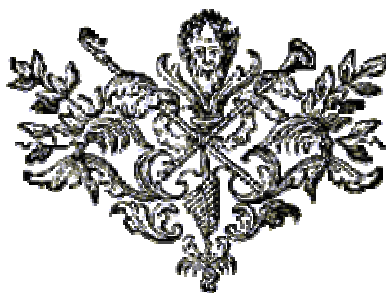
POEZJA

Wislawa Szymborska, polsk författare, nobelpristagare i litteratur 1996. Szymborska är en av Polens mest framstående poeter. Utmärkande för hennes lyrik är en emotionell distansering som ofta i till synes vardagliga iakttagelser förenar en tragisk ton med ironiska och groteska inslag.

Hon föddes 1923 i Bnin (nu en del av Kórnik) nära Poznań. 1931 flyttade hennes familj till Kraków, där hon fortfarande bor. I mars 1945 publicerade Szymborska sin första dikt, "Szukam słowa" ("Jag söker ordet"), i dagstidningen "Dziennik Polski". Från 1945 till 1948 studerade hon polska och sociologi vid Jagellonska universitetet i Kraków. 1953 började hon arbeta för det litterära magasinet "Życie Literackie" (Litterärt liv), och arbetade kvar där till 1981. Under 1981–1983 ingick hon i redaktionen för "Pismo" (Tidskrift). Hon var en av de polska intellektuella som ingick i oppositionen under kommunisttiden, och skrev under pseudonymen Stanczykówna i "Arka" och i exilmagasinet "Kultura" som gavs ut i Paris.

Källa: NE och Wikipedia

Läs dikten på nästa sida, försök översätta och jämför med den svenska tolkningen. Är det något som inte är "rätt"?

Odzież	odzież (kollektivt subst) <i>kläder</i>
Zdejmujesz, zdejmujemy, zdejmujecie	zdejmuje > <i>ta av sig (kläder)</i>
plaszcz, żakiety, marynarki, bluzki	żakieta <i>jacka</i>
z welny, bawełny, elanobawełny,	marynarka <i>kavaj</i>
spódnice, spodnie, skarpetki, bieliznę,	welna <i>ull</i>
kładąc, wieszając, przerzucając przez	bawełna <i>bomull</i>
oparcia krzeseł, skrzydła parawanów;	skarpetka <i>strumpa</i>
na razie, mówi lekarz, to nic poważnego,	bielizna (koll) <i>underkläder</i>
proszę się ubrać, odpocząć, wyjechać,	kładzie > <i>lägga</i>
zażywać w razie gdyby, przed snem, po jedzeniu,	przerzuca > <i>kasta över</i>
pokazać się za kwartał, za rok, za półtora;	oparcie krzesła <i>stolsrygg</i>
widzisz, a ty myślałeś, a myśmy się bali,	skrzydło <i>vinge</i>
a wyście przypuszczali, a on podejrzewał;	parawan <i>skärnvägg</i>
czas już wiązać, zapinać drżącymi rękami	na razie <i>för tillfället</i>
sznurowadła, zatrzaski, suwaki, klamerki,	poważny <i>allvarlig</i>
paski, guziki, krawaty, kołnierze	odpocząć się <i>vila sig</i>
i wyciągać z rękawów, z torebki, z kieszeni	zażywać < <i>ta (medicin)</i>
wymięty, w kropki, w paski, w kwiatki, w kratkę	gdyby <i>om, utifall att</i>
o przedłużonej nagle przydatności.	przed snem = przed spaniem
	pokazać się <i>visa sig</i>
	kwartał <i>kvartal</i>
	myśmy się bali = baliliśmy się
	boje się, bał się > <i>vara rädd</i>
	wyście przypuszczali = wy
	przypuszczaliście <i>förmodade</i>
	podejrzewa > <i>misstänka</i>
	wiąże, wiązał > <i>knyta</i>
	zapina > <i>knäppa</i>
	drżący <i>darrande</i>
	sznurowadło <i>skosnöre</i>
	zatrzask <i>tryckknapp</i>
	suwak <i>blixtlås</i>
	klamerka <i>litet spänne</i>
	pasek <i>skärp</i>
	guzik <i>knapp</i>
	krawat <i>slips</i>
	kołnierz <i>krage</i>
	wyciąga > <i>dra ut</i>
	rękaw <i>ärm</i>
	torebka <i>handväska</i>
	kieszeń FEM – <i>ni ficka</i>
	wymięty <i>skrynklig</i>
	w kropki <i>prickig</i>
	w paski <i>randig</i>
	w kwiatki <i>blommig</i>
	w kratkę <i>rutig</i>
	szalik <i>schal, scarf</i>
	o + LOK här: med
	przedłużony <i>förlängd</i>
	nagle <i>plötsligt</i>
	przydatność <i>användbarhet</i>

Kläder

Du tar av dig, vi tar av oss, ni tar av er
kappor, jackor, koftor, blusar,
av bomull, ylle, polyesterull,
kjolar, byxor, strumpor, trosor,
lägger dem, hänger dem, kastar dem över
stolar, bänkar, britsar, skärmar;
än så länge, säger doktorn, ingen fara,
klä på er igen, vila ut, res bort,
medicin utifall, till natten, efter maten,
kom tillbaks om en månad, ett år, ett och ett halvt;
där ser du, du som trodde, och vi som var så rädda,
och ni som förmodade, och han som misstänkte,
dags att knäppa, knyta med ännu darrande händer
tryckknapparna, snörena, hyskorna, spännena,
bältena, knapparna, slipsarna, kragarna,
och hala fram ur ärmarna, väskorna, fickorna,
den skrynkade prickiga, randiga, blommiga, rutiga scarfen
med plötsligt förlängd användbarhet.

Översättning: Anders Bodegård

Vilken är pluralformen av följande substantiv? Svaren hittar du i dikten.

plaszcz
żakieta
marynarka
bluzka
skarpetka
oparcie
skrzydło
sznurowadło
zatrzask
suwak
klamerka
pasek
guzik
krawat
kołnierz

Lekcja 13 (trzynasta). Obiad w Marriottcie

Po pięciu minutach podjechała taksówka. Irena z panem Wiśniewskim pojechali do centrum miasta, do restauracji w hotelu Marriott. Marriott to jeden z największych i najbardziej nowoczesnych hoteli w całej Polsce. Jest to również bardzo drogi hotel. Chyba jeden z najdroższych w Polsce. Leży w samym centrum Warszawy, przy Alejach Jerozolimskich, naprzeciwko dworca Warszawa Centralna.

NA pięć
GLD pięciu -u

w Marriottcie
w hotelu Marriott

nowoczesny ← nowy + czas

ADJ KOMP
drogi drog + szy
 droższy

naprzeciwko + GEN

SUBST Jerozolima
ADJ jerozolimski

Kiedy Irena i pan Wiśniewski weszli do restauracji, przywitał ich kelner. Pan Wiśniewski zarezerwował stół, więc nie musieli czekać na wolny stolik. Od razu mogli siąść.

wita > przywita

Po krótkiej chwili kelner przynosi kartę dań. Irena i pan Wiśniewski czytają, jakie dania dzisiaj mają w tej restauracji. W karcie dań jest bardzo dużo smacznych rzeczy, i Irena nie może się zdecydować:

– Nie wiem, co mam wybrać. Co pan wybiera, panie reżyserze?

Hotel Marriott

– Ma pani rację. Bardzo trudno coś wybrać, gdy wybór dań jest tak duży. Ale chyba wezmę mięso, bo jestem bardzo głodny. Myślę, że wezmę befsztyk z serem i pieczarkami. Do tego jeszcze frytki i jakąś surówkę, chyba z pomidora i papryki. A co pani wybrała dobrego?

– Naprawdę trudno wybrać, ale chyba wezmę jakąś rybę. Dawno nie jadłam ryby. Bardzo lubię pstrąga, ale tutaj go dziś chyba nie mają, więc wezmę morszczuka.

– To bardzo dobry wybór. Niedawno jadłem tutaj właśnie morszczuka, i był pyszny. No to zamawiamy. A właśnie, co pani pije? Białe wino do ryby? A ja wezmę czerwone do mięsa. No, a przed jedzeniem może troszeczkę szampana?

– Bardzo chętnie. Bardzo lubię szampana, ale rzadko mam okazję go pić.

Kiedy przychodzi kelner, Irena i pan Wiśniewski zamawiają jedzenie i napoje. Zamawiają kieliszek białego francuskiego wina, kieliszek czerwonego hiszpańskiego wina, małą butelkę szampana i dużą butelkę wody mineralnej. Kelner od razu przynosi szampana i dwa kieliszki. Nalewa do

gdy ≈ kiedy

befszyk

ser

pieczarki

pstrąg

białe wino/czerwone wino

*butelka szampana
i dwa kieliszki*

kieliszków.

Pan Wiśniewski podnosi swój kieliszek i mówi:

– Proponuję wypić za naszą współpracę. współpraca = praca razem

– Za udaną współpracę – odpowiada

Irena, i przez chwilę delektują się szampanem.

delektować się + ins – z języka łacińskiego: *delectare*

– Mam nadzieję, że kelner już niedługo przyniesie nam jedzenie, bo jestem naprawdę bardzo głodny – mówi Wiśniewski.

Wtedy przychodzi kelner z winem, a po chwili wraca z zamówionym befsztykiem i morszczukiem. Podaje Irenie rybę, a panu Wiśniewskiemu mięso. Potem kładzie na stół dwie mniejsze miski z surówką z pomidora i papryki i jedną większą miskę z frytkami.

na stół [nastuł]

– Smacznego – mówi kelner i idzie do innego stołu.

– Smacznego – mówi Irena do Wiśniewskiego, który odpowiada:

– Smacznego.

Po chwili Wiśniewski pyta się Ireny:

– Jak pani smakuje?

– Dziękuję, ryba jest pyszna. A panu jak smakuje?

– Mięso też jest bardzo dobre, ale przede wszystkim cieszę się, że pani smakuje.

Potem Wiśniewski podnosi kieliszek z winem i mówi:

– Za pani zdrowie.

– Za pańskie – odpowiada Irena, i próbuje wina.

próbuje + GEN

– Mam nadzieję, że to wino pani smakuje. Chyba nie jest zbyt wytrawne, prawda? Sam bardzo lubię wytrawne wina, a słodkich albo półwytrawnych win w ogóle nie piję.

w ogóle [vɔgule]

– Ma pan rację. Sama też wolę wytrawne wino, ale czasem też chętnie wypiję mały kieliszek słodkiego wina.

Po obiedzie pan Wiśniewski zapytał, czy Irena chciałaby jakiś deser. Mówił, że mają w tej restauracji pyszne napoleonki. Irena bardzo lubi napoleonki, więc Wiśniewski poprosił kelnera i zamówił dwie napoleonki i dwie duże kawy. Kelner się spytał, jaką chcą kawę, czarną, czy z mlekiem albo śmietanką.

deser

pytał > zapytał ~ spytał

Zamówili dwie czarne kawy z ekspresu.

Kiedy zjedli obiad i deser, i wypili kawę,
była już godzina dwadzieścia po trzeciej. 15:20

Irena miała pociąg z powrotem do Poznania
o czwartej dziesięć, więc posiedzieli jeszcze 16:10
pół godziny w restauracji i rozmawiali
o nowym filmie i o swojej wspólnej pracy.
Rozmawiali o Zakopanem i o Janosiku. Irena
oczywiście oglądała serial o Janosiku, kiedy
szedł w telewizji, ale było to już bardzo
dawno. Reżyser obiecał, że przyśle Irenie
kasetę wideo z tym serialem, żeby Irena
mogła go sobie obejrzeć na nowo, i jeszcze oglądać > obejrzeć
poprosił ją, żeby przeczytała parę książek na
temat Janosika. Irena obiecała mu, że to
zrobi.

Potem Wiśniewski poszedł z Ireną na
dworzec i pożegnał się z nią na peronie. Irena przywitać się ≠ pożegnać się
wsiadła do pociągu i usiadła na swoim
miejscu przy oknie w wagonie dla
niepalących. Była już bardzo zmęczona po
długim, ale bardzo ciekawym dniu
w Warszawie.

13. Middag på Marriott

Efter fem minuter kom taxin. Irena och herr Wiśniewski åkte till centrum av staden, till en restaurang på hotell Marriott. Marriott är ett av de största och modernaste hotellen i hela Polen. Det är också ett mycket dyrt hotell. Förmodligen (kanske) ett av de dyraste i Polen. Det ligger i själva centrum av Warszawa, vid Aleje Jerozolimskie (Jerusalemallén), mittemot stationen Warszawa Centralna.

När Irena och herr Wiśniewski gick in på restaurangen hälsade kyparen dem välkomna. Herr Wiśniewski hade reserverat ett bord, så de var inte tvungna att vänta på ett ledigt bord. På en gång kunde de sätta sig.

Efter en kort stund kommer kyparen med menyn. Irena och herr Wiśniewski läser vilka rätter som de har på restaurangen idag. På menyn finns väldigt många goda rätter, och Irena kan inte bestämma sig:

– Jag vet inte vad jag ska välja. Vad väljer ni, herr regissör?

– Ni har rätt. Det är mycket svårt att välja något när urvalet av rätter är så stort. Men jag tar nog kött, för jag är mycket hungrig. Jag tror att jag tar biff med ost och champinjoner. Till det också pommes frites och någon sallad, kanske med tomat och paprika. Och vad har ni valt för gott?

– Det är verkligen svårt att välja, men jag tar nog nån fisk. Jag har inte ätit fisk på länge. Jag tycker mycket om forell, men här har de nog inte det idag, så jag tar kummel.

– Det var ett mycket bra val. För inte så länge sen åt jag just kummel här, och den var utsökt. Då beställer vi. Men just det, vad dricker ni? Vitt vin till fisken? Och jag tar rött till köttet. Och före maten kanske lite champagne?

– Mycket gärna. Jag tycker mycket om champagne, men jag har sällan tillfälle att dricka det.

När kyparen kommer beställer Irena och herr Wiśniewski mat och dryck. De beställer ett glas vitt franskt vin, ett glas rött spanskt vin, en lite flaska champagne och en stor flaska mineralvatten. Kyparen hämtar genast champagnen och två glas. Han håller upp i glasen.

Herr Wiśniewski höjer sitt glas och säger:

– Jag föreslår att vi dricker [en skål] för vårt samarbete.

– För ett lyckat samarbete, säger Irena, och en stund njuter de av champagnen.

– Jag hoppas att kyparen snart kommer med maten, för jag är verkligen mycket hungrig, säger Wiśniewski.

Då kommer kyparen med vinet, och efter en stund kommer han tillbaka med den beställda biffen och kummeln. Han serverar Irena fisken, och till herr Wiśniewski köttet. Sedan ställer han två mindre skålar med tomat- och paprikasallad på bordet och en större skål med pommes frites.

– Smaklig måltid! säger kyparen och går till ett annat bord.

– Smaklig måltid! säger Irena till Wiśniewski, som svarar:

– Smaklig måltid.

Efter en stund frågar Wiśniewski Irena:

– Hur smakar det (för er)?

– Tack, fisken är delikat. Och hur smakar det för er?

– Köttet är också mycket gott, men framför allt är jag glad att det smakade er.

Sedan höjer Wiśniewski vinglasen och säger:

– För er hälsa¹.

¹ Obs: detta är det polska sättet att skåla

- För er, svarar Irena och smakar på vinet.
- Jag hoppas att det här vinet smakar er. Det är väl inte alltför torrt, eller? Själv tycker jag mycket om torra viner, och söta eller halvtorra viner dricker jag överhuvudtaget inte.
- Ni har rätt. Själv föredrar jag också torrt vin, men ibland dricker jag också gärna ett litet glas sött vin.

Efter middagen frågade herr Wiśniewski om Irena Irena skulle vilja ha någon dessert. Han sade att de hade läckra napoleonbakelser på restaurangen. Irena tycker mycket om napoleonbakelser, så Wiśniewski kallade på kyparen och beställde två napoleonbakelser och två stora kaffe. Kyparen frågade hur de ville ha kaffet, svart eller med mjölk eller grädde. De beställde två svarta bryggkaffe.

När de hade ätit upp middagen och desserten och druckit ur kaffet var klockan redan tjugo över tre. Irena skulle åka med (hade) tåget tillbaka till Poznań tio över fyra, så de satt en halvtimme till i restaurangen och pratade om den nya filmen och om sitt gemensamma arbete. De talade om Zakopane och om Janosik. Irena såg naturligtvis serien om Janosik när den gick på TV, men det var nu mycket längesedan. Regissören lovade att han skulle skicka en videokassett med serien till Irena, så att hon skulle kunna se den igen, och han bad henne också att hon skulle läsa några böcker om (på ämnet) Janosik. Irena lovade honom att hon skulle göra det.

Sedan gick Wiśniewski ut med Irena till stationen och tog avsked från henne på perrongen. Irena steg på tåget och satte sig på sin plats vid fönstret i vagnen för ickerökare. Hon var redan mycket trött efter en lång, men mycket intressant dag i Warszawa.

SŁOWNICZEK

podjedzie, podjechał <	köra fram
restauracja	restaurang
hotel –u	hotell
nowoczesny	modern
drogi	1. dyr
KOMP droższy	2. kär
aleja, alei	allé
Jerozolima	Jerusalem
jerozolimski	Jerusalem-, från Jerusalem
naprzeciwko + GEN	mittemot
centralny	central
przywita < wita	hälsa välkommen
rezerwuje > zarezerwuje	reservera
wolny	fri, ledig
krótki	kort
przynosi > przyniesie	komma med, hämta
karta	blad, sida, kort
danie	maträtt
karta dań	meny
smaczny	god, smakfull
wybiera > wybierze, wybrał	wälja
trudno	svårt
gdy	då, när
wybór –oru	urval, utbud
mięso	kött
befszytyk –a	biff
ser –a	ost
pieczarka	champinjon
pstrąg –a	forell
morszczuk –a	kummel

niedawno	för inte så längesen, nyligen
pyszny	utsökt, jättegod
wino	vin
szampan –a	champagne
rzadko	sällan
okazja	tillfälle
napój –oju	dryck
kieliszek –a	vinglas, snapsglas
hiszpański	spansk
butelka	flaska
mineralny	mineral-
nalewa >	hälla upp
podnosi >	lyfta, höja
współpraca	samarbete
udany	lyckad
delektuje się > + INS	njuta av
łaciński	latinsk
niedługo	om inte så länge, snart
zamówiony	beställd
kładzie >	sätta, ställa, lägga
miska	skål
smacznego!	smaklig måltid!
przedę wszystkim	framför allt
cieszy się + INS	glädja sig åt, vara glad över
zdrowie	hälsa
zbyt = za	alltför
wytrawny	torr (om viner)
słodki	söt
półwytrawny	halvtorr (om viner)
w ogóle	överbudtaget
woli, wolął, woleć >	föredra
deser –u	dessert
napoleonka	napoleonbakelse
spyta (się) <	fråga

ekspres –u	kaffebryggare
kawa z espresso	bryggkaffe
z powrotem	tillbaka, i retur
powrót –otu	retur, återkomst
posiedzi,	sitta en stund,
posiedział <	sitta lite
wspólny	gemensam
ogląda > obejrzy,	se, titta på
obejrzał, obejrzyć	
obieca <	lova
przyśle <	skicka
na nowo	på nytt
na temat + GEN	om, angående
pożegna się <	ta avsked från, säga
z + INS	adjö till
wsiada > wsiądzie,	stiga in/på
wsiadł	
klient –a	kund
kotlet schabowy	fläskkotlett
park –u	park
pod + INS	under

KOMMENTARER

Hur man komparerar adjektiv och adverb såg vi i förra lektionen. En speciell förändring inträffar dock när grundformen innehåller ett suffix av typen **/-k-/** eller **/-ek-/**. Detta suffix försvinner nämligen i kompareringen, både för adjektiv och adverb:

słodki <i>söt</i> krótki <i>kort</i> szybki <i>snabb</i>	słodszy krótszy szybszy	najsłodszy najkrótszy najszybszy
daleko <i>långt borta</i>	dalej <i>längre, vidare</i>	najdalej <i>längst borta</i>

Neutrala substantiv på **-um** (lånord från latin) är oböjliga i singular. I plural böjs de som normala neutrala substantiv, förutom i genitiv plural, som har ändelsen **-ów**.

Efternamn på **-ski**, **-cki** eller **-dzki** böjs som adjektiv. Pluralformerna används för att beteckna en hel familj (jmf. **Nowakowie**).

	NEUTR. SG.	NEUTR. PL.	MASK. SG.	VIR. PL.
NOM	centrum	centra	Wiśniewski	Wiśniewscy
ACK	centrum	centra	Wiśniewskiego	Wiśniewskich
GEN	centrum	centrów	Wiśniewskiego	Wiśniewskich
DAT	centrum	centrom	Wiśniewskiemu	Wiśniewskim
LOK	centrum	centrach	Wiśniewskim	Wiśniewskich
INS	centrum	centrami	Wiśniewskim	Wiśniewskimi

Polskan använder ibland prepositionen **z** + instrumentalis (*med*) för att tala om sällskap, där man på svenska hellre säger *och*.

- Irena **z** panem Wiśniewskim pojechali do centrum.
- Irena **och** herr Wiśniewski åkte in till centrum.

Vokativformerna presenterades i lektion 7. Observera också att maskulina substantiv som slutar på **–iec** bildar vokativ på **–cze**:

- chłopiec chłop**cze**!
- ojciec oj**cze**!

Vokativ kan oftast ersättas med nominativ. Att använda vokativ är dock obligatoriskt när substantivet föregås av ett adjektiv. Ett typiskt sådant fall är inledningen av brev:

- Drogi Piotrze, *Käre Piotr!*
- Droga Tereso, *Kära Teresa!*

Som bekant skiljer polskan mellan levande varelser och ting när det gäller substantiv i maskulinum singular. Ackusativformen för levande varelser är där densamma som genitivformen. Det finns dock en del andra, lite mer oväntade substantiv som också böjs som levande varelser. Alla substantiv som böjs som levande varelser har det gemensamt att de har ack/gen på **–a**.

- Lubię pstrąga. *Jag gillar forell.*
- Wezmę morskczuka. *Jag tar kummel.*
- Lubię szampana. *Jag gillar champagne.*

Efter uttryck som anger mängd, antal och mått står det angivna i genitiv. Detta kallas ibland partitiv genitiv.

trochę szampana	<i>lite champagne</i>
mało czasu	<i>lite tid</i>
dużo smacznych dań	<i>många goda rätter</i>
ile pytań?	<i>hur många frågor?</i>
wiele problemów	<i>många problem</i>
kieliszek białego wina	<i>ett glas vitt vin</i>
butelka wody mineralnej	<i>en flaska mineralvatten</i>
kilo jabłek	<i>ett kilo äpplen</i>

Verb

I preteritum och konjunktiv har neutrum en egen form i 3:e person singular. L-participet har alltså en neutral form, som bildas genom att femininformens **–a** byts ut mot ändelsen **–o**.

<i>(fem.)</i>	<i>Pret. (l-particip)</i>	<i>Konjunktiv</i>	
była	było <i>det var</i>	byłoby	<i>det skulle vara</i>
pomogła	pomogło <i>det hjälpte</i>	pomogłoby	<i>det skulle hjälpa</i>
poszła	poszło <i>det gick</i>	poszłoby	<i>det skulle gå</i>

I plural används naturligtvis non-viril form för neutrum.

Neutrumformen av verbet används efter neutrala substantiv:

- **Wino było dobre.** *Vinet var gott.*

Men även efter alla uttryck som kräver genitiv, t.ex. måttuttryck (se ovan), samt räkneord från 5 och uppåt (se lektion 2), används neutrum **singular** av verbet:

- W pokoju **stoi** wiele stołów. *I rummet står många bord.*
- W pokoju **stało** wiele stołów. *I rummet stod många bord.*
- Na stole **leży** sześć jabłek. *På bordet ligger sex äpplen.*
- Na stole **leżało** sześć jabłek. *På bordet låg sex äpplen.*

Verbet **ma** *ha* kan användas framför infinitiv i betydelsen *vara tvungen att*:

- Mam jechać do Warszawy. *Jag måste åka till Warszawa.*

Tvånget kan också vara ”mildare”, och ordet får då översättas med *ska*:

- Nie wiem, co mam wybrać. *Jag vet inte vad jag ska välja.*

Räkneordens böjning

Räkneordet **jeden, jedna, jedno** *en, ett* böjs som ett adjektiv. Det är endast nominativformen i maskulinum och neutrum som avviker.

Övriga räkneord böjs också i alla kasus och genus. Här ska vi bara gå igenom några av böjningsformerna. För *två* skiljer man mellan maskulinum (non-viril) och neutrum å ena sidan (**dwa** i nom/ack), samt femininum å den andra (**dwie** i nom/ack). De högre talen har samma form för alla genus (utom viril form, som utelämnas här).

	<i>Mask.(NV)</i>	<i>Neutr.</i>	<i>Fem.</i>				
NOM	dwa		dwie	trzy	cztery	pięć	sześć
ACK							
GEN	dwóch			trzech	czterech	pięciu	sześciu
LOK							

Sedan fortsätter man på samma sätt: **siedem, siedmiu; osiem, ośmiu** osv.

Kollektiva räkneord

Det finns ytterligare en kategori räkneord på polska, som kallas **kollektiva**. I nom/ack ser formerna ut enligt följande:

2. **dwoje**
3. **troje**
4. **czworo**
5. **pięcioro**
6. **sześcioro**
7. **siedmioro** osv.

De kollektiva räkneorden används vid grupper av blandat kön, och är obligatoriska före substantivet **dzieci** *barn*, som kan beteckna personer av båda kön. Efter de kollektiva räkneorden används genitiv plural:

- **dwoje studentów** *två studenter (en man och en kvinna)*
- **troje dzieci** *tre barn (oavsett kön)*

Obestämda pronomen

Frågorde **jaki** *hurdan* böjs som ett vanligt adjektiv. Om man lägger till ändelsen **–ś** har man bildat det obestämda pronomenet *någon (slags), en (vilken som helst)*. Även detta böjs som vanligt, och **–ś** hängs hela tiden på den böjda formen:

	SG.			PL.	
	<i>Mask.</i>	<i>Neutr.</i>	<i>Fem.</i>	<i>Vir.</i>	<i>Non-vir.</i>
NOM	jakiś	jakieś	jakaś	jacyś	jakieś
ACK	=N/G		jakaś	jakichś	
DAT	jakiemuś		jakiejś	jakimś	
GEN	jakiegoś			jakichś	
LOK	jakimś				
INS			jakaś	jakimiś	

Samma **–ś** används för att bilda obestämda pronomen eller adverb av andra frågeord:

co	<i>vad</i>	coś	<i>något</i>
kto	<i>vem</i>	ktoś	<i>någon (om person)</i>
który	<i>vilken</i>	któryś	<i>någon</i>
gdzie	<i>var</i>	gdzieś	<i>någonstans</i>
kiedy	<i>när</i>	kiedyś	<i>någon gång</i>

Efter **coś** står som bekant eventuella adjektiv i genitiv. Detsamma gäller för **co**. Här måste vi också på svenska lägga till ett *för*:

- **Co** pani wybrała dobrego? *Vad har Ni valt **för** gott?*

Här följer en översikt över de prepositioner som har gåtts igenom i kursen. Många prepositioner har flera betydelser, och ibland styr samma preposition mer än ett kasus. Här har alla betydelser samlats under respektive kasus:

	+ ACK	+ GEN	+ LOK	+ INS
blisko		nära		
daleko		långt ifrån		
dla		för, till, åt		
do		till, in i (riktning)		
na	för (syfte); till (riktning)		på	
nad				över, ovanför
naprzeciwko		mittemot		
o	om (<i>som i be om</i>)		om ('about'); <i>vid klockslag</i>	
obok		bredvid		
od		från		
około		omkring, runt		
po	efter (för att köpa/hämta)		efter (om tid/plats); omkring i	
pod				under
przed				framför; före/innan; för ... sedan
przez	genom, via, på grund av			
przy			vid	
u		hos		
w	på (veckodag)		i	
według		enligt		
z		från, ur, av		med
za	för; om (framtid)			bakom

ĆWICZENIA

I

drogi	droższy	najdroższy
_____	nowszy	_____
_____	_____	największy
słodka	_____	_____
_____	_____	najstarsza
mały	_____	_____
_____	lepszy	_____
młoda	_____	_____

II

prosić, o, Klient, karta, dania.
Klient prosi o kartę dań.

i, wejść, Piotr, do, Irena, restauracja.

drogi, być, Bristol, hotel.

frytki, zamówić, surówka, Jan, kotlet schabowy.

peron, Pociąg, przy, stać.

mieszkać, Mała, na, Adam, w, ulica, Warszawa.

III

Kiedy pójdziesz do kina?

Myślę, że pójdę do kina **w czwartek**.

_____?
Babcia jest **w szpitalu**.

_____?
Mieszkam teraz **w Gdańsku**.

_____?
Marek ma **dwadzieścia trzy lata**.

_____?
Nowakowie mają **czworo dzieci**.

_____?
Reks jest **miły i ładny**.

_____?
Teresa jest **młoda**.

IV

iść – chodzić

Marek _____ do szkoły.

Dzisiaj Teresa _____ do kina.

Chcesz _____ ze mną na spacer?

Babcia codziennie _____ do sklepu.

Do biblioteki Jan _____ raz w tygodniu.

W soboty Nowakowie _____ do teatru.

Teraz _____ do parku.

Bardzo lubię _____ na basen.

V

wnuk córka cioci lub wujka

wnuczka mąż siostry

kuzyn córka córki lub syna

szwagierka syn cioci lub wujka

ciocia siostra mamy lub taty
też żona wujka

szwagier siostra męża lub żony

wujek syn córki lub syna

kuzynka brat mamy lub taty
też mąż cioci

Böj följande verb i presens alternativt fullbordat futurum. Ange vilket tempus det är frågan om:

Ex.

pije *piję, pijesz, pije, pijemy, pijecie, piją (presens)*

pomaga

weźmie

może

prosi

kończy

woli

wyberze

obieca

przeczyta

wróci

idzie

pracuje

da

zadzwoni

pomoże

ubiera

powie

Facit till presens/futurum:

pomaga

pomagam, pomagasz, pomaga, pomagamy, pomagacie, pomagają (presens)

weźmie

wezmę, weźmiesz, weźmie, weźmiemy, weźmiecie, wezmą (futurum)

może

mogę, możesz, może, możemy, możecie, mogą (presens)

prosi

proszę, prosisz, prosi, prosimy, prosicie, proszą (presens)

kończy

kończę, kończysz, kończy, kończymy, kończycie, kończą (presens)

woli

wolę, wolisz, woli, wolimy, wolicie, wolą (presens)

wyberze

wybiore, wybierzesz, wybierze, wybierzemy, wybieriecie, wybiorą (futurum)

obieca

obiecuję, obiecasz, obieca, obiecujemy, obiecacie, obiecują (futurum)

przeczyta

przeczytam, przeczytasz, przeczyta, przeczytamy, przeczytacie, przeczytają (futurum)

wróci

wrócę, wrócisz, wróci, wrócimy, wrócicie, wrócą (futurum)

idzie

idę, idziesz, idzie, idziemy, idziecie, idą (presens)

pracuje

pracuję, pracujesz, pracuje, pracujemy, pracujecie, pracują (presens)

da

dam, dasz, da, damy, dacie, dadzą (futurum)

zadzwoń

zadzwonię, zadzwonisz, zadzwoni, zadzwonimy, zadzwonicie, zadzwonią (futurum)

pomoże

pomogę, pomożesz, pomoże, pomożemy, pomożecie, pomogą (futurum)

ubiera

ubieram, ubierasz, ubiera, ubieramy, ubieracie, ubierają (presens)

powie

powiem, powiesz, powie, powiemy, powiecie, powiedzą (futurum)

Böj orden inom parentes:

Babcia idzie do(sklep). W(sklep) kupuje trzy(litr) (mleko), pięć (bułka), pół kilo(szynka),(paczka)(kawa), cztery(jabłko), pięć (jajko), sześć(jogurt)(naturalny), i dwa(pomarańcz).

Babcia robi dla(Marek) śniadanie. Robi kanapki z(szynka),(ser) i(pomidor). Robi też(herbata), bo Marek nie pije(kawa). Potem babcia daje(Marek)(szklanka)(sok)(jabłkowy). Marek też chce(mleko), ale(mleko) nie ma.

Teresa był z(koleżanka) w(kino). Oglądały(nowy)(polski)(film). Teresa chciała oglądać(amerykański)(film), ale koleżanka nie lubi(amerykański)(film). Po(film) rozmawiały trochę o(film). Potem Teresa wróciła do(dom). Tam czytała(książka), bo nie chciała oglądać(telewizja).

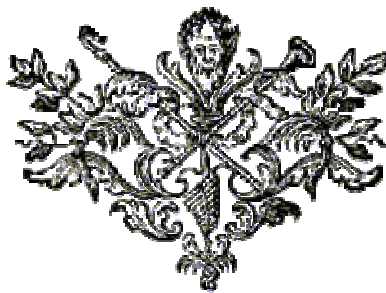
POEZJA

Tadeusz Różewicz, född 1921 i Radomsko, polsk författare. Han är en av de främsta representanterna för den polska litteraturen efter andra världskriget.

Under kriget var han medlem i den underjordiska motståndsbataljonen *Armia Krajowa*, liksom brodern Janusz som avrättades av Gestapo 1944. Han debuterade som poet 1938 och som dramatiker 1960, och betraktas som en av Polens bästa efterkrigspoeter och mest innovativa författare.

Källa: NE och Wikipedia

Obcy człowiek

To obcy człowiek
czego chce
o kogo pyta
to nieznajomy
pewnie zblądził
albo się omylił
mówi że nas szuka
lecz nie zna nazwiska
kogo pan szuka
taki tu nie mieszka
to jakiś pijak
może pomyłony
uparcie twierdzi
że właśnie nas szuka
lecz my go nie znamy
kto to jest

Nie mogę wejść
do waszego domu
mieszkania
mówicie
że mnie nie znacie
że jestem obcy
patrzycie zdziwieni
trochę przestraszeni

Właśnie was szukam
w tym ogromnym mieście
co rośnie
przybywa

obcy främmande
człowiek –a människa

chce + GEN *vilja*
pyta + ACK *fråga efter*

nieznajomy *obekant*

pewnie *säkert*
zabłądzi < *gå vilse*
omyli się < *ta fel*

lecz = **ale** *men*

pijak –a *fyllo, suput, drinkare*

pomyłony *sinnessjuk*

uparcie *enträget, envist*
twierdzi > *hävda, påstå*

mieszkanie här: *bostad*

patrzy > *titta*
zdziwiony VIR pl **zdziwieni** *förvånad*
przestraszony VIR pl **przestraszeni** *skrämd*

ogromny *enorm*

co här: = **które** *som*
rośnie > *växa*
przybywa > här: *öka*

Was szukam

Na tej wyspie bezludnej

nie omyliłem się

wy jesteście ludzie

moi bliźni

wyspa *ö*

bezludny *obefolkad*

bliźni –ego böjs som adj *nästa, medmänniska*

czy mogę zostać z wami

jeden dzień noc

jestem człowiekiem

nie jestem obcy

patrzycie na mnie

przez judasza

nie zdejmując łańcuchów

przez drzwi zatrzaśnięte

zostać < *stanna kvar*

judasza –a *titthål*

nie zdejmując *utan att ta av*

łańcuch –a *kedja*

zatrzaśnięty *igenslagen*

jestem zmęczony

chcę usiąść przy waszym stole

znamy się przecież

od narodzenia Chrystusa

jestem bardzo zmęczony

muszę wam opowiedzieć

o sobie o was

chcę wam powiedzieć

że nie ma tajemnicy

nie czekajcie

usiąść < *sätta sig*

znamy się *vi känner varandra*

przecież *ju*

narodzenie *födelse*

Chrystus –a *Kristus*

opowiedzieć < *berätta*

tajemnica *hemlighet*

Främlingen

Det är en främling
vad vill han
vem frågar han efter
det är en okänd
säkert har han gått vilse
eller tagit fel
han säger att han söker oss
men han känner inte till några namn
vem söker ni
nån sån bor inte här
det är någon drinkare
kanske en sinnesrubbad
envist påstår han
att han söker just oss
men vi känner honom inte
vem är han

Jag kan inte stiga in
i ert hem
er bostad
ni säger
att ni inte känner mig

att jag är en främling
ni tittar förvånade på mig
en smula skrämde

Just er söker jag
i denna ofantliga stad
som växer
breder ut sig
Er söker jag
På denna öde ö
jag har inte tagit fel
finns ni
människor
mina bröder

får jag stanna hos er
en dag en natt
jag är en människa
jag är ingen främling
ni ser på mig
genom titthålet
i den igenslagna dörren
med pålagd säkerhetskedja

jag är trött
jag vill sitta ner vid ert bord
vi känner ju varandra
sedan Kristi födelse
jag är mycket trött
jag måste berätta för er
om mig om er
att det inte finns något mysterium
vänta inte på något

Lekcja 14 (czternasta). Teresa idzie na zakupy

W piątek Teresa wróciła wcześniej ze szkoły.

W domu jest tylko babcia.

– Babciu, obiad zjem już teraz. jem > zjem

– Dlaczego, Teresko? Nie czekasz na mamę i tatę?

– Nie, babciu. Mówiłam wczoraj wieczorem mamie, że muszę iść dzisiaj do miasta.

Babcia daje Teresie obiad. Teresa siada przy stole i zaczyna jeść. Babcia ją pyta:

– Idziesz z koleżanką do kina?

– Nie, nie idziemy do kina. Chcę kupić nowe buty na zimę.

na + ACK (ändamål)

– A masz pieniądze?

– Tak, mama mi już dała.

dawała > dała

– Teraz dobre buty są bardzo drogie. Nie masz za mało pieniędzy?

NOM PL pieniądze
GEN PL pieniędzy

– Myślę, że nie. Nie chcę drogich butów, tylko wygodne. Muszę zadzwonić do koleżanki, bo chcę, żeby poszła ze mną. Pomoże mi wybrać coś ładnego. Nie chcę kupować sama.

dzwonić > zadzwonić

szła > poszła
pomaga > pomoże
wybierać > wybrać
kupować > kupić

– Ona też lubi chodzić po sklepach?
 – Bardzo. Lubimy oglądać nowe ciuchy.
 – To dzwoń. Tylko nie wracajcie za
 późno.

– Na pewno nie wrócimy późno. Sklepy
 zamykają przecież o szóstej.

– I włóż spódnice, a nie spodnie. Jak się
 kupuje buty lepiej mieć spódnice. Wtedy
 lepiej widać, czy buty pasują.

– Masz rację, babciu. Zaraz się
 przebiorę.

Teresa idzie do przedpokoju i wykręca numer
 do koleżanki. Dziewczyny chwilę roz-
 mawiają. Potem Teresa idzie do swojego
 pokoju, otwiera szafę i wyjmuję džinsową
 spódnice. Zdejmuje spodnie i wkłada
 spódnice. Potem wraca do przedpokoju,
 wkłada kurtkę, czapkę i buty.

Podchodzi do drzwi i mówi do babci:

– Na razie, babciu.

– Pa, Teresko.

Teresa idzie na przystanek autobusowy, bo
 tam czeka już na nią koleżanka.

– Cześć, Teresa.

– Cześć. Zimno dzisiaj. Autobus już

ciuch

1900: brudne robocze ubranie

1950: zagraniczne używane ubr.

1990: eleganckie (damskie) ubr.

PRES wraca -a
 IMP (ty) wracaj! -aj
 (wy) wracajcie!

wraca > wróci

FUT włoży
 IMP włóż!

jak = kiedy

się = człowiek

widać = można widzieć

przebiera > przebierze
 przebierają > przebiorą

wykręca > wykręci

otwiera > otworzy
 wyjmuję > wyjmie
 zdejmuję > zdejmie
 wkłada > włoży

podchodzi > podejdzie

podchodzi = przychodzi blisko

czeka > zaczeka

jedzie. Nie musimy długo czekać.

– To dobrze, bo nie lubię czekać na przystankach.

Dziewczyny wsiadają do autobusu. W autobusie jest dużo ludzi. Wszyscy wracają z pracy albo ze szkoły. Dziewczyny stoją, bo nie ma miejsc siedzących. Zresztą zaraz wysiadają. Do miasta nie jest daleko.

wsiada > wsiądzie

wysiada > wysiądzie

Na ulicy przed centrum handlowym też jest dużo ludzi. Wszyscy idą na zakupy. Teresa z koleżanką wchodzi do pierwszego sklepu. Podchodzą do półek z butami. Oglądają je. Teresa bierze parę ładnych czarnych butów i idzie je przymierzyć.

wchodzą > wejdą
podchodzą > podejdą
ogłdają > obejrzą

bierze > weźmie
idzie > pójdzie

– O, te są ładne. Podobają mi się.

(one) podobają mi się =
ja je lubię

– Ale to nie są sportowe buty, a ty mówiłaś, że chcesz kupić sportowe – mówi koleżanka.

mówił > powiedział
mówi > powie

– Nie chcę ich kupować, ale lubię mierzyć buty i ubrania – odpowiada Teresa.

odpowiada > odpowie

– Ale to chyba jest zły rozmiar? – mówi koleżanka.

Teresa zagląda do buta i mówi:

– Tak, to jest rozmiar 39 (trzydzieści dziewięć ~ trzydziesty dziewiąty) a ja muszę mieć 37 (trzydzieści siedem ~ trzydziesty

siódmy).

– Idź do ekspedientki i zapytaj o twój rozmiar.

PRES idzie FUT zapyta
IMP idź! zapytaj!

Teresa podchodzi do ekspedientki, pokazuje but i pyta:

pokazuje > pokaże
pyta > zapyta

– Przepraszam, czy ma pani rozmiar 37?

– Zaraz zobaczę, proszę chwilę

widzi > zobaczy

poczekać.

> poczekać = czekać chwilę

Ekspedientka podchodzi do półek i szuka rozmiaru 37. Wraca z parą butów i podaje je Teresie:

podaje > poda

– Proszę bardzo, rozmiar 37. Chyba będą dobre.

Teresa siada na krześle i wkłada prawy but. Wstaje, robi parę kroków i mówi do koleżanki:

siada > siądzie
wkłada > włoży
robi > zrobi

– Chyba za małe...

– Zrób jeszcze parę kroków.

FUT zrobi
IMP zrób!

Teresa robi jeszcze kilka kroków.

– Jednak za małe. Wezmę 38, bo bardzo mi się te buty podobają.

bierze > weźmie
biorę > wezmę

– Może pójdziemy do innego sklepu?

idziemy > pójdziemy

Zobaczmy inne buty.

– Nie, te mi się podobają.

widzimy > zobaczymy

Idzie jeszcze raz do ekspedientki. Prosi o rozmiar 38. Znowu siada i mierzy. Wstaje i

prosi > poprosi
siada > siądzie
wstaje > wstanie

robi parę kroków.

– Te są dobre – mówi do koleżanki.

– Biorę je.

– No co ty! Nie oglądałaś przecież innych. Nigdy tak nie robisz. Chyba jesteś chora.

– Ale teraz tak zrobię. Bardzo mi się podobają. Pasują i do spódnicy, i do spodni. Już nie chcę sportowych. Nie podobają ci się?

robię > zrobię

– Bardzo mi się podobają. Ile kosztują?

Teresa patrzy na karton i mówi:

– Sto siedemdziesiąt złotych. A mama mi dała trzysta. Może jeszcze coś sobie kupię.

dawała > dała

kupuję > kupię

– Jak chcesz. Idź i zapłać.

płaci > zapłaci
IMP zapłać!

Dziewczyny podchodzą do kasy i kładą karton z butami na ladzie. Kasjerka bierze karton i mówi:

kładą > położą

– Płaci pani sto siedemdziesiąt złotych.

płaci > zapłaci

Teresa kładzie na ladzie dwieście złotych. Ekspedientka bierze pieniądze i daje Teresie resztę:

kładzie > położy

daje > da
dają > dadzą

– Proszę, to reszta: trzydzieści złotych.

Czy mam zapakować?

pakować > zapakować

– Tak, proszę.

Ekspedientka wkłada karton do dużej reklamówki i podaje Teresie:

wkłada > włoży

– Proszę bardzo.

– Dziękuję pani. Do widzenia.

Dziewczyny wychodzą ze sklepu. Teresa niesie reklamówkę z butami. Koleżanka patrzy na nią i mówi:

wychodzi > wyjdzie
wychodzą > wyjdą

niesie
niosą

– Ty chyba naprawdę jesteś chora.

Nigdy tak szybko nie kupiłaś butów, a często kupowałyśmy ubrania razem.

kupował > kupił

– Bardzo mi się podobały. I bardzo się cieszę, że je kupiłam. Obejrzymy jeszcze ubrania w innych sklepach?

oglądamy > obejrzymy

– Możemy. Znowu wejdiesz do pierwszego sklepu i od razu coś kupisz?

wchodzisz > wejdiesz

kupujesz > kupisz

– Nie wiem. Może...

Dziewczyny idą pasażem i wchodzą do sklepu ze sportowymi ciuchami. Podchodzą do półki, gdzie leżą sportowe bluzy. Koleżanka bierze jedną, odwraca się do Teresy i mówi:

wchodzą > wejdą

odwraca się > odwróci się

– Zobacz, jaki ładny ten czerwony polar.

widzi > zobaczy
IMP zobacz!

Pasuje ci do butów i tej dżinsowej spódnicy.

Nie chcesz przymierzyć?

mierzyć > przymierzyć

– Pokaż! – bierze od koleżanki bluzę i

pokazuje > pokaże
IMP pokaż!

ogłąda ją. – Naprawdę ładny. Idę przymierzyć.

ogłąda > obejrzy

Teresa idzie do przymierzalni. Po chwili wychodzi ubrana w czerwony polar.

– Jak wyglądam? – pyta koleżankę.

pyta > zapyta

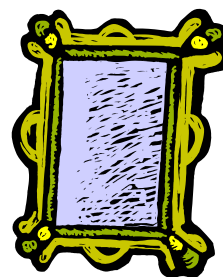
– Fajnie. Pasuje ci. Tak, jak mówiłam.

mówiła > powiedziała

Idź, zobacz w lustrze. To chyba eska, twój rozmiar.

Teresa podchodzi do lustra. Patrzy chwilę i mówi:

– Ciekawe, ile kosztuje. Czy mam jeszcze tyle pieniędzy?

lustro

Ogłąda bluzę, ale nie ma na niej ceny.

Idzie do ekspedientki i pyta:

– Ile kosztuje ten polar?

– Tam jest cena – odpowiada

odpowiada > odpowie

ekspedientka.

– Nie, już patrzyłam, nie ma.

– Zaraz zobaczę – mówi ekspedientka i odwraca się do swojej koleżanki.

widzę > zobaczę

Rozmawiają chwilę o cenie. Potem ekspedientka odwraca się do dziewczyn i mówi:

– Bluza kosztuje sto piętnaście złotych.

– To bardzo drogo – mówi Teresa.

– Tam dalej są tanie bluzy – mówi koleżanka. Zobacz tamte.

Dziewczyny idą do półek z tanimi bluzami.

Oglądają je. Koleżanka pyta Teresę:

– Podobają ci się? Są nieładne i jakość na pewno jest zła. Cena niska, ale nie są takie ładne jak tamte.

dobry ≠ zły

– Nie podobają mi się. Chcę tę czerwoną. Jest droga, ale ładna i jakość jest dobra. Moja ciocia mówi, że Szwedzi mówią, że jak coś smakuje, to kosztuje.

ACK SING FEM tę !!!

jak = jeżeli / jeśli

– To prawda. Moja mama też mówi, że za jakość się płaci. To co, bierzesz ją?

się płaci = człowiek płaci

– Tak, jednak ją wezmę. Nie wiem, co mama powie, ale chyba też jej się będzie podobać.

Podchodzą do kasy. Teresa wyjmuję z portfela sto dwadzieścia złotych i daje kasjerce. Kasjerka mówi:

wyjmuję > wyjmie

– Bluza kosztuje sto piętnaście złotych... Proszę, to reszta, pięć złotych. Czy mam zapakować?

– Tak, proszę – mówi Teresa.

Teresa z koleżanką wychodzą ze sklepu.

Teresa niesie teraz dwie reklamówki. Idą do wyjścia. Koleżanka pyta:

INF wyjść (wy + iść)
SUBST wyjście

– Wracamy do domu? Już nic nie kupujesz?

kupuję > kupię
kupujesz > kupisz

– Nie, nic już nie kupię, bo nie mam pieniędzy, i nie wiem, co powiedzieć mamie. Miałam kupić tylko buty.

mówić > powiedzieć

Jadą do domu autobusem. Nie ma dużo ludzi, bo wszyscy są jeszcze w mieście. Potem, o szóstej, będzie więcej pasażerów.

Teresa wchodzi do domu. Rozbiera się w przedpokoju. Zdejmuje czapkę, kurtkę i buty. Czapkę kładzie na półce, a kurtkę wiesza na wieszaku. Idzie do dużego pokoju, gdzie Irena ogląda wiadomości w telewizji.

rozbiera > rozbierze

– Cześć, córeczko. Tak szybko wróciłaś? Nie byłaś na zakupach?

wracała > wróciła

– Cześć, mamo. Byłam z koleżanką w mieście. Kupiłam sobie buty na zimę.

kupowała > kupiła

– Naprawdę? Zawsze długo chodzicie po sklepach. Źle się czujesz?

– Już drugi raz to dzisiaj słyszę. Wszyscy mi to mówią, więc chyba naprawdę jestem chora.

– Bo to nienormalne. Jakie buty kupiłaś? Teresa pokazuje mamie nowe czarne buty.

pokazuje > pokaże

– Podobają ci się?

– Bardzo – odpowiada Irena. – Ale to nie są sportowe buty.

– Nie, ale właśnie te mi się podobają i są bardzo wygodne.

– Dobrze, jeśli ci się podobają. Ile zapłaciłaś?

płaciła > zapłaciła

Teresa myśli chwilę i odpowiada:

– Sto siedemdziesiąt.

– O, to niedrogo, mogłaś kupić sobie jeszcze coś za resztę.

– Mamo, jesteś kochana! Nie wiedziałam, jak ci powiedzieć o tej czerwonej bluzie. I pokazuje Irenie nowy ładny polar.

– Jaki ładny, i dobra jakość. Myślę, że to dobry zakup.

Teresa bierze swoje nowe rzeczy i idzie do kuchni pokazać je babci. Jak wszystkie kobiety, babcia też lubi nowe ubrania.

pokazywać > pokazać

14. Teresa går och handlar

På fredagen kom Teresa tidigt tillbaka från skolan. Hemma finns bara farmor.

- Farmor, jag ska äta middag redan nu.
- Varför, Teresa? Väntar du inte på mamma och pappa?
- Nej, farmor. Jag sa till mamma igår kväll att jag måste gå till stan idag.

Farmor ger Teresa middag. Teresa sätter sig vid bordet och börjar äta. Farmor frågar henne:

- Går du med en kompis på bio?
- Nej, vi går inte på bio. Jag vill köpa nya vinterskor.
- Men har du pengar?
- Ja, det har mamma redan gett mig.
- Nuförtiden är bra skor mycket dyra. Du har inte för lite pengar?
- Det tror jag inte. Jag vill inte ha dyra skor, bara bekväma. Jag måste ringa till min kompis, för jag vill att hon ska gå med mig. Hon ska hjälpa mig att välja nåt snyggt. Jag vill inte handla ensam.
- Tycker hon också om att gå i affärer?
- Mycket. Vi tycker om att titta på nya kläder.
- Ring då. Kom bara inte hem för sent.
- Vi kommer absolut inte hem sent. Affärerna stänger ju sex.
- Och ta på en kjol, och inga byxor. När man köper skor är det bättre att ha kjol. Då syns det bättre om skorna passar.
- Du har rätt, farmor. Jag ska genast byta om.

Teresa går in i hallen och slår numret till sin kompis. Flickorna pratar en

stund. Sedan går Teresa till sitt rum, öppnar garderoben och tar ut en jeanskjol. Hon tar av byxorna och sätter på kjolen. Sedan går hon tillbaka till hallen, tar på sig jackan, mössan och skorna.

Hon går fram till dörren och säger till farmor:

– Vi ses, farmor.

– Hej då, Teresa.

Teresa går till busshållplatsen, för där väntar redan hennes kompis på henne.

– Hej, Teresa.

– Hej. Det är kallt idag. Bussen kommer redan. Vi behöver inte vänta länge.

– Det är bra, för jag tycker inte om att vänta på hållplatser.

Flickorna stiger på bussen. På bussen är det mycket folk. Alla är på väg hem från arbetet eller skolan. Flickorna står, för det finns inga sittplatser. Förresten skall de strax stiga av. Det är inte långt in till stan.

På gatan framför köpcentret är det också mycket folk. Alla går och handlar. Teresa och hennes kompis går in i den första affären. De går fram till hyllorna med skor. De tittar på dem. Teresa tar ett par vackra svarta skor och går för att prova dem.

– Å, de här är vackra. Jag gillar dem.

– Men det är inga sportskor, och du sa att du ville köpa sportskor, säger hennes kompis.

– Jag vill inte köpa dem, men jag tycker om att prova skor och kläder, svarar Teresa.

– Men det är väl fel storlek? säger hennes kompis.

Teresa tittar in i skon och säger:

- Ja, det är storlek 39, men jag måste ha 37.
- Gå till expediten och fråga efter din storlek.

Teresa går fram till expediten, visar skon och frågar:

- Ursäkta, har ni storlek 37?
- Jag ska genast se efter, var snäll och vänta en stund.

Expediten går fram till hyllorna och letar efter storlek 37. Hon kommer tillbaka med ett par skor och räcker dem till Teresa:

- Varsågod, storlek 37. De blir nog bra.

Teresa sätter sig på en stol och tar på den högra skon. Hon ställer sig upp, tar några steg och säger till sin kompis:

- De är nog för små...
- Ta ett par teg till.

Teresa tar ytterligare några steg.

- Ändå för små. Jag tar 38, för jag gillar de här skorna mycket.
- Vi kanske ska gå till en annan affär? Vi kan titta på andra skor.
- Nej, jag gillar de här.

Hon går ännu en gång till expediten. Hon ber om storlek 38. Återigen sätter hon sig och provar. Hon stiger upp och tar några steg.

- De här är bra, säger hon till sin kompis. Jag tar dem.
- Vad säger du! Du har ju inte tittat på några andra. Så gör du aldrig.

Du är nog sjuk.

– Men nu ska jag göra så. Jag tycker mycket om dem. De passar både till kjol och till byxor. Jag vill inte ha sportskor längre. Tycker du inte om dem?

- Jag tycker mycket om dem. Hur mycket kostar de?

Teresa tittar på kartongen och säger:

– 170 złoty. Och mamma gav mig 300. Jag kanske ska köpa mig nåt mer.

– Om du vill. Gå och betala.

Flickorna går fram till kassan och lägger kartongen med skorna på disken.

Kassörskan tar kartongen och säger:

– Det blir (ni betalar) 170 złoty.

Teresa lägger 200 złoty på disken. Expediten tar pengarna och ger Teresa växeln:

– Varsågod, växeln: 30 złoty. Ska jag packa in dem?

– Ja tack.

Expediten lägger in kartongen i en stor kasse och räcker den till Teresa:

– Varsågod.

– Tack. Hejdå.

Flickorna går ut ur affären. Teresa bär kassen med skorna. Hennes kompis tittar på henne och säger:

– Du är nog verkligen sjuk. Du har aldrig köpt skor så snabbt, och vi har ofta köpt kläder ihop.

– Jag tyckte mycket om dem. Och jag är mycket glad att jag har köpt dem. Ska vi titta på mer kläder i andra affärer?

– Det kan vi. Ska du gå in i den första affären igen och köpa nåt på en gång?

– Jag vet inte. Kanske...

Flickorna går längs en passage och går in i en affär med sportkläder. De

går fram till hyllan där sporttröjorna ligger. Kompisen tar en, vänder sig till Teresa och säger:

– Titta, så vacker den här röda fleecetröjan är. Den passar till dina skor och den där jeanskjolen. Vill du inte prova?

– Får jag se (visa)! [säger hon] och tar tröjan från sin kompis och tittar på den. Verkligen vacker. Jag ska gå och prova.

Teresa går till provrummet. Efter en stund går hon ut klädd i den röda fleecetröjan.

– Hur ser jag ut? frågar hon sin kompis.

– Fin. Den passar dig. Precis som jag sa. Gå och titta i spegeln. Det är nog en small, din storlek.

Teresa går fram till spegeln. Hon tittar en stund och säger:

– Jag undrar vad den kostar. Har jag fortfarande så mycket pengar?

Hon tittar på tröjan, men det finns inget pris på den. Hon går till en expedit och frågar:

– Vad kostar den här fleecetröjan?

– Priset står där, svarar expediten.

– Nej, jag har redan tittat, det finns inte.

– Jag ska strax se efter, säger expediten och vänder sig till sin kollega.

De pratar en stund om priset. Sedan vänder sig expediten till flickorna och säger:

– Tröjan kostar 115 złoty.

– Det är mycket dyrt, säger Teresa.

– Där längre bort finns det billiga tröjor, säger hennes kompis. Titta på dem där borta.

Flickorna går till hyllorna med de billiga tröjorna. De tittar på dem.

Kompisen frågar Teresa:

– Tycker du om dem? De är inte snygga och kvaliteten är säkert dålig. Priset är lågt, men de är inte så snygga som dem där borta.

– Jag tycker inte om dem. Jag vill ha den röda. Den är dyr, men snygg och kvaliteten är bra. Min faster säger att svenskarna säger att om nåt smakar, så kostar det.

– Det är sant. Min mamma säger också att för kvalitet får man betala. Så vad då, tar du den?

– Ja, jag tar den trots allt. Jag vet inte vad mamma kommer att säga, men hon kommer nog också att tycka om den.

De går fram till kassan. Teresa tar ut 120 złoty ur plånboken och ger till kassörskan. Kassörskan säger:

– Tröjan kostar 115 złoty... Varsågod, här är växeln, fem złoty. Ska jag packa in den?

– Ja tack, säger Teresa.

Teresa och hennes kompis går ut från affären. Teresa bär nu på två kassar. De går till utgången. Kompisen frågar:

– Ska vi åka hem? Du ska inte köpa nåt mer?

– Nej, jag ska inte köpa nåt mer, för jag har inte pengar, och jag vet inte vad jag ska säga till mamma. Jag skulle bara köpa skor.

De åker hem med buss. Det finns inte mycket folk, för alla är fortfarande i stan. Sedan, klockan sex, kommer det att vara fler passagerare.

Teresa går in i huset. Hon tar av sig i hallen. Hon tar av mössan, jackan och skorna. Mössan lägger hon på hyllan, och jackan hänger hon på en

hängare. Hon går till det stora rummet, där Irena tittar på nyheterna på TV.

– Hej, min dotter. Är du tillbaka så snart? Har du inte varit och handlat?

– Hej, mamma. Jag var med en kompis i stan. Jag har köpt vinterskor.

– Verkligen? Ni går alltid länge i affärer. Känner du dig dålig?

– Det är redan andra gången idag som jag hör det. Alla säger det till mig, så jag är nog verkligen sjuk.

– För det är inte normalt. Vad har du köpt för skor?

Teresa visar mamma de nya svarta skorna.

– Tycker du om dem?

– Mycket, svarar Irena. Men det är inga sportskor.

– Nej, men jag gillar just de här, och de är mycket bekväma.

– Det är bra om du tycker om dem. Hur mycket har du betalat?

Teresa tänker en stund och svarar:

– 170.

– Å, det var inte dyrt, du kunde ha köpt nåt mer till dig för resten.

– Mamma, jag älskar dig! Jag visste inte hur jag skulle berätta för dig om den här röda tröjan. Och så visar hon den nya vackra fleecetröjan för Irena.

– Så snygg, och bra kvalitet. Jag tycker att det är ett bra köp.

Teresa tar sina nya saker och går till köket för att visa dem för sin farmor.

Liksom alla kvinnor tycker också farmor om nya kläder.

SŁOWNICZEK

zakup –u	inköp	na razie!	hej så länge
iść na zakupy	gå och handla	przystanek –u/–a	hållplats
pieniądze –ędzy	pengar	autobusowy	buss-
ciuch –a	klädesplagg	zimno	kallt
brudny	smutsig	siedzący	sittande, sitt-
roboczy	arbets-	handlowy	handels-, shopping-
robota = praca	arbete	handel –u	handel
zagraniczny	utländsk	przymierza >	prova
zagranica	utlandet	przymierzy	
używany	begagnad, använd	podoba się + DAT	behaga
używa >	använda	sportowy	sport-, sportig
elegancki	elegant	sport –u	sport
damski	dam-	mierzy >	prova, mäta
zamyka >	stänga	zły	här: fel
przecież	ju	rozmiar –u	storlek; dimension
wkłada > włoży	lägga in i; ta på (om kläder)	zagląda >	titta in
jak = kiedy	när	ekspedientka	expedit
się = człowiek	man (allmänt pronomen)	pokazuje, pokazywał >	visa
człowiek –a	människa	pokaże, pokazał	
PL ludzie		para	par
widać oböjl	det syns, man ser	prawy	höger, högra
można oböjl	man kan, det är möjligt	krok –u	steg
pasuje >	passa	jednak	ändå, i alla fall
wyjmuje > wyjmie, wyjął, wyjąć	ta ut, ta fram	no co ty!	är du galen?!
dżinsowy	jeans-	nigdy	aldrig
dżinsy PL	jeans	chory	sjuk
zdejmuje >	ta av	i ..., i ...	både ... och ...
zdejmie, zdjął		patrzy >	titta
kurtka	jacka	karton –u	kartong, låda
czapka	mössa	jak = jeżeli	om
podchodzi >	gå fram	placi > zapłaci	betala
podejdzie		lada	disk
		kasjer –a	kassör
		kasjerka	kassörska
		reszta	1. rest 2. växel
		zapakuje <	packa in

reklamówka	kasse	zapisze, zapisał <	anteckna
pasaż –u	passage, genomgång	sweter –a	sweatshirt
bluza	tröja	komputer –a	dator
odwraca się > odwróci się	vända sig		
polar –u	fleecetröja		
przymierzalnia	provrum		
ubrany w + ACK	klädd i		
wygląda >	se ut		
fajnie	fint, bra, snyggt		
lustro	spegel		
eska	small		
ciekawe	jag undrar		
tyle + GEN	så mycket, så många		
cena	pris		
drogo	dyrt		
tani	billig		
dalej	längre bort, vidare		
tamten, tamta, tamto	den där, det där		
jakość FEM	kvalité		
niski	låg		
Szwed –a	svensk		
portfel –a	plånbok		
wyjście	utgång		
pasażer –a	passagerare		
rozbiera się > rozbierze się	klä av sig		
źle	dåligt, illa		
czuje się >	känna sig, må		
słyszy, słyszał, słyszeć >	höra		
jeśli = jeżeli	om		
kochany	älskad, kär		
wszystkie NV	alla		
spektakl –u	föreställning		
piłka nożna	fotboll		
rower –a	cykel		

KOMMENTARER

Imperativ (uppmaningsform) bildas för A-verben genom att **–j** läggs till grundformen (3:e person singular presens). Man får då imperativformen för 2:a person singular.

<i>3:e sing. pres.</i>	<i>2:a sing. imperativ</i>
	–j
wraca da zapyta	wracaj! <i>kom tillbaka!</i> daj! <i>ge!</i> zapytaj! <i>fråga!</i>

För I-, Y- och E-verben tas ändelsevokalen i grundformen bort. Imperativformen är där lika med den rena presensstammen. Det innebär ibland att stavningen av den sista konsonanten måste anpassas så att den motsvarar uttalet. Tänk också på att tonande konsonanter som vanligt förlorar sin ton sist i ord.

kupi	kup!	<i>köp!</i>
myje	myj!	<i>tvätta!</i>
zobaczy	zobacz!	<i>titta!</i>
pracuje	pracuj!	<i>arbeta!</i>
zamówi	zamów! [-uf]	<i>beställ!</i>
pokaże	pokaż! [-asz]	<i>visa!</i>
zaprośi /-śi/	zaproś!	<i>bjud in!</i>
dzwoni /-ni/	dzwoń!	<i>ring!</i>
zapłaci /-ci/	zapłać!	<i>betala!</i>
idzie /-dże/	idź! [ić]	<i>gå!</i>
chodzi /-dzi/	chodź! [choć]	<i>kom!</i>

Som de två sista exemplen visar använder man imperativformen av **idzie** för att säga *gå!* och av **chodzi** för att säga *kom!* trots att båda verben betyder 'gå' i infinitiv. Polskan saknar ett enkelt, primärt verb för *komma*.

Ett **o** i stammen ändras i vissa fall till **ó** när ändelsen tas bort. Om stammen helt kommer att sakna vokal när ändelsen är borta, lägger man till **-yj / -ij**.

włóży pomoże zrobi	włó ż ! [-usz] <i>ta på/lägg i!</i> pomó ż ! <i>hjälp!</i> zró b ! [zrup] <i>gör!</i>
śpi	śpi j ! <i>sov!</i>
(jest) / będzie je weźmie daje	<i>oregelbundna:</i> bą d ź! [bojńć] <i>var!</i> jed z ! [jec] <i>ät!</i> we ź ! [weś] <i>ta!</i> dawa j ! <i>ge!</i>

För **daje** ovan är ju den regelbundna imperativformen **daj!** redan ”upptagen” av det fullbordade **da**. Därför utgår imperativ istället från infinitivformen **dawać**.

Om man vänder sig till flera personer används imperativ plural (2:a person). Denna form bildas genom att **-cie** läggs till imperativ singular, likadant för alla verb:

IMPERATIV SING	IMPERATIV PLURAL	
wracaj! daj! kup! pracuj! dzwoń! zapłać! włóż! śpij! jedz!	wracaj cie ! daj cie ! kup cie ! pracuj cie ! dzwoń cie ! zapłać cie ! [-ćće] włóż cie ! [-uszće] śpij cie ! jedz cie ! [-cće]	<i>kom tillbaka!</i> <i>ge!</i> <i>köp!</i> <i>arbeta!</i> <i>ring!</i> <i>betala!</i> <i>ta på!</i> <i>sov!</i> <i>ät!</i>

Ett lite artigare sätt att uttrycka uppmaningar är att använda konstruktionen **proszę** + infinitiv. Detta förekommer också på t.ex. skyltar som en lite mer allmän form.

- Proszę poczekać. *Var snäll och vänta lite.*
- Proszę zapłacić przy kasie. *Var god betala vid kassan.*

I polskan finns ett antal helt oböjliga s.k. predikativer, som används i opersonliga konstruktioner för att ange allmänna förhållanden:

- **widać** *det syns, man kan se*
- **można** *man kan, det är möjligt*

Eftersom de är oböjliga använder man hjälpverb i preteritum och futurum:

- **można było** *man kunde*
- **można będzie** *man kommer att kunna*

Polskan använder dubbel negation. Det innebär att negationen **nie** alltid ska vara med, även om ett negerande adverb finns med i meningen:

- Nigdy **nie** jest za późno. *Det är aldrig för sent.*

Pronomen

Det allmänna personliga pronomenet *man* motsvaras på polska ofta av *się*:

- Buty kupuje **się** w sklepach. *Skor köper man (=köps) i affärer.*

Som synes är detta även det vanliga sättet att bilda passivum. Man kan också använda substantivet **człowiek** *människa* med betydelsen av pronomenet *man*:

- Człowiek kupuje buty w sklepach. *Man köper skor i affärer.*

Det demonstrativa pronomenet **ten, ta, to** är mestadels regelbundet:

	SING.			PL.	
	<i>Mask.</i>	<i>Neutr.</i>	<i>Fem.</i>	<i>Vir.</i>	<i>Non-vir.</i>
NOM	ten	to	ta	ci	te
ACK	=N/A		tę [tą]	tych	
DAT	temu		tej	tym	
GEN	tego			tych	
LOK	tym				
INS			ta	tymi	

Observera att **tę** nästan alltid uttalas **[tą]**. I vårdad polska bör man dock ändå skriva **tę**.

Betydelsen av **ten, ta, to** är för det mesta *denna/detta, den här/det här*. Det polska pronomenet har dock ett bredare användningsområde än det svenska. Ibland är det t.ex. bättre att översätta **ten/ta/to** med bestämd artikel på svenska. I vissa fall kan det också närmast motsvara svenskans *den där*.

Det finns ytterligare ett demonstrativt pronomen, med betydelsen *den där/det där*. Det är dock något starkare markerat än den svenska motsvarigheten. Detta pronomen är **tamten**, som bildas genom att **tam-** läggs till framför **ten/ta/to**.

	SING.			PL.	
	<i>Mask.</i>	<i>Neutr.</i>	<i>Fem.</i>	<i>Vir.</i>	<i>Non-vir.</i>
NOM	tamten	tamto	tamta	tamci	tamte
ACK	=N/A		tamtą	tamtych	
DAT	tamtemu		tamtej	tamtym	
GEN	tamtego			tamtych	
LOK	tamtym				
INS			tamtą	tamtymi	

Observera formen i femininum ackusativ singular, som är en annan än den förväntade! (Jämför med tabellen för **ten/ta/to** ovan.)

Frågorden **kto** *vem* och **co** *vad* har en böjning som liknar adjektivens, med några avvikelser. De obestämda **ktoś** *någon* och **coś** *något* böjs likadant, med tillägg av **–ś** efter böjningsändelsen:

NOM	kto	co	ktoś	coś
ACK	kogo	co	kogoś	coś
GEN	kogo	czego	kogoś	czegoś
DAT	komu	czemu	komuś	czemuś
LOK	o kim	o czym	o kimś	o czymś
INS	kim	czym	kimś	czymś

Det vanliga uttrycket **coś się komuś podoba** *någon tycker om något* är lite speciellt, eftersom det så att säga är ”bakvänt” jämfört med svenskan. Grundbetydelsen av **podoba się** är *behaga*, och det som behagar (det som någon tycker om) är därför subjekt och ska stå i nominativ. Verbet böjs därmed också efter detta. Den som upplever känslan står däremot i dativ, och är inte subjekt som i svenskan.

- Podobają mi się te buty. *Jag tycker om de här skorna.*
- To mu się nie podoba. *Han tycker inte om det här.*
- On jej się podoba. *Hon tycker om honom.*

För ordföljden gäller att **się** inte får stå först eller sist, och att **nie** måste stå direkt före verbet. Annars är den relativt fri, även om det för det mesta finns en ordföljd som är mest naturlig i sammanhanget.

Dativ används ofta för att beteckna upplevelser och sinnesförnimmelser. Den som upplever eller känner något står alltså i dativ.

- Smakuje **mi**. *Det smakar gott (för mig).*

Vissa verb, som **pomaga** > **pomoże** och **dziękuje** har objektet i dativ istället för ackusativ:

- Babcia pomaga **mu**. *Mormor hjälper honom.*
- Dziękuję **ci**. *Jag tackar dig.*

Det har också förekommit flera andra verb som har objektet i ett annat kasus än ackusativ. Några exempel:

szuka + GEN	Czego szukasz?	<i>Vad söker du?</i>
próbuj + GEN	Irena próbuje wina.	<i>Irena smakar på vinet.</i>
słucha + GEN	Słucham muzyki.	<i>Jag lyssnar på musik.</i>
potrzebuj + GEN	Potrzebuję czasu.	<i>Jag behöver tid.</i>
delektuje się + INS	Delektują się piwem.	<i>De njuter av ölen.</i>
interesuje się + INS	Interesujemy się filmem.	<i>Vi är intresserade av film.</i>

Negationen **nie** har ett motsvarande, identiskt prefix som läggs till framför adjektiv och och adverb och motsvaras av svenskans *o-*:

- normalny *normal*
- **nienormalny** *onormal*
- normalnie *normalt*
- **nienormalnie** *onormalt*

De här sammansatta formerna är vanligare än våra motsvarigheter med *o-* på svenska:

- To nienormalnie. *Det är inte normalt (Det är onormalt).*

Som vi har sett används instrumentalis av substantiv för att beteckna färdmedel:

- Jada do domu autobuse**m**. *De åker hem med buss.*

Även själva vägen där resan äger rum kan anges med instrumentalis:

- Dziewczyny idą pasaż**em**. *Flickorna går genom passagen.*
- One chodzą ulic**ą**. *De går längs gatan / gatan fram.*

ĆWICZENIA

I

oglądać – obejrzeć

Babcia lubi _____ brazylijskie seriale.

Dzisiaj Jan idzie do kina _____ nowy film Kieślowskiego.

Musisz _____ ten nowy spektakl w Teatrze Starym!

W środy Piotr _____ mecze piłki nożnej.

W niedziele Marek _____ gazety dla dzieci.

II

Kiedy jedziesz do Warszawy?

Jutro jadę do warszawy.

_____?

Teresa kupiła **buty i bluzę**.

_____?

Ta bluza jest **czerwona**.

_____?

Oglądałem wczoraj **interesujący film**.

_____?

Babcia zrobiła dzieciom obiad.

_____?

Buty kosztują **135 złotych**.

_____?
W sobotę pójdę do kina.

III

Idę do _____.(sklep)
Idę do **sklepu**.

Anna idzie do _____.(koleżanka)

Marek wraca do _____.(dom)

Teraz jadę do _____.(park)

Piotr wraca ze _____.(szpital)

Teresa idzie do _____.(szkoła)

Jutro Irena jedzie do _____.(miasto)

Nowakowie codziennie chodzą do _____.(praca)

IV

Irena jedzie z dworca _____.(taksówka)
Irena jedzie z dworca **taksówką**.

Ciocia Basia jedzie _____do Krakowa .(pociąg)

Jan jeździ na uniwersytet _____.(rower)

Tata wraca z pracy _____.(samochód)

Dziewczyny jadą _____ do miasta .(autobus)

V

lubić, zakupy, na, chodzić, Teresa.
Teresa lubi chodzić na zakupy.

musieć, (Ja), dzisiaj, miasto, do, iść.

numer, otwierać, telefon, i, Irena, notes, zapisać.

kosztować, spódnica, ta, ile,?

przystanek, czekać, Na, ludzie, dużo.

nowy, Ania, przymierzać, sweter.

dużo, W, być, sklep, buty.

stać, kasa, przy, Ekspedientka.

drogie, sklep, książki, ten, W, być.

kelner, Dyrektor, obiad, za, płacić.

tanie, ta, być, W, obiady, restauracja.

VI

_____komputer jest drogi.

Ten komputer jest drogi.

_____książka jest nowa.

_____filmy są interesujące.

_____kwiat jest biały.

_____okno jest duże.

_____okna są duże.

_____lampa jest ładna.

_____kobiety są ładne.

_____stół jest mały.

_____dziecko jest miłe.

Böj i alla kasus i singular och plural:

NOM. To jest bardzo znany Polak

ACK. Tam widzę

GEN. Nie widzę

LOK. Rozmawiamy o

DAT. Daje prezent

INS Rozmawiam z

NOM. To sa_q

ACK. Tam widzę

GEN. Nie widzę

LOK. Rozmawiamy o

DAT. Daje prezent

INS Rozmawiam z

Böj i alla kasus i singular och plural:

NOM. To jest bardzo znana Polka

ACK. Tam widzę

GEN. Nie widzę

LOK. Rozmawiamy o

DAT. Daje prezent

INS Rozmawiam z

NOM. To sa_q

ACK. Tam widzę

GEN. Nie widzę

LOK. Rozmawiamy o

DAT. Daje prezent

INS Rozmawiam z

Böj i alla kasus i singular och plural:

NOM. To jest bardzo znane miasto

ACK. Tam widzę

GEN. Nie widzę

LOK. Rozmawiamy o

DAT. Daje prezent

INS Ma kontakty z

NOM. To sa_q

ACK. Tam widzę

GEN. Nie widzę

LOK. Rozmawiamy o

DAT. Daje prezent

INS Ma kontakty z

Bilda imperativ av följande verb, både singular och plural (2:a person), samt den artigare formen:

Ex.

pije *pij* *pijcie* *proszę pić*

pomaga

prosi

kończy

wybierze

obieca

przeczyta

wróci

idzie

pracuje

da

zadzwoni

pomoże

ubiera

je

śpi

pisze

robi

Facit imperativ

pomaga		
<i>pomagaj</i>	<i>pomagajcie</i>	<i>proszę pomagać</i>
prosi		
<i>proś</i>	<i>proście</i>	<i>proszę prosić</i>
kończy		
<i>kończ</i>	<i>kończcie</i>	<i>proszę kończyć</i>
wybierze		
<i>wybierz</i>	<i>wybierzcie</i>	<i>proszę wybrać</i>
obiega		
<i>obiecuj</i>	<i>obiecujcie</i>	<i>proszę obiecać</i>
przeczyta		
<i>przeczytaj</i>	<i>przeczytajcie</i>	<i>proszę przeczytać</i>
wróci		
<i>wróć</i>	<i>wróćcie</i>	<i>proszę wrócić</i>
idzie		
<i>idź</i>	<i>idźcie</i>	<i>proszę iść</i>
pracuje		
<i>pracuj</i>	<i>pracujcie</i>	<i>proszę pracować</i>
da		
<i>daj</i>	<i>dajcie</i>	<i>proszę dać</i>
zadzwoń		
<i>zadzwoń</i>	<i>zadzwońcie</i>	<i>proszę zadzwonić</i>
pomoże		
<i>pomóż</i>	<i>pomóżcie</i>	<i>proszę pomóc</i>
ubiera		
<i>ubieraj</i>	<i>ubierajcie</i>	<i>proszę ubierać</i>
je		
<i>jedz</i>	<i>jedzcie</i>	<i>proszę jeść</i>
śpi		
<i>śpij</i>	<i>śpijcie</i>	<i>proszę spać</i>
pisze		
<i>pisz</i>	<i>piszcie</i>	<i>proszę pisać</i>
robi		
<i>rób</i>	<i>róbcie</i>	<i>proszę robić</i>

Lekcja 15 (piętnasta). Wizyta cioci Alicji

– Irenko! Już wychodzę – woła Piotr z przedpokoju. – Gdzie są kluczyki od samochodu? Nie mogę ich znaleźć. I klucza od domu też nie ma...

wychodzi > wyjdzie
woła > zawoła
kluczyk = mały klucz

> znajdzie, znajdą, znalazł, znaleźć

Irena wychodzi z kuchni. W ręce trzyma klucze.

NOM ręka
LOK w ręce

– Były tam, gdzie je wczoraj położyłeś. W kuchni, na szafce pod oknem. Kładziesz je w różnych miejscach, a potem zapominasz. O której przyjeżdża pociąg?

kładzie, kładł, kłaść > położy

zapomina > zapomnie

przyjedzie < przyjeżdża

– O 22.00 (dwudziestej drugiej). Muszę już iść, bo się spóźnię i Ala będzie czekać na peronie. Pa!

spóźnia się > spóźni się
Ala dim. = Alicja

Piotr wychodzi z domu, idzie do garażu. Otwiera drzwi, zapala światło i wsiada do samochodu. Wyjeżdża na ulicę. Jak zwykle, zapomniiał zgasić światło.

wychodzi > wyjdzie
otwiera > otworzy
zapala > zapali

wyjedzie < wyjeżdża
zapomina > zapomnie, zapomniiał

Babcia i Irena przygotowują w kuchni kolację. Ustawiły już talerze na stole w dużym pokoju. Wcześniej przygotowały sałatkę jarzynową i półmisek z wędlinami.

przygotowuje > przygotowuje

ustawia > ustawi

Teraz ustawiają je na stole.

– Irenko, jak długo jedzie ten pociąg z Gdańska? – pyta babcia. – Dobrze, że Piotr po nią wyjechał. Ala pewnie będzie zmęczona?

wyjedzie, wyjechał < wyjeżdża

– Nie wiem, mamó. Chyba 4 (cztery) godziny. Niedługo tu będą. Zrobię herbatę, bo na kawę jest już chyba za późno.

robi > zrobi

Po godzinie przed dom podjeżdża samochód Piotra. Piotr otwiera Alicji drzwi i pomaga jej wysiąść. Potem wjeżdża do garażu, a Alicja idzie w stronę domu. Wchodzi po schodach i staje przed drzwiami. Czeka na Piotra. Irena otwiera drzwi i wpuszcza ich do środka.

podjedzie < podjeżdża

wysiada > wysiadzie, wysiąść
wjedzie < wjeżdża

wchodzi > wejdzie
staje, stawał > stanie, stanął

– Witaj, Alu. Tak się cieszę. Bardzo długo się nie widziałyśmy. Proszę, rozbierz się. Piotr, pomóż Alicji z bagażem!

rozbiera się > rozbierze się,
rozbierz się!
pomaga > pomoże, pomóż!

– Już, już. Tylko zamknę drzwi...

zamyka > zamknie, zamknął

Z przedpokoju wszyscy wchodzi do dużego pokoju. Z kuchni wychodzi babcia.

wchodzi > wejdzie

wychodzi > wyjdzie

– Dobry wieczór, mamó – mówi Alicja.
– Tak się cieszę, że cię widzę.

Witają się. Alicja całuje Annę. Potem siadają na kanapie i zaczynają rozmawiać.

zaczyna > zacznie, zaczął, zacząć

Irena staje przed nimi i mówi:

– Alu, pewnie jesteś głodna. Może coś zjesz? Kolacja na stole. Zapraszam.

je > zje
zaprasza > zaprosi

– Właściwie nie jestem głodna, ale chętnie napiję się herbaty.

napije się + GEN = pije + ACK

Nowakowie i Alicja siadają do stołu.
Babcia nalewa herbatę.

– Pewno jesteście ciekawi, skąd ta nagła wizyta? – mówi Alicja. – Zaraz wam opowiem.

– To prawda, jesteśmy bardzo zaciekawieni. Mam nadzieję, że już niedługo się dowiemy – mówi Piotr.

ADJ	ciekawy
VERB	zaciekawić
PRET PART	zaciekawiony

– Przyjechałam, żeby was zaprosić na wesele.

przyjedzie, przyjechał <
przyjeżdża

W pokoju zrobiło się cicho. Wszyscy patrzą zdziwieni na Alicję.

VERB	zdziwić
PRET PART	zdziwiony

– Wychodzisz za mąż?! Ty?! – głośno dziwi się Irena. – Przecież ty nigdy nie chciałaś wyjść za mąż.

wychodzi za mąż > wyjdzie
za mąż, wyjść za mąż
dziwi się > zdziwi się

– Wiedziałam, że będziecie zaskoczeni, dlatego chciałam wam to powiedzieć osobiście. Nareszcie i ja spotkałam kogoś...

VERB	zaskoczyć
PRET PART	zaskoczony

– Kiedy i jak? Musisz nam wszystko opowiedzieć – mówi Piotr. – Myślałem, że moja siostra już zawsze będzie starą panną.

SUBST	osoba
ADJ	osobisty
ADV	osobiście

nareszcie = na + reszta +e

i ja = także ja

Rzeczywiście nas zaskoczyłaś.

– Nigdy mi nie mówiłeś, że mam charakter starej panny – żartuje Alicja. –

Poznałam kogoś. Pół roku temu.

poznaje > pozna, poznał

– I nic nam nie powiedziałaś – babcia ma łzy w oczach. – Jak mogłaś? Nawet do mnie nie zadzwoniłaś...

SING oko
PLUR oczy

dzwoni > zadzwoni

– Mamo, ja sama nie byłam pewna. To właściwie stało się tak nagle... W czerwcu

ADJ nagły
ADV nagle

Urząd Miejski w Gdańsku organizował konferencję na temat wejścia Polski do Unii Europejskiej i potrzebowali tłumacza.

SUBST miasto
ADJ miejski

VERB wejść
SUBST wejście

Zadzwonili do mnie. To było w Grand Hotelu w Sopocie. W sali obok było jakieś spotkanie informatyków. Tam też byli ludzie z całej Europy. W przerwie wyszłam do holu na papierosa. No... i on też wyszedł. Z tej drugiej sali. Zaczęliśmy rozmawiać. I tak się zaczęło.

hol = z języka angielskiego, "hall"
na papierosa = żeby palić papierosa

MASK wyszedł [vyszet]
FEM wyszła

– Ale kto to jest?! – babcia Anna jest zdenerwowana.

zaczyna > zacznie, zaczął
MASK zaczął [-oł]
FEM zaczęła [-eła]
NEUT zaczęło [-eło]
VIR PL zaczęli [-eli]

– Ma na imię Stefan. Jest programistą komputerowym. Ma w Göteborgu własną firmę.

[geteborgu]

– Teraz już rozumiem, dlaczego na wakacje pojechałaś do Szwecji. Myślałam, że byłaś u koleżanki, – mówi babcia Anna.

jedzie > pojedzie, pojechał

– Bo byłam u koleżanki ze studiów.	NOM PL studia
U niej mieszkałam. Ale cały czas spotykałam	GEN PL studiów
się ze Stefanem. To były wspaniałe wakacje.	ADJ wspaniały
– Jest Szwedem, czy Polakiem	ADV wspaniale
mieszkającym w Szwecji? – pyta Piotr.	PRES mieszkają
– Szwedem. Ale już zaczął mówić	PRES PART mieszkający
po polsku. Ma kontakty zawodowe	
z polskimi firmami. Robi oprogramowanie	
dla dużego szwedzkiego koncernu, który ma	
filię w Polsce.	
– Czekaj, czekaj... To dlatego byłaś	
we wrześniu we Wrocławiu.	
– Właśnie. Nic wam nie mówiłam, bo	
sama nie wiedziałam, czy coś z tego będzie.	
Ale teraz już wiem. Po Nowym Roku chcemy	
wziąć ślub.	bierze > weźmie, wziął, wziąć
– Może zaprosisz Stefana do nas	zaprasza > zaprosi
na Boże Narodzenie? Nawet nie wiemy, co to	co to za facet = kim jest ten facet
za facet. Byłoby miło poznać szwagra	pozna < poznaje
przed ślubem – ironizuje Piotr.	
– Na pewno go polubisz. Jest bardzo	lubi > polubi
sympatyczny. Gdyby nie był, tobym za niego	tobym za niego nie wychodziła =
nie wychodziła. Już go zaprosiłam.	to za niego nie wychodziłabym
Przyjedzie na Święta i zostanie aż do ślubu.	przyjedzie < przyjeżdża
Bo wesele będzie w Polsce.	Święta = Boże Narodzenie oraz Nowy Rok
– Gdzie?! – denerwuje się babcia. –	zostaje > zostanie, został, zostać
Przecież ty masz małe mieszkanie.	denerwuje się > zdenerwuje się

– Mamo, nie denerwuj się. Wszystko już zorganizowane. Zamówiłam restaurację, w której serwują dania tradycyjnej kuchni polskiej. Dla Stefana i jego rodziny będzie to bardzo oryginalne.	zamówi < zamawia ADJ oryginalny oryginalne ADV oryginalnie
– Co za czasy, co za obyczaje. W restauracji! Wesele musi być w domu panny młodej! To by było dla niego oryginalnie – protestuje babcia.	to by było = to byłoby
– Ale panna młoda ma malutkie mieszkanko i nie może tam zrobić wesela, koniec, kropka – śmieje się Alicja. – Mamo, czasy się zmieniają. Na pewno będzie ci się podobać w tej restauracji.	malutkie mieszkanko = bardzo mały mieszkanie
– Już nic mi się nie podoba. Chyba się położę i pomyślę. Nerwy nic tu nie pomogą.	
– Mama ma rację. Jest już bardzo późno i tyle było atrakcji...	tyle + subst _{GEN} + verb _{Neutrum Sing.}
Piotr wstaje od stołu.	wstaje, wstawał > wstanie, wstał
– Oczywiście, zaproszenie na wesele przyjmujemy. A ty zaproś Stefana do nas na Święta, pamiętaj!	VERB zaprosić SUBST zaproszenie zaprosi IMP zaproś! pamięta IMP pamiętaj!
– Sama go już zaprosiłam. Nie pytałam was. Wiedziałam, że to się wam spodoba.	podoba się > spodoba się
Alicja też wstaje.	
– A gdzie ja będę spać?	
– Jan uczy się dzisiaj u kolegi. Jego	

pokój jest wolny. Będziesz miała blisko do łazienki, – odpowiada Irena. – Chodź, pokażę ci.

odpowiada > odpowie
pokazuje, pokazywał > pokaże,
pokazał

Irena i Alicja wychodzą z pokoju. W przedpokoju Irena patrzy na Alicję i mówi:

wychodzi > wyjdzie

– Mama się bardzo zdenerwowała.
Muszę pójść do niej. Zobaczę, czy już śpi.
Pewnie jeszcze leży i myśli.

idzie, szedł (szła), iść > pójdzie,
poszedł (poszła), pójść

– Ja pójdę. Porozmawiam z nią chwilę.

rozmawia > porozmawia

Alicja też jest trochę zdenerwowana.

– Myślałam, że mama się ucieszy.

cieszy się > ucieszy się

Zawsze chciała, żebyśmy wyszła za męża. Tak bardzo się cieszyła, kiedy Piotr się żenił...

żeby**ym** wyszła za mąż =
że wyszła**by**m za mąż

– Jeszcze o tym porozmawiamy. Idź do mamy. Jutro też jest dzień. Dobranoc. Piotr i ja naprawdę bardzo się cieszymy, że wychodzisz za męża.

– Dobranoc, Irenko. Musimy jeszcze porozmawiać. Może jutro rano, przy kawie.

– Dobry pomysł. Piotr pójdzie do pracy, dzieci do szkoły. Będziemy miały trochę czasu na plotki. Dobrej nocy.

15. Faster Alicjas besök

– Irena! Jag går ut nu, ropar Piotr från hallen. Var är bilnycklarna? Jag kan inte hitta dem. Och nyckeln till huset finns inte heller...

Irena kommer ut från köket. I handen håller hon nycklarna.

– De var där du la dem igår. I köket, på skåpet under fönstret. Du lägger dem på olika ställen, och sen glömmar du. När kommer tåget?

– Klockan 22.00. Jag måste gå nu, annars blir jag försenad och Alicja får vänta på perrongen. Hejdå!

Piotr går ut från huset, till garaget. Han öppnar dörren, tänder ljuset och stiger in i bilen. Han kör ut på gatan. Som vanligt har han glömt att släcka ljuset.

Farmor och Irena förbereder kvällsmaten i köket. De har redan ställt tallrikarna på bordet i det stora rummet. Tidigare förberedde de en grönsakssallad och ett fat med charkuterier. Nu ställer de dem på bordet.

– Irena, hur lång tid tar tåget från Gdańsk? frågar farmor. Vad bra att Piotr har åkt för att hämta henne. Alicja kommer väl att vara trött?

– Jag vet inte, mamma. Kanske 4 timmar. De kommer snart att vara här. Jag ska göra te, för det är nog redan för sent för kaffe.

Efter en timme kör Piotrs bil fram framför huset. Piotr öppnar dörren för Alicja och hjälper henne att stiga ur. Sedan kör han in i garaget, och Alicja går mot huset. Hon går uppför trappan och ställer sig framför dörren. Hon väntar på Piotr. Irena öppnar dörren och släpper in dem.

– Välkommen, Alicja. Jag är så glad. Det var mycket länge sen vi sågs. Ta av dig, är du snäll. Piotr, hjälp Alicja med bagaget!

– Kommer, kommer. Jag ska bara stänga dörren...

Från hallen går alla in i det stora rummet. Från köket kommer farmor ut.

– God kväll, mamma, säger Alicja. Jag är så glad att se dig.

De hälsar på varandra. Alicja kysser Anna. Sedan sätter de sig i soffan och börjar prata. Irena ställer sig framför dem och säger:

– Alicja, du är säkert hungrig. Vill du äta nåt? Kvällsmaten står på bordet. Välkommen.

– Egentligen är jag inte hungrig, men jag dricker gärna te.

Familjen Nowak och Alicja sätter sig till bords. Farmor håller upp te.

– Ni är säkert nyfikna, varför detta plötsliga besök? säger Alicja. Jag ska genast berätta för er.

– Det är sant, vi är mycket nyfikna. Jag hoppas att vi får reda på det snart, säger Piotr.

– Jag har kommit för att bjuda er på bröllop.

Det blev tyst i rummet. Alla tittar förvånade på Alicja.

– Gifter du dig?! Du?! säger¹ Irena förundrat och högt. – Du har ju aldrig velat gifta dig.

– Jag visste att ni skulle bli överraskade, därför ville jag säga det till er personligen. Tills slut har även jag träffat någon...

– När och hur? Du måste berätta allt för oss, säger Piotr. Jag tänkte att min syster alltid kommer att vara ungmö. Du har verkligen överraskat oss.

– Du har aldrig sagt till mig att jag har en ungmös karaktär, skämtar

¹ Lätt märke till att polskan kan använda många fler verb än svenskan som anföringsverb. På svenska skulle det inte låta så bra: "förundrar sig Irena högt".

Alicja. Jag har lärt känna någon. För ett halvår sedan.

– Och inget har du sagt till oss – farmor har tårar i ögonen. – Hur kunde du? Inte ens till mig har du ringt...

– Mamma, jag var inte säker själv. Det har egentligen hänt så snabbt... I juni organiserade kommunalkontoret i Gdańsk en konferens över temat Polens inträde i EU, och de behövde en tolk. De ringde till mig. Det var på Grand Hotel i Sopot. I salen bredvid var det någon träff för dataspecialister. Där var också folk från hela Europa. I rasten gick jag ut i entrén för att röka en cigarett. Och... han gick också ut. Från den andra salen. Vi började prata. Och så började det.

– Men vem är det?! farmor Anna är upprörd.

– Han heter Stefan. Han är dataprogrammerare. Han har en egen firma i Göteborg.

– Nu förstår jag varför du åkte på semester till Sverige. Jag trodde att du var hos en väninna, säger farmor Anna.

– För jag var hos en studiekamrat. Jag bodde hos henne. Men hela tiden träffade jag Stefan. Det var en underbar semester.

– Är han svensk, eller en polack som bor i Sverige? frågar Piotr.

– Svensk. Men han har redan börjat tala polska. Han har yrkeskontakter med polska firmor. Han gör programmering för en stor svensk koncern, som har en filial i Polen.

– Vänta, vänta... Då var det därför som du var i Wrocław i september.

– Just det. Jag sa inget till er, för jag visste inte själv om det skulle bli nåt av det. Men nu vet jag. Efter nyår vill vi gifta oss.

– Du kanske ska bjuda in Stefan till oss över jul? Vi vet inte ens vad det är för en karl. Det skulle vara trevligt att lära känna sin svåger före bröllopet, säger Piotr ironiskt.

– Du kommer säkert att tycka om honom. Han är mycket trevlig. Om han inte var det, skulle jag inte gifta mig med honom. Han kommer till helgerna och stannar ända till bröllopet. För bröllopet blir i Polen.

– Var?! säger farmor nervöst. Du har ju en liten lägenhet.

– Mamma, var inte orolig. Allt är redan ordnat. Jag har beställt en restaurang, där de serverar rätter från det traditionella polska köket. Det kommer att bli mycket originellt för Stefan och hans familj.

– Vilka tider, vilka seder. På en restaurang! Bröllopet måste vara hemma hos bruden! Det skulle vara originellt för honom, protesterar farmor.

– Men bruden har en pytteliten lägenhet och kan inte ha bröllopet där, punkt slut, skrattar Alicja. Mamma, tiderna ändrar sig. Du kommer säkert att tycka om restaurangen.

– Jag tycker inte om nånting längre. Jag går nog och lägger mig och tänker lite. Nerverna hjälper inte nåt här.

– Mamma har rätt. Det är redan mycket sent och det har varit så mycket händelser...

Piotr reser sig från bordet.

– Självklart tar vi emot inbjudan till bröllopet. Och du, bjud in Stefan till oss över helgerna, kom ihåg det!

– Jag har redan bjudit in honom själv. Jag har inte frågat er. Jag visste att ni skulle tycka om det.

Alicja reser sig också.

– Och var ska jag sova?

– Jan pluggar hos en kompis idag. Hans rum är ledigt. Du kommer att ha nära till badrummet, svarar Irena. Kom, jag ska visa dig.

Irena och Alicja går ut från rummet. I hallen tittar Irena på Alicja och säger:

– Mamma blev mycket uppjagad. Jag måste gå till henne. Jag ska titta om hon sover redan. Hon ligger säkert och tänker fortfarande.

– Jag går. Jag ska prata med henne en stund.

Alicja är också lite nervös.

– Jag trodde att mamma skulle bli glad. Hon har alltid velat att jag ska gifta mig. Hon var så glad när Piotr gifte sig...

– Vi ska prata mer om det. Gå till mamma. Imorgon är också en dag. Godnatt. Piotr och jag är verkligen glada att du gifter dig.

– Godnatt Irena. Vi måste prata mer. Kanske imorgon bitti vid kaffet.

– Bra idé. Piotr ska gå till arbetet, barnen till skolan. Vi kommer att ha lite tid till att skvallra. God natt.

SŁOWNICZEK

wizyta	besök	wpuszcza >	släppa in
wola > zawoła	ropa på, kalla på	środek –a	mitt, centrum
kluczyk –a DIM	(liten) nyckel	do środka	in
znajdzie, znajda,	hitta	wita >	hälsa välkommen
znalazł, znaleźć <		bagaż –u	bagage
trzymać >	hålla	wita się >	hälsa på varandra
kładzie, kładł,	lägga	całuje, całował >	kyssa
kłaść > położyć		pewnie	säkert, med säkerhet
różny	olik	zaprasza > zaprosi	bjuda in
zapomina >	glömma	właściwie	egentligen
zapomnie,		napije się = pije	dricka
zapomniał,		pewno	väl, nog, säkert
zapomnieć		skąd?	varifrån?
bo	<i>här</i> : annars	nagły	plötslig
spóźnia się >	vara försenad,	opowie < opowiada	berätta
spóźni się	komma för sent	zaczekawony	intresserad, nyfiken
garaż –u	garage	dowie się <	få reda på, ta reda på
zapala > zapali	tända	wesele	bröllop
światło	ljus	robi się > zrobi się	bli
zwykle	vanligtvis	zdziwiony	förvånad
zgasi <	släcka	wychodzi za mąż >	gifta sig (om
ustawia > ustawi	ställa	wyjdzie za mąż	kvinna)
sałatka	(blandad) sallad	głośno	högt, ljudligt
jarzynowy	grönsaks-	dziwi się > zdziwi	bli förvånad, häpna
półmisek –a	uppläggningsfat	się	
wędlina SG	charkuterivaror	zaskoczony	överbaskad
podjeżdża >	åka, köra fram	osoba	person
podjedzie		GEN PL osób	
wjeżdża > wjedzie	åka, köra in	osobiście	personligen
strona	1. sida 2. håll, riktning	nareszcie	äntligen, till sist
schody PL TANT	trappa	spotyka > spotka	träffa
GEN schodów		stara panna	gammal ungmö, ogift kvinna
staje, stawał >	ställa sig		
stanie, staną,			
stanął, stanąć			

rzeczywiście	verkligen	spotyka się z + INS	träffa
zaskoczy <	överbaskar	wspaniałe	härlig, strålande
charakter –u	karakter, utseende	kontakt –u	kontakt
żartuje, żartował >	skämta	zawodowy	yrkes-, fack-
poznaje, poznawał >	lära känna	zawód –odu	yrke
lza GEN PL łez	tår	oprogramowanie	programvara
oko PL oczy	öga	koncern –u	koncern
pewny	säker	filia	filial, dotterbolag
stanie się, stał się <	hända	Nowy Rok	nyår
nagle	plötsligt	bierze, biorą, brał >	ta
urząd –ędu	kontor, ämbetsverk	weźmie, wezmą, wziął, wzięć	
miejski	stads-, kommunal-	ślub –u	vigsel, bröllop
organizuje >	organisera, ordna	wziąć ślub	gifta sig
zorganizuje		Boże Narodzenie	jul
konferencja	konferens	facet –a	kille, typ, karl
wejście	inträde, ingång	VIR PL faceci	
unia –nii	union	ironizuje >	ironisera
tłumacz –a	tolk, översättare	polubi <	tycka om, fatta tycke för
sala	sal	gdyby	om, ifall
spotkanie	möte, sammanträde	święto	helgdag, helg
informatyk –a	dataspecialist	GEN PL świąt	
przerwa	rast, paus	zostaje, zostawał >	stanna kvar, bli kvar
hol –u	entréhall, foajé	zostanie, zostaną, został, zostać	
zdenerwowany	upprörd, irriterad, nervös	aż	ända fram
programista	programmerare	denerwuje się >	bli nervös, irriterad;
VIR PL		zdenerwuje się	hetsa upp sig
programiści		serwuje >	servera
komputer –a	dator	tradycyjny	traditionell
komputerowy	dator-, data-	oryginalny	originell
własny	egen	co za!	vilken, en sån; vilka, såna
firma GEN PL firm	firma	obyczaj –u	sed
wakacje PL	semester	panna młoda	brud
studia PL	studier		

protestuje >	protestera
malutkie DIM	mycket liten
mieszkanko DIM	liten lägenhet
kropka	punkt
śmieje się, śmiał się >	skratta
zmienia się >	förändras
nerw –u	nerv
atrakcja	attraktion, händelse
przyjmuje >	ta emot
pamięta >	komma ihåg
cieszy się > ucieszy się	vara glad, bli glad
żeni się > ożeni się	gifta sig (om man)
pomysł –u	idé
plotki PL	skvaller

KOMMENTARER

Verb

Vi har redan sett att det finns många olika sätt att bilda aspektpar, alltså två verb med samma grundbetydelse, men med pågående respektive fullbordad aspekt. Ett vanligt sätt är att lägga till ett prefix framför det ofullbordade verbet för att få fullbordad aspekt. (Tyvärr används ju inte samma prefix för alla verb!)

Prefigerade verb:

wołą	>	zawołą	<i>ropa</i>
robi	>	zrobi	<i>göra</i>
jedzie	>	pojedzie	<i>åka</i>
cieszy się	>	ucieszy się	<i>vara/bli glad</i>
czyta	>	przeczyta	<i>läsa</i>
pisze	>	napisze	<i>skriva</i>

Andra vanliga sätt att bilda aspektpar är att pågående och fullbordad aspekt hör till olika verbkonjugationer och/eller att själva stammen modifieras på något sätt. Ibland används en helt annan verbstam.

Samma stam, olika konjugationer:

spóźnia się (A-verb)	>	spóźni się (I-verb)	<i>vara/bli försenad</i>
zapala (A-verb)	>	zapali (I-verb)	<i>tända</i>

Modifierad stam, olika konjugationer:

zapomina (A-verb)	>	zapomnie (E-verb)	<i>glömma</i>
zaczyna (A-verb)	>	zacznie (E-verb)	<i>börja</i>

Modifierad stam, samma konjugation:			
spotyka (A-verb)	>	spotka (A-verb)	<i>träffa</i>
Annan verbstam:			
kładzie	>	położyć	<i>sätta, ställa, lägga</i>
bierze	>	weźmie	<i>ta</i>

I de första exemplen på föregående sida användes prefix för att bilda fullbordad aspekt. Förutom detta har prefix ofta även funktionen att modifiera betydelsen av grundverbet. Det är alltså ett sätt att bilda nya ord:

prosi	<i>be</i>	>	zapro si	<i>bjuda in</i>
mówi	<i>tala</i>	>	zamó wi	<i>beställa</i>
powie	<i>säga</i>	>	odpo wie	<i>svara</i>

Som synes får det nybildade verbet fullbordad aspekt. För att få ett verb i pågående aspekt som kan bilda par med det nya verbet modifierar man stammen:

zapro	<	zapr	zasza	<i>bjuda in</i>
zamó	<	zam	awia	<i>beställa</i>
odpo	<	odpo	wiada	<i>svara</i>

Nu har det alltså bildats ett nytt aspektpar.

Rörelseverben **idzie** gå och **jedzie** åka prefigeras ofta för att ange riktning av olika slag. De nya, modifierade verben bildar aspektpar på följande sätt:

idzie (szedł, iść)	jedzie (jechał)
przyjdzie < przychodzi <i>komma</i>	przyjedzie < przyjeżdża <i>komma</i>
wejdzie < wchodzi <i>gå in</i>	wjedzie < wjeżdża <i>åka in</i>
wyjdzie < wychodzi <i>gå ut</i>	wyjedzie < wyjeżdża <i>åka ut</i>
podejdzie < podchodzi <i>gå fram</i>	podjedzie < podjeżdża <i>åka fram</i>

Observera att det enkla **chodzi** gå är ett s.k. obestämt rörelseverb, som anger en rörelse utan särskilt mål eller riktning. Det följs ofta av prepositionen **po** + lokativ, som också betecknar en obestämd rörelse.

- On lubi chodzić po sklepach. *Han tycker om att gå i affärer.*

Nie/nął-verben

Vi har redan sett att E-verben utgör en stor konjugation med varianter som **uje/ował**-verben. En annan stor undergrupp är **nie/nął**-verben. Dessa böjs på följande sätt:

<i>presens</i> -nie	<i>l-particip</i> -nął	<i>infinitiv</i> -nąć	<i>imperativ</i> -ń
stanie (stanał)	stanął (stanęła, stanęło)	stanać	stań!

Observera böjningen av verbet **zacznie** börja, som saknar **-n-** i l-particip och infinitiv:

zacznie	zaczął	zacząć	zacznij!
----------------	---------------	---------------	-----------------

Det är dock inte alla **nie**-verb som böjs på ovanstående sätt. Vissa böjs enligt följande mönster:

zostanie wstanie	został wstał	zostać wstać	zostań! wstań!
---------------------	-----------------	-----------------	-------------------

Det är alltså en bra idé att inte bara lära in grundformen (presens), utan även l-participet/infinitiven, för att kunna böja ett verb fullständigt.

Preteritum particip

Preteritum particip bildas av de flesta verb genom att infinitivändelsen **–ć** byts ut mot **–ny**. Y- och I-verbena får ändelsen **+ony**.

<i>infinitiv</i> –ć		<i>preteritum particip</i> –any / +ony	
zorganizować	<i>organisera</i>	zorganizow any	<i>organiserad</i>
zdenerwować	<i>göra nervös</i>	zdenerwow any	<i>nervös</i>
zdziwić	<i>förvåna</i>	zdziw iony	<i>förvånad</i>
zaskoczyć	<i>överbask</i>	zaskocz ony	<i>överbaskad</i>

Preteritum particip böjs som adjektiv. I viril form (nom pl) övergår **o** till **e**:

<i>Nom. mask. sg.</i> +ony	<i>Nom. viril pl.</i> +eni
zdziw iony zaskocz ony zaciekaw iony zmęcz ony	zdziw ieni zaskocz eni zaciekaw ieni zmęcz eni

Presens particip

Presens particip bildas genom att ändelsen **–cy** läggs till 3:e person plural i presens:

<i>Pres. 3 pers. pl.</i> -ą	<i>Pres. part. mask. sg.</i> -ący
mieszkają <i>de bor</i> idą <i>de går</i> piszą <i>de skriver</i>	mieszkający <i>boende</i> idący <i>gående</i> piszący <i>skrivande</i>

Presens particip böjs helt regelbundet som adjektiv. Eftersom stammen slutar på **c** blir det sammanfall av den maskulina singularformen och den virila pluralformen i nominativ:

	<i>Mask. sg.</i>	<i>Viril pl.</i>
NOM	idący	idący
GEN	idącego	idących
ACK	= N/G	idących
DAT	idącemu	idącym
LOK	idącym	idących
INS	idącym	idącymi

Böj verbet i samtliga former

Pågående

Fullbordat

Infinitiv

robić

Preteritum

ja	ja
ty	ty
on	on
ona	ona
my	my
wy	wy
oni	oni
one	one

Presens

ja
ty
on, ona
my
wy
oni, one

Futurum

ja	ja
ty	ty
on, ona	on, ona
my	my
wy	wy
oni, one	oni, one

Imperativ

(ty)	(ty)
(wy)	(wy)

Böj verbet i samtliga former

Pågående

Fullbordat

Infinitiv

myć

Preteritum

ja

ja

ty

ty

on

on

ona

ona

my

my

wy

wy

oni

oni

one

one

Presens

ja

ty

on, ona

my

wy

oni, one

Futurum

ja

ja

ty

ty

on, ona

on, ona

my

my

wy

wy

oni, one

oni, one

Imperativ

(ty)

(ty)

(wy)

(wy)

Böj verbet i samtliga former

Pågående

Fullbordat

Infinitiv

wracać

Preteritum

ja	ja
ty	ty
on	on
ona	ona
my	my
wy	wy
oni	oni
one	one

Presens

ja
ty
on, ona
my
wy
oni, one

Futurum

ja	ja
ty	ty
on, ona	on, ona
my	my
wy	wy
oni, one	oni, one

Imperativ

(ty)	(ty)
(wy)	(wy)

Böj verbet i samtliga former

Pågående

Fullbordat

Infinitiv

kupować

Preteritum

ja	ja
ty	ty
on	on
ona	ona
my	my
wy	wy
oni	oni
one	one

Presens

ja
ty
on, ona
my
wy
oni, one

Futurum

ja	ja
ty	ty
on, ona	on, ona
my	my
wy	wy
oni, one	oni, one

Imperativ

(ty)	(ty)
(wy)	(wy)

Böj verbet i samtliga former

Pågående

Fullbordat

Infinitiv

przyjeżdżać

Preteritum

ja

ja

ty

ty

on

on

ona

ona

my

my

wy

wy

oni

oni

one

one

Presens

ja

ty

on, ona

my

wy

oni, one

Futurum

ja

ja

ty

ty

on, ona

on, ona

my

my

wy

wy

oni, one

oni, one

Imperativ

(ty)

(ty)

(wy)

(wy)

Böj verbet i samtliga former

Pågående

Fullbordat

Infinitiv

robić

zrobić

Preteritum

ja **robilem / robiłam**

ty **robileś / robiłaś**

on **robił**

ona **robiła**

my **robiliśmy / robiłyśmy**

wy **robiliście / robiłyście**

oni **robili**

one **robily**

ja **zrobilem / zrobiłam**

ty **zrobileś / zrobiłaś**

on **zrobił**

ona **zrobiła**

my **zrobiliśmy / zrobiłyśmy**

wy **zrobiliście / zrobiłyście**

oni **zrobili**

one **zrobily**

Presens

ja **robię**

ty **robisz**

on, ona **robi**

my **robimy**

wy **robicie**

oni, one **robią**

Futurum

ja **będę robić / robił / robiła**

ty **będziesz robić / robił / robiła**

on, ona **będzie robić / robił / robiła**

my **będziemy robić / robili / robily**

wy **będziecie robić / robili / robily**

oni, one **będą robić / robili / robily**

ja **zrobię**

ty **zrobisz**

on, ona **zrobi**

my **zrobimy**

wy **zrobicie**

oni, one **zrobią**

Imperativ

(ty) **rób!**

(wy) **róbcie!**

(ty) **zrób!**

(wy) **zróbcie!**

Böj verbet i samtliga former

Pågående

Fullbordat

Infinitiv

myć

umycć

Preteritum

ja	myłem / myłam	ja	umylem / umyłam
ty	myłeś / myłaś	ty	umyleś / umyłaś
on	mył	on	umyl
ona	myła	ona	umyła
my	myliśmy / myłyśmy	my	umyliśmy / umyłyśmy
wy	myliście / myłyście	wy	umyliście / umyłyście
oni	myli	oni	umyli
one	myły	one	umyły

Presens

ja	myję
ty	myjesz
on, ona	myje
my	myjemy
wy	myjecie
oni, one	myją

Futurum

ja	będę myć / mył / myła	ja	umyję
ty	będziesz myć / mył / myła	ty	umyjesz
on, ona	będzie myć / mył / myła	on, ona	umyje
my	będziemy myć / myli / myły	my	umyjemy
wy	będziecie myć / myli / myły	wy	umyjecie
oni, one	będą myć / myli / myły	oni, one	umyją

Imperativ

(ty)	myj!	(ty)	umyj!
(wy)	myjcie!	(wy)	umyjcie!

Böj verbet i samtliga former

Pågående

Fullbordat

Infinitiv

wracać

wrócić

Preteritum

ja	wracalem / wracalam	ja	wróciłem / wróciłam
ty	wracaleś / wracalaś	ty	wróciłeś / wróciłaś
on	wracał	on	wrócił
ona	wracała	ona	wróciła
my	wracaliśmy / wracaliśmy	my	wróciliśmy / wróciłyśmy
wy	wracaliście / wracaliście	wy	wróciliście / wróciłyście
oni	wracali	oni	wrócili
one	wracaly	one	wróciły

Presens

ja	wracam
ty	wracasz
on, ona	wraca
my	wracamy
wy	wracacie
oni, one	wracają

Futurum

ja	będę wracać / wracał / wracała	ja	wrócę
ty	będziesz wracać / wracał / wracała	ty	wrócisz
on, ona	będzie wracać / wracał / wracała	on, ona	wróci
my	będziemy wracać / wracali / wracaly	my	wrócimy
wy	będziecie wracać / wracali / wracaly	wy	wrócicie
oni, one	będą wracać / wracali / wracaly	oni, one	wrócą

Imperativ

(ty)	wracaj!	(ty)	wróć!
(wy)	wracajcie!	(wy)	wróćcie!

Böj verbet i samtliga former

Pågående

Fullbordat

Infinitiv

kupować

kupić

Preteritum

ja	kupowałem / kupowałam	ja	kupiłem / kupiłam
ty	kupowałeś / kupowałaś	ty	kupiłeś / kupiłaś
on	kupował	on	kupił
ona	kupowała	ona	kupiła
my	kupowaliśmy / kupowałyśmy	my	kupiliśmy / kupiłyśmy
wy	kupowaliście / kupowałyście	wy	kupiliście / kupiłyście
oni	kupowali	oni	kupili
one	kupowały	one	kupiły

Presens

ja	kupuję
ty	kupujesz
on, ona	kupuje
my	kupujemy
wy	kupujecie
oni, one	kupują

Futurum

ja	będę kupować / kupował / kupowała	ja	kupię
ty	będziesz kupować / kupował / -ła	ty	kupisz
on, ona	będzie kupować / kupwał / -ła	on, ona	kupi
my	będziemy kupować / kupowali / -ły	my	kupimy
wy	będziecie kupować / kupowali / -ły	wy	kupicie
oni, one	będą kupować / kupowali / -ły	oni, one	kupią

Imperativ

(ty)	kupuj!	(ty)	kup!
(wy)	kupujcie!	(wy)	kupcie!

Böj verbet i samtliga former

Pågående

Fullbordat

Infinitiv

przyjeżdżać

przyjechać

Preteritum

ja	przyjeżdżałem / przyjeżdżałam	ja	przyjechałem / przyjechałam
ty	przyjeżdżałeś / przyjeżdżałaś	ty	przyjechałeś / przyjechałaś
on	przyjeżdżał	on	przyjechał
ona	przyjeżdżała	ona	przyjechała
my	przyjeżdżaliśmy / przyjeżdżałyśmy	my	przyjechaliśmy / przyjechałyśmy
wy	przyjeżdżaliście / przyjeżdżałyście	wy	przyjechaliście / przyjechałyście
oni	przyjeżdżali	oni	przyjechali
one	przyjeżdżały	one	przyjechały

Presens

ja	przyjeżdżam
ty	przyjeżdżasz
on, ona	przyjeżdża
my	przyjeżdżamy
wy	przyjeżdżacie
oni, one	przyjeżdżają

Futurum

ja	będę przyjeżdżać / przyjeżdżał / -ła	ja	przyjadę
ty	będziesz przyjeżdżać / -ł / -ła	ty	przyjedziesz
on, ona	będzie przyjeżdżać / -ł / -ła	on, ona	przyjedzie
my	będziemy przyjeżdżać / -li / -ły	my	przyjedziemy
wy	będziecie przyjeżdżać / -li / -ły	wy	przyjedziecie
oni, one	będą przyjeżdżać / -li / -ły	oni, one	przyjadą

Imperativ

(ty)	przyjeżdżaj!	(ty)	przyjedź!
(wy)	przyjeżdżajcie!	(wy)	przyjedźcie!

Böj verben inom parentes i konjunktiv, så att de passar in i meningen.

1. (pojechać) do Zakopanego, ale muszę zostać w domu.
2. Grażyna chętnie (pójść) do szkoły, ale jeszcze jest za mała.
3. (ja – przeczytać) tę książkę, ale nie ma jej w bibliotece.
4. (zadzwoić) do ciebie, ale nie mam numeru telefonu.
5. (pojechać) na wakacje, ale nasze dziecko jest chore.
6. Irena (zrobić) obiad, ale nie zrobiła zakup.
7. Piotr (napisać) list, ale nie ma adresu.
8. Chętnie (pójść) do teatru, ale nie mamy czasu.
9. Piotr i Irena (zaprosić) mnie do domu, ale niestety muszą pracować.
10. Marek (spotkać) kolegę, ale musi robić zadanie.

1. (pojechać) do Zakopanego, ale muszę zostać w domu.

Pojechałbym / Pojechałabym

2. Grażyna chętnie (pójść) do szkoły, ale jeszcze jest za mała.

poszłaby

3. (ja – przeczytać) tę książkę, ale nie ma jej w bibliotece.

Przeczytałbym / Przeczytałabym

4. (zadzwoić) do ciebie, ale nie mam numeru telefonu.

Zadzwoiłbym / zadzwoiłabym

5. (pojechać) na wakacje, ale nasze dziecko jest chore.

Pojechalibyśmy

6. Irena (zrobić) obiad, ale nie zrobiła zakup.

zrobiłaby

7. Piotr (napisać) list, ale nie ma adresu.

napisałby

8. Chętnie (pójść) do teatru, ale nie mamy czasu.

poszlibyśmy / poszłybyśmy

9. Piotr i Irena (zaprosić) mnie do domu, ale niestety muszą pracować.

zaprosiliby

10. Marek (spotkać) kolegę, ale musi robić zadanie.

spotkałby

Avgör vilken aspekt som är lämpligast i sammanhanget.

1. Piotr stał przed drzwiami i nagle (wszedł/wchodził) do pokoju.
2. Nagle z pokoju (wyszedł/wychodził) kot.
3. Czy jest Jan? Tak, właśnie (wchodzi/wejdzie) do mieszkania.
4. Wczoraj (wyjeżdżałam/wyjechałam) z Paryża i dzisiaj jestem w Krakowie.
5. Kiedy (przyjedziesz/przyjeżdżasz) do nas?
6. Kiedy (wyszedł/wychodził) z mieszkania, zamknął drzwi.
7. Pan Piotr (wyjechał/wyjeżdżał) samochodem z garażu i (pojechał/jechał) do centrum miasta.
8. Dobrze, że jesteś. Może (wejdiesz/wchodzisz) do środka?
9. Adam (wyszedł/wychodził) ze swojego pokoju i (podeszedł/podchodził) do telefonu.
10. Po filmie (wyszliśmy/wychodziliśmy) z kina.
11. Codziennie Marek (wszedł/wchodził) do szkoły.
12. Właśnie teraz (przyjadą/przyjeżdżają) do dworca.
13. Wczoraj (pojechali/jechali) do Francji.
14. Czy jest babcia? – Nie, (poszła/szła) po Grażynę.
15. Zawsze (pojadę/jadę) do domu na Boże Narodzenie.
16. Ona już (wyjechała/wyjeżdżała) z Polski.
17. Bardzo długo (szłam/poszłam) dzisiaj do pracy.

Avgör vilken aspekt som är lämpligast i sammanhanget.

1. Piotr stał przed drzwiami i nagle **wszedł** do pokoju.
2. Nagle z pokoju **wyszedł** kot.
3. Czy jest Jan? Tak, właśnie **wchodzi** do mieszkania.
4. Wczoraj **wyjechałam** z Paryża i dzisiaj jestem w Krakowie.
5. Kiedy **przyjedziesz** do nas?
6. Kiedy **wyszedł** z mieszkania, zamknął drzwi.
7. Pan Piotr **wyjechał** samochodem z garażu i **pojechał** do centrum miasta.
8. Dobrze, że jesteś. Może **wejdiesz** do środka?
9. Adam **wyszedł** ze swojego pokoju i **podszedł** do telefonu.
10. Po filmie **wyszliśmy** z kina.
11. Codziennie Marek **wchodził** do szkoły.
12. Właśnie teraz **przyjeżdżają** do dworca.
13. Wczoraj **pojechali** do Francji.
14. Czy jest babcia? – Nie, **poszła** po Grażynę.
15. Zawsze **jadę** do domu na Boże Narodzenie.
16. Ona już **wyjechała** z Polski.
17. Bardzo długo **szłam** dzisiaj do pracy.

Sätt orden inom parentes i rätt form.

1. Rozmawiam z (ojciec, matka, profesor, nauczyciel).
2. Dzwonię do (kolega, praca, szkoła, firma, dyrektor).
3. Rozmawiałam o (praca, Jan, miasto, zakupy).
4. Mieszkam u (babcia, rodzice, kolega, koleżanka).
5. Przyjadę do (dom, Szwecja, brat, pan Orłowski).
6. Nie znam (ten profesor, twój syn, matematyka, Anna).
7. Znam (ten człowiek, twoja córka, język polski, Ewa).
8. Szukam (książka, Teresa, Marek, dobre mięso).
9. Ona chce (dobra praca, herbata, nowe buty, jogurt).
10. On nie chce (zły samochód, kawa, inne mieszkanie, pies).

1. Rozmawiam z (ojciec, matka, profesor, nauczyciel).

ojcem, matką, profesorem, nauczycielem

2. Dzwonię do (kolega, praca, szkoła, firma, dyrektor).

kolegi, pracy, szkoły, firmy, dyrektora

3. Rozmawiałam o (praca, Jan, miasto, zakupy).

pracy, Janie, mieście, zakupach

4. Mieszkam u (babcia, rodzice, kolega, koleżanka).

babci, rodziców, kolegi, koleżanki

5. Przyjadę do (dom, Szwecja, brat, pan Orłowski).

domu, Szwecji, brata, pana Orłowskiego

6. Nie znam (ten profesor, twój syn, matematyka, Anna).

tego profesora, twojego syna, matematyki, Anny

7. Znam (ten człowiek, twoja córka, język polski, Ewa).

tego człowieka, twoją córkę, języka polskiego, Ewę

8. Szukam (książka, Teresa, Marek, dobre mięso).

książki, Teresy, Marka, dobrego mięsa

9. Ona ma (dobra praca, kot, nowe buty, duży dom).

dobrą pracę, kota, nowe buty, duży dom

10. On nie chce (zły samochód, kawa, inne mieszkanie, pies).

złego samochodu, kawy, innego mieszkania, psa

Jak powstała Polska?

Oto jak podanie ludowe tłumaczy wspólnotę, wędrówki narodów i powstanie państw słowiańskich w Europie.

Bardzo, bardzo dawno temu żyli trzej bracia: Lech, Czech i Rus. Pewnego razu wyszli z domu i poszli szukać nowych siedzib. Ich praojczyzna była już za mała dla wszystkich.

„Każdy z nas musi szukać nowej ziemi.”
– powiedzieli bracia i pożegnali się w zgodzie.

Lech szedł i szedł. Droga była trudna i niebezpieczna. W lasach pełno było dzikich zwierząt. Nie było jeszcze żadnych miast i wsi.

Jednego dnia Lech ujrzał wspaniały widok. Zobaczył gniazdo orle. W tej właśnie chwili wielki, biały orzeł wracał do gniazda. Piękny ptak leciał dumnie na czerwonym od słońca niebie.

„Tu zostanę, a moją nową siedzibę nazwę Gniezmem od gniazda orlego.”

Orzeł biały na czerwonym polu jest dlatego herbem narodu słowiańskiego Lechitów albo Polaków.

powstanie, powstał < powstaje *uppstå*

podanie *legend, saga*
ludowy *folklig, folk-*
tłumaczy > *förklara*
wspólnota *gemenskap*
wędrówka *vandring*
naród, -odu *folk, nation*
państwo *stat*
słowiański *slavisk*
żyje, żył > *leva*
trzej VIR *tre*
pewnego razu *en gång*

siedziba *säte; boplatz*
praojczyzna *urhem*
pra- ur-, forn-
ojczyzna *fädernesland*

ziemia *land; jord*

zgoda *sämja, endräkt; samtycke*

droga *väg*
niebezpieczna *farlig*
las *skog*
pełno *fullt*
dziki *vild*
zwierzę GEN PL zwierząt *djur*
żadny *ingen*
wieś, wsi FEM *by*

ujrzy, ujrzał *få syn på*
widok –u *utsikt*
gniazdo *näste, bo*
orli *örn-*

orzeł, orla *örn*
piękny *vacker*
leci > *flyga*
dumnie *stolt*
niebo *himmel*

nazwie, nazwą, nazwał < nazywa
+INS *kalla ngt ngt*

pole *fält*
herb –u *vapen*

Miasto Gniezno było pierwszą historyczną stolicą Polski.

Pytania:

Kiedy żyli trzej bracia?

Czego poszli szukać?

Jaka była droga Lecha?

Jakie gniazdo zobaczył Lech?

Jak i dlaczego nazwał Lech nową siedzibę?

Co i dlaczego jest herbem Polaków?

Jak myślisz, dokąd poszedł Czech, a dokąd dokąd? *varit?*

Rus?

O Mikołaju Koperniku i jego wielkim odkryciu

odkrycie upptäckt

„Wstrzymał Słońce, ruszył Ziemię,

Polskie wydało go plemię”

(J.N.Kamiński)

*wstrzyma > stanna, stoppa
ruszy > sätta i rörelse
Ziemia Jorden
wyda < wydaje här: föda, frambringa
plemię folkstam*

Poszukaj w tekście informacji na temat:

Kim był Mikołaj Kopernik?

*poszuka < szuka + GEN söka
tekście LOK av tekst
informacja information, upplysningar*

Dlaczego mówimy o nim, że „wstrzymał Słońce, ruszył ziemię”?

W którym roku, gdzie i w jakim języku opublikowano jego traktat?

*który? vilken, vilket?
opublikowano publicerades
traktat –u traktat, avhandling*

Jednym z najgenialniejszych ludzi w dziejach nauki był Polak, Mikołaj Kopernik (na świecie znany jako Nicolaus Copernicus).

genialny *genialisk*
dzieje PL *tant historia*
nauka *vetenskap*

jako *som, i egenskap av*

Mikołaj Kopernik, astronom polski, urodził się w Toruniu w 1475 roku. Zmarł we Fromborku w roku 1543. Był synem piekarza. W 1491 roku Kopernik zaczął naukę na uniwersytecie w Krakowie, gdzie studiował astronomię. Później studiował jeszcze na uniwersytecie w Bolonii, potem był nauczycielem matematyki na uniwersytecie w Rzymie. Wrócił do kraju, ale potem znów pojechał do Włoch studiować medycynę. W 1505 roku wrócił na zawsze do Polski, został zakonnikiem i mieszkał we Fromborku. Ale astronomia była jego ulubionym przedmiotem studiów do końca życia. To dzięki astronomii stał się sławny.

astronom –a
Toruń –nia

> **zęmrze, zęmrą, zmarł, zęmrzeć** *dö*
piekarz –a *bagare*

astronomia

Bolonia *Bologna*

Rzym –u *Rom*
znów = **znowu**

Włochy *Italien*
medycyna *medicin*

zostanie, został < *bli*
zakonnik –a *munk*

przedmiot –u *ämne; föremål*

życie *liv*
dzięki + DAT *tack vare*
stanie się, stał się < *bli*
sławny *berömd*
pierwszy *som den förste*
udowodni < *bevisa*
wszechświat –a *universum, världsalltet*
lecz = **ale**
kraży > *kretsas*
planeta *planet*
wokół + GEN *runt, omkring*

Kopernik pierwszy pokazał i udowodnił, że Ziemia nie jest środkiem wszechświata, lecz krąży razem z innymi planetami wokół Słońca.

opublikuje < **publikuje** *publicera*
dzieło *verk*

Mikołaj Kopernik opublikował swoje dzieło „De revolutionibus orbium coelestium (O obrotach ciał niebieskich)” w Norymberdze w 1543 roku. Miał wtedy 70 lat. Pierwszy egzemplarz swojej książki dostał

obrót –otu *varv, rotation, rörelse*
ciało *kropp*
niebieski *himmelsk, himla-; blå*
Norymberga *Nürnberg*

egzemplarz –a *exemplar*
dostanie, dostał < *dostaje få, erhålla*

kilka dni przed śmiercią.

śmierć –ci FEM *död*

Pytania:

W którym wieku Mikołaj Kopernik dokonał
swojego odkrycia?

wiek –u *århundrade*
dokona < *utföra, åstadkomma*

Gdzie urodził się Mikołaj Kopernik?

Gdzie studiował?

Jakie jeszcze przedmioty studiował?

Jak brzmi po łacinie jego imię i nazwisko?

brzmi > *låta, lyda*
po łacinie *på latin*
łacina *latin*

Gdzie Kopernik opublikował swój traktat?

Fryderyk Szopen (1810 – 1849)

Fryderyk Szopen *Frédéric Chopin*

„Rodem warszawianin, sercem Polak, a
talentem świata obywatel...”

ród, rodu *härkomst*
warszawianin -a *Warszawabo*
serce *hjärta*
talent –u *talang*

(C.K.Norwid)

Poszukaj w tekście informacji na temat:

Gdzie urodził się Fryderyk Chopin?

Gdzie spędził młodość?

spędzi < *spędza tillbringa*
młodość –ci FEM *ungdom*
grób –obu *grav*

Gdzie zmarł i gdzie jest jego grób?

Fryderyk Szopen to najsławniejszy polski
kompozytor, pianista i pedagog. Urodził się
w Żelazowej Woli koło Warszawy. Młodość
spędził w Warszawie, gdzie zaczął uczyć się
gry na fortepianie. Miał siedem lat, gdy

kompozytor –a *kompositör*
pianista –y *pianist*
pedagog –a
Żelazowa Wola
kolo +GEN *vid, nära*

gra *spelande*
fortepian –u *piano*

skomponował pierwsze polonezy. Od 1818 roku publicznie koncertował. Podczas waka-
cji na wsi poznał muzykę ludową Mazowsza,
Wielkopolski i innych regionów Polski. W
1829 roku ukończył studia muzyczne w
Warszawie i pojechał do Paryża.

Po upadku powstania listopadowego
postanowił nie wracać do Polski. Car rosyjski
zapropomował mu, by został pianistą na jego
dworze. Szopen był patriotą i nie przyjął tej
propozycji. W listopadzie 1831 roku został na
stałe w Paryżu. Na początku dawał na
emigracji dużo koncertów w Czechach,
Austrii, Anglii, Niemczech i stał się sławny.
Potem zajął się pracą dydaktyczną i kompo-
nowaniem. Komponował koncerty fortepia-
nowe, sonaty, preludia, walce, nokturny, bal-
lady i oczywiście polonezy i mazurki.

Szopen zmarł w Paryżu 17 października 1849
roku. Jego grób znajduje się na paryskim
cmentarzu Père-Lachaise.

Od 1927 roku odbywa się w Warszawie co
pięć lat międzynarodowy konkurs jego
imienia.

Pytania:

Ile lat miał Szopen, gdy zaczął komponować?

skomponuje < komponuje komponera
poloneza polonäs
publicznie offentlig
koncertuje > ge konserter
podczas + GEN under
na wsi på landet
Mazowsze Masovien
Wielkopolska Storpolen
region –u
ukończy < kończy avsluta
muzyczny musik-
Paryż –a Paris
upadek –u fall
powstanie uppror
listopadowy november-
postanowił < besluta
car –a tsar
rosyjski rysk
zapropomuje < proponuje föreslå,
erbjuda
dwór –oru hov
patriota –y patriot
przyjmie, przyjął < przyjmuje anta
propozycja erbjudande, förslag
na stałe permanent
na początku i början
początek –u början
na emigracji i exil
koncert –u konsert
Czechy Tjeckien, Böhmen
Anglia –ii England
Niemcy –iec Tyskland
zajmie się, zajął się + INS < ta itu med
dydaktyczny didaktisk, pedagogisk
komponowanie komponerande
fortepianowy piano-
sonata sonat
preludium
walca vals
nokturna nocturne
ballada ballad
mazurka

znajduje się > znajdzie się, znalazł się
befinna sig
paryski parisisk
cmentarz –u kyrkogård
odbywa się äga rum
co pięć lat vart femte år
międzynarodowy internationell
między- mellan-
naród –odu folk, nation
konkurs –u tävling
jego imienia i hans namn

Gdzie Szopen poznał polską muzykę ludową?

Kiedy wyjechał do Francji?

Co robił na emigracji?

Kiedy odbywa się międzynarodowy konkurs
pianistyczny imienia F. Chopina?

pianistyczny *pianist-*

Maria Skłodowska – Curie

Poszukaj odpowiedzi na pytania:

odpowiedź –*zi FEM svar*

Z jakich dziedzin nauki Maria Skłodowska –
Curie otrzymała stopnie naukowe?

dziedzina *område, gren*
otrzyma < *erhålla*
stopień -*pnia grad*
naukowy *vetenskaplig*

Za jakie odkrycie i w którym roku Maria
Skłodowska – Curie i jej mąż Piotr otrzymali
Nagrodę Nobla?

nagroda *pris*
Nagroda Nobla *Nobelpriset*

Kiedy i za co otrzymała Maria Skłodowska –
Curie drugą Nagrodę?

Co znaczą dla nas i naszego codziennego
życia jej odkrycia?

znaczy > *betyda*
codzienny *vardaglig, vardags-*

Maria Skłodowska – Curie urodziła się w
Warszawie, na Starówce, 7 listopada 1867
roku. Ojciec jej był nauczycielem. Po
skończeniu gimnazjum w Warszawie była
przez kilka lat guwernantką, jednocześnie
uczyła się sama.

Starówka *Gamla Stan*

skończenie *avslutning*
gimnazjum *gymnasium, läroverk*
guwernantka *guvernant, privatlärare*
jednocześnie *samtidigt*

Jej pierwszym nauczycielem fizyki był
ojciec. W laboratorium chemicznym w

chemiczny *kemisk*

Muzeum Przemysłu robiła ćwiczenia chemiczne. Była bardzo dobrze przygotowana, kiedy pojechała do Paryża i zaczęła studia na Sorbonie. Tam otrzymała licencjat z fizyki (I miejsce), potem z matematyki, a w 1903 roku doktorat.

Przemysł –u
ćwiczenie *övning; försök, experiment*
przygotowany *förberedd*

Sorbona *Sorbonne*
licencjat –u z + GEN *licentiatsgrad i*
doktorat –u *doktorsgrad*

W 1895 roku wyszła za mąż za młodego, francuskiego fizyka Piotra Curie. W 1897 roku urodziła się ich pierwsza córka, Irena (która w 1935 roku też otrzymała Nagrodę Nobla z fizyki).

fizyk –a *fysiker*

W lipcu 1898 roku Maria Skłodowska – Curie z mężem odkryli pierwiastek chemiczny polonu (polonium), a w grudniu tego samego roku pierwiastek radu (radium). W 1903 roku państwo Curie otrzymali Nagrodę Nobla z fizyki.

odkryje, odkrył < *upptäcka*
pierwiastek –a *grundämne*

państwo Curie *paret Curie*

W 1904 roku urodziła się druga córka Marii i Piotra Curie, Ewa. Wtedy też Maria została kierownikiem laboratorium na Sorbonie.

kierownik –a *chef*

W 1906 roku Piotr zginął tragicznie w wypadku ulicznym. Po jego śmierci Maria prowadziła Katedrę Fizyki na Sorbonie. W 1908 roku została profesorem fizyki jako pierwsza kobieta w historii Sorbony.

zginie, zginął < *omkomma*
tragicznie *tragiskt*
wypadek –u *olycka*
uliczny *gat-*
wypadek uliczny *trafikolycka*
prowadzi < prowadzi *leda*
katedra *institution*
profesor –a *professor*

W 1911 roku, również jako pierwsza kobieta na świecie, otrzymała Nagrodę Nobla

z chemii, tym razem indywidualnie.

tym razem *den här gången*
indywidualnie *individuellt*

Maria Skłodowska – Curie była także znakomitą organizatorką.

znakomity *framstående, utmärkt*
organizatorka *organisatör*

Dzięki jej pomocy powstał w Warszawie w 1921 roku Instytut Radowy, który istnieje do dziś.

pomoc –y FEM *hjälp, försorg*
instytut –u *institut*
radowy *radium-*
istnieje > *existera*

W czasie I wojny światowej jeździła do lazaretów z aparaturą rentgenowską, by pomagać rannym. Pomagała jej córka Irena.

wojna *krig*
światowy *världs-*
jeździ < jeździła *åka runt*
lazaret –u *fältsjukhus*
aparatura *apparatur, utrustning*
rentgenowski *röntgen-*
by = żeby
ranny *sårad*

Maria Skłodowska – Curie zmarła 4 lipca 1934 roku na białaczkę. Chorobę tę wywołały pierwiastki, nad którymi tak długo pracowała.

białaczka *leukemi*
choroba *sjukdom*
wywołuje > *wywoła framkalla*

20 kwietnia 1995 roku prochy Marii przewieziono do Panteonu. I znów była pierwszą kobietą, która tam się znalazła.

prochy PL tant *stof, aska*
przewieziono *fördes över*

Pytania:

Gdzie i kiedy Maria zaczęła naukę?

Kiedy i za kogo wyszła za mąż?

Co się wydarzyło w 1906 roku?

wydarzy się < *hända, inträffa*

Co robiła Maria w czasie I wojny światowej?

Kiedy i dlaczego zmarła?

Gdzie jest pochowana?

pochowany *begravd*

A		
1	a	och; men, utan
10	adres –u	adress
12	ajerkoniak –u	ägglikör
1	aktor –a	skådespelare
1	aktorka	skådespelerska
4	albo	eller
3	ale	men
13	aleja, alei	allé
12	ależ	men, ju
11	Amerykanin –a	amerikan
8	amerykański	amerikansk
8	angielski	engelsk, engelska (språket)
3	ani ..., ani ... (nie)	varken ... eller...
15	atrakcja	attraktion, händelse
8	autobus –u	buss
14	autobusowy	buss-
9	autorka	författarinna
15	aż	ända fram
Ą		
B		
2	babcia	farmor, mormor
15	bagaż –u	bagage
9	balkon –u	balkong
7	banan –a	banan
7	bananowy	banan-
8	bardziej KOMP	mer
6	bardzo	mycket, väldigt
8	basen –u	simbassäng, badhus
6	bawi się >	leka
13	befsztyk –a	biff

4	biały	vit
6	biblioteka	bibliotek
11	bierze, biorą, brał, brać > weźmie	ta
11	bilet –u	biljett
8	biologia –ii	biologi
9	biurko	skrivbord
6	blisko + GEN	nära
14	bluza	tröja
11	bluzka	blus
5	bo	1. för, ty
15		2. annars
8	boli, bolą, bolał, boleć >	göra ont
15	Boże Narodzenie	jul
11	ból, bolu	smärta, värk
1	brat –a	bror
3	bratanek –a	brorson
3	bratanica	brorsdotter
3	bratowa	svägerska
9	brazylijski	brasiliansk
14	brudny	smutsig
12	budynek –u	byggnad
12	Bukowina	Bukovina, landskap i nuv. Ukraina och Rumänien
7	bulka	bulle
9	but –a	sko
13	butelka	flaska
12	być umówiony	ha avtalat tid
3	był PRET	var
C		
15	caluje, całował >	kyssa
7	cały	hel

14	cena	pris	10	córeczka DIM	liten dotter
11	centrala	central, (huvud)växel	1	córka	dotter
13	centralny	central	7	cukier –u	socker
6	centrum	centrum	7	cytryna	citron
15	charakter –u	karaktär, utseende	7	cytrynowy	citron-
8	chemia –ii	kemi	14	czapka	mössa
12	chętnie	gärna	4	czarny	svart
11	Chinka	kinesiska	10	czarownik –a	trollkarl
11	chiński	kinesiska (språket)	7	czas –u	tid
2	chleb –a	bröd	6	czasami	ibland
1	chłopak –a	pojke; pojkvän	8	czasem	ibland
2	chłopczyk –a	liten pojke	10	czeka >	vänta
	DIM av chłopięc		5	czerwiec	juni
2	chłopięc	pojke		GEN czerwca	
	GEN chlopca		4	czerwony	röd
6	chodzi, chodzą >	gå (obestämt rörelseverb)	8	czeski	tjeckisk
14	chory	sjuk	10	cześć!	hej!
9	chwila	stund	6	często	ofta
9	chyba	nog, kanske, väl, förmodligen	9	częściej KOMP	oftare
14	ciekawe, ...	jag undrar ...	14	człowiek –a	människa
10	ciekawyy	1. intressant 2. nyfiken		PL ludzie	
12	cieszy >	glädja	14	czuje się >	känna sig
13	cieszy się >	glädja sig åt, vara	5	czwartek –u	torsdag
	ucieszy się + INS	glad över	1	czy	(frågepartikel)
2	ciocia	faster, moster	8	czy	eller (i fråga)
14	ciuch –a	klädesplagg	10	czy	om, huruvida
8	co	vad; som	6	czyta >	läsa
15	co za!	vilken, en sån; vilka, såna		przeczyta	
6	co?	vad?	8	czytanie	läsning, att läsa
6	codziennie	varje dag, dagligen		Ć	
8	coś	något	1	ćwiczenie	övning
				D	
			11	da, dadzą, dał,	ge
				dać < daje	
			7	daje, dawał > da	ge

14	dalej	längre bort, vidare	3	domék –u DIM	litet hus, stuga
11	daleko	långt bort	10	dopiero	först, inte förrän
14	damski	dam-	12	dosyć	tillräckligt, nog
13	danie	maträtt	15	dowie się <	få reda på, ta reda på
12	Danusia DIM av Danuta		13	drogi KOMP droższy	1. dyr 2. kär
12	dawno	på länge, för länge sedan	14	drogo	dyrt
10	decyduje > zdecyduje	besluta, bestämma	3	drugi	andra
7	deko OBÖJL	10 gram	2	drzewo	träd
13	delektuje się > + INS	njuta av	9	drzwi PL TANT	dörr
15	denerwuje się > zdenerwuje się	bli nervös, irriterad; hetsa upp sig	6	dużo	mycket, många
13	deser –u	dessert	12	dużoekranowy	biograf-
11	dezodorant –u	deodorant	2	duży	stor
6	dla + GEN	för, åt, till	11	dworzec, dworca	station
8	dlaczego?	varför?	9	dyrektor –a	direktör, chef, rektor
8	dlatego	därför	12	dyskusja	diskussion
11	długo	länge	10	dyspozycja	förfogande
2	długopis –u	bläckpenna, kulspeppenna	2	dziadek –a	farfar, morfar
10	dłużej KOMP	längre	5	dzień GEN dnia NOM/GEN PL dni	dag
1	do + GEN	till	1	dzieci PL	barn
15	do środka	in	5	dziecko	barn
8	do widzenia!	hej då, på återseende	4	dziennikarka	kvinnlig journalist
7	do zobaczenia!	hej då, på återseende	4	dziennikarz –a	journalist
6	doba GEN PL dób	dygn	1	dziewczyna	flicka
8	dobranoc!	god natt!	2	dziewczynka DIM	liten flicka
6	dobry	bra, god	7	dziękuję (ci)!	tack!
6	dobrze	bra, väl	7	dzisiaj	idag
3	dom GEN/LOK domu	hus	12	dzisiejszy	dagens
			7	dziś = dzisiaj	idag
			15	dziwi się > zdziwi się	bli förvånad, häpna

9	dzwoni > zadzwon	ringa	4	fryzjerka	frisörska
12	dzwoni do + GEN	ringa på		G	
7	dżem –u	sylt	8	gabinet –u	arbetsrum, mottagningsrum
14	dżinsowy	jeans-	15	garaż –u	garage
14	dżinsy PL	jeans	2	gazeta	tidning
	E		6	gazetka DIM	barntidning
12	ekran –u	skärm, duk	13	gdy	då, när
14	ekspedientka	expedit	15	gdyby	om, ifall
11	ekspres –u	1. express	3	gdzie?	var?
13		2. kaffebryggare	8	geografia –ii	geografi
11	ekspresowy	express-	8	głodny	hungrig
14	elegancki	elegant	15	głośno	högt, ljudligt
14	eska	small	11	głowa	huvud
4	 europejski	europeisk		GEN PL głów	
	Ę		11	glówny	huvud-
	F		6	godzina	timme
12	fabryka	fabrik	8	Göteborg –a [getebork, geteborga]	
15	facet –a	kille, typ, karl	7	gotuje >	laga mat
	VIR PL faceci		2	góra	berg
14	fajnie	fint, bra, snyggt	9	gra >	spela
3	fajny	bra, fin	7	grejpfrut –a	grapefrukt
15	filia	filial, dotterbolag	7	grejpfrutowy	grapefrukt-
9	filizanka	kopp	11	grosz –a	polskt ”öre”
6	film –u	film	5	grudzień	december
9	firanka	(spets)gardin		GEN grudnia	
15	firma	firma		H	
8	fizyka	fysik	14	handel –u	handel
4	flaga	flagga	14	handlowy	handels-, shopping-
9	fotel –a	fåtölj	6	herbata	te
11	francuski	fransk, franska (språket)	8	historia –ii	historia
8	frytki FEM PL	pommes frites	12	historyczny	historisk
4	fryzjer –a	frisör	13	hiszpański	spansk, spanska

	(språket)	
15	hol –u	entréhall, foajé
13	hotel –u	hotell
I		
1	i	och
14	i ..., i ...	både ... och ...
1	ich	deras
6	idzie, idą, szedł (szła), iść > pójdzie	gå
2	ile?	hur många, hur mycket?
1	imię	(för)namn
15	informatyk –a	dataspecialist
4	inny	annan
12	inteligentny	intelligent
8	interesujący	intressant
9	interesuje >	intressera
15	ironizuje >	ironisera
12	istnieje >	existera
14	iść na zakupy	gå och handla
J		
2	ja	jag
6	jabłko	äpple
7	jabłkowy	äppel-
6	jajko	ägg
11	jak + superlativ	så ... som möjligt
14	jak = jeżeli	om
14	jak = kiedy	när
1	jak?	hur, vad?
12	jaki?	hurudan, vad för någon?
11	jakiś	någon (slags)
14	jakość FEM	kvalité
10	Japonia –ii	Japan

10	japoński	japansk
15	jarzynowy	grönsaks-
7	Jaś DIM av Jan	
6	je, jedzą, jadł, jedli, jeść, jedz! > zje	äta
5	jeden, jedna, jedno	en, ett
14	jednak	ändå, i alla fall
7	jedzenie	mat
9	jedzie, jadą, jechał,jechać > pojedzie	åka, resa
1	jego	hans
1	jej	hennes
13	Jeroz <u>o</u> lima	Jerusalem
13	jerozolimski	Jerusalem-, från Jerusalem
12	jesienny	höst-
5	jesień –a	höst
1	jest 3 SG	är; det finns
6	jeszcze	1. fortfarande, ännu 2. ytterligare, också
6	jeszcze nie	ännu inte
14	jeśli = jeżeli	om
10	jeżeli	om, ifall
4	język –a	1. språk 2. tunga
7	jogurt –u	yoghurt
7	jutro	i morgon
6	już	redan, nu
7	już nie	inte längre
K		
11	kabina	hytt
6	kakao	kakao,

	NEUTR OBÖJL	(varm) choklad			
9	kanapa	soffa	2	kobieta	kvinna
6	kanapka	smörgås	14	kochany	älskad, kär
13	karta	blad, sida, kort	12	kolacja	kvällsmat, supé
13	karta dań	meny	6	kolega MASK –i	1. kollega
14	karton –u	kartong, låda		VIR PL koledzy	2. kompis, kamrat
11	kasa	kassa	6	koleżanka	1. kvinnlig kollega
9	kaseta	kassett			2. (tjej)kompis
8	Kasia DIM av Katarzyna		10	komórka –i	1. cell
14	kasjer –a	kassör		GEN PL –ek	2. mobiltelefon
14	kasjerka	kassörska	8	kompot –u	saft
6	kawa	kaffe	15	komputer –a	dator
13	kawa z expresu	bryggkaffe	15	komputerowy	dator-, data-
9	każdy	varje, var och en	15	koncern –u	koncern
4	kelner –a	kypare, servitör	15	konferencja	konferens
4	kelnerka	servitris	12	koniak –u	konjak
6	kiedy	när, då	11	konięc –a	slut
5	kiedy?	när?	12	konkretny	konkret
13	kieliszek –a	vinglas, snapsglas	15	kontakt –u	kontakt
11	kierowca MASK –y	förare, chaufför	4	kontynent –u	kontinent
12	kilka + GEN	några	12	kontynuuje >	fortsätta
7	kilo OBÖJL	kilo	2	koń –a	häst
11	kilometr –a	kilometer	8	kończy (się) >	sluta
6	kino	bio	8	korytarz –a	korridor
10	kiosk –u	kiosk	9	kosztuje >	kosta
6	klasa	klass	11	koszulka	T-shirt
11	klasyczny	klassisk	1	kot –a	katt
13	klient –a	kund	8	kotlet –a	pannbiff; kotlett
1	klucz –a	1. nyckel 2. facit	13	kotlet schabowy	fläskkotlett
15	kluczyk –a DIM	(liten) nyckel	4	kraj –u	land
13	kładzie, kładł, kłaść > położyć	sätta, ställa, lägga	12	kręci >	spela in
			14	krok –u	steg
			15	kropka	punkt
			10	król –a	kung
			13	krótki	kort (adj)

11	krótko	kort (adv)
9	krzesło GEN PL krzesel	stol
6	książka GEN PL książek	bok
1	kto?	vem?
9	ktoś	någon
8	który, która, które	som, vilken
9	kuchnia –ni	kök
7	kupuje > kupi	köpa
14	kurtka	jacka
2	kuzyn –a	kusin
3	kuzynka	kusin (fem.)
9	kwiat –u	blomma
5	kwiecień GEN kwietnia L	april
14	lada	disk
9	lampa DIM av lampa	lampa
2	lata NEUTR PL	år (pl.)
5	lato LOK lecie	sommar
1	lekarka	kvinnlig läkare
8	lekarstwo GEN PL lekarstw	medicin, läkemedel
1	lekarz –a	läkare
1	lekcja	lektion
9	lepsz KOMP av dobry	bättre
12	letni	sommar-
4	leży >	ligga
6	liceum	gymnasium
12	likier –u	likör
5	lipiec GEN lipca	juli
2	list –u	brev

5	listopad –a	november
7	litr –a	liter
4	lub = albo	eller
8	lubi, lubią >	tycka om, gilla
3	ludzie PL GEN ludzi	människor, folk
11	lusterko DIM av lustro GEN PL –er	fickspegel spegel
5	luty GEN lutego	februari
10	lwowski L	från Lwów (Lviv) i Ukraina
13	łaciński	latinsk
9	ładny	vacker
9	łazienka	badrum
9	łóżko	säng
15	łza GEN PL łez M	tår
11	ma = musi	
10	ma na myśli	mena
10	ma nadzieję	hoppas
11	ma rację	ha rätt
2	ma, miał, mieć >	ha
9	magnetowid –u	videobandspelare
5	maj –a	maj
11	makijaż –u	smink
4	malarka	kvinnlig konstnär
4	malarz –a	målare, konstnär
15	malutkie DIM	mycket liten
8	mało	lite
2	mały	liten
1	mama	mamma
9	marka	märke
5	marzec	mars

	GEN marca		13 miska	skål
8	matematyka	matematik	6 mleko	mjölk
10	materac –a	madrass	10 mlody	ung
	GEN PL –ów/–y		8 mniej KOMP av	mindre
1	matka	mor	mało	
1	mąż GEN męża	make	9 mniej	mindre
9	mebel –a	möbel	KOMP av mały	
9	meblościanka	vitrinhylla, bokhylla (som tar upp en hel vägg i ett rum)	12 mocny	stark, kraftig
12	mecz –u	match	12 montaż –u	montage
12	męski	manlig	13 morszczuk –a	kummel
2	mężczyzna	man	2 morze	hav
	VIR PL		GEN PL mórz	
	mężczyźni		12 może	kanske
3	miasto	stad	9 może, mogą,	kunna
	LOK mieście		mógł, mogła,	
9	miejsce	plats	móc >	
	GEN PL miejsce		14 można	oböjl man kan, det är möjligt
15	miejski	stads-, kommunal-	9 mój, moja, moje	min, mitt
14	mierzy >	prova, mäta	2 mówi > powie	tala, säga
	przymierzy		8 musi, muszą,	måsta, vara
5	miesiąc –a	månad	musiał, musieć >	tvungen
	GEN PL		10 muzyka	musik
	miesiący		11 mydło	tvål
3	mieszka >	bo	GEN PL –ę	
3	mieszkanie	lägenhet	6 myje > umyje	tvätta, diska
3	mieszkańc	invånare	6 myje się >	tvätta sig
	GEN mieszkańca		10 myśl FEM –i	tanke
4	mieszkanka	invånare (kvinnlig)	9 myśli, myślą,	tänka, tycka, tro
15	mieszkanko DIM	liten lägenhet	myślał, myśleć >	
13	mięso	kött	pomyśli	
3	milion –a	miljon	N	
12	miło	trevligt	2 na + ACK	för, till
12	miły	trevlig	6 na + LOK	på
13	mineralny	mineral-	11 na drugi dzień	dagen därpå
8	minuta	minut	13 na nowo	på nytt
			9 na pewno	säkert, absolut

12	na raz	på en gång, samtidigt	1	nie	1. nej 2. inte
14	na razie!	hej så länge	6	nie bardzo	inte särskilt
13	na temat + GEN	om, angående	4	niebieski	blå
9	nad + INS	över	11	niecały	knappt, inte fullt en hel
10	nadzieja, –ei	hopp	8	niech + PRES/FUT	låt, må (uttrycker önskan, artig uppmaning m.m.)
15	nagle	plötsligt	8	niedaleko + GEN	inte långt från, nära
15	nagły	plötslig	13	niedawno	för inte så längesen, nyligen
9	nagra < nagrywa	spela in	13	niedługo	inom kort, snart
12	nagrywa > nagra	spela in	7	niedobry	inte bra, dålig
12	nagrywany	inspelad	9	niedużo	inte mycket, lite
10	najpierw	först	5	niedziela	söndag
12	nakręca > nakręci	spela in	11	niemiecki	tysk, tyska (språket)
12	nakręcanie	inspelning	11	niepalący, –ego	icke-rökare
12	nakręcany	inspelad	12	niesie >	bära
13	nalewa >	hälla upp	12	niesympatyczny	osympatisk, otrevlig
15	napije się = pije	dricka	14	nigdy	aldrig
9	napisze, napisał < pisze	skriva	14	niski	låg
13	napoleonka	napoleonbakelse	3	niż	än (vid jämförelser)
13	napój, –oju	dryck	7	no	ja; nå
13	naprzeciwno + GEN	mittemot	14	no co ty!	är du galen?!
15	nareszcie	äntligen, till sist	6	noc FEM GEN/LOK –y	natt
10	nasz, nasza, nasze	vår, vårt	9	nocny	natt-
7	naturalny	naturlig, naturell	6	normalnie	normalt, vanligtvis
4	nauczyciel –a	lärare	6	normalny	normal
4	nauczycielka	lärarinna	8	notatka	anteckning
9	nawet	till och med	10	notesik –a DIM av notes –u	(liten) anteckningsbok
1	nazwisko	efternamn	1	Nowakowie PL	familjen Nowak
1	nazywa się >	heta			
15	nerw –u	nerv			

13	nowoczesny	modern	6	ogląda > obejrzy	titta på, se
4	nowy	ny	7	ogórek –a	gurka
15	Nowy Rok	nyår	12	oj!	oj!
10	numer –u	nummer	1	ojciec GEN ojca	far
	Ń		13	okazja	tillfälle
	O		9	okno	fönster
3	o + LOK	om, angående		GEN PL okien	
7	o wpół do	halv (om klockan)	15	oko PL oczy	öga
	+ GEN		12	okolica	omgivning
13	obejrzy, obejrzał, obejrzyć < ogląda	titta på, se	7	około + GEN	omkring, runt
8	obiad –u	middag	1	on	han
13	obieca <	lova	1	ona	hon
12	obok + GEN	bredvid	1	one FEM	de
15	obyczaj –u	sed	1	oni MASK	de
4	obywatel –a	medborgare	7	opakowanie	förpackning
10	oczywiście	naturligtvis	15	opowiada	berätta
6	od + GEN	från		> opowie	
8	od razu	genast	15	oprogramowanie	programvara
9	odbiera > odbierze	svara (i telefon), ta emot	12	oraz	samt
10	odbierze, odbiorą, odebrał < odbiera	svara (i telefon), ta emot	15	organizuje > zorganizuje	organisera, ordna
11	odjazd –u	avgång, avresa	15	oryginalny	originell
11	odjeżdża > odjedzie, odjechał	avgå, avresa	15	osoba	person
7	odpowiada > odpowie	svara		GEN PL osób	
8	odpowie, odpowiedzą, odpowiedział, odpowiedzieć < odpowiada	svara	15	osobiście	personligen
14	odwraca się > odwróci się	vända sig	5	ostatni	sist
			4	oto	se här, här är
			12	otwiera > Ó	öppna
				P	
			7	pa!	hej då!
			8	pacjent –a	patient
			8	pacjentka	kvinnlig patient
			7	paczka	paket

11	pakuje >	packa	15	pewny	säker
11	palący, –ego	rökare	5	piątek –u	fredag
11	pali, palą, palił >	röka	1	pies GEN psa	hund
15	pamięta >	komma ihåg	13	pieczarka	champinjon
8	pan –a	herre	4	pielęgniarka	sjuusköterska
8	pani ACK/INS panią ÖVR KASUS pani	fru, fröken	4	pielęgniarz –a	manlig sjuusköterska
15	panna młoda	brud	14	pieniądze, –ędzy PL	pengar
10	pantofel –a	toffel	5	pierwszy	först
12	pański	Er, herrns	12	piętro GEN PL pięter	våning
2	papier –u	papper	6	pije > wypije	dricka
10	papieros –a	cigarett	2	pilka	boll
8	papryka	paprika	11	Piotruś DIM av Piotr	
14	para	par	4	pisarka	författarinna
8	parę + GEN	några	4	pisarz –a	författare, skribent
13	park –u	park	8	pisze, pisał > napisze	skriva
14	pasaż –u	passage, genomgång	9	piwnica	källare
14	pasażer –a	passagerare	9	piwo	öl
11	pasta LOK paście GEN PL past	kräm	12	plan –u	plan
11	pasta do zębów	tandkräm	12	planuje > zaplanuje	planera
14	pasuje >	passa	15	plotki PL	skvaller
14	patrzy >	titta	11	placi, płacą > zapłaci	betala
5	październik –a	oktober	12	plaszcz –a	rock, kappa
11	perfumy PL TANT GEN –ów	parfym	7	platek –a	flinga
11	peron –u	perrong	9	po + ACK	efter, för att hämta/köpa
12	perski	persisk	6	po + LOK	1. efter
15	pewnie	säkert, med säkerhet	9	po + LOK	2. omkring i
15	pewno	väl, nog, säkert	11	pociąg –u	tåg
			10	poczeka < czeka	vänta lite

13	pod + INS	under	GEN PL	
11	podaje > poda	räcka, ge	pomarańcz	
14	podchodzi > podejdzie	gå fram	6 pomarańczowy	apelsin-
13	podjedzie, podjechał < podjeżdża	åka, köra fram	7 pomidor –a	tomat
15	podjeżdża > podjedzie	åka, köra fram	12 pomoże, pomogą, pomógł, pomogła, pomóc < pomaga + DAT	hjälpa
9	podlewa >	vattna	15 pomysł –u	idé
13	podnosi >	lyfta	12 pomyśli < myśli	tänka, tycka, tro
14	podoba się + DAT	behaga	4 ponad	över
11	podróż FEM –y	resa	5 poniedziałek –u	måndag
12	podróżuje >	resa	6 popołudnie	eftermiddag
12	pogoda	väder	12 poprosi < prosi	be
10	pojedzie, pojadą, pojechał < jedzie	åka, resa	5 pora	tid, period; dags
7	pojutrze	i övermorgon	GEN PL pór	
14	pokazuje, pokazywał > pokaże, pokazał	visa	5 pora roku	årstid
3	pokój, –oju	rum	9 porozmawia <	prata lite
1	Polak –a	polack	14 portfel –a	plånbok
14	polar –u	fleecetröja	13 posiedzi, posiedział <	sitta en stund, sitta lite
4	policjant –a	polis	11 postój, –oju	hållplats
4	policjantka	kvinnlig polis	6 potem	sedan, efteråt
1	Polka	polska	12 potrwa < trwa	vara, pågå
2	polski	polsk	9 potrzebuje > + GEN	behöva
15	polubi < lubi	tycka om, fatta tycke för	8 powie, powiedzą, powiedział, powiedzieć < mówi	säga
15	położy < kładzie	sätta, ställa, lägga	12 powoli	långsamt
6	południe	middag (kl. 12)	13 powrót, –otu	retur, återkomst
11	pomadka	läppstift	15 poznaje, poznawał > pozna	lära känna
7	pomaga > pomoże + DAT	hjälpa	6 Poznań –a	ortnamn
6	pomarańcza	apelsin		

6	poznański	från/hörande till Poznań	15	protestuje >	protestera
13	pożegna się < z + INS	ta avsked från, säga adjö till	10	próba	test, försök
8	pójdzie, pójdą, poszedł (poszła), pójść < idzie	gå	11	próbuj > spróbuj	försöka
7	pół	halv	10	próby PL	repetitioner
4	pół + GEN	en halv	11	prysznic –u/–a	duch
9	półka	hylla	9	prywatny	privat
15	półmisek –a	uppläggningsfat	11	przebierze, przebiorą, przebrał < przebiera	byta om
6	północ FEM GEN/LOK –y	midnatt	14	przecież	ju
4	półtora + GEN	en och en halv	10	przeczyta < czyta	läsa
13	półwytrawny	halvtorr (om viner)	6	przed + INS	1. före, framför
7	później KOMP	senare	8	przed + INS	2. för ... sedan
7	późno	sent	13	przedę wszystkim	framför allt
6	praca	arbete	9	przedpokój, –oju	hall, farstu
6	pracuje >	arbeta	6	przedpołudnie	förmiddag
10	prawda	1. sanning 2. eller hur?	6	przedszkole GEN PL przedszkol	förskola
4	prawie	nästan	7	przedwczoraj	i förrgår
8	prawo	lag, juridik	12	przejdzie < przechodzi	gå över
14	prawy	höger, högra	10	przeprasza > przeprosi	be om ursäkt
12	premiera	premiär	15	przerwa	rast, paus
8	problem –u	problem	11	prześpi się, przespał się <	sova lite, ta en tupplur
6	program –u	program	11	przez + GEN	genom, via
15	programista VIR PL programiści	programmerare	9	przy + LOK	vid
8	prom –u	färja	8	przychodzi > przyjdzie, przyszedł, przyjsć	komma (gående)
11	proponuje >	föreslå	11	przygotuje <	förbereda, göra i ordning
9	prosi, proszą, prosił > poprosi	be			
8	proszę (bardzo)	varsågod			
7	proszę (cię)	snälla, var snäll och (eng. please)			

8	przyjedzie, przyjechał < przyjeżdża	komma (åkande)	13	rezerwuje > zarezerwuje	reservera
11	przyjeżdża > przyjedzie	komma (åkande)	10	reżyser –a	regissör
15	przyjmuje >	ta emot	11	ręcznik –a	handduk
14	przymierza > przymierzy	prova	8	ręka PL ręce GEN PL rąk	hand, arm
14	przymierzalnia	provrum	6	robi > zrobi	göra
13	przynosi > przyniesie	komma med, hämta	11	robi makijaż	sminka sig
14	przystanek –u/–a	hållplats	15	robi się > zrobi się	bli
13	przyśle <	skicka	14	roboczy	arbets-
13	przywita < wita	hälsa välkommen	14	robota = praca	arbete
13	pstrąg –a	forell	1	rodzice PL	föräldrar
2	ptak –a	fågel	1	rodzina	familj
13	pyszny	utsökt, jättegod	5	rok –u PL lata	år
7	pyta > zapyta	fråga	10	rola –i	roll
8	pyta się = pyta	fråga	14	rozbiera się > rozbierze się	klä av sig
12	pytanie	fråga	8	rozmawia >	samtala, prata
	R		14	rozmiar –u	storlek; dimension
11	racja	rätt	9	rozmowa	samtal
6	rano	på morgonen	11	rozumie, rozumieją > zrozumie	förstå
7	raz –u GEN PL razy	gång	6	również	även, också
3	razem	tillsammans	15	różny	olik
8	recepta GEN PL recept	recept	11	ruch –u	1. rörelse, liv, rusch 2. trafik
6	regularnie	regelbundet	12	rumuński	rumänsk
6	regularny	regelbunden	8	ryba	fisk
14	reklamówka	plastkasse	13	rzadko	sällan
13	restauracja	restaurang	9	rzecz FEM –y	sak
11	restauracyjny	restaurang-	15	rzeczywiście S	verkligen
14	reszta	1. rest 2. växel	15	sala	sal

12	salon –u	salong, vardagsrum	GEN PL słońc		
15	salatka	(blandad) sallad	12	słowacki	slovakisk
6	sam, sama, samo	själv, ensam	1	słowniczek –a	ordlista
7	sami, same PL	bara, enbart	10	slucha > + GEN	lyssna på
2	samochód, –odu	bil	9	slucham!	hallå! (i telefon), eg. ”jag lyssnar”
2	samolot –u	flygplan	14	słyszysz, słyszał, słyszeć >	höra
1	są 3 PL	är; det finns	13	smacznego!	smaklig måltid!
12	scena	scen	13	smaczny	god, smakfull
15	schody PL TANT GEN schodów	trappa	8	smakuje > + DAT	smaka (gott för någon)
12	sekretarka	sekreterare	10	sobie DAT	sig (reflexivt pron.)
8	seminarium	seminarium	5	sobota	lördag
13	ser –a	ost	6	sok –u	juice
9	serial –u	serie	12	spacer –u	promenad
15	serwuje >	servera	8	spanie	sömn, att sova
9	siada > (u)siądzie	sätta sig	11	spiesz się >	skynda sig
14	siedzący	sittande, sitt-	11	spodnie PL GEN spodni	byxor
9	siedzi, siedzą, siedział, siedzieć >	sitta	14	sport –u	sport
5	sierpień GEN sierpnia	augusti	14	sportowy	sport-, sportig
14	się = człowiek	man (allmänt pronomen)	15	spotkanie	möte, sammanträde
1	siostra GEN PL sióstr	syster	15	spotyka > spotka	träffa
3	siostrzenica	systerdotter	15	spotyka się z + INS	träffa
3	siostrzeniec GEN siostrzeńca	systerson	11	spódnica	kjol
15	skąd?	varifrån?	15	spóźnia się > spóźni się	vara försenad, komma för sent
7	sklep –u	affär	10	sprawa	sak, ärende
12	skończy < kończy	sluta	13	spyta (się) <	fråga
13	słodki	söt	15	staje, stawiał > stanie, stanął, stanąć	ställa sig
2	słońce	sol	15	stanie się, stał się < staje się	hända

15	stara panna	gammal ungmö, ogift kvinna	10	szuka > + GEN	söka, leta efter
8	stary	gammal	3	szwagier GEN szwagra	svåger
9	stoi, stoją >	stå	11	szybko	snabbt
3	stolica	huvudstad	7	szynka GEN PL szynęk Ś	skinka
9	stolik –a DIM av stół	litet bord	9	ściana	vägg
9	stół, –olu	bord	15	ślub –u	vigsel, bröllop
15	strona	1. sida 2. håll, riktning	15	śmieje się, śmiał się >	skratta
1	student –a	student	12	śmietanka	grädde
1	studentka	studentska	6	śniadanie	frukost
15	studia PL	studier	6	śpi, śpią, spał, spać, śpij! >	sova
6	studiuje >	studera	5	środa	onsdag
5	styczeń GEN stycznia	januari	15	środek –a	mitt, centrum
12	sukces –u	framgång, succé	11	świat –a LOK świecie DAT światu	värld
8	surówka	(råkost)sallad	15	światło	ljus
8	swój, swoja, swoje	sin, sitt	15	święto GEN PL święt T	helgdag, helg
12	sympatyczny	sympatisk, trevlig	8	tabletka	tablett
1	syn –a	son	12	taca	bricka
8	synek DIM	liten son	1	tak	ja
3	synowa	svärdotter, sonhustru	9	tak	så
9	szafa	skåp	11	taki, taka, takie	framför subst: sådan framför adjektiv: så
9	szafka DIM	(litet) skåp	11	taksówka	taxi
13	szampan –a	champagne	9	talerz –a	tallrik
11	szczęśliwy	lycklig	6	tam	där
11	szczoteczka DIM av szczotka	(liten) borste	14	tamten, tamta, tamto	den där, det där
7	szklanka	(dricks)glas			
12	szkoda!	synd!			
6	szkoła GEN PL szkół	skola			
6	szpital –a	sjukhus			

14	tani	billig	2	ty	du
1	tata MASK –y	pappa	5	tydzień	vecka
6	teatr –u	teater		GEN tygodnia	
1	tekst –u	text		NOM PL	
	LOK tekście			tygodnie	
				GEN PL tygodni	
8	teledysk –u	musikvideo	14	tylko	så mycket, så många
9	telefon –u	1. telefon 2. telefonsamtal	5	tylko	bara, endast
9	telefoniczny	telefon-	3	tysiąc –a	tusen
6	telewizja	TV		GEN PL tysięcy	
9	telewizor –a	TV-apparat		U	
12	temat –u	ämne	8	u + GEN	hos
11	temu (... temu)	för ... sedan	6	ubiera >	klä på
5	teraz	nu	6	ubiera się >	klä på sig
1	też	också	9	ubikacja	toalett
9	też i	också	9	ubrania PL	kläder
3	też nie	inte heller	14	ubrany w + ACK	klädd i
15	 tłumacz –a	tolk, översättare	15	ucieszy się < cieszy się	vara glad, bli glad
1	to	det	6	uczeń –a	elev (mask.)
10	to	då, i så fall	6	uczennica	elev (fem.)
11	toaleta	toalett	6	uczy się >	lära sig, plugga, studera
15	tradycyjny	traditionell	13	udany	lyckad
6	trochę	lite	8	ugotowuje < gotowuje, gotowywał	1. laga (mat) 2. koka
12	troszeczkę DIM av trochę	litegrann, en smula	11	ulica	gata
13	trudno	svårt	9	ulubiony	favorit-
11	trwa > potrwa	vara, pågå	12	umówi < umawia	avtala
15	trzyma >	hålla	7	umyje, umył < myje	tvätta, diska
5	trzysta	300	15	unia, –nii	union
11	tu = tutaj	här	6	uniwersytet –u	universitet
12	turecki	turkisk	8	urlop –u	semester
8	tutaj	här			
10	twarz FEM –y	ansikte			
10	twój, twoja, twoje	din, ditt			

5	urodzi się <	födas	12	widzi, widzą, widział >	se
8	urodziny FEM PL	födelsedag	8	wie (wiem, wiesz), wiedzą, wiedział (wiedzieli), wiedzieć >	veta
15	urząd, –ędu	kontor, ämbetsverk	6	wieczorem	på kvällen
15	ustawia > ustawi	ställa	6	wieczór, –ora/–oru	kväll
14	używa >	använda	12	Wielkanoc –y	påsk
14	używany W	begagnad, använd	4	wielki	stor
3	w + LOK	i	12	wiesza >	hänga (transitivt)
11	w końcu	till slut, till sist	12	wieszak –a	(kläd)hängare
13	w ogóle	överhuvudtaget	4	więc	alltså, så
12	w takim razie	i så fall	9	więcej KOMP av dużo	mer
11	wagon –u	vagn	3	większy KOMP av duży	större
15	wakacje PL	semester	12	wiosenny	vår-
11	walizka	resväska	5	wiosna LOK wiosnie GEN PL wiosen	vår
	wasz, wasza, wasze	er, ert	9	wisi, wiszą >	hänga (intransitivt)
8	ważny	wiktig	15	wita > przywita	hälsa välkommen
6	wcześniej	tidig	15	wita się >	hälsa på varandra
7	wczoraj	igår	12	witam + ACK	välkommen! (eg. jag hälsar)
8	węjdzie, węjdą, wszędł, wszęła, wejść < wchodzi	gå in	15	wizyta	besök
12	według + GEN	enligt	15	wjeżdża > wjedzie	åka, köra in
15	wejsie	inträde, ingång	11	wklada > włoży	lägga in i; ta på (om kläder)
15	wesele	bröllop	15	własny	egen
15	weźmie, wezmą, wziął, wziąć < bierze	ta	15	właściwie	egentligen
12	weźmie, wezmą, wziął, wziąć, weź! < bierze	ta	10	właśnie	just, precis
15	wędlna SG	charkuterivaror	9	włącza > włączy	sätta på, starta
8	wiadomość FEM	1. nyhet 2. meddelande	9	włoski	italiensk, italienska
14	widać OBÖJL	det syns, man ser			
9	wideo OBÖJL	video			

	(språket)		
14 włoży < wkłada	lägga in i; ta på (om kläder)	13 wybór, –oru	urval, utbud
3 wnuczka	barnbarn (fem.)	8 wychodzi	gå ut
3 wnuk –a	barnbarn (mask.)	> wyjdzie, wyjdą	
10 woda	vatten	15 wychodzi za mąż	gifta sig (om kvinna)
13 woli, wolał, woleć >	föredra	> wyjdzie za mąż	
6 wolne	ledigt, fritt	11 wyciera >	torka av
13 wolny	fri, ledig	14 wygląda >	se ut
15 woła > zawoła	ropa på, kalla på	12 wygodnie	bekvämt
15 wpuszcza >	släppa in	9 wygodny	bekväm
6 wraca > wróci	komma tillbaka, återvända	11 wyjeżdża	åka ut/iväg, köra ut/iväg
8 wróci, wróć < wraca	komma tillbaka, återvända	> wyjedzie	
5 wrzesień GEN września	september	14 wyjmuję	ta ut, ta fram
11 wsiada	stiga in/på	> wyjmie, wyjął, wyjąć	
> wsiądzie		14 wyjście	utgång
13 wsiądzie, wsiadł < wsiada	stiga in/på	11 wykręca >	slå (telefonnummer)
15 wspańiały	härlig, strålande	7 wypije < pije	dricka
13 wspólny	gemensam	11 wysiada >	stiga av/ur
13 współpraca	samarbete	13 wytrawny	torr (om viner)
6 wstaje > wstanie	stiga upp	15 wziąć ślub	gifta sig
10 wstanie, wstał, wstać < wstaje	stiga upp	Y	
8 wszyscy VIR PL	alla	Z	
14 wszystkie	alla (non-viril)	7 z + GEN	från, ur, av
12 wszystko	allt	3 z + INS	med
6 wtedy	då	13 z powrotem	tillbaka, i retur
5 wtorek –u	tisdag	10 za	(allt)för
2 wujek –a	farbror, morbror	8 za + ACK	1. om (i tidsuttryck) 2. för
13 wybiera	välja	13 za + INS	bakom
> wybierze, wybrał		9 zabawka	leksaker
		15 zaciekawony	intresserad, nyfiken
		10 zacznie, zaczął, zaczęła, zaczęła (się)	börja

	< zaczyna (się)		11	ząb, zęba	tand
8	zaczyna (się)	börja	13	zbyt = za	alltför
	> zacznie (się)		10	zdejmie, zdjął, zdjęła, zdjąć < zdejmuję	ta av
10	zadanie	uppgift, läxa	14	zdejmuję > zdejmie	ta av
14	zagląda >	titta in	15	zdenerwowany	upprörd, irriterad, nervös
10	zagotuje <	koka upp	13	zdrowie	hälsa
14	zagranica	utlandet	15	zdziwiony	förvånad
14	zagraniczny	utländsk	11	zero	noll
14	zakup –u	inköp	15	zgasi <	släcka
10	zaloży <	ta på sig	4	zielony	grön
12	zamek –u	1. slott 2. lås, blixtlås	3	zięć GEN zięcia	svärson, måg
12	zamówi < zamawia	beställa	5	zima	vinter
13	zamówiony	beställd	14	zimno	kallt
14	zamyka >	stänga	10	zimny	kall
14	zapakuje < pakuje	packa in	12	zimowy	vinter-
15	zapala > zapali	tända	9	złoty, –ego	Polens valuta (böjs som adjektiv)
14	zapłaci < płaci	betala	12	zły	dålig, arg, elak, ond; fel
15	zapomina > zapomnie, zapomniał, zapomnieć	glömma	8	zmęczony	trött
15	zaprasza > zaprosi	bjuda in	15	zmienia się >	förändras
12	zaprosi < zaprasza	bjuda in	8	zna, znał, znać >	känna (till)
11	zapyta < pyta	fråga	2	znaczek –a	frimärke
10	zaraz	genast	15	znajdzie, znajdą, znalazł, znaleźć <	hitta
15	zaskoczony	överbaskad	10	znany	känd
15	zaskoczy <	överbaska	9	znowu	igen, på nytt
9	zasłona	gardin, draperi	10	zobaczy <	se, få syn på
15	zawodowy	yrkes-, fack-	15	zostaje, zostawał > zostanie, zostaną, został, zostać	stanna kvar, bli kvar
15	zawód, –odu	yrke			
8	zawsze	alltid			

12	zresztą	förresten
7	zrobi < robi	göra
15	zwykle	vanligtvis
	Ż	
14	źle	dåligt, illa
	Ż	
15	żartuje >	skämta
7	że	att
9	żeby	(för) att
15	żeni się > ożeni się	gifta sig (om man)
12	żeński	kvinnlig
1	żona	fru
5	żonaty	gift (om man)
4	żółty	gul
12	Żywiec, Żywca	ortnamn